

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนวัดปากน้ำในกรุงเทพมหานคร

นายฉัตรชัย วิภาติภูมิประเทศ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1499-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FACTORS INFLUENCING THE DONATION OF MONEY
BY BUDDHISTS OF THE PAKNAM TEMPLE
IN BANGKOK METROPOLIS

Mr.Thuntuch Viphatphumiprathes

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Sociology

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-1499-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนวัดปากน้ำ ในกรุงเทพมหานคร
โดย	นายธัญชัช วิภาติภูมิประเทศ
สาขาวิชา	สังคมวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ ตินณะกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุพัตรา สุภาพ)

ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนวัดปากน้ำใน กรุงเทพมหานคร. (FACTORS INFLUENCING THE DONATION OF MONEY BY BUDDHISTS OF THE PAKNAM TEMPLE IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน , อ.ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ , 253 หน้า. ISBN 974-17-1499-8.

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชน คือ การศึกษาปัจจัยต่างๆ เช่น เพศ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน ความเชื่อทางศาสนาและเหตุผลทางปัญญาที่มีผลต่อการบริจาคเงินให้วัดของพุทธศาสนิกชน โดยศึกษาวัดปากน้ำ กรุงเทพมหานครเป็นกรณีศึกษา และใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ดังนี้คือ การขัดเกลาทางสังคม ศาสนา การทำบุญในพุทธศาสนา เหตุผลทางปัญญา และทฤษฎีการหน้าที่นิยม ส่วนระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลนั้นเป็นการวิจัยสนามทางมานุษยวิทยา (Anthropological Fieldwork) หรือการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) และใช้เทคนิควิจัยทางมานุษยวิทยาหลายรูปแบบ เช่น การสำรวจลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน การเก็บประวัติชุมชน การสำรวจประชากร การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกตทั่วไป และการจดบันทึกสนาม (Field Notes) ส่วนเทคนิควิจัยหลักที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐาน คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพุทธศาสนิกชนของวัดปากน้ำจำนวน 20 คน ลักษณะสำคัญของประชากรเหล่านี้คือ ผู้ที่บริจาคเงินให้วัดเป็นประจำทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 – 2545 ทั้งหมดเป็นผู้ที่มีศรัทธาในวัดปากน้ำเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้ศรัทธาในอดีตเจ้าอาวาส คือ หลวงพ่อวัดปากน้ำหรือหลวงพ่อดิ่งซึ่งได้พัฒนาวัดปากน้ำจากสภาพที่ร้างร้างที่มีสภาพทรุดโทรมจนกลายเป็นวัดที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศไทย โดยการพัฒนาทั้งคนและวัดตลอดจนเผยแพร่วิชาการรวมกายจนมีชื่อเสียง แม้หลวงพ่อดิ่งจะได้มรณภาพไปแล้ว แต่ชื่อเสียงของวัดปากน้ำยังมีอยู่ต่อไป ทำให้พุทธศาสนิกชนเข้ามาวัดนี้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำเป็นจำนวนมากอีกด้วย

ผลวิจัยพบว่า สมมติฐานที่ได้รับการยอมรับ คือ พุทธศาสนิกชนเพศหญิงบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมากกว่าพุทธศาสนิกชนเพศชาย ความเชื่อทางศาสนาและเหตุผลทางปัญญาที่มีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ นอกจากนี้ ผลวิจัยยังพบอีกว่า วัดปากน้ำได้นำเงินที่พุทธศาสนิกชนบริจาคไปใช้อย่างมีคุณค่า โดยมีคณะกรรมการคอยติดตามและประเมินผล เพื่อเป็นหลักประกันว่าเงินบริจาคเหล่านั้นจะถูกนำไปใช้อย่างถูกต้อง เพื่อให้สังคมและพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าสืบต่อไป

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ลายมือชื่อ นิสิต.....

สาขาวิชา สังคมวิทยา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4481120424 : MAJOR SOCIOLOGY

Keyword : The Paknam Temple / Buddhists / Donation of Money / Bangkok Metropolis

THUNTUCH VIPHATPHUMIPRATHES : FACTORS INFLUENCING THE DONATION OF MONEY BY BUDDHISTS OF THE PAKNAM TEMPLE IN BANGKOK METROPOLIS.
 THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR DR. NGAMPIT SATSANGUAN, THESIS CO-ADIVSOR : ASSOCIATE PROFESSOR DR.SUNYA SUNYAVIVAT, 253 pp. ISBN 974-17-1499-8.

The objective of the study entitled “Factors Influencing the Donation of Money by Buddhists of the Paknam Temple in Bangkok Metropolis” was to carry out a case study in Paknam temple on various factors influencing the money donation by Buddhists such as sex, families , peers, mass media, religious beliefs, and intelligent reasons. Concepts as well as theories applied in this study were comprised of socialization, religion, charity in Buddhism, intelligence , and functionalism theory. Anthropological fieldwork or participant observation was used in data collection by application of various techniques of anthropological research such as ecological mapping, collecting data on live history, population survey, key–informant interview, informal interview, general observation, and field notes. The main technique of research used in data collection for the proof of the hypotheses was the in-depth interviews of 20 Buddhists in Paknam temple, whose main characteristic was that they were regular donors of this temple during 1998-2002 out of their faith in Reverend Sod, the late abbot of Paknam temple, who devoted himself to the development of the temple, turning it from a ruined abandoned temple into a famous one in Thailand. The development involved not only in human and building improvement but also in the promulgation of Dhammakaya Buddhist sect. Even though Reverend Sod passed away, but the temple is still well known to everyone. Hence the more Buddhists came to the temple , and consequently the more money donated.

The research findings were as follows :

Female Buddhists made more donation than the male ones.

Religious beliefs and intelligent reasons were influencing factors for donation.

Moreover, because of supervising committees, the donated money was properly used, bringing the sustainable development of Thai society and Buddhism as well.

Department Sociology and Anthropology	Student's signature.....
Field of study Sociology	Advisor's signature.....
Academic year 2002	Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลต่างๆ ที่มีส่วนช่วยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย อาจารย์ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางมานุษยวิทยาและระเบียบวิธีวิจัยสนามทางมานุษยวิทยาให้แก่ผู้วิจัยมาตั้งแต่สมัยที่ผู้วิจัยเรียนในระดับปริญญาตรีอย่างลึกซึ้ง ซึ่งมีผลทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในวิชามานุษยวิทยาและมีความประสงค์ที่จะทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยระเบียบวิธีทางมานุษยวิทยา สำหรับการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อาจารย์ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเทคนิควิจัยสนามทางมานุษยวิทยา และช่วยผู้วิจัยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการวิจัย นอกจากนี้ยังให้ข้อเสนอแนะในการเขียนวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัยจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. นิเทศ ตินณะกุล ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร. สัญญา สัญญาวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และรองศาสตราจารย์ สุพัทธรา สุภาพ กรรมการ ที่ได้ให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยจนทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ ที่สำคัญอาจารย์ทั้ง 3 ท่านนี้ ถือได้ว่าเป็นผู้มีพระคุณต่อผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ผู้ถ่ายทอดความรู้ทางสังคมวิทยาให้แก่ผู้วิจัย อันทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความเข้าใจในวิชาสังคมวิทยาควบคู่ไปกับวิชามานุษยวิทยา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัวของผู้วิจัย ได้แก่ พลโทธงชัย และนางดวงทิพย์ วิภัติภูมิประเทศ บิดามารดาของผู้วิจัยที่คอยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์และให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และพันโทบุญชนก นางธราทิพย์ ยิงวิริยะ

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณวัดปากน้ำ สมเด็จพระมหาธีรราชฆังคลาจารย์ พระครูวินัยธร พระมหาธรรมจริยา เครืองทิพย์ อาจารย์ตรีธา เนียมขำ แม่ชีธัญญาณี สูดเกษ พันเอกหญิง ดร. ศรีศรีธัญญ์ ธีรธำรง และผู้ให้ข่าวสำคัญทุกๆ ท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล และขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้

ธัญชัช วิภัติภูมิประเทศ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนผัง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 กรอบแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	12
กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	12
ผลงานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	29
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	44
สมมติฐานในการวิจัย.....	45
นิยามปฏิบัติการตัวแปร.....	45
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	53
ระเบียบวิธีวิจัยสนามทางมนุษยวิทยา.....	53
สนามวิจัย.....	53
ขั้นตอนในการทำวิจัยและเทคนิควิจัยสนามทางมนุษยวิทยา.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
	ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	57
	การเสนอผลการวิจัย.....	58
4	สถานที่วิจัย.....	59
	ลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของวัด.....	59
	สถานที่สำคัญภายในวัด.....	60
	ประวัติวัดปากน้ำและประวัติเจ้าอาวาส.....	69
	ลักษณะทางประชากร.....	74
	ระบบการบริหารเงินบริจาค.....	76
	กลุ่มทางสังคม.....	85
	วิชาธรรมกาย.....	88
	ชีวิตประจำวัน.....	93
	ประเพณีพิธีกรรมของวัดปากน้ำ.....	98
5	การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก.....	103
6	ผลการวิจัย การพิสูจน์สมมติฐาน และการอภิปรายผล.....	198
	ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข่าวสำคัญ.....	198
	ส่วนที่ 2 : การพิสูจน์สมมติฐาน.....	204
	ส่วนที่ 3 : การอภิปรายผล.....	223
7	สรุปผลการวิจัย ปัญหาที่เกิดจากการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	228
	ผลการวิจัย.....	229
	ปัญหาที่เกิดจากการวิจัย.....	231
	ข้อเสนอแนะ.....	233
	รายการอ้างอิง.....	235
	ภาคผนวก.....	247
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	253

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	
รายการสิ่งก่อสร้างสมัยที่หลวงพ่อดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส (พ.ศ. 2459-พ.ศ. 2502).....	5
2	
รายงานการสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายหลังการมรณภาพ ของหลวงพ่อดำ พ.ศ. 2503-พ.ศ. 2534.....	6
3	
รายรับจากการถวายผ้าพระกฐินในแต่ละปี.....	9
4	
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	58
5	
จำนวนพระภิกษุและสามเณร.....	74
6	
โครงสร้างอายุของพระภิกษุและสามเณร.....	75
7	
จำนวนครูประจำสำนักเรียนวัดปากน้ำ.....	75
8	
จำนวนนักศึกษาของสำนักเรียนวัดปากน้ำ.....	76
9	
จำนวนแม่ชีแยกตามประเภท.....	76
10	
รูปแบบของการบริจาคเงิน.....	77
11	
งบบุคลากรมูลนิธิหลวงพ่อดำวัดปากน้ำ ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2544.....	83
12	
บัญชีรายได้รายจ่ายของมูลนิธิหลวงพ่อดำวัดปากน้ำ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2544.....	84
13	
เปรียบเทียบรายการจ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ประจำปี พ.ศ. 2544 ของมูลนิธิ หลวงพ่อดำวัดปากน้ำ.....	85
14	
ชีวิตประจำวันของพระภิกษุ สามเณร.....	94
15	
เวลาการทำงานของแม่ชีประจำโรงครัว.....	95
16	
เวลาการนั่งภาวนาของแม่ชีประจำโรงงาน.....	95
17	
ชีวิตประจำวันของแม่ชีคณะอนาลโย.....	96
18	
วันเวลาการปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชน.....	97
19	
วันเวลาฟังเทศน์ฟังธรรมและนั่งวิปัสสนา.....	99
20	
กิจกรรมและเวลาทำบุญ ณ หอสังเวชนียมงคลเทพนิรมิต.....	100
21	
ประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปี.....	102
22	
จำนวนเงินบริจาคในรอบ 5 ปี ของผู้ให้ข่าวสำคัญ 20 คน.....	104
23	
ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณละเมียด.....	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
24 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณละเมียด.....	107
25 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณศรีสมร.....	111
26 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณศรีสมร.....	112
27 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณวัลลี.....	116
28 จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณวัลลี.....	117
29 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณสมหมาย.....	121
30 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณสมหมาย.....	122
31 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณชุติมา.....	126
32 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณชุติมา.....	127
33 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณดารา.....	131
34 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณดารา.....	132
35 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณนันทนา.....	136
36 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณนันทนา.....	136
37 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณดุษฎี.....	140
38 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณดุษฎี.....	141
39 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณสิปาง.....	144
40 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณสิปาง.....	145
41 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณสุชาดา.....	149
42 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณสุชาดา.....	149
43 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณกานดา.....	154
44 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณกานดา.....	154
45 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณอรวรรณ.....	159
46 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณอรวรรณ.....	159
47 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณพรสุข.....	164
48 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณพรสุข.....	164
49 ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณพยอม.....	168
50 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณพยอม.....	169

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
51	ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณสกุล.....	172
52	ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณสกุล.....	173
53	ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณสวิข.....	176
54	ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณสวิข.....	177
55	ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณยงยุทธ.....	181
56	ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณยงยุทธ.....	181
57	ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณภาณุ.....	186
58	ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณภาณุ.....	186
59	ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณกรีช.....	190
60	ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณกรีช.....	191
61	ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณชัยวัฒน์.....	195
62	ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณชัยวัฒน์.....	195
63	จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามเพศ.....	198
64	จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามอายุ.....	199
65	จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามสถานภาพสมรส.....	199
66	จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามระดับการศึกษา.....	200
67	จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามอาชีพ.....	200
68	จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามรายได้ต่อปี.....	201
69	จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามการเรียนวิชาธรรมกาย.....	201
70	จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามบุคคลที่มาวัดปากน้ำด้วยกัน.....	202
71	จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามลักษณะการบริจาค.....	202
72	อิทธิพลของเพศที่มีต่อการบริจาคเงิน.....	205
73	อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัด.....	210
74	อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัด.....	213
75	อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัด.....	216
76	อิทธิพลของความเชื่อทางศาสนาที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัด.....	219
77	อิทธิพลของเหตุผลทางปัญญาที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัด.....	222
78	ผลสรุปสมมติฐาน.....	223

สารบัญแผนผัง

แผนผังที่	หน้า	
1	เขตภาษีเจริญ.....	66
2	ที่ตั้งของวัดปากน้ำ.....	67
3	วัดปากน้ำ.....	68

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า	
1	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1.....	105
2	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2.....	111
3	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3.....	116
4	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4.....	121
5	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5.....	126
6	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6.....	130
7	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7.....	135
8	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8.....	140
9	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9.....	144
10	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10.....	148
11	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11.....	153
12	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12.....	158
13	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13.....	163
14	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14.....	168
15	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15.....	172
16	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16.....	176
17	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17.....	180
18	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18.....	185
19	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19.....	190
20	ไดอะแกรมเครือข่ายติผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20.....	194

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาสาขาลที่มีต้นกำเนิดในประเทศอินเดียเมื่อประมาณ 2,500 กว่าปีมาแล้ว โดยจำนวนของพุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ในทวีปเอเชีย ปัจจุบัน พุทธศาสนาแยกออกเป็น 2 นิกายใหญ่ๆ คือ นิกายเถรวาทหรือนิกายหินยาน และ นิกายอภิกษวาทหรือ นิกายมหายาน สำหรับนิกายหินยานนั้น มีประชากรนับถือมากในประเทศอินเดีย ศรีลังกา พม่า ไทย ลาว กัมพูชา ส่วนนิกายมหายาน มีประชากรนับถือมากในประเทศจีน ธิเบต มองโกเลีย ญี่ปุ่น เกาหลี และเวียดนาม เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยนั้น พุทธศาสนาได้มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนไทยอย่างใกล้ชิดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กล่าวคือ พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศนับถือ จนทำให้หลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย โดยได้มีการสอดแทรกเข้ามาในชีวิตประจำวันเกือบทั้งหมดของคนไทยและมีส่วนช่วยในการกลมเกลียวจิตใจและลักษณะนิสัยของคนไทย นอกจากนี้ คนไทยยังยอมรับศาสนาอื่นๆ ซึ่งไม่ทำให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรง สุพัตรา สุภาพ (2545 : 76 - 77) ได้กล่าวไว้ว่า “สังคมไทยมีความผูกพันกับสถาบันศาสนาในลักษณะที่เป็นพิเศษแตกต่างกับชาติอื่นในโลกแม้แต่ตะวันตก นับเป็นเอกลักษณ์ที่เป็นพิเศษ นั่นคือ คนไทยมีจิตใจเอื้อเพื่อต่อศาสนาทุกศาสนาจนกลายเป็นบุคลิกภาพของสังคมไทยที่เปิดโอกาสให้บุคคลนับถือศาสนาต่างๆ ได้โดยอิสระ และยอมให้ศาสนาทั้งปวงดำรงอยู่ในสังคมไทยโดยไม่ขัดขวาง”

เมื่อพิจารณาถึงวัดในพุทธศาสนาของประเทศไทย ก็สามารถพบได้ว่า วัดมีความสำคัญต่อสังคมมาก เพราะนอกจากจะเป็นสถานที่สำหรับประกอบกิจกรรมทางศาสนาแล้ว วัดยังทำหน้าที่ในด้านต่างๆ เช่น (ทินพันธุ์ นาคะตะ , 2543 : 2 – 3) วัดได้ทำหน้าที่เป็นแหล่งหรือศูนย์กลางของชุมชน เป็นโรงเรียน เป็นสถานที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และการปลอบใจ เป็นสถานพยาบาล และสถานสังคมสงเคราะห์ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและศูนย์กลางการเล่น

กีฬา เป็นแหล่งจ่ายน้ำดื่มน้ำใช้ให้แก่ประชาชน วัดอาจมีบ่อ สระน้ำ หรือถังเก็บน้ำที่ให้บริการแก่ชุมชนที่อยู่รอบๆ วัด เป็นแหล่งข่าวหรือศูนย์รวมข่าว และเป็นฉาปนกิจสถาน

จากที่กล่าวมานี้ ทำให้เห็นได้ว่า พุทธศาสนานั้นมีความสำคัญต่อประชาชนเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ในสังคมปัจจุบันได้เกิดปัญหาที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้ (สมพร เทพสิทธิ์า , 2542)

ปัญหาในด้านการห่างเหินจากศาสนา กล่าวคือ ภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงทำให้ประชาชนจำนวนไม่น้อยห่างเหินจากศาสนา เป็นศาสนิกชนแต่เพียงในนาม ไม่ได้มีศรัทธาเลื่อมใสในศาสนาที่ตนนับถืออย่างแท้จริง ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องศาสนา ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ประชาชนจำนวนไม่น้อยมีทัศนคติที่ผิดและไม่ดีต่อศาสนา เห็นศาสนาเป็นเรื่องคร่ำครึ มงาย ไร้สาระ เห็นศาสนาและธรรมะเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น บางคนเห็นพระภิกษุบางรูปปฏิบัติตนไม่ดีหรืออ่านหนังสือพิมพ์ซึ่งมีแต่ข่าวที่ไม่ดีเกี่ยวกับพระ ก็จะทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อศาสนา โดยไม่เข้าใจว่า แก่นแท้ของศาสนา คือ ศาสนธรรม ซึ่งจะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ปัญหาในด้านคุณภาพของชาวพุทธ พบว่า ชาวพุทธจำนวนมากเป็นชาวพุทธแต่เพียงในนาม ไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพุทธศาสนา ไม่ทราบเรื่องพระรัตนตรัย พระพุทธประวัติ และหลักธรรม ชาวพุทธจำนวนไม่น้อยไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของพุทธศาสนา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ได้รับการศึกษาทางโลกและจากต่างประเทศ ได้ขาดสำนึกต่อพุทธศาสนา ไม่มีจิตสำนึกในคุณูปการของพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมและประเทศ ไม่มีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีของชาวพุทธในการศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรม และเผยแผ่ธรรม

ปัญหาในด้านการประทุพผิตผลจากพระธรรมวินัย ในปัจจุบันพระสงฆ์จำนวนมากน้อยขาดการศึกษาอบรมตามหลักไตรสิกขา จึงทำให้มีการประทุพผิตผลจากพระธรรมวินัย ทำให้กระทบกระเทือนต่อพระสงฆ์และพุทธศาสนา ทำให้ศรัทธาของชาวพุทธที่มีต่อพระสงฆ์และพุทธศาสนาหวั่นไหว ชาวพุทธบางคนนับถือเพียงพระพุทธรูป และพระธรรม ไม่นับถือพระสงฆ์ ซึ่งความคิดดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผิด เพราะ ชาวพุทธจะต้องมีพระรัตนตรัย คือ พระพุทธรูป พระธรรม และพระสงฆ์เป็นที่พึ่ง หากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป ก็ทำให้ความเป็นชาวพุทธไม่สมบูรณ์

ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในสังคม กล่าวคือ ค่านิยมบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ก่อนหน้านี้ สังคมได้ยกย่องคนที่มีคุณธรรม ส่วนคนที่ประพฤติผิดศีลธรรม ทุจริต จะถูกประณามและไม่มีใครอยากคบหาด้วย แต่ในปัจจุบันนี้สังคมกลับยกย่องและยอมรับคนที่มีเงิน คนที่มีตำแหน่งสูง มีอำนาจวาสนา มีชื่อเสียงแม้ว่าคนเหล่านั้นจะประพฤติผิดศีลธรรม ได้เงินมาโดยทางทุจริต และการที่สังคมในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน จึงทำให้คนไทยตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารและการโฆษณา ถูกอิทธิพลของวัฒนธรรมและค่านิยมจากต่างประเทศเข้าครอบงำ ทำให้ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ทำให้คนเห็นแก่ตัว ไม่สนใจคำสอนของศาสนา ไม่เห็นความสำคัญของศีลธรรม จริยธรรม และไม่เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

ปัญหาที่เกิดจากวิกฤติทางจริยธรรม กล่าวคือ วิกฤติทางเศรษฐกิจ และ วิกฤติทางการเมืองในปัจจุบันมีสาเหตุสำคัญมาจากวิกฤติทางจริยธรรม เพราะ นักการเมือง ข้าราชการ นักธุรกิจ และประชาชนจำนวนหนึ่งขาดจริยธรรมไม่ประพฤติปฏิบัติตามที่และความรับผิดชอบอย่างถูกต้อง ตกอยู่ภายใต้กิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง และในขณะนี้ คนไทยทั่วไปได้ลุ่มหลงในอบายมุข ไม่สนใจในการทำงานและหันไปประกอบอาชีพทุจริต ก่อการทะเลาะวิวาท ก่ออาชญากรรม ทำให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวง ทำให้สังคมเดือดร้อนไม่สงบสุข

เมื่อมองสภาพปัญหาของพุทธศาสนาในทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาแล้ว กล่าวได้ว่า พุทธศาสนาเป็นสถาบันสังคม (Social Institution) สถาบันหนึ่งในสังคมซึ่งมีความสัมพันธ์กับสถาบันครอบครัว สถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะ สถาบันพุทธศาสนามีหน้าที่ช่วยทำให้สังคมอยู่อย่างสงบสุข เป็นกลไกในการควบคุมทางสังคมอย่างหนึ่ง และยังเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย แต่จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับพุทธศาสนาที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นนั้น ทำให้คนไทยประพฤติปฏิบัติตนโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม หรือหลักคำสอนของศาสนา ตลอดจนสิ่งที่เห็นได้ชัด คือ จำนวนของคนไทยที่เข้าวัดเพื่อทำบุญ ฟังธรรม หรือปฏิบัติธรรมลดน้อยลง ทำให้สังคมโดยรวมขาดความเป็นปึกแผ่น อันจะก่อให้เกิดปัญหาสังคมในด้านต่างๆ ตามมาในที่สุด

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาวัดปากน้ำในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากแต่เดิมนั้น วัดนี้มีสภาพเป็นวัดกึ่งวัดร้าง มีสภาพทรุดโทรม และเมื่อหลวงพ่อดำหรือหลวงพ่อดัดได้เข้ามาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ก็ได้ทำการพัฒนาวัดและคน ตลอดจนเผยแผ่วิชา

ธรรมกายจนมีชื่อเสียง แม้ว่าปัจจุบันหลวงพ่อดจะได้อภินิหารไปแล้ว แต่วัดปากน้ำก็ยังคงเป็นวัดที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศไทย จนทำให้มีพุทธศาสนิกชนมาเข้าวัดนี้เป็นจำนวนมาก และที่สำคัญพุทธศาสนิกชนยังได้บริจาคเงินให้วัดเป็นจำนวนที่มากอีกด้วย

การร่วมทำบุญบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนให้วัดปากน้ำนั้น เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยที่หลวงพ่อดหรือหลวงพ่อดปากน้ำเจ้าอาวาสยังมีชีวิตอยู่ โดยเริ่มต้นจากการริเริ่มสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งหลวงพ่อดมีได้เอ่ยปากเรียไรเงินเลย แต่ลูกศิษย์ของท่านต่างก็มีความยินดีที่จะทำบุญกับหลวงพ่อด หลวงพ่อดจึงได้จัดพิมพ์พระมงข์ขึ้นใน พ.ศ. 2493 จำนวน 84,000 องค์เป็นรูปองค์พระปางประทานพร โดยตั้งชื่อว่า “ พระของขวัญ ” เพื่อตอบแทนให้แก่ผู้ที่บริจาคเงินตั้งแต่ 25 บาทขึ้นไป นอกจากนี้ หลวงพ่อดยังได้สร้างโรงครัวขึ้นเพื่อประกอบภัตตาหารถวายพระภิกษุสามเณรและกลุ่มบุคคลต่างๆ ภายในวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่พระภิกษุสามเณรจะได้ไม่ต้องออกไปบิณฑบาตและจะได้ทุ่มเทเวลาให้กับการศึกษาได้อย่างเต็มที่ ในระยะแรกนั้น หลวงพ่อดได้ใช้ทุนทรัพย์ของตนเอง ต่อมาก็ได้มีลูกศิษย์เข้ามาช่วยเหลือโดยการบริจาคเงินเพื่อประกอบภัตตาหารมากขึ้นอย่างไม่ขาดจนถึงปัจจุบัน

สำหรับการก่อสร้างเสนาสนะที่สำคัญต่างๆ ภายในวัดในสมัยที่หลวงพ่อดเป็นเจ้าอาวาส ตั้งแต่ พ.ศ.2459 จนถึง พ.ศ.2502 นั้น ได้อาศัยเงินที่ได้มาจากการบริจาคเป็นจำนวนมาก ดังต่อไปนี้ (ตรีธา เนียมขำ, 2544 : 173 – 174)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 : รายการสิ่งก่อสร้างสมัยที่หลวงพ่อดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส (พ.ศ. 2459 - พ.ศ. 2502)

รายการ	จำนวนเงิน / บาท
สร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม	2,598,110.39
สร้างตึกมงคลจันทสร	807,934.10
สร้างตึกหลวงพ่อด ตึกบวรมุณี	327,843.30
สร้างศาลาโรงฉัน	405,115.65
สร้างตึกหอสังเวคานุสรณ์ (ตึกเหลือง)	12,000.00
สร้างตึกดุสิตเนาวรัตน์	54,252.50
สร้างตึกยามาพิภพ	55,735.25
สร้างตึกดาวดึงษ์	53,645.75
ซ่อมตึกหอสมุดธรรมคุณากร	27,275.85
ย้ายกุฏิ	34,403.70
สร้างที่พักพระภิกษุและสามเณร	79,404.00
เจาะน้ำบาดาล	40,000.00
สร้างถังน้ำบาดาลและอุปกรณ์	154,321.67
สร้างถนนคอนกรีต	29,316.15
รวม	4,679,358.31

หลังจากที่หลวงพ่อดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสได้มรณภาพไปแล้ว ทางวัดก็ยังคงมีการก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์สิ่งก่อสร้างต่างๆ เป็นจำนวนมาก โดยได้รับเงินบริจาคจากพุทธศาสนิกชนอย่างไม่ขาด สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการก่อสร้างต่างๆ ภายในวัดไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2503 จนถึง พ.ศ. 2534 มีดังนี้ (ตรีธา เนียมขำ, 2544 : 205 – 209)

ตารางที่ 2 : รายการสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์สิ่งก่อสร้างต่างๆ ภายหลังกการมรณภาพ
ของหลวงพ่อด พ.ศ. 2503 – พ.ศ. 2534

พ.ศ.	รายการ	จำนวนเงิน / บาท
2503	- ซ่อมพระอุโบสถ วิหารคด วิหารสมเด็จพระเจ้าตากสิน	1,220,000.00
2505	อุโบสถ กำแพงอุโบสถ	
2505	- สร้างหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต	750,000.00
2507	สร้างเขื่อนหลังวัดด้านตะวันตกเฉียงเหนือ	130,000.00
2507	สร้างกำแพงตึกมงคลจันทสร	20,000.00
2508	ซ่อมพระวิหารซึ่งมีอาณาเขตติดกับหลังกุฏิหลวงพ่อดเพื่อเป็น สถานที่ทำวิชาธรรมกาย วิหารเล็ก 2 หลังหน้าพระวิหารใหญ่ เพื่อเป็นที่ปฏิบัติภาวนาและสร้างกำแพง	400,000.00
	สร้างตึกธรรมคณีพิพัฒน์	320,000.00
	สร้างตึกเก็บพัสดุหลังตึกขาว	60,000.00
	สร้างตึกอเนกนาลัย	60,000.00
2509	สร้างกำแพงวัดด้านเหนือและด้านตะวันตก และถนนริม กำแพง	50,000.00
2510	สร้างตึกที่อยู่พระภิกษุ สามเณร 3 ชั้นและสร้างกำแพงตึก ด้านใต้และตะวันตก	450,000.00
	สร้างถนนหลังพระอุโบสถ	10,000.00
	สร้างวิหารสมเด็จพระเจ้าตากสิน	95,000.00
	สร้างถนนเข้าวัดหลังตึกใหม่ด้านตะวันตก	30,000.00
	สร้างหอระฆังหลังพระอุโบสถ	89,000.00
	สร้างโต๊ะมุขหมู่ 9 มีฐานรองประจำพระอุโบสถ	20,000.00
2511	สร้างตึกใหม่ 2 ชั้น 28ห้อง	400,000.00
	บูรณะบ่อน้ำ	10,000.00
2512	ขุดบ่อน้ำบาดาลพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำ	50,000.00
	สร้างตึกประชาสัมพันธ์	120,000.00
	บูรณะปฏิสังขรณ์ศาลาโรงฉัน (หลังเก่า)	30,000.00
	สร้างตู้ใส่คัมภีร์เทศน์	2,400.00
2513	สร้างตึกใหม่ 2 ชั้น 42 ห้องและตึกพระผู้ใหญ่	870,000.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

พ.ศ.	รายการ	จำนวนเงิน / บาท
2514	สร้างโต๊ะหมู่ 9 มีฐานรองประจำหอสังฆราชนีย์มงคลเทพนิรมิต	21,000.00
	สร้างตึกพระผู้ใหญ่	200,000.00
	สร้างตึกใหม่ 2 ชั้น 28 ห้อง	400,000.00
	สร้างโรงครัวเป็นอาคารไม้	40,000.00
2515	บูรณะหอสังเวคานุสรณ์และกำแพง	100,000.00
	สร้างตึกสวัสดิ์ - ล้อม โอสถานุเคราะห์	1,500,000.00
	สร้างห้องสุขาคู่กับตึกสวัสดิ์-ล้อม	40,000.00
2516	ปฏิสังขรณ์ตึกขาว	30,000.00
	ซ่อมธรรมมาสน์	12,000.00
	สร้างวิหารขาว	700,000.00
	สร้างตึกใหม่ 2 ชั้น 16 ห้อง	293,118.00
	สร้างตึกปิยวันรัตน์	350,000.00
	สร้างตึกมงคลเทพมุนี	3,310,234.00
2517	สร้างหอเจริญวิปัสสนา (ตึกขาว)	5,303,404.25
2518	สร้างศาลาการเปรียญ	10,000,000.00
	สร้างโต๊ะหมู่บูชาในพระอุโบสถ	6,000.00
2519	สร้างกุฏิเก็บของ 2 ชั้น	90,600.00
2521	สร้างตึกพิเศษธรรมกาย	8,120,421.00
2522	สร้างเขื่อนหน้าวัดทิศตะวันออก	1,500,000.00
	เทพื้นคอนกรีตทำลานจอดรถยนต์หน้าศาลาการเปรียญ	300,000.00
2523	สร้างตึกอนาลัย	13,614,346.50
2524	ต่อเติมมุขด้านหน้าพระอุโบสถ	1,000,000.00
	สร้างตึกสหายกายสิทธิ์	700,000.00
	ต่อเติมประชาสัมพันธ์	150,000.00
	สร้างธรรมมาสน์ฉลองงานหลวงพ่อดอยอายุครบ 100 ปี	1,400,000.00
2525	ปูพื้นรอบพระอุโบสถด้วยหินมาเบิล	300,000.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

พ.ศ.	รายการ	จำนวนเงิน / บาท
2526	สร้างศาลาสถมนุสรณ์	7,000,000.00
	สร้างตึกศรีบุญรัตน์	2,200,000.00
	บูรณะตึกปิยวันรัตน์	200,000.00
	สร้างธรรมาสน์หลังเล็ก	330,000.00
2527	สร้างตึกอนุาลัย 2	5,100,000.00
2528	ก่อสร้างวิหารประดิษฐานรูปเหมือนหลวงพ่อด	3,200,000.00
2529 -	ก่อสร้างหอพระไตรปิฎกเฉลิมพระเกียรติในหลวงพระ	2,000,000.00
2530	ชนมพรรษา 5 รอบ	
2530 -	ก่อสร้างตึกธรรมปัญญาบดี	7,000,000.00
2531		
2532 -	ให้ช่างวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถ	1,520,000.00
2533		
2534	ซื้อที่ดินทิศเหนือและใต้	74,350,000.00
	ซื้อเครื่องถ่ายเอกสาร 2 เครื่องไว้ประจำสำนักเรียน	637,000.00
รวม		158,204,523.75

รายรับส่วนใหญ่ของวัดจะมาจากการบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนให้แก่มูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำ มูลนิธินี้เป็นหน่วยงานสำคัญที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรับเงินบริจาค และในปัจจุบัน มูลนิธิมีเงินทั้งสิ้น 310,721,771.56 บาท (มูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำ, 2545) นอกจากนี้จะมีมูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำที่เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงินบริจาคและนำเงินที่ได้ไปบริหารพัฒนาทั้งในวัดและนอกวัดแล้ว ยังมีรายรับที่ได้มาจากพิธีกรรมทางศาสนาที่สำคัญ คือ งานถวายพระกฐินพระราชทานประจำปี งานนี้มีจุดกำเนิดมาจากนายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำได้มีความคิดอยากที่จะให้มีการทอดกฐินในรูปของกฐินสามัคคีเพื่อที่จะทำได้เงินเข้าวัดเป็นจำนวนมากภายหลังจากการมรณภาพของหลวงพ่อด เพราะวัดมีค่าใช้จ่ายมาก ดังนั้น นายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำจึงได้ดำเนินงานหลักในการหากรรมกรกฐินและขอพระราชทานพระกฐินตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา และเปิดโอกาสให้เหล่าลูกศิษย์แสดงเจตจำนงขอเป็นประธานกฐินในปีต่อๆ ไปล่วงหน้าไว้ ปัจจุบัน มีพุทธศาสนิกชนจะเป็นประธานเอกถวายผ้าพระ

กฐินพระราชทานล่วงหน้าถึงปี พ.ศ. 2754 แล้ว นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้จงเป็นประธานถวาย
ผ้าพระกฐินตลอดชีพซึ่งปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 401 ราย จนทำให้ในแต่ละปีทางวัดได้รับเงิน
บริจาคเป็นจำนวนมากจนสามารถนำไปก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์สิ่งก่อสร้างต่างๆ ภายในวัด
ได้

สำหรับรายรับที่วัดได้รับจากการถวายผ้าพระกฐินพระราชทานในแต่ละปีนั้นมีดังนี้
(สมาคมศิษย์หลวงพ่อดำ ปากน้ำ ม.ศ.จ., 2545 : 23)

ตารางที่ 3 : รายรับจากการถวายผ้าพระกฐินในแต่ละปี

พ.ศ.	จำนวนเงิน / บาท
2504	90,000.00
2505	140,182.50
2506	134,059.40
2507	152,323.35
2508	150,318.50
2509	184,102.00
2510	211,830.00
2511	209,625.00
2512	613,053.25
2513	315,198.70
2514	301,764.00
2515	225,991.60
2516	522,089.00
2517	359,489.75
2518	367,990.95
2519	464,252.50
2520	451,815.50
2521	512,152.00
2522	643,162.25
2523	835,977.50

ตารางที่ 3 (ต่อ)

พ.ศ.	จำนวนเงิน / บาท
2524	1,032,147.25
2525	1,450,394.00
2526	2,557,165.75
2527	1,747,699.00
2528	1,950,507.00
2529	2,238,978.65
2530	7,311,190.90
2531	4,117,812.25
2532	6,866,494.75
2533	11,478,170.00
2534	11,922,387.50
2535	16,278,734.75
2536	12,327,777.10
2537	12,816,240.12
2538	13,400,130.79
2539	15,456,279.54
2540	15,235,442.77
2541	14,526,205.78
2542	13,180,998.25
2543	13,872,004.53
2544	15,495,533.44
รวม	202,147,671.87

ดังนั้น จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัยที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนวัดปากน้ำใน กรุงเทพมหานคร” เพราะ วัดดังกล่าวเป็นวัดที่มีพุทธศาสนิกชนมาบริจาคเงินเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าในขณะที่สังคมไทยจะมีปัญหาเกี่ยวกับพุทธศาสนาในด้านต่างๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วก็ตาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากการที่วัดปากน้ำเป็นวัดที่มีพุทธศาสนิกชนมาร่วมทำบุญบริจาคเงินเป็นจำนวนมากนั้น ทำให้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินให้วัดของพุทธศาสนิกชน
2. เพื่อศึกษาแนวทางที่วัดนำเงินบริจาคไปใช้อย่างมีคุณค่า
3. เพื่อศึกษาสภาพการบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนที่วัดปากน้ำ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาที่วัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เนื่องจาก วัดดังกล่าวเป็นวัดที่มีพุทธศาสนิกชนมาทำบุญเป็นจำนวนมากและส่งผลให้วัดมีความเจริญมากขึ้นจากแต่เดิมที่เป็นวัดกิ่งร้าง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบและเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินให้วัดของพุทธศาสนิกชน
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางที่วัดนำเงินบริจาคไปใช้อย่างมีคุณค่า
3. สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนหันมาสนใจทำบุญมากขึ้น

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

กรอบแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และแนวคิดทางพุทธศาสนาที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

1. แนวคิด “ การขัดเกลาทางสังคม ”
2. ทฤษฎี “ การหน้าที่นิยม ”
3. แนวคิด “ ศาสนา ”
4. แนวคิด “ การทำบุญในพุทธศาสนา ”
5. แนวคิด “ ปัญญา ”

1. แนวคิด “ การขัดเกลาทางสังคม ”

International Encyclopedia of Sociology (1995 : 1292) ได้อธิบายเรื่องการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ไว้ว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับ 2 ฝ่าย อันได้แก่ ฝ่ายตัวแทนการขัดเกลาทางสังคม และฝ่ายผู้เรียนรู้หรือผู้ถูกขัดเกลา โดยที่ฝ่ายหนึ่งจะส่งมอบข้อมูลให้อีกฝ่ายหนึ่งผ่านการฝึกฝนหรือการศึกษา และฝ่ายที่เป็นผู้รับนั้นจะทำการเรียนรู้และรับเอาคุณค่าทางสังคมเข้ามาไว้ใช้

John J. Macionis (1997 : 144) อธิบายว่า การขัดเกลาทางสังคมมี 2 ระดับ ได้แก่ ในระดับปัจเจกบุคคล การขัดเกลาเป็นกระบวนการสร้างความเป็นมนุษย์และลักษณะเฉพาะทางอัตลักษณ์ผ่านประสบการณ์ทางสังคม ส่วนในระดับสังคมนั้น การขัดเกลาทางสังคมเป็นวิธีการที่คนในยุคนึงถ่ายทอดวัฒนธรรมไปสู่ยุคถัดไป

Alex Thio (1986 : 117) อธิบายว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการที่สังคมหนึ่งถ่ายทอดค่านิยมวัฒนธรรมไปสู่ปัจเจกบุคคล ดังนั้น พวกเขาจึงสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม

Brian J. Jones (1995 : 234) อธิบายว่า การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการทางสังคมขั้นพื้นฐาน ปัจเจกบุคคลได้บูรณาการตนเองเข้าสู่กลุ่มทางสังคมโดยการเรียนรู้วัฒนธรรมของกลุ่มและบทบาทของตนในกลุ่ม โดยกระบวนการนี้ถือได้ว่าเป็นกระบวนการตลอดชีวิต

งามพิศ สัตย์สงวน (2545 : 31) ได้อธิบายไว้ว่า การขัดเกลาทางสังคมหรือการเรียนรู้วัฒนธรรม (Enculturation) หมายถึง การเรียนรู้วัฒนธรรมตลอดชีวิตของคน ตั้งแต่เกิดจนตาย รวมถึงการพัฒนาตัวตน (Self) หรือการพัฒนาบุคลิกภาพของคน จนคนแต่ละคนกลายเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และคนแต่ละรุ่นจะถ่ายทอดวัฒนธรรมไปยังอีกรุ่นหนึ่งต่อเนื่องไปเรื่อยๆ

เมื่อแรกเกิด โดยทั่วไป มนุษย์จะมีลักษณะทางกายภาพ ชีวภาพที่พร้อมที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม โดยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การกระทำระหว่างวัฒนธรรมหนึ่งๆ กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัจเจกชนจะสามารถกลายเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ได้โดยการเรียนรู้วัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงการเรียนรู้ทักษะด้านต่างๆ เช่น บรรทัดฐานทางสังคม ค่านิยม ความคิด และพฤติกรรมต่างๆ ที่ยอมรับกันโดยสังคมนั้นๆ (งามพิศ สัตย์สงวน , 2545 : 31)

สำหรับตัวแทนของการขัดเกลาทางสังคมที่จะกล่าวในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน

1. ครอบครัว

ครอบครัวเป็นตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุด เพราะ เป็นตัวแทนแรกที่ทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมให้แก่มนุษย์ (Primary Agent of Socialization) โดยสุพัตรา สุภาพ (2545 : 59) กล่าวว่า การอบรมจะออกมาในรูปของพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งนับว่าเป็นการอบรมเบื้องต้นที่สำคัญที่สุดที่เด็กจะต้องประสบ เพราะ เป็นการอบรมที่ใกล้ชิดและมีความผูกพันอย่างลึกซึ้ง และมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และแบบของความประพฤติแก่เด็กเป็นอย่างยิ่ง

พ่อแม่จะอบรม 2 วิธี คือ (สุพัตรา สุภาพ , 2545 : 59)

1) ทางตรง ด้วยการบอกกล่าวอย่างแจ่มแจ้งพอควร ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ อะไรผิด อะไรถูก เป็นต้น ซึ่งได้ผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพมาก เนื่องจากมีการชี้ทางและแนะแนวทางในการปฏิบัติแก่บุคคลอย่างจริงจังและเจตนา เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถวางตัวได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อสถานการณ์หนึ่งๆ เช่น สอนเด็กให้กินเป็นเวลา เล่นเป็นเวลา นอนเป็นเวลา หรือพบหน้าผู้ใหญ่ก็ต้องยกมือไหว้ ต้องพูดจาไพเราะ ถ้าไม่ทำอาจถูกลงโทษ เป็นต้น

2) ทางอ้อม เป็นการอบรมโดยไม่รู้ตัว เป็นสิ่งที่เด็กได้รู้ได้เห็น และซึมซาบเข้าไปในจิตใจ ซึ่งเด็กอาจจะนำไปปฏิบัติในอนาคตหรือมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เช่น พ่อแม่ใช้คำหยาบ เด็กจะใช้คำหยาบบ้าง เป็นต้น

พระปัญญาชนนทภิกขุ (อ่างถึงใน จำนง อติวัฒนสิทธิ์ , 2543 : 51) ได้เสนอแนวทางการขัดเกลาทางสังคมไว้ว่าพ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูก พ่อแม่จึงต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการแนะนำสั่งสอนลูก การพูดอย่างเดียวไม่พอ ต้องมีการกระทำให้เป็นตัวอย่างที่ดีควบคู่กันไปด้วย ลูกทุกคนในครอบครัวมักถ่ายแบบอย่างจากพ่อแม่ไว้เสมอ ถ้าลูกรักพ่อติดพ่อก็จะถ่ายทอดกิริยาอาการทุกอย่างของพ่อไว้ ถ้าลูกรักแม่ติดแม่อีกก็ถ่ายทอดกิริยาอาการทุกอย่างของแม่ไว้เสมอ การถ่ายทอดบ่อยๆ คือ การสร้างนิสัยขึ้นในใจของเขาเสมอ (Internalization) และเป็นอย่างที่ว่าพ่อแม่เป็นอยู่ ฉะนั้น พ่อแม่จึงต้องระมัดระวังให้มากเป็นพิเศษ ในเมื่อตนอยู่หน้ากล้องถ่ายรูป คือ ลูกๆ อยาได้พูด กระทำสิ่งใดในทางเสียให้ลูกเห็นเป็นอันขาด ให้ลูกได้ยินและได้ฟังเฉพาะแต่สิ่งที่ดีๆ งามๆ และโดยทั่วไป ลูกๆ เป็นเสมือนกระจกเงาส่องให้รู้จักพ่อแม่ พ่อแม่เป็นอย่างไรมีพฤติกรรมเป็นอย่างไร ส่วนหนึ่งสามารถสังเกตได้จากกระจกเงา คือ พฤติกรรมของลูกนั่นเอง

2. กลุ่มเพื่อน

คนเรามักจะถูกอบรมจากเพื่อนที่อายุเท่าๆ กัน หรือมากกว่า โดยตอนวัยเด็กก็จะเป็นกลุ่มเพื่อนเล่น พอวัยรุ่นจะเป็นกลุ่มเพื่อนฝูง พอเป็นผู้ใหญ่จะมีความโน้มเอียงจะสังสรรค์คบค้าสมาคมกับบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมเท่าเทียมกัน เช่น กลุ่มเพื่อนนักเรียน กลุ่มข้าราชการ กลุ่มพ่อค้า เป็นต้น (สุพัตรา สุภาพ , 2545 : 60)

Riesman (Broom & Selznick อ้างถึงใน สุพัตรา สุภาพ , 2545 : 60) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนจึงเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่บุคคลชอบยึดเพื่อนเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้เพื่อนยอมรับ และเป็นการแสดงความเป็นพวกเดียวกัน

กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญในการอบรม คือ (สุพัตรา สุภาพ , 2545 : 60)

1) สอนอำนาจที่ไม่ใช่ของใครโดยเฉพาะ เป็นการเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ จากการมีส่วนร่วมด้วย เช่น การเล่นฟุตบอล ถ้าฝ่าฝืนก็จะถูกกีดกันไม่ให้เล่นด้วย ใครอยากเล่นก็ต้องทำตามกฎ เป็นต้น

2) ช่วยให้ทดลองกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ว่าจะเอาจริงแค่ไหน ปกติถ้าเด็กอยู่กับเพื่อนๆ มักจะกล้าทำอะไรที่ขัดแย้งหรือลองดีกับผู้ใหญ่มากกว่าอยู่เพียงคนเดียว และในขณะเดียวกันก็อยากจะทดลองดูว่า กลุ่มพอจะตั้งดีขัดแย้งกับผู้ใหญ่ได้แค่ไหน เชื่อถือได้เพียงไร

3) ถ่ายทอดระเบียบวิธีและคุณค่าที่ผู้ใหญ่ต้องการหรือไปในทางตรงกันข้าม ซึ่งส่วนมากจะถ่ายทอดคุณค่าตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ หากกลุ่มสนับสนุนระเบียบและคุณค่านั้น

3. สื่อมวลชน

สื่อมวลชนมีหลายประเภท เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือรายสัปดาห์ นวนิยาย วรรณคดี เป็นต้น สื่อมวลชนเหล่านี้ เป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมในด้านต่างๆ ตั้งแต่เรื่องคุณค่า ความเชื่อ แบบของความประพฤติ ฯลฯ และในปัจจุบันไม่มีบุคคลใดที่จะรอดพ้นจากสิ่งเร้าในด้านความคิดหรือพฤติกรรมจากสื่อมวลชนได้ โดยเฉพาะสังคมที่เจริญก้าวหน้า สื่อมวลชนจะแผ่ขยายและมีอิทธิพลต่อครอบครัว ทำให้บุคคลได้รับค่านิยมและวิถีการปฏิบัติทั้งในด้านบวกและด้านลบมากขึ้น โดยเฉพาะอิทธิพลของสื่อมวลชนที่สำคัญ คือ การให้ข่าวสาร ข่าวสารเหล่านี้มักจะเป็นลายลักษณ์อักษร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นผู้เขียน บรรณาธิการและผู้จัดทำ มักจะร่วมกับครู กลุ่มเพื่อน และครอบครัวในกระบวนการขัดเกลา ซึ่งอิทธิพลของสื่อมวลชนนี้ จะมีอิทธิพลมากน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลที่จะมีทัศนคติและแนวโน้มต่อสิ่งที่ได้รับอย่างไร และไม่ว่าจะมีปฏิกิริยาอย่างไร จะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนได้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมของคนบางกลุ่มและการหาความรู้ของบุคคลอีกส่วนหนึ่ง (สุพัตรา สุภาพ , 2545)

2. ทฤษฎี “ การหน้าที่นิยม ”

Bronislaw Malinowski ได้เป็นผู้พัฒนาทฤษฎีการหน้าที่นิยม(Functionalism) ขึ้นมาโดยมีความคิดหลัก คือ (งามพิศ สัตย์สงวน , 2543 : 62) วัฒนธรรมสนองตอบความต้องการจำเป็นของปัจเจกบุคคล มาลีนอฟสกีบอกว่า วัฒนธรรมเติบโตมาจากความต้องการจำเป็น 3 ประเภทของมนุษย์ คือ ความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐาน ความต้องการจำเป็นขั้นต่อมาหรือความต้องการด้านสังคม และความต้องการทางด้านจิตใจ ความต้องการเบื้องต้น คือ ความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตอยู่ เช่น ต้องการอาหารหรือที่อยู่อาศัย ส่วนความต้องการขั้นที่ 2 จะเกี่ยวกับเรื่องความร่วมมือกันทางสังคมเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐาน และทำให้ร่างกายได้รับการสนองตอบความต้องการจำเป็นเบื้องต้นได้ เช่น การแบ่งงานกันทำ การแจกจ่ายอาหาร และการป้องกันภัย การผลิตสินค้าและบริการต่างๆ และการควบคุมทางสังคม ความต้องการขั้นที่ 3 คือ ความต้องการจำเป็นของมนุษย์เพื่อความมั่นคงทางด้านจิตใจ เช่น ต้องการความสงบทางใจ ความกลมกลืนกันทางสังคมและเป้าหมายของชีวิต ระบบสังคมที่สนองความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ ความรู้ กฎหมาย ศาสนา นิยายปรัมปรา ศิลปะ และเวทมนตร์คาถา โดยทั่วไปเวทมนตร์คาถาทำหน้าที่ที่ทำให้คนรู้สึกอบอุ่นใจ เพราะงานบางอย่างที่มนุษย์ทำค่อนข้างยากลำบาก และมนุษย์ไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดผลอย่างไรบ้าง ทำให้เกิดความไม่มั่นใจ จึงต้องพึ่งเวทมนตร์คาถาให้ช่วยเพื่อทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น ส่วนนิยายปรัมปรามักให้อำนาจชนชั้นปกครองและให้ค่านิยมทางสังคม มาลีนอฟสกีย้ำว่า วัฒนธรรมทุกด้านมีหน้าที่ที่ต้องทำ คือ การตอบสนองความต้องการจำเป็นของมนุษย์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง 3 อย่างดังกล่าวมาแล้ว

งานวิจัยสนามทางมานุษยวิทยาของ Malinowski ที่เกาะโทรเบรียน พบว่า (งามพิศ สัตย์สงวน , 2543 : 63) แบบแผนทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ที่เรียกว่า กูล่า นั้น ถึงแม้ว่ากูล่าจะดูเป็นการแลกเปลี่ยนสินค้าเป็นอันดับแรก แต่มันไม่ได้สนองความต้องการทางด้านเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว สำหรับชาวโทรเบรียนแล้ว การเข้าร่วมในกูล่าสนองความต้องการทางด้านจิตใจอย่างสำคัญด้วย กล่าวคือ ผู้เข้าร่วมได้รับชื่อเสียงจากการทำตัวเป็นคนใจกล้าใจดีระหว่างการแลกเปลี่ยนสินค้ากัน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้คนแสดงออกถึงความมั่งคั่งของตัวเองได้

สำหรับกรวิจัยในครั้งนี้ จะมุ่งประเด็นหลักไปที่การหน้าที่ของศาสนาที่ตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจของมนุษย์ ซึ่ง งามพิศ สัตย์สงวน (2543 : 206) ได้อธิบายไว้ว่าการหน้าที่ที่สำคัญมากอย่างหนึ่งของศาสนา คือ การให้ความหมายสิ่งต่างๆ เช่น สิ่งแวดล้อมทั้ง

ทางกายภาพและทางสังคมที่ไม่อาจเข้าใจได้อย่างเต็มที่ในทุกสังคม ศาสนาจะเข้าจัดการกับเรื่องของชีวิต ความตาย การเกิดขึ้นของจักรวาล การเกิดขึ้นของสังคมของกลุ่มคนกลุ่มต่างๆ และของปัจเจกชนรวมทั้งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติด้วย ซึ่งเรื่องทั้งหมดที่กล่าวมานี้ นักมานุษยวิทยาเรียกว่า โลกทัศน์ (World View) หรือ ทฤษฎีเกี่ยวกับจักรวาล (Cosmology) เมื่อไม่เข้าใจเกี่ยวกับตัวมนุษย์และโลกมนุษย์ได้อย่างเต็มที่ มนุษย์จึงต้องสร้างอำนาจเหนือธรรมชาติและภูติผีปีศาจเทพเจ้าพระเจ้าต่างๆ ขึ้นมา เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ให้ความหมายเหตุการณ์และประสบการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่ไม่ธรรมดาหรือไม่เป็นธรรมชาติ เมื่อไรก็ตามที่มนุษย์มาถึงจุดที่จะเข้าใจหรือยอมรับเหตุการณ์หรือประสบการณ์ต่างๆ ได้ เช่น โรคภัยไข้เจ็บหรือความตายของญาติใกล้ชิด เมื่อนั้นแหละที่ความเชื่อต่างๆ และการปฏิบัติที่เกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่ทำให้เกิดระเบียบในสังคมขึ้น และทำให้มนุษย์มีความรู้สึกว่าได้ควบคุมสถานการณ์เลวร้ายต่างๆ ไปได้

หน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างของศาสนา คือ การลดความวุ่นวายใจของมนุษย์ลง โดยทั่วไปพิธีกรรมทางศาสนาส่วนมากมีขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันความสำเร็จในกิจกรรมประจำวันของมนุษย์ เช่น การสวดอ้อนวอนขอพรและการบูชาด้วยสิ่งต่างๆ นั้น มนุษย์หวังว่า ภูติผีปีศาจเทพเจ้าจะมาช่วยเหลือและมนุษย์หวังว่าสามารถจะควบคุมพลังลึกลับต่างๆ ได้ การปฏิบัติอย่างหนึ่งที่ใช้กันอย่างกว้างขวางเพื่อควบคุมพลังอำนาจไสยศาสตร์ คือ เวทมนตร์คาถา (Magic) ถึงแม้จะมีการใช้เวทมนตร์คาถาในหลายสังคม แต่จะใช้มากในสังคมที่มีเหตุการณ์ต่างๆ ที่ยากจะคาดการณ์ล่วงหน้าได้ และในสังคมที่ประชากรมีความรู้สึกว่าควบคุมสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมได้น้อย (งามพิศ สัตย์สงวน ,2543 :207)

นอกจากหน้าที่สำคัญ 2 อย่างที่กล่าวมาแล้ว ศาสนายังมีหน้าที่หลักอีกอย่างหนึ่ง คือ การรักษาความสงบ รักษาระเบียบทางสังคมทั้งโดยตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพราะ ศาสนาสอนให้คนทำแต่ความดีและละเว้นความชั่ว และมีอำนาจพิเศษ คือ อำนาจเหนือธรรมชาติในการควบคุมทางสังคม ดังนั้น ศาสนาจึงเป็นพลังบังคับสำคัญที่ทำให้คนทำตามกฎเกณฑ์ระเบียบของสังคมยิ่งไปกว่านั้นโดยผ่านพิธีกรรมทางศาสนา ค่านิยมทางสังคมได้รับอำนาจพิเศษกลายเป็นอำนาจศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรมทางศาสนายังทำให้เกิดความกลมกลืนกัน คือ ทำให้คนรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน มีเอกลักษณ์ร่วมกันที่เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มแตกต่างกันไปจากกลุ่มที่มีความเชื่ออย่างอื่น นอกจากนี้ ศาสนายังอาจทำให้คนหลีกเลี่ยงจากความเป็นจริง เช่น มีความเชื่อทางศาสนาที่เกี่ยวกับ

ชาติหน้าหรือการจะมาปรากฏตัวของศาสดา โดยทั่วไปประชากรที่ไม่มีอำนาจที่อยู่อาศัยในสิ่งแวดล้อมที่ยากลำบาก มักสร้างภาพลวงตาของอำนาจโดยผ่านการใช้สัญลักษณ์ทางศาสนา ศาสนาในสถานการณ์ดังกล่าว คือ การแสดงออกถึงความวุ่นวายใจ ความโกรธ ความขุ่นเคืองใจ ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งที่จะเอาพลังที่ไม่ดีออกมา ไม่เช่นนั้น พลังดังกล่าวอาจถูกนำไปใช้ต่อต้านสังคมได้ ดังนั้นจึงช่วยรักษาระเบียบของสังคมโดยทางอ้อมด้วย (งามพิศ สัตย์สงวน , 2543 : 207)

John J. Macionis (1997 : 485) ได้อธิบายเรื่องการหน้าที่ของศาสนาตามแนวคิดของ Emile Durkheim ไว้ว่า หน้าที่ของศาสนาในสังคมนั้นมี 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ การยึดเกาะกันทางสังคม (Social Cohesion) ประการที่สอง คือ การควบคุมทางสังคม (Social Control) และประการที่สาม คือ การให้ความหมายและเป้าหมาย (Providing Meaning and Purpose)

3. แนวคิด “ ศาสนา ”

International Encyclopedia of Sociology (1995 : 1098) นิยามว่า ศาสนา คือ ระบบความเชื่อและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งรวมเอาคนเข้ากับกลุ่ม ชุมชน หรือการกระทำที่รวมกันเป็นหมู่คณะ

Clifford Geertz (1973 : 90 cited in Barnard and Spencer, eds., 1996 : 482) ได้ให้ความหมายว่าศาสนา คือ ระบบสัญลักษณ์ที่สร้างอำนาจให้แก่อารมณ์ความรู้สึกและเป็นแรงดลใจให้มนุษย์ โดยการให้ความคิดความหมายเรื่องการมีชีวิตอยู่ ซึ่งการอธิบายดังกล่าวนี้ เป็นการอธิบายที่ให้ความสอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึกและแรงดลใจ จนทำให้ยอมรับว่าเป็นจริง

Tylor (1966 , cited in Seymour-Smith , 1986 : 243) นิยามว่า ศาสนา คือ ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ

John J. Macionis (1997 : 483) ได้สรุปว่า ศาสนา คือ สถาบันสังคมสถาบันหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อและการปฏิบัติ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความคิดในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์

Anthony Wallace (1966 : 5 อ้างถึงใน งามพิศ สัตย์สงวน , 2541 : 373) อธิบายว่า ศาสนา คือ “ความเชื่อและการปฏิบัติตามต่างๆ ที่เกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ” ซึ่งงามพิศ สัตย์สงวน (2541 : 373 – 374) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า อำนาจเหนือธรรมชาติหรือไสยศาสตร์ หมายถึง อำนาจที่อยู่เหนือการควบคุมของมนุษย์

Emile Durkheim (1968 : 9 อ้างถึงใน งามพิศ สัตย์สงวน , 2541 : 374) ให้ความหมายของศาสนาว่า ศาสนา คือ “ ระบบความเชื่อและการปฏิบัติหรือพิธีกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ยึดมั่นกันในกลุ่มชนหนึ่งๆ ”

Alex Thio (1986 : 333 – 334) ได้สรุปว่า ศาสนามีส่วนประกอบพื้นฐาน 4 ส่วน ตามนิยามของ Emile Durkheim ได้แก่

1. สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ถูกพิจารณาว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์
2. ชุดของความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์
3. การประกาศยืนยันความเชื่อผ่านพิธีกรรม
4. องค์การของกลุ่มผู้เชื่อผู้ศรัทธาที่มีพิธีกรรมร่วมกัน

ระบบความเชื่อทางศาสนานั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน (งามพิศ สัตย์สงวน , 2545 : 7 – 9) คือ

1. Cosmology คือ ทฤษฎีเกี่ยวกับจักรวาล ประกอบด้วยส่วน 3 ส่วน ดังนี้
 - 1.1 Pantheon คือ รายชื่อของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนในชุมชนนั้นๆ เชื่อว่ามีอยู่จริง รายชื่อดังกล่าวจะถูกจัดลำดับตามความสูงต่ำของอำนาจนั้นๆ เหมือนกับการจัดชั้น (Social Stratification) ในสังคมปัจจุบัน นั่นคือ จัดตามความสำคัญตั้งแต่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนในชุมชนนั้นๆ เชื่อถือว่ามีอำนาจมีอิทธิพลมากที่สุดลงมาจนถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ธรรมดาๆ รวมทั้งวิญญาณของมนุษย์และสัตว์ต่างๆ

- 1.2 Myth (นิยายปรัมปรา) คือ เรื่องเล่าต่างๆ ที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของอำนาจเหนือธรรมชาติหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ที่นับถือกันในกลุ่มชนหนึ่งๆ นอกจากนี้โดยทั่วไปทุกสังคมหรือชุมชน มักมีเรื่องเล่าต่อๆ กันมา (Oral Tradition) เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนของตน (Origin Myth) เรื่องเล่าเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ (Hero Myth) ที่ร่วมกันก่อตั้งชุมชน

นอกจากนั้น ยังเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับสิ่งสำคัญอื่นๆ ในชุมชน เช่น ความเป็นมาของแม่น้ำ ภูเขา และสิ่งอื่นๆ

1.3 Substantive Belief คือ คือ ความเชื่อเกี่ยวกับนรก สวรรค์ ความฝัน และความตาย เป็นความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถจะเรียนรู้ได้อย่างแน่นอน แต่ละชุมชน แต่ละสังคมจะมีความเชื่อเกี่ยวกับนรก สวรรค์ ความฝันและความตายที่แตกต่างกันไป

2. ค่านิยม (Values) ค่านิยมทางศาสนาที่สนับสนุนการประกอบพิธีกรรม มักจะเหมือนกับค่านิยมทางสังคมนั้นเอง เป็นค่านิยมของคนจำนวนมากในชุมชนหรือสังคมนั้นๆ แต่ค่านิยมทางศาสนามักรวมเอาเป้าหมายที่ศักดิ์สิทธิ์และการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ไว้ด้วย ยกตัวอย่างได้ว่า ค่านิยมทางสังคมในสังคมไทยหลายอย่าง มักเป็นค่านิยมที่มาจากศาสนาทั้งสิ้น เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู การทำบุญ กรรมเก่า ความเมตตากรุณา ความอ่อนน้อม ความเชื่อในโลกหน้า ความเชื่อในนรกสวรรค์ เป็นต้น

3. พิธีกรรม (Rituals) เมื่อความเชื่อทางศาสนาเป็นความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรืออำนาจเหนือธรรมชาติต่างๆ แล้ว ดังนั้น แต่ละระบบความเชื่อจะมีวิธีการที่จะให้ผู้มีความเชื่อนั้นๆ ติดต่อสื่อสารกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรืออำนาจเหนือธรรมชาติได้ด้วยวิธีการต่างๆ ด้วยเหตุนี้ พิธีกรรมทางศาสนาจึงเกิดขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ 2 อย่าง คือ การปกป้องอันตรายของปัจเจกชนและชุมชนโดยการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นผีร้ายต่างๆ เพื่อไม่ให้ทำอันตรายมนุษย์ในชุมชนต่างๆ ในเวลาเดียวกัน หน้าที่อีกอย่างหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา คือ การบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เพื่อขอความคุ้มครอง ขอให้สิ่งดีๆ เกิดขึ้นในชุมชนเท่านั้น

ระบบความเชื่อทางศาสนาของแต่ละระบบมักมีพิธีกรรมแตกต่างกันไป ระบบความเชื่อบางอย่างมีพิธีกรรมบูชาด้วยชีวิตมนุษย์หรือสัตว์ หรือมีการทรมานกาย ตลอดจนมีการบวงสรวงด้วยธูปเทียนดอกไม้หรือสิ่งอื่นๆ โดยทั่วไปพิธีกรรมทางศาสนามักจะประกอบไปด้วยดนตรี การเดินพ็อนรำ การสวดอ้อนวอนและสิ่งอื่นๆ อีกมาก

พิธีกรรมโดยทั่วไปแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ Calendrical และ Non – Calendrical ประเภทแรก (Calendrical Rituals) พิธีกรรมประเภทนี้มักเป็นพิธีกรรมของชุมชน เป็นพิธีที่มีวันเวลากำหนดแน่นอนไว้แล้ว เช่น ต้องทำพิธีในช่วงเวลากลางวัน กลางคืน ช้างขึ้นช้าง

แรม ตามฤดูกาล หรือตามตำแหน่งของดวงดาวต่างๆ เช่น วันสำคัญๆ ของพุทธศาสนา ได้แก่ วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา ออกพรรษา และวันสำคัญทางพุทธศาสนาอีกมาก สำหรับพิธีกรรมประเภทที่ 2 คือ Non – Calendrical Rituals นั้น มักเป็นพิธีกรรมชีวิตของแต่ละปัจเจกหรือครอบครัว เช่น งานวันเกิด แต่งงาน บวชนาค หรือ งานศพ เป็นต้น

4. ความรู้สึก (Feeling) โดยทั่วไป พฤติกรรมทางศาสนาจะมีลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่ง คือ ทำให้ผู้มีความเชื่อในระบบความเชื่อทางศาสนาต่างๆ มีอารมณ์ความรู้สึกอื่นๆ ของมนุษย์ เช่น ความรู้สึกถ่อมตัว ความเคารพบูชา ความสะเทือนใจอย่างรุนแรง ความศรัทธา และรวมเอาความโหดเหี้ยมทารุณไว้ด้วย ในพุทธศาสนา ชาวพุทธ มักมีความรู้สึกอ่อนน้อม ศรัทธาต่อพระพุทธรูปหรือพระสงฆ์โดยทั่วไป

เมื่อพิจารณาเรื่องความเชื่อทางพุทธศาสนานั้น สุวณฺณ จันทรจันง (2540) ได้กล่าวว่า พุทธศาสนาได้สอนให้เชื่อในหลัก 3 ประการ ได้แก่

1. สอนให้เชื่อในหลักกรรม อันหมายถึงการกระทำเพื่อให้เกิดผลด้วยตัวของตัวเองโดยอาศัยความพากเพียร แทนการสวดอ้อนวอนรอคอยผลอันเกิดจากการดลบันดาลของเทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดๆ และการกระทำที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จได้นั้น นอกจากจะอาศัยความเพียรพยายามแล้ว ยังจะต้องกระทำให้ตรงตามหลักกรรม คือ ต้องสอดคล้องกับเหตุและปัจจัยโดยอาศัยปัญญาเป็นตัวนำ พุทธศาสนาเชื่อว่า การที่จะพัฒนาให้เกิดปัญญาในการวิเคราะห์เหตุและปัจจัยได้ถูกต้องนั้น ต้องอาศัย ศึกษา ที่ประกอบด้วยศีล สมาธิ ปัญญา คือ การเรียนรู้ การฝึกฝน และการพัฒนาตนให้ดำเนินไปตามแนวทางแห่งมรรค 8 โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องมีสัมมาทิฐิเป็นเครื่องนำทาง พระพุทธเจ้าได้สอนให้เชื่อใน “กฎแห่งกรรม” สอนให้มนุษย์ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจึงจะประสบความสำเร็จ สอนให้เชื่อว่าความสำเร็จมิได้เกิดมาจากการดลบันดาลหรือปาฏิหาริย์ แต่เกิดจากกรรม (การกระทำ) ที่ต้องใช้ความเพียรและไม่ตั้งอยู่ในความประมาท

2. พุทธศาสนาสอนให้เชื่อเฉพาะในหลักปาฏิหาริย์ที่ก่อให้เกิดปัญญาเพื่อการรู้แจ้งเห็นจริง (อนุศาสน์ปาฏิหาริย์) ไม่สอนให้มนุษย์หลงใหลในปาฏิหาริย์ เช่น การรอดแสดงฤทธิ์ กับทั้งไม่สอนให้เชื่อในอาเทศนาปาฏิหาริย์ คือ การทายใจ ทายความคิด เพราะการเชื่อในปาฏิหาริย์ทั้งสองประการ จะทำให้มนุษย์รอคอยการพึ่งพาอาศัยจากผู้อื่นจนไม่คิดจะพึ่งตัวเอง พระพุทธเจ้าสอนให้มนุษย์รู้จักพึ่งพาพัฒนาตนเอง ไม่สอนให้พึ่งสิ่งอื่นแม้แต่พระองค์เอง พุทธ

ศาสนาเชื่อว่า อิทธิปาฏิหาริย์ไม่ใช่เครื่องหมายที่ใช้วัดความเป็นพระอรหันต์ ผู้มีอิทธิปาฏิหาริย์จะเป็นได้ก็เพียงผู้วิเศษ แต่ความเป็นผู้วิเศษไม่ทำให้เกิดปัญญาธรรม ไม่ทำให้หมดกิเลสและไม่สามารถทำให้คนหมดทุกข์ได้

3. พุทธศาสนาสอนให้เชื่อและศรัทธาในศักยภาพของความเป็นมนุษย์ เชื่อว่ามนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ พัฒนาได้ พุทธศาสนาสอนให้ระลึกถึงพระพุทธรูปก็เพื่อเตือนให้เราตระหนักถึงศักยภาพของพระองค์ในฐานะที่ทรงเป็นมนุษย์ที่มีความเพียรพยายามบำเพ็ญตบธรรมีเป็นพระโพธิสัตว์จนกระทั่งตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ก็ด้วยความวิริยะอุตสาหะ พระโพธิสัตว์เป็นคติทางพุทธศาสนาสำหรับสนับสนุนให้ระลึกถึงพระพุทธรูปในแง่มุมที่เป็นเครื่องเตือนใจให้เราตระหนักถึงศักยภาพของความเป็นมนุษย์ในการประกอบความเพียร ไม่ใช่การสวดอ้อนวอนให้พระองค์มาคอยดลบันดาลช่วยเหลือ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และ ปฟาณี จูติวิวัฒนา (2526 :15) ได้กล่าวถึงความเชื่อทางพุทธศาสนามี 4 อย่าง ได้แก่

1. กรรมศรัทธา เชื่อกรรม
2. วิบากกรรม เชื่อผลกรรม
3. กัมมัสดตาศรัทธา เชื่อว่าสัตว์มีกรรมเป็นของๆ ตน
4. ตถาคตโพธิศรัทธา ความเชื่อในความรู้ของพระตถาคต (คือ พระพุทธเจ้า)

ส่วนความเชื่อทางพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนนั้น สามารถแบ่งออกได้อีกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (สมบูรณ์ สุขสำราญ , 2533 : 18 อ้างถึงใน สรายุทธ ยะกร , 2536 : 15)

1. ความเชื่อในศาสนาพุทธตามหลักพระคัมภีร์ (Doctrinal Buddhism) ซึ่งเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทางพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระสูตรต่างๆ เป็นต้น

2. ความเชื่อในพุทธศาสนาแบบชาวบ้าน (Popular Buddhism) หมายถึง ฝ่ายที่เชื่อถือหลักคำสอนของพุทธศาสนาที่ได้ผสมผสานกับความเชื่อหรือศาสนาอย่างอื่น เช่น ความเชื่อภูติผีปีศาจ และศาสนาพราหมณ์ เป็นต้น จนผู้ถือปฏิบัติไม่สามารถแยกออกได้ว่าส่วนใดเป็นหลักคำสอนที่มาจากพุทธศาสนาจริงๆ และส่วนใดไม่ใช่

4. แนวคิด “ การทำบุญในพุทธศาสนา ”

บุญ มีความหมาย 5 ประการ ตามคัมภีร์ปรมัตถทีปนีอรรถกถาอิติวุตตะกะ ดังนี้ (ธรรมสภา , 2543 : 7 – 8)

1. หมายถึงผลบุญ คือ ผลของกุศลหรือผลของความดี เช่น ในข้อความว่า เพราะการสมทานกุศลทั้งหลายเป็นเหตุ บุญย่อมเจริญเพิ่มพูน
2. หมายถึง ประพฤติสุจริตในระดับกามาวจรและรูปาวจร เช่น ในคำว่า คนตกอยู่ในอวิชชา หากปรุงแต่งสังขารที่เป็นบุญ
3. หมายถึง ภาพที่เกิดซึ่งเป็นสุคติพิเศษ เช่นในคำว่า วิญญาณที่เข้าถึงบุญ
4. หมายถึง กุศลเจตนา เช่นในคำว่า บุญกิริยาวัตถุ
5. หมายถึง กุศลธรรมในภูมิสาม เช่นในคำว่า ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายอย่ากลัวต่อบุญเลย ข้อนี้ตรงกับคำว่า โลกียกุศลนั่นเอง

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2542 : 85) อธิบายว่า บุญ คือ สิ่งชำระล้างบาปทุจริต ทำจิตใจให้สะอาดผ่องใสและเฟื่องฟูเจริญออกงามขึ้นในความดีงามที่สูงขึ้นไป

การทำบุญมีได้ 10 ทางด้วยกัน คือ (สังญญา สังญญาวิวัฒน์ , 2542 : 24 – 25)

1. ทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ ที่เรียกว่า การให้ทาน ทานที่สำคัญมี 3 อย่าง คือ
 - 1) วัตถุทาน ให้ปันสิ่งของเงินทอง
 - 2) ธรรมทาน ให้ปันความรู้ ความคิด ทฤษฎี
 - 3) อภัยทาน ให้อภัย ไม่ถือโกรธ
2. ทำบุญด้วยการประพฤติที่ดี เรียกว่า ถือศีลหรือมีศีล
3. ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา ที่เรียกว่า ภาวนา
4. ทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม
5. ทำบุญด้วยการชวนชววยรับใช้
6. ทำบุญด้วยการแบ่งส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น
7. ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น (คือ มุทิตา)
8. ทำบุญด้วยการฟังธรรมศึกษาหาความรู้
9. ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้

10. ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง (Forming Correct View)

สำหรับหลักการสำคัญในการทำบุญทำทานของพุทธศาสนานั้น มีหลักการว่า การทำบุญให้ได้ผลมากนั้น ต้องประกอบด้วย สัมปทาคุณ 4 ประการ หมายถึง ความถึงพร้อมแห่งองค์ประกอบ ซึ่งจะทำการที่บริจาคแล้วมีผลยอดเยี่ยม (ธรรมสภา , 2543 : 176 – 177) ได้แก่

1. วัตถุประสงค์สัมปทา ความพร้อมแห่งวัตถุประสงค์ในที่นี้หมายถึง ผู้รับ (ญาติมิตร) หรือ ทักขิไณยบุคคลเป็นผู้รับพร้อมด้วยคุณธรรม ท่านมีคุณธรรมสูงมากเท่าใดโดยยอมทำการที่บริจาคแล้วมีผลมากขึ้นเท่านั้น

2. ปัจจัยสัมปทา ความพร้อมแห่งปัจจัย ในที่นี้หมายถึง สิ่งของที่ทายกนำมาทำบุญ (ไทยธรรม) นั้นได้มาโดยทางบริสุทธิ์ ชอบธรรม

3. เจตนาสัมปทา ความพร้อมแห่งเจตนา ในที่นี้หมายถึง มีเจตนาดี เจตนาเพื่อสงเคราะห์อนุเคราะห์ หรือบูชาคุณโดยบริสุทธิ์ใจ มิได้หวังลาภยศหรือชื่อเสียง มีเจตนาดีทั้ง 3 กาล คือ ก่อนให้ กำลังให้ หลังจากให้แล้ว รักษาเจตนาอันเป็นกุศลไว้ นอกจากนี้ยังประกอบด้วย ปัญญาในการให้ มิใช่ให้ด้วยความเขลา

4. คุณาติเรกสัมปทา ความพร้อมแห่งคุณพิเศษของญาติมิตรหรือผู้รับมีคุณพิเศษ ท่านระบุไว้ในตำราว่า พระสารีบุตรบ้าง พระมหากัสสปบ้าง ออกจากนิโรธสมาบัติใหม่ๆ กำลังหิว พิจารณาหาที่ท่านควรจะไปโปรดในวันนั้น เพราะ เมื่อท่านไปรับอาหารจากผู้ใดในวันนั้น เขาจะต้องได้สมบัติเป็นอันมาก ท่านจึงมักไปสงเคราะห์คนจนเพื่อให้เขาได้มีความสุขขึ้น

วสิน อินทสระ (2544 : 174 – 175) ได้ให้แนวคิดที่สำคัญว่า บางคนเข้าใจว่าเมื่อจะทำบุญทำทานแล้วไม่ควรเลือกให้ คือ เห็นว่าเมื่อเป็นพระแล้วก็พระเหมือนกันทั้งนั้น เห็นนี้ไม่ตรงตามหลักพระพุทธานุภาพ เพราะ พุทธองค์ตรัสว่า “ ควรเลือกให้ ” (วิเจยยะ ทานัง ทา ตัพพัง) ในที่ๆ จะมีผลมาก (ยัตถะ ทินนัง มหัพผลัง) ความจริงแล้วเป็นพระเหมือนกันก็จริง แต่ก็ไม่เหมือนกันในด้านคุณภาพ ก็เหมือนคนเรานี้แหละ ซึ่งเป็นคนเหมือนกันแต่ก็ไม่เหมือนกันในด้านคุณภาพ บางคนดีมาก บางคนดีน้อย แม้ในคนธรรมดาเราก็ควรเลือกคนที่ควรได้รับการสงเคราะห์ ไม่ใช่ตะพึดตะพือไป อันจะเป็นการก่อโทษมากกว่าก่อคุณ เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าท่านจึงตรัสว่า “ ให้แก่ผู้มีธรรมย่อมมีผลมากกว่าให้ผู้ไม่มีธรรม ”

การทำบุญให้ทานแก่ผู้มีศีลธรรมจะทำให้บุญมากขึ้น วคิน อินทสระ (2544) ได้อธิบายไว้ว่า การทำบุญเปรียบเหมือนการหว่านพืชลงในเนื้อดินที่ดี เมื่อเมล็ดพืชดีหว่านลงในเนื้อดินดี และได้ให้น้ำหล่อเลี้ยงตามสมควร พืชย่อมเจริญงอกงามกว่าพืชที่หว่านลงในเนื้อดินเลวหรือดินจืด ดังนั้น การทำบุญต่อผู้มีศีลธรรม ก็ย่อมมีผลมากกว่าการทำแก่ผู้ไร้คุณธรรม จากหลักการนี้ จึงทำให้คนทั้งหลายจึงนิยมทำบุญกับพระภิกษุสามเณร โดยเชื่อว่า ท่านเป็นผู้มีศีลธรรมสูงกว่าคนสามัญ และในบรรดาพระภิกษุสามเณรด้วยกัน พุทธบริษัทก็นิยมทำบุญกับพระที่มีอายุพรรษา มาก บวชนาน และ บำเพ็ญบารมีมามาก เพราะจะทำให้ได้บุญมาก

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542 : 24) ได้เสนอวิธีการทำบุญที่ถูกต้อง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยบริสุทธิ 3 คือ

1. สิ่งที่จะทำบุญเป็นของบริสุทธิ
2. ผู้ทำบุญมีใจบริสุทธิ ทั้ง
 - 2.1 ก่อนทำบุญ คือ ตั้งใจจะทำบุญ
 - 2.2 ระหว่างทำบุญ คือ เต็มใจทำบุญ
 - 2.3 หลังทำบุญ คือ ทำบุญแล้วไม่เสียดายอยากได้คืน
3. ผู้รับการทำบุญเป็นผู้บริสุทธิ เช่น พระสงฆ์ ผู้ทรงศีล ผู้เพียรธรรม ผู้ประพฤติ

ชอบ

นอกจากนี้ ยังเสนอว่า การทำบุญเป็นการทำดีประการต่างๆ ด้วยการให้เปล่า ไม่ว่าสิ่งที่จะให้จะเป็นวัตถุหรือมิใช่วัตถุ แม้ทางพระจะกำหนดว่า การให้สิ่งที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น ความรู้ คำปรึกษา แนวทางการแก้ปัญหา จะมีค่ามากกว่าการให้วัตถุ แต่อย่างไรเสีย วัตถุก็ยังคงมีความสำคัญ เพราะ สามารถตอบสนองความต้องการริบดวงบางกรณีได้ จึงควรให้ทั้งสองอย่างเท่าที่สามารถจะทำได้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ , 2543 : 73)

พระมงคลเทพมุนีหรือหลวงพ่อดิปาน้ำ ได้ให้หลักการสำคัญในการทำบุญที่สำคัญๆ ดังนี้

1. บุญที่เกิดจากการนั่งภาวนานั้น เป็นบุญใหญ่กุศลใหญ่ เราจะไปสร้างโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญสักร้อยหลัง ก็สู้บุญที่เกิดจากการบำเพ็ญภาวนาไม่ได้ (ตรีธา เนียมขำ , 2544 : 78)

2. หลวงพ่อท่านสอนให้ทำบุญบริจาคทานมากๆ มีใครเขาชวนให้ทำบุญทำทาน ก็ทำกับเขา ถ้าพบคนดีๆ เขาทำบุญ ก็ให้พยายามไปทำร่วมกับเขา ถ้าไม่มีทรัพย์ก็ให้ชวนชวายเป็นด้วยแรงกายก็ได้บุญเช่นกัน จัดเป็นไวยาวัจจมัยอย่างหนึ่ง คือ บุญที่ได้จากการชวนชวายเป็นด้วยเหลือผู้อื่น (ตริธา เนียมขำ , 2544 : 107)

3. หลวงพ่อได้แบ่งมนุษย์ออกเป็น 4 ประเภท คือ (ตริธา เนียมขำ , 2544 : 107)

3.1 ประเภทที่มีทั้งทรัพย์และบริวารพวกพ้อง บุคคลประเภทนี้เป็นประเภทที่ตนเองก็ชอบทำบุญด้วยและชักชวนผู้อื่นให้ร่วมทำด้วย

3.2 ประเภทที่มีแต่ทรัพย์แต่ไม่มีพวกพ้องบริวาร บุคคลประเภทนี้บริจาคทรัพย์ทำบุญ แต่ไม่ชักชวนให้ผู้อื่นร่วมทำบุญด้วย

3.3 ประเภทที่มีแต่พวกพ้องบริวารแต่ไม่มีทรัพย์ บุคคลประเภทนี้มักจะแนะนำเชิญชวนให้ผู้อื่นทำบุญแต่ตนเองไม่บริจาคทรัพย์ทำบุญ

3.4 ประเภทที่ไม่มีทั้งทรัพย์และไม่มีทั้งพวกพ้องบริวาร บุคคลประเภทนี้ไม่บริจาคทรัพย์ทำบุญและไม่ชักชวนให้ผู้อื่นทำบุญด้วย คนประเภทนี้จะเป็นคนยากจนข้นแค้นไร้ญาติขาดมิตร หาที่พึ่งพาอาศัยไม่ได้

หลวงพ่อกับท่านแนะนำศิษย์ให้เป็นบุคคลประเภทที่หนึ่ง ให้พยายามทำบุญทั้งด้วยกำลังกายและกำลังทรัพย์ ให้รู้จักเลือกผู้ที่จะทำบุญด้วย

ในด้านอานิสงส์ของการทำบุญบริจาคทานโดยไม่หวังผลตอบแทน มี 13 ลำดับ ดังนี้ (ตริธา เนียมขำ , 2544 : 106-107)

1. ให้ทานแก่สัตว์เดรัจฉาน เช่น ให้อาหารแก่สุนัข แมว ไก่และนก ได้อานิสงส์ถึงร้อยภพร้อยชาติ

2. การทำบุญให้ทานแก่บุคคลผู้ไม่มีศีล ได้อานิสงส์ถึงพันภพ พันชาติ

3. การทำบุญให้ทานแก่บุคคลผู้มีศีล ได้อานิสงส์ถึงแสนภพ แสนชาติ

4. การทำบุญให้ทานแก่บุคคลผู้ได้มานอกบุญญาในเวลาที่ย่างจากพระพุทธรูป ศาสนา ได้อานิสงส์ถึงแสนโกฏิภพ แสนโกฏิชาติ

5. การทำบุญให้ทานแก่ผู้ปฏิบัติวิปัสสนา ได้อานิสงส์ถึงอสงขัยภพ อสงขัยชาติ

6. การทำบุญให้ทานแก่ผู้ปฏิบัติวิปัสสนาถึงร้อยครั้งร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายแก่พระโสดาบันบุคคลเพียงครั้งเดียวและองค์เดียวไม่ได้
7. การทำบุญให้ทานแก่พระโสดาบันบุคคลร้อยครั้งร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายแก่พระสกทาคามีบุคคลเพียงครั้งเดียวหรือองค์เดียวไม่ได้
8. การทำบุญให้ทานแก่พระสกทาคามีบุคคลร้อยครั้งหรือร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายแก่พระอนาคามีบุคคลเพียงครั้งเดียวหรือองค์เดียวไม่ได้
9. การทำบุญให้ทานแก่พระอนาคามีบุคคลร้อยครั้งหรือร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายแก่พระอรหันตบุคคลเพียงครั้งเดียวหรือองค์เดียวไม่ได้
10. การทำบุญให้ทานแก่พระอรหันตบุคคลร้อยครั้งหรือร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าเพียงครั้งเดียวหรือองค์เดียวไม่ได้
11. การทำบุญให้ทานแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าร้อยครั้งหรือร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายแก่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพียงครั้งเดียวหรือองค์เดียวไม่ได้
12. การทำบุญถวายทานแก่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าร้อยครั้งหรือร้อยองค์ ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายทานแก่พระสงฆ์ที่มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นประธานเพียงครั้งเดียวไม่ได้
13. การทำบุญถวายทานแก่พระสงฆ์ที่มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นประธานร้อยครั้งนั้น ก็ยังสู้อานิสงส์ของการทำบุญถวายทานแก่พระสงฆ์ที่จะมาจากทิศทั้ง 4 หรือทิศทั้ง 8 ไม่ได้

5. แนวคิด “ ปัญญา ”

ปัญญา (Intelligence) หมายถึง ความสามารถ (Ability) ในการบรรลุเป้าหมายหรือแก้ปัญหา เช่น แก้ปัญหาโจทย์คำนวณได้ แก้ปัญหาชีวิตได้ แก้ปัญหาบริหารได้ แก้ปัญหาขัดแย้งได้ แก้ปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา หรือสาธารณสุขได้ (คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ , 2543 : 36) นอกจากนี้ ปัญญา ยังหมายถึง ความรู้ชัด หยั่งรู้ในเหตุผลจนสามารถแก้ปัญหาได้ ไม่ว่าจะแก้ปัญหาทางโลกหรือทางธรรม (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ , 2543 : 37)

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543 : 36) กล่าวว่า โดยปกติปัญญาเกิดจากความรู้ หรือกล่าวอีกอย่างว่า ความรู้ทำให้เกิดปัญญา เพราะ ความรู้ให้ข้อมูลให้แนวทางอันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการตัดสินใจทำหรือไม่ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ช่วยให้งานสำเร็จ แต่ปัญญาหรือความรู้เกิดได้จากประสบการณ์ด้วย และปัญญาที่เกิดจากประสบการณ์นั้น เป็นปัญญาขั้นสูงเสียด้วย

ประเภทของปัญญาตามแนวพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ , 2543 : 39)

1. ปัญญาจากชาติก่อน ติดตัวมาแต่เกิด
2. สุตมยปัญญา ปัญญาจากการฟัง การอ่าน
3. จินตามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการคิดใคร่ครวญเอง
4. ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการลงมือปฏิบัติ

สำหรับ วิธีการสร้างปัญญานั้น สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543 : 39) ได้แบ่งออกเป็น 9 ประเภท ได้แก่

1. เสวนา หรือคบหากัลยาณมิตรหรือผู้มีปัญญา
2. ศึกษาคำสอนของผู้มีปัญญา
3. โยนิโสมนสิการ คิดใคร่ครวญทางหลักเหตุผลและพยายามแสวงหาประโยชน์ทางดีจากปรากฏการณ์ต่างๆ

โยนิโสมนสิการ หมายถึง การคิดอย่างแยบคาย เป็นการคิดแบบหนึ่งแบบใดในสิบแบบนี้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์ , 2542 : 159)

- 3.1 วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
- 3.2 วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
- 3.3 วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ (สำหรับศาสนา คือ ทุกคนมีความไม่แน่นอน มีทุกข์และไม่ใช้ตัวตนด้วยกันทุกคน)
- 3.4 วิธีคิดแบบอริยสังข์/คิดแบบแก้ปัญหา
- 3.5 วิธีคิดแบบอรรถสัมพันธ์ คือ คิดตามหลักการและตามความมุ่งหมาย
- 3.6 วิธีคิดแบบเห็นคุณโทษและทางออก
- 3.7 วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม
- 3.8 วิธีคิดแบบเร้าคุณธรรม
- 3.9 วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน
- 3.10 วิธีคิดแบบมองหลายแง่/มิติ หรือจำแนกหมวดหมู่หรือการวิเคราะห์

หรือกล่าวอย่างสรุปได้ว่า โยนิโสมนสิการ คือ การคิดแบบใดแบบหนึ่งในสี่แบบนี้ (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม , 2541 อ้างถึงใน สัญญา สัญญาวิวัฒน์ , 2542 : 159)

- 3.11 คิดอย่างเข้าถึงสภาพความจริงที่เป็นอยู่
- 3.12 คิดมีขั้นตอน มีกระบวนการไม่สับสน
- 3.13 คิดอย่างมีเหตุผล
- 3.14 คิดอย่างมีเป้าหมายแน่นอน คิดเพื่อให้พึงเกิดผล ไม่ใช่คิดอย่างไร้ทิศทาง
4. ลงมือปฏิบัติอาชีพหรืองานอื่นใด หรือปฏิบัติธรรม
5. เอาสภาพแวดล้อม คือ คน สัตว์ สิ่งของ ปราภฏการณเป็นครุพิจารณาสิ่งเหล่านี้ดูว่ามันให้บทเรียนอะไร
6. ตั้งคำถาม แล้วหาคำตอบ
7. ตั้งโจทย์ แล้วแก้โจทย์
8. มองโลกแบบมุ่งหาบทเรียน แล้วจะเกิดบทเรียน
9. ทำแบบฝึกหัดเรื่องต่างๆ หัดคิด หัดทำ หัดพูด แล้วจะเกิดปัญญา

ผลงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าผลงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า งานวิจัยสามารถนำมาแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทด้วยกัน ได้แก่

1. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

2. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับศาสนา
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา

1. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

เอี่ยมทิพย์ คงเพชร (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ ปัจจัยของการเข้าร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาของชาวพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดอัมพวัน ตำบลพรหมบุรี อำเภอพรหมบุรี

จังหวัดสิงห์บุรี” โดยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลหลายรูปแบบ คือ การสังเกตการณ์ร่วมในชุมชน การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้ตั้งวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ 2 ประการ คือ เพื่อทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนา และเพื่อทราบถึงบทบาทของผู้นำในการชักจูงให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มร่วมทำบุญ กลุ่มร่วมฟังธรรม และกลุ่มร่วมวิปัสสนา โดยเลือกมากลุ่มละ 100 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนามี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยที่หนึ่ง คือปัจจัยด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพในตัวของพระสงฆ์เจ้าอาวาส ประกอบด้วยควมมีเมตตา ความจริงจัง ควมมีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ มีความคล่องแคล่วว่องไวทันการ และความขยัน ประชาชนมีความต้องการที่จะเข้าไปขอคำปรึกษาเนืองจากเจ้าอาวาสมีความจริงใจที่จะให้ความช่วยเหลือโดยไม่คิดสิ่งตอบแทน ปัจจัยที่สอง คือปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเป็นผู้นำ ประกอบด้วยควมคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถ มีการติดต่อกันโดยตรงระหว่างพระสงฆ์เจ้าอาวาสกับประชาชน และมีความรู้ควมสามารถมองการณ์ไกล ทำให้ประชาชนที่มารับฟังธรรมนำธรรมไปใช้ทำให้เปลี่ยนพฤติกรรมได้ และปัจจัยที่สาม คือปัจจัยด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ได้มีการก่อสร้างสาธารณสมบัติ เช่น ถนน ปอน้ำ โปสท์ หอประชุม ศาลาการเปรียญ เป็นต้น สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ สร้างขึ้นมาเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพของประชาชนให้มีจิตสำนึกด้วยความมีสติสัมปชัญญะด้วยการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจของตนเอง

พระมหาชัยนาท อรรคบุตร (2542) ศึกษาเรื่อง “แรงจูงใจในการเข้าวัดของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ : ศึกษากรณีวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเข้าวัดของคนไทย และ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจให้คนเข้าวัด โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างพุทธศาสนิกชนจำนวน 65 คนที่มาวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการเข้าวัดโดยส่วนใหญ่ 1 ครั้งหรือน้อยกว่าต่อเดือน ในด้านแรงจูงใจภายในอยู่ในระดับปานกลาง โดยแรงจูงใจที่สูงสุด คือ การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนแรงจูงใจภายนอกอยู่ในระดับสูงโดยเฉพาะความศรัทธาต่อเจ้าอาวาสและความต้องการวัดมุงคผล ส่วนควมมุ่งหมายส่วนใหญ่ในการเข้าวัด จะมุ่งเน้นงานทางด้านพิธีกรรมมากกว่าความศรัทธา ได้แก่ การถวายสังฆทาน การทำบุญตามวันสำคัญทางศาสนา และงานพิธี เช่น งานบวชและงานศพ

สรายุทธ ยะหะกร (2536) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ” เพื่อศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนา และหาปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนา โดยได้ใช้วิธีแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาจาก 2 คณะ คือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ แบ่งออกเป็นคณะละ 200 คน ชั้นปีละ 50 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา คือ เพศ ภูมิภาค สถานะทางเศรษฐกิจ และระดับการศึกษาของบิดามารดา กล่าวคือ นักศึกษาเพศหญิงจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนามากกว่านักศึกษาเพศชาย นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัดจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนามากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนามากกว่านักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง และ นักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาต่ำจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนามากกว่านักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูง

อภิษฐา สอนเข้ม (2538) ศึกษาเรื่อง “ การเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาของเยาวชนไทย ” มีระเบียบวิธีวิจัย คือ การนำข้อมูลระดับทุติยภูมิมาใช้ในการศึกษา ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นได้มาจากโครงการสำรวจการเข้าร่วมกิจกรรมและการใช้เวลาว่างของประชากร พ.ศ. 2533 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้เลือกมาศึกษานั้น เป็นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 ปี ถึง 24 ปี จำนวน 15,579 คน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมหรือประกอบกิจกรรมทางพุทธศาสนา ได้แก่ อายุ เพศ ขนาดของครัวเรือน ระดับการศึกษา ภาคที่อยู่อาศัย และเขตที่อยู่อาศัย กล่าวคือ เยาวชนที่มีอายุมากกว่าจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนามากกว่าเยาวชนที่มีอายุน้อยกว่า เยาวชนเพศหญิงจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนามากกว่าเยาวชนเพศชาย เยาวชนที่อยู่ในครัวเรือนขนาดเล็กจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนามากกว่าเยาวชนที่อยู่ในครัวเรือนขนาดกลางและขนาดใหญ่ เยาวชนที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนามากกว่าเยาวชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า เยาวชนที่มีภาคที่อยู่อาศัยทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนามากกว่าเยาวชนที่อยู่อาศัยในภาคอื่นๆ และเยาวชนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท จะมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนามากกว่าเยาวชนที่อยู่ในเขตเมือง

2. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับศาสนา

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และ ปฟาณี ฐิติวัฒนา (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศาสนาและความเชื่อในกรุงเทพมหานคร” เพื่อศึกษาถึงหน้าที่และบทบาทของพระที่มีต่อสังคมในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งของสังคม ระบบความเชื่อด้านต่างๆ ที่สะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมทางพิธีกรรมทั้งหมดของพุทธศาสนาและด้านไสยศาสตร์ และวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางพุทธศาสนากับความเชื่อด้านอื่นๆ ทั้งในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต สำหรับกลุ่มตัวอย่างนั้น ได้ใช้การสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นพุทธศาสนิกชนและมีอายุขั้นต่ำ 18 ปี ทั้งหมด 19 เขต ในกรุงเทพฯ จำนวน 950 คน โดยใช้การสัมภาษณ์ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ ผลการศึกษาในส่วนของพฤติกรรมและทัศนคติของคนกรุงเทพฯ ที่มีต่อพุทธศาสนา พบว่า ในด้านของเพศนั้น เพศชายมีความเชื่อเรื่องชาติหน้าน้อยกว่าเพศหญิง ทั้งเพศชายและเพศหญิงเห็นว่าศีลข้อที่ 1 (ห้ามฆ่าหรือทรมานสัตว์) สำคัญที่สุด และเพศมิได้มีความสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์

ในด้านอายุ พบว่า ทุกช่วงอายุ (18 – 24 ปี , 30 – 39 ปี และ 50 ปีขึ้นไป) เห็นว่าศีลทุกข้อสำคัญและยึดถือปฏิบัติโดยเฉพาะศีลข้อ 1 ทุกช่วงอายุนิยมไปทำบุญที่วัดเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าหรือคนพิการ และมูลนิธิต่างๆ ตามลำดับ ทุกช่วงอายุนิยมตักบาตรด้วยอาหารคาวหวานทั้งสองอย่าง รองลงมาคือ ดอกไม้ธูปเทียน อาหารคาวหรือหวานอย่างใดอย่างหนึ่ง และปัจจัยสี่ของ ตามลำดับ ที่น่าสังเกต คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป นิยมใส่ปัจจัยมากกว่าช่วงอายุอื่นๆ ช่วงอายุ 18 – 49 ปี เห็นว่าปัจจุบันพุทธศาสนาในกรุงเทพฯ กำลังเสื่อมลงมาก ส่วนกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไปเห็นว่าปัจจุบันพุทธศาสนาดีขึ้น และกลุ่มที่มีอายุมากขึ้นจะมีทัศนคติต่อพุทธศาสนาในอนาคตคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านระดับการศึกษา พบว่า ทั้งผู้ที่มีและไม่มีการศึกษา มีความมุ่งหมายในการสวดมนต์ส่วนใหญ่ คือ เพื่อให้จิตใจสงบ มีสมาธิ ประชากรทุกระดับการศึกษา เห็นว่าการนับถือศาสนาพุทธมีผลในด้านช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจมากที่สุด กลุ่มประชากรที่ตอบทั้งหมดไม่เชื่อด้านไสยศาสตร์มากกว่าเชื่อไสยศาสตร์ ทั้งผู้ไม่เชื่อและผู้ที่มีอายุอยู่ในทุกระดับการศึกษา กลุ่มที่เชื่อถึงสูงสุด คือ ป.1 – 4 และอุดมศึกษา ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่ไม่เชื่อถึง คือ ม. 4 – 6 ป.1 – 4 และอุดมศึกษาตามลำดับ ทุกระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าพุทธศาสนาปัจจุบันเสื่อมลงมาก และทุกระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ศาสนาพุทธในอนาคตจะเสื่อมลง

สุดาวดี คุณวัฒน์ (2521) ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของนักศึกษาระบบศาสนศาสตร์ต่อพุทธศาสนาและพระสงฆ์” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จำนวน 125 คน และ คณะศิลปศาสตร์จำนวน 69 คน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในทัศนคติต่อพุทธศาสนาเมื่อจำแนกตามสาขาวิชา นักศึกษาเพศหญิงมีทัศนคติเห็นชอบด้วยกับพุทธศาสนามากกว่านักศึกษาเพศชาย นักศึกษาเชื้อชาติไทยมีทัศนคติเห็นชอบด้วยกับพุทธศาสนามากกว่านักศึกษาที่มีเชื้อชาติจีน ไม่มีความแตกต่างกันในทัศนคติต่อพุทธศาสนาเมื่อจำแนกตามผู้ที่เคยไปฟังธรรมและไม่เคยฟังธรรม และมีความแตกต่างในทัศนคติต่อพุทธศาสนาเมื่อจำแนกตามกลุ่มอุดมคติในชีวิต กล่าวคือ นักศึกษาที่มีอุดมคติแบบดำรงอยู่ในศีลธรรม จะมีความเห็นชอบด้วยกับพุทธศาสนามากกว่านักศึกษาที่มีกลุ่มอุดมคติแบบอื่นๆ อันได้แก่ แบบไม่มีเป้าหมายเฉพาะพยายามดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม แบบดำรงชีวิตตามความชอบและพอใจของตนเอง แบบแสวงหาตำแหน่งความร่ำรวยเกียรติยศชื่อเสียงในสังคม และแบบทุ่มเทเพื่อประโยชน์แก่สังคม

อัคคี ศรีทราชัยกุล (2530) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความยึดมั่นผูกพันในศาสนาของชาวพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีชาวพุทธในกลุ่มวัดพระธรรมกาย พุทธสถานสันติอโศก และวัดชลประทานรังสฤษดิ์” โดยใช้แบบสอบถามด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญกับชาวพุทธจำนวน 227 คน ในการศึกษาเรื่องความยึดมั่นผูกพันในศาสนา ได้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ความยึดมั่นผูกพันต่อความสำนึกและความสืบเนื่องของระบบ ความยึดมั่นผูกพันต่อความยึดเหนี่ยวของกลุ่ม และ ความยึดมั่นผูกพันต่อการควบคุมหรือความยึดมั่นผูกพันต่อบรรทัดฐาน พบว่า ชาวพุทธส่วนใหญ่มีความยึดมั่นผูกพันในศาสนาทั้ง 3 ประเภทในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 66.4 63.1 และ 77.0 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ชาวพุทธที่ไปปฏิบัติธรรมที่พุทธสถานสันติอโศกมีความยึดมั่นผูกพันทั้ง 3 ประเภทสูงกว่าชาวพุทธที่ไปปฏิบัติธรรมที่วัดพระธรรมกายและวัดชลประทานรังสฤษดิ์ ส่วนในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของชาวพุทธนั้น พบว่า ปัจจุบันชาวพุทธที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในการเลิกละหรืองดเว้นอบายมุขมากขึ้นกว่าในอดีต

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา

งามพิศ สัตย์สงวน (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งทำการศึกษาเปรียบเทียบศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์-ฮินดู และลิกซ์ รวมทั้งสิ้น 9 สนามวิจัย ได้แก่ วัดปทุมสนารามราชวรวิหาร (ศาสนา

พุทธ) วัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร (ศาสนาพุทธ) วัดเชิงหวาย (ศาสนาพุทธ) วัดมังกรกมลาวาส (ศาสนาพุทธ) วัดคอนเซ็ปชัน (ศาสนาคริสต์) มัสยิดบาห์ยัน (ศาสนาอิสลาม) เทวสถานโบสถ์พราหมณ์และเทพมณฑียร (ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู) และศาสนาสถานคุรุควาราศรีคุรุสิงห์สภา หรือวัดสิกข์ (ศาสนาสิกข์) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของศาสนา รวมทั้งศึกษาโครงสร้าง การจัดองค์การและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เพื่อศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงของการหน้าที่ของศาสนาได้ก่อให้เกิดวิกฤตทางสังคมของคนในกรุงเทพฯ และสังคมไทยโดยรวมอย่างไรบ้าง เพื่อศึกษาระบบความเชื่อและพิธีกรรมของศาสนาในกรุงเทพฯ และเพื่อศึกษารายชื่อของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือในแต่ละศาสนา การวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาใช้ประกอบกัน ได้แก่ แนวคิดเรื่องสถาบันศาสนา (Social Institutions) ศาสนา (Religion) การหน้าที่ของสถาบันศาสนา (Functions of Religious Institution) ทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่นิยม (Structural-Functionalism) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Culture Change) แนวคิดเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (Pantheon) และความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งไม่แน่นอนคลุมเครือ (Substantive Belief) สำหรับการเก็บข้อมูลนั้น ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยสนามทางมานุษยวิทยา โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัย พบว่า การหน้าที่ของวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร ได้แก่ การทำหน้าที่สืบทอดศาสนาพุทธทั้งในประเทศและต่างประเทศ หน้าที่ในการประกอบศาสนกิจ หน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หน้าที่ในการพัฒนาสังคม หน้าที่ในการจัดองค์การทางศาสนาและสร้างเครือข่ายทางศาสนา สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวพุทธที่มาวัดปทุมวนารามราชวรวิหาร 14 อันดับ ได้แก่ พระใสหรือพระสายน์ พระแสน พระเสริม พระศรีมหาโพธิ์ พระอุโบสถ พระเจดีย์ พระวิหาร พระเจดีย์ที่บรรจุพระศรีราจคารฯ หลวงพ่ออี พุทธโนนศิลา กาศิรินทร์ พระเครื่องต่างๆ ศาลาพระราชาศรัทธา ป่าศาลาพระราชาศรัทธา และพระแก้วมรกต ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ พบว่า ชาวพุทธที่มาวัดนี้มีความเชื่อในนรกสวรรค์ ชาติน้ำ บุญ บาป กรรมเวร ผีปีศาจ วิญญาณ ความฝัน และการระลึกชาติในระดับสูง

การหน้าที่ของวัดไตรมิตรวิทยารามวรวิหาร ได้แก่ การทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา หน้าที่ในการให้ความมั่นคงทางด้านจิตใจ หน้าที่ในการประกอบพิธีกรรมชุมชนและพิธีกรรมชีวิต หน้าที่ในการพัฒนาสังคมและสังคมสงเคราะห์ หน้าที่ในการรวมกลุ่มและความร่วมมือ ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน หน้าที่ในการให้ความหมายของชีวิต สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เรียงตามลำดับของชาวพุทธที่มาวัดไตรมิตร ได้แก่ พระพุทธรูปทองคำพระสุโขทัยไตรมิตร

หลวงพ่อดังสามจีน พระพรหมเวทเจ้าอาวาส ทำวามหาพรหม พระแก้วมรกต พระสยามเทวาธิราช พระเครื่องของวัด รัชกาลที่ 5 พระไพรีพิณาศ และพระพิฆเนศ ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคนลุ่มเครือ พบว่า ชาวพุทธที่มาวัดนี้มีความเชื่อในเรื่องนรกสวรรค์ บุญบาป กรรมเก่า กรรมใหม่ ผีปีศาจ วิญญาณ วัตถุมงคลในระดับที่สูง

การหน้าที่ของวัดเชิงหวาย ได้แก่ การทำหน้าที่เผยแผ่และสืบทอดพุทธศาสนา หน้าที่ในการประกอบกิจกรรมทางศาสนาและเทศกาลประเพณี หน้าที่ในการพัฒนาสังคมและสังคมสงเคราะห์ หน้าที่พัฒนาการศึกษาให้แก่เยาวชนในชุมชน สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เรียงตามลำดับของชาวพุทธที่มาวัดเชิงหวาย ได้แก่ หลวงพ่อสัมฤทธิ์ หลวงพ่อผลเจ้าอาวาส หลวงพ่อโสธร พระวัดสร้อยทอง และเวรกรรม ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคนลุ่มเครือ พบว่า ชาวพุทธที่มาวัดนี้มีความเชื่อในนรกสวรรค์ การเกิดใหม่ ชาตินี้หน้า บุญบาป กรรมเวร ภูติผีปีศาจ

การหน้าที่ของวัดมังกรกมลาวาส ได้แก่ การทำหน้าที่เผยแผ่พุทธศาสนา หน้าที่ในการให้ความมั่นคงทางด้านจิตใจ หน้าที่ในการพัฒนาสังคมและสังคมสงเคราะห์ การพยาบาล การรวมกลุ่มและความร่วมมือ ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน หน้าที่ในการให้ความหมายของชีวิต และหน้าที่ให้บริการอาคารสถานที่ สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เรียงตามลำดับของชาวพุทธที่มาวัดมังกรกมลาวาส ได้แก่ พระศรีศากยมุนี (พระพุทธเจ้า) พระพุทธเจ้าองค์อื่นๆ เจ้าแม่กวนอิม ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคนลุ่มเครือ พบว่า ชาวพุทธที่มาวัดนี้มีความเชื่อในนรกสวรรค์ ชาตินี้หน้า การหลุดพ้น บุญบาป กรรมเวร ภูติผีปีศาจ วิญญาณ การตั้งชื่อ ความฝัน เครื่องรางของขลัง การระลึกชาติ และการทำนายโชคชะตาราศี

การหน้าที่ของวัดคอนเซ็ปชัน ได้แก่ การทำหน้าที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นแหล่งรวมชาวบ้านในการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ หน้าที่ในการให้ความมั่นคงทางด้านจิตใจ หน้าที่ในการทำให้คนรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน หน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลานชาวคริสต์ในชุมชน สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เรียงตามลำดับของชาวคริสต์ที่มาวัดคอนเซ็ปชัน ได้แก่ พระเจ้า ซึ่งประกอบด้วยพระบิดา พระบุตร และพระจิต ร่องลงมา คือ พระนางมารีอา นักบุญต่างๆ วิญญาณที่อยู่ในสวรรค์ นรกหรือแดนชำระ วิญญาณของคนที่ยังมีชีวิตอยู่ เทวดานางฟ้า และปีศาจหรือซาตาน ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคนลุ่ม

เครือ พบว่า ชาวคริสต์ที่มาวัดนี้มีความเชื่อในนรกสวรรค์ ความตาย บุญบาป ไฟชำระ การฟื้นคืนชีพของเนื้อหนัง

การหน้าที่ของมัสยิดบาหยัน ได้แก่ การทำหน้าที่ในการให้ความมั่นคงทางด้านจิตใจ หน้าที่ในการให้ความหมายกับชีวิต โลกทัศน์ และทัศนคติ การรวมกลุ่มและความร่วมมือ และหน้าที่ในการสร้างความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวมุสลิมชุมชนบาหยันนั้นมีเพียงพระเจ้าหรือพระอัลเลาะห์องค์เดียวเท่านั้น ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ พบว่า ชาวมุสลิมชุมชนบาหยันมีความเชื่อในนรกสวรรค์ โลกหน้า บุญบาป และเทวทูตในระดับที่สูง

การหน้าที่ของเทวสถานโบสถ์พราหมณ์และเทพมณเฑียร ได้แก่ การทำหน้าที่ในการให้ความมั่นคงทางด้านจิตใจ หน้าที่ในการให้ความหมายกับชีวิต โลกทัศน์ และทัศนคติ การรวมกลุ่มและความร่วมมือ และหน้าที่ในการสร้างความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เรียงตามลำดับของเทวสถาน ได้แก่ พระพิฆเนศ พระศิวะ พระแม่อุมา พระนารายณ์ และพระพรหม ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เรียงตามลำดับของเทพมณเฑียร ได้แก่ พระนารายณ์ พระแม่ลักษมี พระพิฆเนศ พระพรหม พระศิวะ พระแม่อุมา และพระนางสรัสวดี ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ พบว่า มีความเชื่อในนรกสวรรค์ โลกหน้า บุญบาป กรรมเก่า เทพเทวดา และการเกิดใหม่ในระดับที่สูง

การหน้าที่ของวัดสิริกข์ ได้แก่ การทำหน้าที่เผยแพร่ศาสนา หน้าที่การให้ความมั่นคงทางด้านจิตใจ หน้าที่ในการพัฒนาสังคม การพยาบาล การรวมกลุ่มและความร่วมมือ ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน หน้าที่ในการให้ความหมายของชีวิต สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เรียงตามลำดับของชาวสิริกข์ ได้แก่ พระผู้เป็นเจ้าผู้ประเสริฐ (วาเฮ้คุรุ) รองลงมา คือ พระมหาคัมภีร์คุรุครันถ์ชาฮิบ พระปฐมศาสดาคูรูนานักเทพ พระศาสดาคูรุโควินทสิงห์ พระศาสดาทัง 8 พระองค์ การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาการรับน้ำอมฤต วัดสิริกข์ ปัญญาปิอาเว่ และชาวสิริกข์อมตะ 40 ท่าน ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่แน่นอนคลุมเครือ พบว่า ชาวสิริกข์มีความเชื่อในนรกสวรรค์ ชาติหน้า การหลุดพ้น บุญบาป กรรมเก่ากรรมใหม่ ภูติผีปีศาจ วิญญาณ การตั้งชื่อ

สำหรับการวิจัยเรื่อง การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาใน กรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีวัดราชาธิวาสวิหารของเสถียร วิพรมหา (2545) พบว่า การหน้าที่ของวัดประกอบด้วย กิจกรรมทางด้านการรักษาพิธีกรรม กิจกรรมทางด้านปฏิบัติธรรมการเผยแผ่ศาสนา กิจกรรมทางด้านการศึกษา กิจกรรมทางด้านบริการสังคม และกิจกรรมทางด้านการสงเคราะห์ประชาชน สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์เรียงตามลำดับของชาวพุทธที่มาวัดราชาธิวาส ได้แก่ การนับถือพุทธศาสนา คำสอนทางศาสนา พิธีกรรม เจ้าอาวาส รูปเคารพของหลวงพ่อกายในวัด พระกัจจายน์ พระพิมเสน พระแม่ธรณี พระเครื่องรุ่นต่างๆ (สมเด็จพระวัดระฆัง) พระคาถาแม่บทในบทสวดมนต์ การปฏิบัติสมาธิ และการนับถือบรรพบุรุษ

งานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเรื่องบุญกับนิพพานในพุทธปรัชญาเถรวาท” ของ นัยนา เกิดวิชัย (2539) พบว่า ความคิดเรื่องวิธีทำบุญตามหลักบุญกิริยาวัตถุ อันได้แก่ ทาน ศีล และภาวนา เป็นความคิดที่มีฐานที่มาของความคิดจากมัชฌิมาปฏิปทา เช่นเดียวกับความคิดเรื่องวิธีปฏิบัติเพื่อเข้าถึงนิพพาน อันได้แก่ อริยมรรคมีองค์ 8 หรือไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ส่วนความคิดเรื่องการให้ผลของบุญซึ่งเน้นถึงการให้ผลที่เป็นความสุขทางโลกียะในชาติปัจจุบันและการให้ผลต่อการเกิดใหม่ในชาติหน้าที่จะได้เกิดในสุคติเป็นมนุษย์หรือเทวดานั้น มิได้เป็นความคิดที่ขัดแย้งกับความคิดเรื่องนิพพานอันเป็นภาวะที่พ้นไปจากการเวียนว่ายตายเกิดแต่อย่างใด เพราะการอธิบายถึงการให้ผลของบุญนี้ พุทธศาสนาอธิบายตามหลักความจริงของกฎแห่งกรรมอันเป็นกฎธรรมชาติ กล่าวคือ เมื่อผู้ปฏิบัติลงมือทำความดีได้ในระดับหนึ่ง ผลที่เกิดจากการทำความดีนั้นย่อมเกิดขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติทั้งในด้านวัตถุและด้านจิตใจ อย่างไรก็ตาม พระพุทธเจ้ามิได้สอนให้มนุษย์หยุดอยู่แค่การทำความดีในระดับบุญซึ่งเป็นโลกียะเท่านั้น แต่ได้เน้นให้ก้าวสู่ขั้นนิพพานด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งจะสามารถปฏิบัติได้ง่ายขึ้นหากมีบารมีที่ได้สั่งสมมาจากการทำบุญ เพราะฉะนั้น ความคิดเรื่องการทำบุญและการให้ผลของบุญนี้ ในที่สุดแล้วจึงเป็นความคิดที่ส่งเสริมสนับสนุนและเป็นไปเพื่อความคิดเรื่องนิพพาน ดังนั้น ความคิดเรื่องบุญและนิพพานจึงมีความสัมพันธ์ที่ประสานสอดคล้องกัน

มาชะศรี คหัทฐา (2535) ศึกษาเรื่อง “ความคิดเรื่องนรกและสวรรค์ในพุทธปรัชญาเถรวาท” ผลการศึกษาพบว่า ประการแรก คำสอนในพระไตรปิฎกของพุทธศาสนาได้ยืนยันถึงการคงอยู่ของนรกและสวรรค์ แต่เป็นเรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้สำหรับคนธรรมดาทั่วไป จะพิสูจน์ได้ก็เฉพาะแต่กลุ่มพุทธศาสนิกชนที่บรรลุธรรม ประการที่สอง นรกและสวรรค์ มีความสัมพันธ์กับ

กระบวนการเกิดและตาย ประการที่สาม นรกและสวรรค์ มีความสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องกรรม กล่าวคือ นรกและสวรรค์จะเป็นสถานที่เกิดของผู้ที่ทำความดีและผู้ทำความชั่ว และยังเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องมรรคผล คือ ผู้ที่ยังไม่ได้บรรลุธรรมขั้นอรหัตต์ จะต้องไปเกิดใหม่จนกว่าจะเข้าถึงนิพพาน และประการที่สี่ การปฏิเสธเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดและนรกสวรรค์ จะนำไปสู่การปฏิเสธเรื่องความเชื่อเรื่องนิพพานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

งานวิจัยเรื่อง “ ศาสนาและความเชื่อในกรุงเทพมหานคร ” ของสัญญา สัญญา วิวัฒน์ และ ปภาณี ฐิติวัฒนา (2526) พบว่า พุทธศาสนิกชนในสังคมไทยมีลักษณะการนับถือพุทธศาสนาซึ่งสะท้อนออกมาทางด้านความเชื่อ ความศรัทธา อยู่ 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรกคือ พุทธศาสนาเถรวาทแบบปรัชญาซึ่งปฏิบัติตามคำสั่งสอนทางพุทธศาสนาอย่างถึงแก่น ประเภทที่สอง คือ พุทธศาสนาแบบชาวบ้านซึ่งมีความพัวพันกับอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์และอำนาจเหนือธรรมชาติ อันเป็นการผสมผสานระหว่างพุทธศาสนา ลัทธิพราหมณ์และความเชื่อในเรื่องผี ผีนางเทวดา เช่น การปลุกเสกเครื่องรางของขลัง การสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น และงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาถึงพิธีกรรมสวดภาณยักษ์ซึ่งเกิดจากความเชื่อเรื่องผีนางเทวดาและลัทธิพราหมณ์ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นพระพุทธรูปแบบชาวบ้าน พบว่า พิธีกรรมดังกล่าวได้มีส่วนช่วยให้พุทธศาสนิกชนแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ เพราะมีความเชื่อว่าการได้ฟังพระสวดภาณยักษ์ จะเป็นการปิดเสนียด ภูติผีปีศาจและสิ่งชั่วร้ายให้หมดไป

Robert Textor (1960 , อ้างถึงใน สราวุธ ยะหะกร , 2536 : 37) ได้ศึกษาเกี่ยวกับระบบความเชื่อและทำการค้นคว้าเกี่ยวกับลักษณะและชนิดของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในหมู่บ้านบางชั้น โดยรวมเอาพระพุทธรูป เทวดา ผีและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหมดที่เกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง และทำบัญชีเอาไว้เพื่อวิเคราะห์ Textor ได้เสนอผลการวิเคราะห์ว่า ในสังคมชาวพุทธที่บางชั้น มีระบบความเชื่อที่สำคัญ 3 ระบบ คือ

1) ระบบความเชื่อทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม รวมความเชื่อเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมด้วย

2) ระบบความเชื่อทางไสยศาสตร์ที่ไม่เกี่ยวกับศีลธรรม คือ การพยายามประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ เพื่อผลประโยชน์ส่วนบุคคลและเพื่อความต้องการทางโลก เช่น การประกอบพิธีกรรมเพื่อขอฝน หรือขอให้พืชผลที่เพาะปลูกเก็บเกี่ยวได้ผลดี เป็นต้น

3) ระบบความเชื่อทางโหราศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำนายอนาคต และไม่สัมพันธ์กับหลักศีลธรรม หรือประกอบพิธีกรรมเพื่อประโยชน์ในภายหน้า

บทความเรื่อง “Complexity in the Thai Religious System : An Interpretation” ของ Kirsch (1967 อ้างถึงใน มสธ. , 2535) ได้ทำการศึกษาความซับซ้อนในระบบศาสนาในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย พุทธ พราหมณ์ และ ผี พบว่า พุทธศาสนาเป็นระบบศาสนาที่มีปรัชญาเน้นการเวียนว่ายตายเกิด หรือภาวะนิพพาน แต่ในทางปฏิบัติพบว่า แนวคิดดังกล่าวนี้จะจำกัดอยู่ในแวดวงของพระสงฆ์และผู้อุทิศตัวไปทางธรรมะเท่านั้น ส่วนคนทั่วไปนั้นไม่ได้หวังไปถึงนิพพาน แต่จะหวังในเรื่องที่ใกล้ตัวกว่า เช่น หวังให้เกิดมาในชาติหน้าดีกว่าชาตินี้ สำหรับระบบพราหมณ์ พบว่า คติพราหมณ์ได้รับการดัดแปลงให้เป็นคติพราหมณ์แบบชาวบ้าน เช่น ความเชื่อเรื่องเทวดา โหราศาสตร์ และเห็นว่าคติพราหมณ์และคติพุทธนั้นไม่มีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด เพราะความเชื่อในเรื่องจักรวาลวิทยาและความเชื่อเรื่องกรรมในคติพุทธและพราหมณ์มีความคล้ายคลึงกันอยู่มาก ส่วนระบบความเชื่อเรื่องการนับถือผีนั้น พบว่า เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของชาวพุทธ ซึ่งเห็นได้จากพิธีกรรมในเรื่องสุขภาพและความเจริญรุ่งเรืองเรื่องชีวิต เช่น การรักษาอาการป่วยโดยให้หมอมผีเป็นผู้รักษา Kirsch สรุปว่า ความแตกต่างระหว่างพุทธ พราหมณ์ และ ผี เป็นเรื่องเกี่ยวกับเป้าหมายทางสังคม กล่าวคือ คติพุทธจะปรากฏให้เห็นได้ในสังคมไทยทั้งหมด ในขณะที่คติการนับถือผีจะจำกัดอยู่ในชนบทหรือสังคมแคบๆ และจะมีความแตกต่างออกไปตามพื้นที่ที่มีการนับถือ นอกจากนี้ คติพุทธยังมีความแตกต่างจากคติพราหมณ์และผี คือ เป้าหมายของพิธีกรรมในคติพุทธจะเน้นทางธรรมและทางโลก ในขณะที่คติพราหมณ์และการนับถือผีจะเน้นเรื่องทางโลก ส่วนคติพราหมณ์และคติพุทธจะมีความเหมือนกันในแง่ของการยอมรับผู้ประกอบพิธีกรรมที่เป็นเพศชาย ส่วนการนับถือผีนั้น จะยอมรับผู้ประกอบพิธีที่เป็นเพศหญิง

Kanako Ueno (1999) ได้ศึกษาเรื่อง “ Temple of the Emerald Buddha : Reflections of the Complexity of the Religious System in Thai Society ” มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความซับซ้อนของการนับถือศาสนาของคนไทย โดยเลือกศึกษาที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพราะเป็นวัดหลวงและเป็นวัดประจำชาติ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เป็นศิลปะ สถาปัตยกรรม พิธีกรรม และพฤติกรรมของผู้คนประกอบกัน พบว่า ศาสนาที่คนไทยนับถือมีความซับซ้อนอันประกอบด้วย ศาสนาพุทธ ศาสนาฮินดู และความเชื่อดั้งเดิมผสมผสานอยู่ภายในวัดดังกล่าว กล่าวคือ ความคิดทางจักรวาลวิทยาที่มีรากฐานมาจากศาสนาพุทธ ส่วนศาสนาฮินดูได้เป็นตัว

กำหนดศิลปะและรูปแบบของโครงสร้างของสถาปัตยกรรม ในส่วนของพิธีกรรมนั้น จะพบได้ว่ามีความเชื่อต่างๆ ดังกล่าวรวมเข้าอยู่ด้วยกัน สำหรับความเชื่อของพุทธศาสนิกชนที่มากกราบไหว้บูชาพระแก้วมรกตหรือการบนต่อพระแก้วมรกตนั้นมองว่า พระแก้วมรกตเปรียบเสมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีจิตใจและมีวิญญาณจริง

Tambiah (1977) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “Buddhism and the Spirit Cults in North-East Thailand” เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้านซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อที่จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ในหมู่บ้านที่ Tambiah ศึกษา นั้นมีพิธีกรรมอยู่มากและพิธีกรรมต่างๆ นั้นก็ได้มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน และพบว่า พิธีกรรมทางศาสนาพุทธและพิธีกรรมการนับถือผีมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยง มีความขัดแย้ง และสามารถจัดลำดับขั้นได้ เช่น เรื่องเทวดากับผี กล่าวคือ เทวดาเป็นอำนาจฝ่ายดีอยู่บนสวรรค์ ส่วนผีเป็นอำนาจชั่วร้ายที่อยู่ในนรก และเมื่อมีคนป่วย ก็จะทำกรไลผีโดยการเชิญเทวดามาขับไล่ ส่วนพระและหมอผีก็มีความสัมพันธ์กัน คือ หมอผีจะใช้คาถาไลผีซึ่งเป็นภาษาบาลีเช่นเดียวกันพระ ส่วนผู้ที่ประกอบพิธีพรหมณ์นั้นก็ต้องเป็นผู้เคยบวชพระมาแล้ว

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาในด้านพระไตรปิฎก มีดังนี้ พระมหานิยม สีสังวโร (2542) ได้ทำการศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเรื่องอนัตตาในพุทธปรัชญาเถรวาทจากพระไตรปิฎก พบว่า พุทธปรัชญา แสดงหลักอนัตตาสอดคล้องกับความจริงที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบจากการตรัสรู้ อนัตตาเป็นหลักความจริงในกฎธรรมชาติที่สะท้อนให้เห็นถึงทัศนะทางอภิปรัชญาของพระพุทธศาสนาที่แตกต่างออกไปจากคำสอนของศาสนาอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับการศึกษาและการปฏิบัติธรรมเพื่อมุ่งถ่ายถอนความยึดมั่นในความเป็นตัวตน คือ ความยึดถือว่าเป็นตัวเรา ซึ่งเป็นแนวทางของการปฏิบัติธรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดของศาสนา คือ ความว่างจากตัวตน ความหลุดพ้นจากทุกข์หรือนิพพานในที่สุด นอกจากนี้ ยังพบว่า พุทธปรัชญามีทัศนะเรื่องอนัตตาแตกต่างจากศาสนาอื่นๆ ในอินเดีย กล่าวคือ พุทธปรัชญาปฏิเสธความมีอยู่ของอัตตา และอธิบายว่าอัตตาเป็นเพียงคำพูดที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน เบื้องหลังสภาพที่ปรากฏทุกสิ่งนั้นเป็นอนัตตา ไม่ใช่อัตตา

พระมหาสมโภช วิถีญาโณ (2536) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์ตามแนวพระไตรปิฎก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ในพระไตรปิฎก และเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของเนื้อหาดังกล่าวกับหลักเศรษฐศาสตร์ตะวันตก จากการศึกษ พบว่า ปัญหาในด้านเศรษฐกิจของมนุษย์ มีสาเหตุมาจากการสร้างระบบความคิดและการกระทำของมนุษย์เอง ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านร่างกายและจิตใจของตน ซึ่งเป็นตัวผลักดันทำให้มนุษย์สร้างปัญหาให้แก่ตัวเอง อย่างไรก็ตาม พระไตรปิฎกได้ยอมรับความสามารถของมนุษย์ที่สามารถแก้ปัญหาของตนได้ด้วยวิธีการเข้าใจชีวิตจิตใจและสิ่งแวดล้อมของตนอย่างถ่องแท้และเป็นขั้นตอน ซึ่งจะทำให้มนุษย์จัดการกับปัญหาทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบชีวิตในพุทธศาสนามี 2 ระดับ ได้แก่ ระดับธรรมดาทั่วไปของผู้ครองเรือน ในระดับนี้ มนุษย์ต้องยอมรับระบบเศรษฐกิจที่สังคมสร้างขึ้นด้วยความเข้าใจ และระดับชีวิตบรรพชิตที่ไม่ต้องดำเนินไปตามระบบเศรษฐกิจ เพราะ ไม่ต้องมีกิจกรรมการผลิต การขาย ไม่ต้องคำนึงถึงกำไรขาดทุน แต่จะมุ่งไปที่การสร้างคุณธรรมให้แก่ประชาชน และเมื่อเปรียบเทียบแนวคิดเศรษฐศาสตร์ของพุทธศาสนากับตะวันตก พบว่า ความทุกข์ของมนุษย์ที่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจนั้นมีความคล้ายคลึงกัน แต่มีวิธีการมองสาเหตุของปัญหาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เศรษฐศาสตร์ตะวันตกมองว่า มนุษย์มีเหตุผลเป็นของตัวเอง สนใจประโยชน์ของตน และอาศัยแรงผลักดันนั้นเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการผลิต การขาย การแข่งขัน เพื่อให้ถึงจุดมุ่งหมาย คือ ความมั่งคั่งทางวัตถุ ส่วนเศรษฐศาสตร์แนวพุทธเห็นว่า ต้องยอมรับความจำเป็นของชีวิตที่ต้องอาศัยปัจจัยทางวัตถุ ซึ่งวัตถุเป็นตัวทำให้เกิดคุณภาพของชีวิต จุดกำเนิดเศรษฐศาสตร์ตะวันตกมาจากความเชื่อว่า มนุษย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาล จึงสามารถกำหนดกิจกรรมของตนได้อย่างเสรี ธรรมชาติจึงตกอยู่ภายใต้การยึดครองและการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ แต่จุดกำเนิดความคิดหลักของเศรษฐศาสตร์ตามแนวพระไตรปิฎกเกิดจากความว่างจากการมีตัวตนซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกฝนตนให้ยังรัฐธรรมนูญชาติที่แท้จริง ได้รู้ว่ามีมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ดังนั้น การดำเนินกิจกรรมจึงควรให้สอดคล้องกับธรรมชาติ

ปิยะ ราชเจริญ (2541) ศึกษาเปรียบเทียบสถานะของมนุษย์ตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาเถรวาทและมหายาน โดยทำการวิจัยเอกสารตามที่ปรากฏในคัมภีร์ ผลการวิจัย พบว่า การอธิบายสถานะของมนุษย์ตามแนวเถรวาทและมหายานเป็นการเสนอหลักสังฆธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างข้อเท็จจริงซึ่งสามารถสังเกตได้จากตัวมนุษย์และธรรมชาติแวดล้อม กับ คุณค่าที่มาจากตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า หลักคำสอนของเถรวาทได้แสดงสถานะของมนุษย์ตามกระบวนการ

การของธรรมชาติ โดยมุ่งให้บุคคลได้พัฒนาตนเอง ส่วนมหายานนั้นมุ่งแสดงสถานะของมนุษย์ตามหลักธรรม โดยมุ่งหมายให้สรรพชีวิตได้พัฒนาร่วมกัน

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนาในด้านการเมืองการปกครองและสังคม คือ งานของพระศรีสุธรรมเมธี (2536) ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของพระพุทธศาสนาเถรวาทที่มีต่อแนวความคิดทางการเมืองการปกครองของพระเจ้าลิไท” พบว่า แนวคิดทางการเมืองการปกครองของพระเจ้าลิไทในสมัยกรุงสุโขทัยที่ได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา เป็นตัวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากความเชื่อในอำนาจของกษัตริย์ในฐานะของนักรบ มาเป็นความเชื่อในอำนาจของกษัตริย์ในฐานะพระราชอา สิทธิอำนาจและความชอบธรรมในการกำหนดชนชั้นทางสังคมเป็นไปตามการกระทำและผลของการกระทำ บุคคลมีเสรีภาพในการแบ่งปันประโยชน์ของตนให้แก่ผู้อื่นในสังคม ขอบเขตเสรีภาพของกลุ่มบุคคลต่างๆ ถูกควบคุมโดยกฎแห่งธรรม หรือ เสรีภาพนั้นมีความสอดคล้องกับจริยธรรมพื้นฐานของสังคม ได้แก่ ศีลธรรม คุณธรรม และมโนธรรม การเมืองการปกครองของพระเจ้าลิไท ดำรงอยู่ด้วยความสงบ มีความก้าวหน้าในอุดมคติตามหลักพุทธศาสนา และพบว่า อิทธิพลของพุทธศาสนาเถรวาทที่มีต่อการเมืองการปกครองในสมัยพระเจ้าลิไท ได้ถูกยอมรับให้เป็นพื้นฐานของการเมืองการปกครองมาจนถึงปัจจุบัน

ในด้านสังคมนั้น พระวราภรณ์ ชยากโร (2544) ได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องสังคมอุดมคติในทัศนะของพระธรรมปิฎก เพื่อให้ทราบว่าคุณค่าสังคมอุดมคติคืออะไร มนุษย์สามารถเข้าถึงสังคมอุดมคติได้หรือไม่ และสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างไร จากการศึกษา พบว่า สังคมอุดมคติ หมายถึง สังคมที่ตั้งงามอันเป็นแบบอย่างที่ดีที่พึงปรารถนาของมนุษย์ มีลักษณะเป็นสังคมแห่งกัลยาณมิตรที่มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการที่สมาชิกในสังคมจะได้พัฒนาศักยภาพของตนให้เข้าถึงอิสรภาพทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ อิสรภาพทางกาย ทางสังคม ทางจิตใจ และทางปัญญา สำหรับปัจจัยที่เป็นตัวสนับสนุนให้เกิดสังคมอุดมคติ มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายนอกสังคมที่ดี หมายถึง ระบบโครงสร้างทางสังคมทั้งหมดที่มนุษย์จัดตั้งขึ้น จะต้องประสานเป็นหนึ่งเดียวกันบนพื้นฐานของความเข้าใจในความจริงตามกฎธรรมชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มนุษย์เข้าถึงธรรม ปัจจัยที่สอง คือ ปัจจัยภายในบุคคลที่ดี หรือ โยนิโสมนสิการ หมายถึง คุณสมบัติภายในของปัจเจกบุคคลที่ได้รับการพัฒนาขึ้นจากการหล่อหลอมของสังคมที่ดี อันเป็นบุคคลอุดมคติของสังคม คือ ความเป็นพระโสดาบันและกัลยาณบุรุษ สำหรับวิธีการที่จะเข้าถึงสังคมอุดมคติและพัฒนาบุคคลอุดมคติ คือ การศึกษาที่ถูกต้องตามหลักไตรสิกขา การศึกษาจะ

เป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการสร้างบุคคลและสังคมอุดมคติ แนวคิดของพระธรรมปิฎกให้ความสำคัญแก่ความสัมพันธ์ของระบบบูรณาการทั้ง 3 คือ มนุษย์ ธรรมชาติ และสังคม โดยระบบทั้งสามจะต้องมีความเกื้อกูลกัน ประสานสอดคล้องกัน นอกจากนี้ พระธรรมปิฎกยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและการพัฒนาสังคมซึ่งจะต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องและส่งเสริมกัน ดังนั้น แนวคิดนี้จึงให้ความสำคัญแก่สาระและรูปแบบ บุคคลและระบบ ปัจเจกบุคคลและสังคม จิตใจและรูปธรรม ซึ่งสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล สังคม ธรรมชาติแวดล้อมของสังคมไทยและสังคมโลก

Charles Keyes (1983) ศึกษาเรื่อง “Economic Action and Buddhist Morality in a Thai Village” พบว่า การที่จะแก้ไขหรือปรับปรุงกรรมนั้น ทำได้โดยการทำบุญบริจาคเงิน Keyes ได้อธิบายเรื่องการบริจาคเงินของพวกชาวนาไว้ว่า รายได้ส่วนหนึ่งของชาวนาที่ยากจนจะนำไปทำบุญบริจาคเงินให้วัด โดยมีความหวังไว้ว่า การบริจาคเงินจะทำให้ตนมีฐานะที่ดีขึ้นไม่ในชาตินี้ก็ชาติหน้า นอกจากนี้ เงินบริจาคที่ได้ไปนั้น ก็จะทำให้เกิดประโยชน์ตามมา คือ วัดจะนำเงินบริจาคไปสร้างอาคารต่าง ๆ ภายในวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่สาธารณประโยชน์ของชุมชน ยิ่งไปกว่านั้น ชาวบ้านยังมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจ้างงานของวัดในการสร้างอาคารดังกล่าวอีกด้วย Keyes พบว่า คนจนได้บริจาคเงินให้วัดคิดเป็นร้อยละ 20 ของรายได้ ในขณะที่คนรวยบริจาคเงินให้วัดไม่เกินร้อยละ 5 ของรายได้

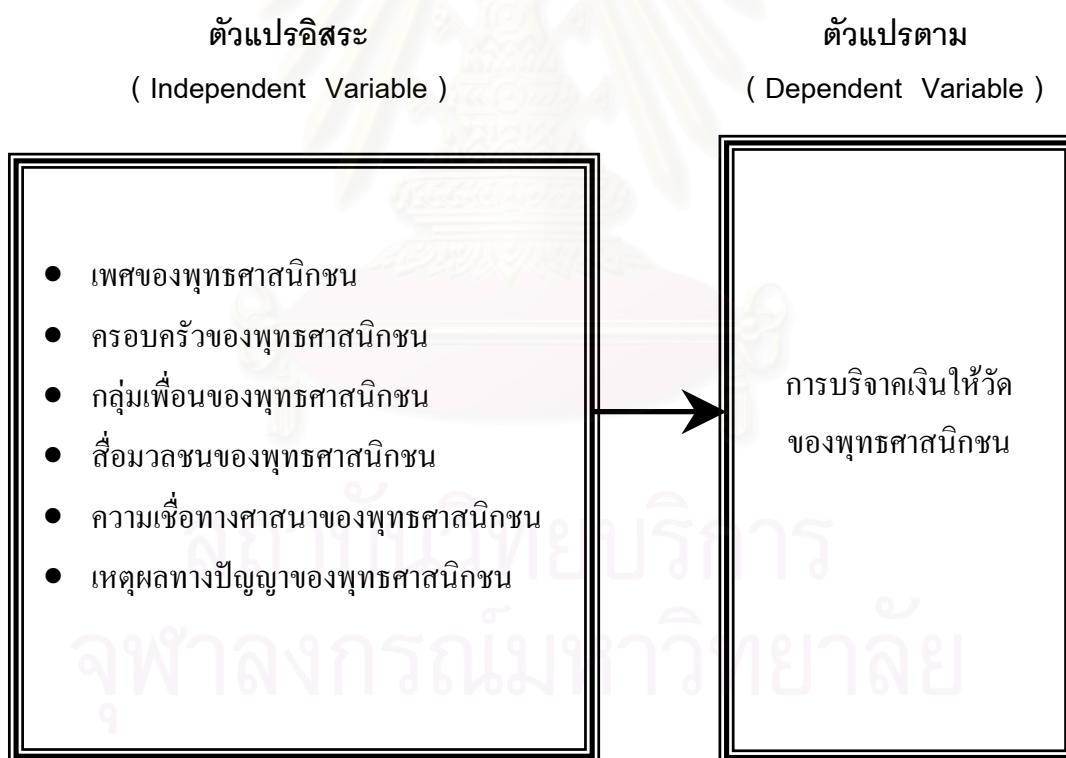
Malcolm Hamilton (2001) เขียน “Buddhism” ไว้ในหนังสือ The Sociology of Religion : Theoretical and Comparative Perspectives เกี่ยวกับเรื่องกรรมไว้ว่า การเข้าถึงนิพพานได้จะทำให้หลุดพ้นจากวัฏจักรการเวียนว่ายตายเกิด การเกิดใหม่เป็นผลที่ตามมาอย่างเลี่ยงไม่ได้ของกรรม ถ้าทำดีก็เกิดใหม่ในสภาพที่ดีกว่าเดิม ถ้าทำเลวก็เกิดใหม่ในสภาพที่แย่กว่าเดิม Hamilton เสนอว่า การนั่งสมาธิจะนำไปสู่การหลุดพ้นหรือนิพพานได้เมื่อบรรลุปัญญาซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถาวร พระพุทธเจ้าสอนว่า ไม่มีสิ่งใดถาวร ทุกสิ่งเป็นสิ่งที่ชั่วคราว และไม่มีตัวตนหรือวิญญาณใดที่ยืนหยัดอยู่ได้ซึ่งเป็นไปตามหลักอนัตตา การนั่งสมาธิจะเปิดเผยให้เห็นถึงความจริงในเรื่องนี้และทำให้สามารถดับตัณหาได้

Spiro (1971, Cited in Hamilton, 2001) ศึกษาเรื่อง Buddhism in the Daily Lives of Villagers in Upper Burma เขาได้เสนอเรื่อง Kammatic Buddhism กล่าวคือ Kammatic

Buddhism ไม่ได้ละทิ้งเรื่องตณหา แต่ยังได้พยายามแสวงหาความพอใจให้แก่ตณหาในโลกหน้า ความทุกข์ไม่ได้ถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ยึดติดกับตัว แต่มองว่ามันเป็นเพียงสิ่งชั่วคราว ดังนั้น คนจึงมีเป้าหมายของชีวิตโดยการพยายามที่จะเกิดใหม่ให้ดีกว่าเดิม ไม่ได้มุ่งที่จะพ้นทุกข์โดยการเข้าสู่ นิพพาน และเช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Gombrich (1971, Cited in Hamilton, 2001) ที่ได้ผลการวิจัยเหมือนกับ Spiro คือ ชาวบ้านในประเทศศรีลังกา ไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องนิพพานเลย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยออกแบบกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ไว้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ คือ เพศ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน ความเชื่อทางศาสนา และ เหตุผลทางปัญญาของพุทธศาสนิกชน

ตัวแปรตาม คือ การบริจาคเงินในวัดของพุทธศาสนิกชน

สมมติฐานในการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลงานวิจัยที่ผ่านมา ทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า

1. พุทธศาสนิกชนเพศหญิงจะบริจาคเงินให้วัดมากกว่าพุทธศาสนิกชนเพศชาย
2. ครอบครัวมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด
3. กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด
4. สื่อมวลชนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด
5. ความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด
6. เหตุผลทางปัญญา มีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด

นิยามปฏิบัติการตัวแปร

1. **พุทธศาสนิกชน** หมายถึง พุทธศาสนิกชนที่ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้
2. **เพศ** หมายถึง เพศของพุทธศาสนิกชนที่ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้
3. **การขัดเกลาทางสังคม** หมายถึง กระบวนการที่พุทธศาสนิกชนได้รับการอบรมสั่งสอน การเรียนรู้ การชักชวน การสนับสนุน และการปลูกฝังในเรื่องพุทธศาสนาและการบริจาคเงินให้วัดจากตัวแทนการขัดเกลาทางสังคม อันได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน

4. **ครอบครัว** หมายถึง ครอบครัวของพุทธศาสนิกชน ได้แก่

ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) หมายถึง ครอบครัวขนาดเล็กมีเพียง 2 ชั่วอายุคนเท่านั้น คือ รุ่นพ่อแม่ และรุ่นลูก (งามพิศ สัตย์สงวน , 2545 : 70)

ครอบครัวขยาย (Extended Family) หมายถึง ครอบครัวที่มีคนอย่างน้อย 3 ชั่วอายุคนขึ้นไป (งามพิศ สัตย์สงวน , 2545 : 70)

สำหรับคนที่แต่งงานแล้ว จะมีครอบครัว 2 แบบ คือ ครอบครัวที่ให้กำเนิดเรามา หรือครอบครัวแรกเริ่ม (Family of Orientation) หมายถึง ครอบครัวที่เลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เจริญเติบโตขึ้นมา จัดเป็นครอบครัวที่สมาชิกไม่สามารถเลือกได้หรือเป็นครอบครัวแบบไม่สมัครใจ สมาชิกในครอบครัวดังกล่าวประกอบด้วย พ่อแม่พี่น้อง ปู่ย่าตายาย เป็นต้น และครอบครัวอีกแบบหนึ่ง คือ ครอบครัวของเราเองหรือครอบครัวที่เกิดจากการสมรส (Family of Procreation) หมายถึง ครอบครัว

ครัวที่เกิดจากตัวเราเองโดยการแต่งงาน การมีบุตรสืบสกุล จัดเป็นครอบครัวแบบสมัครใจที่เราสามารถเลือกได้ ส่วนคนที่เป็นโสดจะมี Family of Orientation เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

5. **กลุ่มเพื่อน** หมายถึง กลุ่มเพื่อนสนิทของพุทธศาสนิกชน ซึ่งหมายความรวมถึง กลุ่มเพื่อนประถมศึกษา กลุ่มเพื่อนมัธยมศึกษา กลุ่มเพื่อนอุดมศึกษา กลุ่มเพื่อนทำงาน และกลุ่มเพื่อนที่มารู้จักกันที่วัดปากน้ำ

6. **สื่อมวลชน** หมายถึง สื่อประเภทต่างๆ ที่อยู่แวดลอมพุทธศาสนิกชน ประกอบด้วย วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือธรรมะ และหนังสือหรือวารสารของวัดปากน้ำ

7. **ความเชื่อทางศาสนา** หมายถึง ความเชื่อเรื่องการทำบุญของพุทธศาสนิกชน ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมากกว่าวัดอื่นๆ หรือ การบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเพียงวัดเดียว

8. **เหตุผลทางปัญญา** หมายถึง การคิดอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอนตามสภาพความเป็นจริงของสังคมของพุทธศาสนิกชนในเรื่องการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำว่า การบริจาคเงินนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นการทะนุบำรุงสืบทอดพุทธศาสนา การพัฒนาวัด การพัฒนาสังคม และการพัฒนาจิตใจให้ลดความเห็นแก่ตัว

9. **การบริจาคเงินให้วัด** หมายถึง การบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนให้วัดปากน้ำ ซึ่งรวมทั้งการบริจาคเงินส่วนรวมในวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ เช่น การทอดกฐิน การทอดผ้าป่า และการบริจาคเงินเฉพาะตัว เช่น การบริจาคเงินให้มูลนิธิหลวงพ่อดาววัดปากน้ำ การทำบุญวันเกิด การบริจาคเงินเป็นค่าภัตตาหาร ค่าบำรุงธรรมกาย ค่าน้ำประปาและไฟฟ้า ค่าไถ่ชีวิตโคและกระบือ เป็นต้น

10. **การยอมรับสมมติฐาน** หมายถึง มีค่ามากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนทั้งหมด

11. **การปฏิเสธสมมติฐาน** หมายถึง มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 ของจำนวนทั้งหมด

คำอธิบายสมมติฐาน

1. **พุทธศาสนิกชนเพศหญิงจะบริจาคเงินให้วัดมากกว่าพุทธศาสนิกชนเพศชาย**

1.1 ความหมาย เมื่อนำจำนวนเงินบริจาคที่ให้แก่วัดปากน้ำในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาของพุทธศาสนิกชนเพศหญิงมาเปรียบเทียบกับจำนวนเงินบริจาคที่ให้แก่วัดปากน้ำในรอบ 5 ปี

ที่ผ่านมาของพุทธศาสนิกชนเพศชาย จะพบว่า พุทธศาสนิกชนเพศหญิงจะบริจาคเงินให้วัดมากกว่าพุทธศาสนิกชนเพศชาย

1.2 เหตุผล เนื่องจากการที่สังคมไทยยังมีค่านิยมยกย่องให้เพศชายมีความเหนือกว่าเพศหญิง ประกอบกับสภาพร่างกายและจิตใจของเพศหญิงมีความอ่อนแอกว่าเพศชายในการดำรงชีวิตและแก้ปัญหาในชีวิต ดังนั้น เพศหญิงจึงต้องพึ่งพาสิ่งอื่นมากกว่าเพศชาย ซึ่งสิ่งนั้นก็คือ ศาสนา จึงทำให้เพศหญิงมีความเชื่อในศาสนาและเรื่องการทำบุญจะทำให้ตนมีความรู้สึกมั่นคงและสบายใจขึ้นมากกว่าเพศชาย นอกจากนี้ แม้แต่ในด้านศาสนาเองที่ยังไม่ยอมรับให้เพศหญิงเข้ามาบวชเป็นพระดังเช่นเพศชายได้ จึงทำให้เพศหญิงจะต้องเป็นฝ่ายสนับสนุนพุทธศาสนา ซึ่งก็มีส่วนทำให้เพศหญิงมีความต้องการที่จะแสดงออกว่าตนนั้นก็มีความศรัทธาในพุทธศาสนาไม่น้อยไปกว่าเพศชาย ดังนั้น เพศหญิงจึงบริจาคเงินให้วัดมากกว่าเพศชาย

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนสมมติฐานนี้ ได้แก่ ประการแรก งานศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาของนักศึกษาของสรายุทธ ยะกร (2536) พบว่า นักศึกษาเพศหญิงจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนามากกว่านักศึกษาเพศชาย ประการที่สอง งานของอภิษฐา สอนเข้ม (2538) ที่ศึกษาเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาของเยาวชนไทย พบว่า เยาวชนเพศหญิงจะเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนามากกว่าเยาวชนเพศชาย และประการที่สาม งานของสุดาวดี คุณวัฒน์ (2521) ที่ศึกษาเรื่องทัศนคติของนักศึกษาธรรมศาสตร์ต่อพุทธศาสนาและพระสงฆ์ ก็พบว่า นักศึกษาเพศหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อพุทธศาสนามากกว่านักศึกษาเพศชาย ดังนั้น จากงานวิจัยที่ผ่านมาจึงตั้งสมมติฐานได้ว่า พุทธศาสนิกชนเพศหญิงจะบริจาคเงินให้วัดมากกว่าพุทธศาสนิกชนเพศชาย

2. ครอบครัวมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด

2.1 ความหมาย ครอบครัวของพุทธศาสนิกชนเป็นตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญในเรื่องพุทธศาสนาและการบริจาคเงินให้วัดแก่พุทธศาสนิกชน ดังนั้น ครอบครัวจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนทำการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ

2.2 เหตุผลที่ทำให้ครอบครัวซึ่งเป็นตัวแทนในการขัดเกลาทางสังคมมีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินให้วัดนั้น เนื่องจาก พ่อแม่มีความสำคัญต่อการอบรมสั่งสอนเด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า เพราะเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดเด็กที่สุด ถ้าพ่อแม่เป็นสิ่งแวดล้อมที่ดี เด็กก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า แต่ถ้าเป็นในทางตรงข้าม เด็กอาจจะต้องพบกับความผิดหวังและไม่ได้พัฒนาตนในทางที่ดีที่ควรจะเป็น ส่วนสุขภาพจิตของเด็กจะดีหรือเลวก็มาจากพ่อแม่

ฉะนั้นพ่อแม่จะต้องเสริมสร้างสุขภาพทางกายและใจแก่เด็กด้วย อารมณ์ที่ปลุกฝังลงไปจิตใจเด็กนั้น ย่อมอยู่ภายใต้อิทธิพลของอารมณ์ของบุคคลในครอบครัว เด็กจะมีความรู้สึกปลอดภัย กลียดชัง ก็โดยผู้ใหญ่ที่ปลุกฝังให้เด็กโดยไม่รู้ตัว โดยเฉพาะด้านคุณธรรม ทศนคติ หรือแนวทางที่เด็กเลือกเป็นหลักในการปฏิบัติ ย่อมมาจากสวัสดิภาพหรือความเป็นอยู่ของบุคคลในครอบครัว (สุพัตรา สุภาพ , 2545 : 57 - 58) ดังนั้น การที่พุทธศาสนิกชนจะทำการบริจาคเงินให้วัดนั้น พุทธศาสนิกชนผู้นั้นจะต้องได้รับการขัดเกลาทางสังคมจากครอบครัวในเรื่องการทำบุญบริจาคเงิน

2.3 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนสมมติฐานนี้ คือ แนวคิดเรื่องการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) มองว่า มนุษย์แต่ละคนเมื่อเกิดมานั้น ต้องทำการเรียนรู้วัฒนธรรม เช่น ความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม เพื่อให้สังคมยอมรับ ทั้งนี้ต้องมีตัวแทนการขัดเกลาที่สำคัญที่สุด ก็คือ ครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันแรกและมีความใกล้ชิดที่สุดของมนุษย์ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมต่อเด็กเป็นอย่างมากเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า สำหรับงานวิจัยที่สนับสนุนนั้น ได้แก่ งานของ สรายุทธ ยะหะกร (2536) ซึ่งพบว่า นักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดา มีระดับการศึกษาต่ำ (จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา) จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดา มีระดับการศึกษาสูง (จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา) เนื่องจาก บิดาหรือมารดาที่มีระดับการศึกษาสูง มักจะผ่านการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นความรู้ที่ได้มาจากตะวันตก และเชื่อถือหลักเหตุผลเชิงประจักษ์มากกว่า ซึ่งต่างไปจากคนที่ไม่มีความรู้ที่ยังมีความเชื่อในเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติ ดังนั้น คนที่มีระดับการศึกษาสูงจึงไม่สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งตรงกันข้ามกับคนที่มีความรู้ระดับการศึกษาต่ำ และจากความแตกต่างในด้านระดับการศึกษาของบิดามารดา ประกอบกับการที่บิดามารดาเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดและมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการปลุกฝังและขัดเกลาความคิด ทศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่อบุตรนี้เอง จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกันทำการขัดเกลาทางสังคมบุตรแตกต่างกัน ซึ่งมีอิทธิพลทำให้บุตรมีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาแตกต่างกันไปตามบิดามารดาด้วย และจากแนวคิดตลอดจนงานวิจัยที่ผ่านมา จึงตั้งสมมติฐานได้ว่า *ครอบครัวมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด*

3. กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด

3.1 ความหมาย กลุ่มเพื่อนสนิทของพุทธศาสนิกชนเป็นตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญในการชักชวนให้พุทธศาสนิกชนทำการบริจาคเงินให้วัด ดังนั้น กลุ่มเพื่อนจึงเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ

3.2 เหตุผล กลุ่มเพื่อนของพุทธศาสนิกชนจะมีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญบริจาคเงินให้วัดแก่พุทธศาสนิกชน จนทำให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติตามกลุ่มเพื่อนที่อยู่รอบข้างตน ดังนั้น การที่พุทธศาสนิกชนจะทำการบริจาคเงินให้วัดนั้น พุทธศาสนิกชนจะต้องมีกลุ่มเพื่อนที่ขัดเกลาในเรื่องการบริจาคเงินให้วัด

3.3 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนสมมติฐานนี้ คือ แนวคิดเรื่องการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) กล่าวคือ กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันที่บุคคลชอบยึดเพื่อนเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้เพื่อนยอมรับและเป็นการแสดงความเป็นพวกเดียวกัน (สุพัตรา สุภาพ , 2545 : 60) สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ได้แก่ งานศึกษาเรื่องบทบาทของมูลนิธิดวงพ่อวัดปากน้ำของพระมหาธรรมจริยา เครื่องทิพย์ (2542) ซึ่งพบว่า สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้พุทธศาสนิกชนมาบริจาคเงินให้วัด คือ การได้รับฟังการบอกบุญมาจากเพื่อน และจากแนวคิดตลอดจนงานวิจัยที่ผ่านมา จึงตั้งสมมติฐานได้ว่า *กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด*

4. สื่อมวลชนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด

4.1 ความหมาย สื่อมวลชนที่อยู่แวดล้อมพุทธศาสนิกชนเป็นตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญในการชักชวนให้พุทธศาสนิกชนทำการบริจาคเงินให้วัด ดังนั้น สื่อมวลชนจึงเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ

4.2 เหตุผล สื่อมวลชนที่อยู่แวดล้อมพุทธศาสนิกชนจะมีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญบริจาคเงินให้วัดแก่พุทธศาสนิกชน จนทำให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติตามสื่อมวลชนที่อยู่รอบข้าง ดังนั้น การที่พุทธศาสนิกชนจะทำการบริจาคเงินให้วัดนั้น พุทธศาสนิกชนจะต้องมีสื่อมวลชนที่ขัดเกลาในเรื่องการบริจาคเงินให้วัด

4.3 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนสมมติฐานนี้ คือ แนวคิดเรื่องการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) กล่าวคือ สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมในด้านต่างๆ ตั้งแต่เรื่องคุณค่า ความเชื่อ แบบของความประพฤติ ฯลฯ (สุพัตรา

สุภาพ , 2545 : 61) สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ งานวิจัยของ ปรัชญา พุฒิชิต (2541) ที่ศึกษาเรื่องสังคมประเพณีและความเชื่อทางไสยศาสตร์ของนักศึกษาในกรุงเทพฯ พบว่า สื่อมวลชน (สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อวิทยุ) ได้เข้ามามีบทบาทในการขัดเกลาทางสังคมในเรื่องความเชื่อทางไสยศาสตร์แก่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ดังนั้น จากแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าว จึงตั้งสมมติฐานได้ว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด

5. ความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด

5.1 ความหมาย ความเชื่อในเรื่องผลบุญของพุทธศาสนิกชน เป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมากกว่าวัดอื่นๆ หรือ บริจาคเงินให้วัดปากน้ำเพียงวัดเดียว

5.2 เหตุผล คือ การทำบุญเป็นแนวความคิดที่สืบเนื่องมาจากความเชื่อในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดผสมกับความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม คนไทยเชื่อว่า กรรมใดที่ทำไปแล้วย่อมได้รับผลสนองตอบไม่ชาตินี้ก็ชาติหน้า (สุพัตรา สุภาพ , 2545 : 23) นอกจากนี้ การมีความเชื่อในเรื่องเนือนาบุญ หรือ การมีความเชื่อว่าการทำบุญให้แก่วัดที่มีความศักดิ์สิทธิ์หรือพระที่มีคุณธรรมสูงนั้นเปรียบเสมือนการหว่านข้าวในนาที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งจะทำให้ได้ผลที่ดีหรือบุญมากนั้น ก็มีผลทำให้พุทธศาสนิกชนมีความต้องการที่จะทำบุญ ดังนั้น การที่พุทธศาสนิกชนจะทำการบริจาคเงินให้วัด พุทธศาสนิกชนผู้นั้นจะต้องมีความเชื่อทางศาสนา

5.3 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวข้องและสนับสนุนสมมติฐานนี้ ได้แก่ ประการแรก แนวคิดเรื่องการทำบุญ กล่าวคือ การทำบุญให้ได้บุญมากนั้น ส่วนหนึ่งมาจากผู้รับหรือพระรูปนั้นจะต้องมีคุณธรรมมาก ดังนั้น การทำบุญจึงควรเลือกผู้รับ ประการที่สอง คือ แนวคิดเรื่องระบบความเชื่อทางศาสนา โดยจะพบได้ว่า แต่ละศาสนาจะมีความเชื่อเกี่ยวกับนรกสวรรค์โลกหน้า นอกจากนี้ ระบบความเชื่อทางศาสนายังประกอบด้วยค่านิยมทางศาสนาซึ่งได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งกับค่านิยมทางสังคม และเมื่อมองในสังคมไทยก็จะพบได้ว่า ศาสนาพุทธได้สอนให้มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม และค่านิยมทางศาสนาได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งกับค่านิยมทางสังคมด้วย ดังนั้น ความเชื่อทางศาสนาจึงเป็นตัวกำหนดหรือสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมหรือพิธีกรรมการบริจาคเงินให้วัด ทฤษฎีสุดท้าย คือ ทฤษฎีการหน้าที่นิยม (Functionalism) มองว่าวัฒนธรรมเกิดขึ้นมาจากการตอบสนองของความต้องการจำเป็นของมนุษย์ 3 ประเภท ซึ่งความต้องการจำเป็นที่จะกล่าวในที่นี้ ก็คือ ความต้องการจำเป็นทางด้านจิตใจ เนื่องจาก มนุษย์มีความต้องการหาความสงบ ความมั่นคงให้แก่จิตใจ หรือ ต้องการบรรลุเป้าหมายของชีวิต ซึ่งสิ่งที่จะทำ

ให้มนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้นั้นก็คือ ศาสนา สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนสมมติฐานนี้ คือ งานวิจัยของงามพิศ สัตย์สงวน (2545) พบว่า ชาวพุทธที่มาวัด 4 วัด ส่วนใหญ่มีความเชื่อในเรื่องนรกสวรรค์ ชาติน้ำ นุญบาป และกรรมเวร งานของ Kirsch (1967) พบว่า คนทั่วไปในสังคมไทยจะมีความหวังให้ตนเกิดใหม่ในชาติหน้าดีกว่าชาตินี้ จึงทำให้พิธีกรรมทางพุทธศาสนาเน้นเรื่องการสะสมบุญและมุ่งหวังชาติหน้าที่ดีกว่า และงานของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ และ ปฟาณี ลีตีวัฒนา (2526) พบว่า พิธีกรรมสวดภาณยักษ์ที่ทางวัดจัดขึ้นเพื่อหารายได้โดยทางวัดได้จัดทำของขลังแจกประชาชนนั้น ได้มีประชาชนเชื่อถือใฝ่ใฝ่บริจาคเงินให้วัด เพราะ เป็นการช่วยเหลือทางด้านจิตใจของประชาชน ทำให้ตนรู้สึกว่ามีกำลังใจ ลักษณะการนับถือพุทธศาสนาที่สะท้อนออกมาทางด้านความเชื่อศรัทธา และการประพฤติปฏิบัติดังกล่าว จัดได้ว่าเป็นพุทธศาสนาแบบชาวบ้าน เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับอิทธิทธิปาฏิหาริย์และอำนาจเหนือธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม พุทธศาสนาแบบชาวบ้านนี้ก็มีความสำคัญมาก เพราะสามารถให้คำตอบและวิธีการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันแก่พุทธศาสนิกชนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยนี้ จึงทำให้ตั้งสมมติฐานได้ว่า ความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด

6. เหตุผลทางปัญญาที่มีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด

6.1 ความหมาย เหตุผลทางปัญญาของพุทธศาสนิกชนที่เกี่ยวกับการบริจาคเงินให้วัดซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาที่ว่า การบริจาคเงินนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นการทะนุบำรุงสืบทอดพุทธศาสนา การพัฒนาวัด การพัฒนาสังคม และการพัฒนาจิตใจให้ลดความเห็นแก่ตัว เป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ

6.2 เหตุผล เมื่อพุทธศาสนิกชนคิดด้วยเหตุผลทางปัญญาแล้วตระหนักว่า การบริจาคเงินให้วัดนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ทั้งต่อตนเองและสังคมตามมา จึงทำให้พุทธศาสนิกชนตัดสินใจที่จะบริจาคเงินให้วัด ดังนั้น การที่พุทธศาสนิกชนจะทำการบริจาคเงินให้วัดนั้น พุทธศาสนิกชนจะต้องมีเหตุผลทางปัญญา

6.3 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนสมมติฐานนี้ คือ แนวคิดเรื่องปัญญา แนวคิดนี้มองว่า ปัญญา คือ การรู้เข้าใจโลกตามความเป็นจริง และ เมื่อบุคคลใดก็ตามที่คิดอย่างเข้าถึงสภาพความจริงที่เป็นอยู่ คิดอย่างมีขั้นตอน มีเหตุผล และมีเป้าหมายแน่นอน ก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดปัญญาในการที่จะดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือแก้ปัญหาใดๆ ได้

พระธรรมปิฎก (2542 : 85) ได้กล่าวเกี่ยวกับการบริจาคอันเกี่ยวข้องกับเหตุผลทางปัญญาไว้ว่า “การบริจาคที่ว่าเป็นบุญนั้น ก็เพราะว่ามันกำจัดความเห็นแก่ตัวของเรา ช่วยทำให้สังคมมนุษย์เผื่อแผ่ช่วยเหลือกัน จะได้ไม่ต้องแย่งชิงเบียดเบียนกัน มีปัจจัย 4 พออยู่อาศัยได้ แล้วจะก้าวขึ้นไปทำ ความดีงามสร้างความเจริญอื่นๆ ที่สูงขึ้น” สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ งานวิจัยของอัครศิรีตราชัยกุล (2530) ที่ได้ศึกษาเรื่องความยึดมั่นผูกพันในศาสนาของชาวพุทธ พบว่า วัดชลประทานรังสฤษฎ์เป็นวัดที่สอนเน้นในด้านปัญญา และชาวพุทธที่มาเข้าวัดนี้ก็ได้รับความคิดเห็นจากเรื่องที่ผิดเป็นถูก หรือจากที่เรื่องที่ยังงายให้เป็นเรื่องที่มีความฉลาดก้าวหน้า เช่น พิธีกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น ไม่ว่าจะป็นงานบวชนาค งานศพ งานแต่งงาน จะเป็นการจัดงานแบบประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย และไม่หลงมงายกับไสยศาสตร์ และนอกจากนี้ ชาวพุทธที่ไปวัดนี้ยังได้เอาหลักธรรมไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้จริงตามฐานะของแต่ละคนในสังคมเพื่อแก้ปัญหาสังคมและ เศรษฐกิจ จากที่กล่าวมานี้จึงทำให้เห็นได้ว่า ชาวพุทธที่มาเข้าวัดชลประทานรังสฤษฎ์นั้นมีเหตุผลทางปัญญาเป็นของตนเอง และจากแนวคิดตลอดจนงานวิจัยนี้ จึงทำให้ตั้งสมมติฐานได้ว่า เหตุผลทางปัญญามีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยสนามทางมานุษยวิทยา

ระเบียบวิธีวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ระเบียบวิธีวิจัยสนามทางมานุษยวิทยา (Anthropological Fieldwork) โดยนำเทคนิควิจัยสนามประเภทต่างๆ มาใช้ในการเก็บข้อมูล และทำการพิสูจน์สมมติฐานในการวิจัยโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นพุทธศาสนิกชนที่มารับบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ จำนวน 20 คน

สนามวิจัย

สนามวิจัยที่ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษารื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนในครั้งนี้ คือ วัดปากน้ำ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เนื่องจากวัดนี้เป็นวัดที่มีจุดที่น่าสนใจ กล่าวคือ ได้มีพุทธศาสนิกชนมาบริจาคเงินให้วัดนี้เป็นจำนวนมหาศาล อีกทั้งสถานที่ตั้งของวัดอยู่ในกรุงเทพมหานคร จึงทำให้เป็นการสะดวกแก่ผู้วิจัยในการศึกษาเก็บข้อมูลที่สนามวิจัยแห่งนี้

ขั้นตอนในการทำวิจัยและเทคนิควิจัยสนามทางมานุษยวิทยา

1. ขั้นตอนแรก

ผู้วิจัยได้ทำการเตรียมตัวก่อนเข้าสนามวิจัยโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาในครั้งนี้เป็นอันดับแรก สำหรับแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ในการค้นคว้า ได้แก่ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ และหอสมุดกลางสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในขณะเดียวกันผู้วิจัยได้เข้าสนามวิจัยในช่วงที่กำลังค้นคว้าเอกสารพร้อมกันไปด้วย สำหรับเทคนิควิจัยสนามที่นำมาใช้ในการวิจัยสนามทางมานุษยวิทยา (Anthropological Fieldwork) ในขั้นตอนนี้ ได้แก่

1) การสำรวจลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน (Ecological Mapping) ผู้วิจัยได้นำเทคนิคนี้มาใช้เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นที่ที่ตั้ง การเดินทางมาวัด ตลอดจนสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในวัด ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญต่อการทำแผนผังของวัด ในขั้นตอนต่อไป

2) การทำแผนที่ (Making Maps) ในขั้นตอนแรกนั้น ผู้วิจัยได้ไปที่สำนักงานเขต ภาษีเจริญเพื่อขอสำเนาแผนที่ที่ตั้งของวัดปากน้ำ ส่วนแผนผังภายในวัดนั้นผู้วิจัยพบว่า ทางวัดไม่ได้มีแผนผังดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องจัดทำแผนผังขึ้นใหม่โดยอาศัยความร่วมมือจากพระภิกษุ ที่ทำงานอยู่สำนักงานประชาสัมพันธ์ของวัด

3) การสำรวจประชากร (Field Censuses) ผู้วิจัยนำเทคนิคนี้มาใช้ในการรวบรวม ข้อมูลประชากรกลุ่มต่าง ๆ ของวัดอันได้แก่ กลุ่มพระภิกษุสามเณร กลุ่มนักเรียนวัดปากน้ำ และกลุ่มแม่ชี โดยการขอข้อมูลจากสำนักงานประชาสัมพันธ์ โรงเรียนวัดปริยัติธรรม และหัวหน้าแม่ชี

4) การเก็บประวัติชุมชน (Cultural History) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บประวัติของวัดปากน้ำ ประวัติเจ้าอาวาส ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลดังกล่าวนี้ผ่านการศึกษาจากเอกสารที่หอสมุดมณฑล สิริ วัดปากน้ำ และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ (Key Informant Interview) คือพระภิกษุ และแม่ชี

5) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด เช่น พิธีกรรมทางศาสนา และชีวิตประจำวันของกลุ่มพระภิกษุสามเณร แม่ชีและพุทธศาสนิกชน ในขณะที่ทำการสังเกตนั้น ผู้วิจัยก็ได้นำเทคนิควิจัยอีก 2 ประเภทมาใช้ร่วมในการเก็บข้อมูลด้วย กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ใช้กล้องถ่ายรูปบันทึกเหตุการณ์หรือพิธีกรรมของวัด และได้ทำการจดบันทึกสนาม (Field Notes) เกี่ยวกับข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกต

นอกจากที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยได้ทำการแนะนำตัวเองแก่ผู้ให้ข่าวสำคัญของวัด เช่น เจ้าอาวาส หัวหน้าแม่ชี และลูกศิษย์วัด โดยขอคำแนะนำในการหาผู้ให้ข่าวสำคัญคนอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยต้องการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อนำไปพิสูจน์สมมติฐานในการวิจัยทั้ง 6 ข้อ

2. ขั้นตอนที่สอง

สำหรับขั้นตอนการวิจัยภาคสนามนี้ ผู้วิจัยยังคงนำเทคนิควิจัยสนามบางประเภท ในขั้นตอนแรกมาใช้คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยยังคงดำเนินการสังเกตและจด

บันทึกประเพณี พิธีกรรม และชีวิตประจำวันของกลุ่มคนภายในวัดอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เพิ่มเทคนิควิจัยประเภทใหม่เข้าไปคือ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ (Key Informant Interview) เช่น พระภิกษุ แม่ชี ลูกศิษย์วัด เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มทางสังคม วิชาธรรมกาย การบริจาคเงิน และข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญภายในวัดซึ่งไม่มีปรากฏในเอกสารของวัดปากน้ำ ในการสัมภาษณ์ข้อมูลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคประเภท Field Notes เข้ามาใช้ในการจดบันทึกข้อมูล

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญนี้ ถือได้ว่าเป็นการสร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจ (Rapport) ต่อผู้วิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ช่วยแนะนำพุทธศาสนิกชนที่มาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเป็นประจำเพื่อทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ของวัดบางคนก็ไม่ให้ความร่วมมือ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ของวัดได้พยายามปิดบังไม่ให้รายชื่อกลุ่มคนที่ดีหรือกลุ่มที่บริจาคเงินให้วัดเป็นจำนวนมาก เพราะเกรงว่าเป็นการสร้าง ความรบกวนและอาจทำให้พวกเขาเลิกบริจาคเงินให้วัด

3. ขั้นตอนสุดท้าย

สำหรับขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยยังคงนำเทคนิควิจัยประเภทการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมมาใช้ในการเก็บข้อมูล ประเพณี พิธีกรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลครบ 1 ปี นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังทำการหาผู้ให้ข่าวสารเพื่อทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) สำหรับวิธีการได้มาซึ่งผู้ให้ข่าวสำคัญนั้น ผู้วิจัยได้อาศัยวิธีการขอคำแนะนำจากผู้ให้ข่าวสำคัญ กลุ่มที่ผู้วิจัยได้เคยทำการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่วิจัยให้ช่วยแนะนำพุทธศาสนิกชนที่มาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเป็นประจำ เพราะผู้ให้ข่าวสำคัญกลุ่มดังกล่าวเป็นผู้ที่อยู่ในสนามวิจัยมาเป็นระยะเวลาหลายปี จึงรู้จักพุทธศาสนิกชนกลุ่มที่ผู้วิจัยต้องการ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้ข่าวสำคัญบางคนนั้น ไม่ต้องการให้สัมภาษณ์ เพราะไม่อยากเปิดเผยเรื่องส่วนตัว และเกรงว่าอาจสร้างความเสียหายให้แก่วัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องล้มเลิกความตั้งใจสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญบางคน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า พุทธศาสนิกชนเพศหญิงได้เข้ามาทำบุญที่วัดนี้มากกว่าพุทธศาสนิกชนเพศชาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญเพศหญิงจำนวนมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิง 14 คน และเพศชาย 6 คน

ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยได้นำเทคนิควิจัยประเภท Field Notes เข้ามาใช้ในการเก็บข้อมูลที่ได้อจากการสัมภาษณ์ แต่ชื่อของผู้ให้ข่าวสำคัญที่นำเสนอในบทที่ 5 นี้ ผู้วิจัย

ได้ใช้ชื่อสมมติแทน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้พบปัญหาที่เกิดจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพราะการสัมภาษณ์ประเภทนี้ต้องใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์หลายครั้งและครั้งละมากกว่า 1 ชั่วโมง จึงทำให้ผู้ให้ข่าวสำคัญรู้สึกเบื่อก่อนที่จะต้องตอบคำถามผู้วิจัย สำหรับข้อมูลที่ทำกรสัมภาษณ์นั้น ได้แก่

1) ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ผู้ชักชวนเข้าวัด ปีที่เริ่มเข้าวัดและทำการบริจาคเงินให้วัด หน้าที่ในวัด บุคคลที่มาวัดด้วยกันในปัจจุบัน ลักษณะการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ การวางแผนอนาคตเกี่ยวกับเรื่องทางศาสนา ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนวิชาธรรมกาย ไตอะแกรมเครือข่าย และชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

2) ข้อมูลเกี่ยวกับสมมติฐาน ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินในรอบ 5 ปี (มกราคม พ.ศ.2541-ธันวาคม พ.ศ.2545) การขัดเกลาของครอบครัว การชักชวนของกลุ่มเพื่อนสนิทและสื่อมวลชนในการบริจาคเงิน ความเชื่อทางศาสนาและเหตุผลทางปัญญาของผู้ให้ข่าวสำคัญ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ประชากรที่ผู้วิจัยศึกษาคือ พุทธศาสนิกชนที่บริจาคเงินให้วัดปากน้ำ สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างขึ้นมาศึกษาในเชิงมานุษยวิทยาเพื่อเป็นผู้ให้ข่าวสำคัญในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่อพิสูจน์สมมติฐานของการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้ทำการเลือกพุทธศาสนิกชนที่มาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเป็นผู้ให้ข่าวสำคัญจำนวน 20 คน แบ่งเป็นเพศชาย 6 คน และเพศหญิง 14 คน ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยที่สำคัญ คือ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 20 คนนั้นเป็นพุทธศาสนิกชนที่มาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเป็นประจำทุกปีตั้งแต่พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2545 โดยมีผู้ที่สมัครเป็นประธานกฐินร่วมตลอดชีพจำนวน 12 คน ในจำนวนนี้เป็นเจ้าหน้าที่ของวัดจำนวน 6 คน ประกอบด้วยแพทย์ประจำโรงพยาบาล 1 คน ปฎิคม 1 คน เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ 1 คน เจ้าหน้าที่ประจำโรงพยาบาล 1 คน ผู้ช่วยเลขาสมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำ 1 คน และเจ้าหน้าที่ขายหนังสือประจำศาลารูปหล่อหลวงพ่อด 1 คน ซึ่งเจ้าหน้าที่ 3 คนสุดท้ายนี้เป็นผู้ที่มาพักอยู่ที่วัดปากน้ำอย่างถาวร ส่วนประชากรที่เหลืออีก 8 คน เป็นผู้ที่มาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเป็นประจำทุกปี

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยสนามทางมานุษยวิทยาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การจดบันทึกสนามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข่าวสำคัญใน สนามวิจัย ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บได้จึงมีลักษณะเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) สำหรับผลการวิจัยทั้งในส่วน ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข่าวสำคัญและส่วนการพิสูจน์สมมติฐานนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้ สถิติประเภทร้อยละ

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2544 จนถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 รวมเป็นระยะเวลา 16 เดือน สำหรับการเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรวิจัย นั้น ผู้วิจัยได้ใช้ระยะเวลาประมาณ 6 เดือนนับจากเดือนแรกที่เริ่มเก็บข้อมูล และในช่วงเดือน แรกของการเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยเริ่มเข้าสนามวิจัยด้วย ทั้งนี้เพื่อทำการสังเกตและแนะนำตัวกับผู้ ให้ข่าวสำคัญของวัด เช่น พระสงฆ์และลูกศิษย์วัดที่ทำงานอยู่แผนกประชาสัมพันธ์ของวัด หัวหน้า แม่ชีประจำโรงครัว และนายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำ เป็นต้น โดยขอความร่วมมือในด้านการ ทำแผนที่และหาผู้ให้ข่าวสำคัญที่ต้องทำการสัมภาษณ์เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน หลังจากนั้น ผู้ วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลสนามทางมานุษยวิทยา เช่น ชีวิตประจำวันของกลุ่มคนต่างๆ ประเพณี พิธีกรรมในรอบ 1 ปี เป็นต้น สำหรับเทคนิคการวิจัยทางมานุษยวิทยาที่สำคัญที่ผู้วิจัยใช้ในการ เก็บข้อมูลดังกล่าวในช่วงระยะเวลา 16 เดือน คือ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญและการสังเกต สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข่าวสำคัญจำนวน 20 คนเพื่อทำการพิสูจน์สมมติฐานใน การวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้เริ่มทำการสัมภาษณ์ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2545 รวมใช้ระยะเวลา 6 เดือน

ตารางที่ 4 : ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูล	เดือน / ปี	รวมระยะเวลา
การเก็บข้อมูลจากเอกสาร	กันยายน พ.ศ. 2544 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545	6 เดือน
การเก็บข้อมูลสนามทางมานุษยวิทยา	กันยายน พ.ศ. 2544 – ธันวาคม พ.ศ. 2545	16 เดือน
การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 คน	กรกฎาคม พ.ศ. 2545 – ธันวาคม พ.ศ. 2545	6 เดือน

การเสนอผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยเรื่องนี้มี 2 รูปแบบ กล่าวคือ ผู้วิจัยทำการเสนอผลการวิจัยในเชิงพรรณนาเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ที่ผู้วิจัยเก็บได้จากการวิจัยภาคสนาม เช่น ประวัติเจ้าอาวาส กลุ่มทางสังคม ระบบการบริหารเงินบริจาค ชีวิตประจำวันของกลุ่มต่างๆ ประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปี เป็นต้น สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการพิสูจน์สมมติฐานนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบกับการพรรณนาด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

สถานที่วิจัย

ลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมของวัด

วัดปากน้ำ ตั้งอยู่เลขที่ 8 แขวงปากคลองภาษีเจริญ เขตภาษีเจริญ จังหวัด กรุงเทพมหานคร ฝั่งธนบุรี แต่เดิมวัดมีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ เพราะในเขตของวัดมีบ้านเรือนของประชาชนตั้งอยู่ ต่อมาสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เจ้าอาวาสได้ซื้อที่ดินจากประชาชนที่อยู่ติดกับเขตวัดเพื่อขยายอาณาเขตของวัดให้ใหญ่ขึ้น ทำให้ปัจจุบัน วัดมีเนื้อที่ประมาณ 21 ไร่ สำหรับอาณาเขตของวัดมีดังนี้

ทิศเหนือ	ติดคลองบางหลวง
ทิศใต้	ติดโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์
ทิศตะวันออก	ติดคลองด่าน
ทิศตะวันตก	ติดคลองระบายน้ำ ประตูน้ำภาษีเจริญ ถนนรัชมงคลประศาสน์

ผู้วิจัยพบว่า การเดินทางมาวัดปากน้ำนั้นมีความสะดวกมาก เพราะสามารถมาได้หลายวิธี ได้แก่ ทางรถยนต์ ซึ่งทางวัดได้ตัดทางเข้าวัดเพิ่มขึ้นใหม่อีกเส้นทางหนึ่ง คือ ถนนรัชมงคลประศาสน์ สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2540 ด้วยงบประมาณ 20 ล้านบาท ทำให้ไม่ต้องเดินรถสวนทางกันในถนนที่แคบดังในอดีต ในส่วนของที่จอดรถนั้น ทางวัดได้ซื้อที่ดินขยายเพิ่มขึ้นเพื่อทำเป็นที่จอดรถยนต์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้สังเกตพบว่า ในวันสำคัญทางศาสนานั้นได้มีคนขับรถยนต์ส่วนตัวมาจอดเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้มีที่จอดไม่เพียงพอ สำหรับการเดินทางโดยรถประจำทางนั้น ก็มีทั้งสาย 4 (ท่าน้ำภาษีเจริญ – คลองเตย) สาย 9 (ท่าน้ำภาษีเจริญ – ศรียาน) สาย 10 (ท่าน้ำภาษีเจริญ – นางเลิ้ง) และสาย 175 (ท่าน้ำภาษีเจริญ – ท่าข้ามนนท์) นอกจากนี้ ยังสามารถเดินทางมาวัดโดยทางเรือจากปากคลองตลาดมาขึ้นที่ท่าเรือคลองบางหลวงและคลองด่านของวัดได้

สถานที่สำคัญภายในวัด

จากการเข้าสังเกตการณ์ในสนามวิจัยมาตลอดการวิจัยนั้น ผู้วิจัยพบว่า ภายในสนามวิจัยมีสถานที่สำคัญอยู่ 6 สถานที่ ได้แก่

1. พระอุโบสถ

ผู้วิจัยสังเกตพบว่า พระอุโบสถของวัดปากน้ำเป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การเวียนเทียน การฟังเทศน์ในวันพระและเทศน์มหาชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ บริเวณรอบๆพระอุโบสถยังเป็นสถานที่รับบริจาคโลหิตทุกๆ 3 เดือนอีกด้วย ส่วนภายในของพระอุโบสถนั้น ได้ประดิษฐานพระพุทธรูปปางมหายานซึ่งเป็นที่เคารพบูชาประจำอุโบสถ

สำหรับประวัติของพระอุโบสถนั้น จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารพบว่า พระอุโบสถนี้ได้ถูกสร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมาได้มีการซ่อมแซมครั้งใหญ่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และหลังจากนั้นก็ไม่ได้ทำการซ่อมแซมอีกเลย ภายหลังจากที่หลวงพ่อดหรือหลวงพ่อดปากน้ำมรณภาพไปแล้ว ทางวัดจึงได้มีความต้องการที่จะบูรณะพระอุโบสถอีกครั้ง หลวงพ่อเล็กและนายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำได้นั่งสมาธิเพื่อขออนุญาตหลวงพ่อด ซึ่งหลวงพ่อดได้สั่งให้ทุบกำแพงที่หน้าโบสถ์เป็นปฐมฤกษ์ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2503 เวลา 08.00 น. และหลังจากที่กะเทาะปูนที่กำแพงหน้าพระอุโบสถตามที่หลวงพ่อดสั่ง ก็ได้พบว่า ภายในกำแพงนั้นมีประตูกลางอีกประตูหนึ่ง ดังนั้น ประตูหน้าพระอุโบสถจึงมี 3 ช่องดังที่เห็นในปัจจุบัน

2. โรงครัวและศาลาการเปรียญ

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าแม่ชีประจำโรงครัวของวัดปากน้ำ ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า วัดต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากในการประกอบภัตตาหารถวายพระภิกษุสามเณรในแต่ละวัน โดยค่าอาหารนั้นตกมือละประมาณ 10,000 บาทเป็นอย่างต่ำ สำหรับวันธรรมดาทางโรงครัวได้ทำอาหารไว้สำหรับ 500 คน ส่วนวันเสาร์และวันอาทิตย์นั้นได้ทำอาหารเพื่อคนมากขึ้นเป็นจำนวน 800 คน

สำหรับประวัติของการตั้งโรงครัวนั้น พบว่า โรงครัวได้เกิดขึ้นภายหลังจากที่หลวงพ่อดสดเข้ามาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ท่านมีความตั้งใจที่จะเลี้ยงภัตตาหารพระภิกษุสามเณรเพื่อไม่ให้ลำบากและกังวลเรื่องภัตตาหาร ดังนั้น หลวงพ่อจึงได้ตั้งโรงครัวขึ้น ในระยะแรกนั้น ท่านได้ใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวเป็นค่าใช้จ่าย ต่อมาก็ได้มีลูกศิษย์นำอาหารมาช่วยถวายเป็น และในปัจจุบัน แม้หลวงพ่อดจะได้มรณภาพไปแล้ว โรงครัวของท่านก็สามารถเลี้ยงบุคคลกลุ่มต่างๆ ภายในวัด อาทิ พระภิกษุ สามเณร แม่ชี อุบาสก อุบาสิกา และแม้แต่คนยากไร้ก็สามารถเข้ามาขออาหารได้ เพราะมีเจ้าภาพที่เลื่อมใสศรัทธาในตัวหลวงพ่อดสดเลี้ยงอาหารทุกมื้อและทุกวันหลังจากที่หลวงพ่อดมรณภาพ โดยปกติแล้ว การประกอบอาหารถวายพระภิกษุสามเณรจำนวนมากนั้น จำเป็นที่จะต้องใช้แม่ชีซึ่งเป็นผู้ประกอบอาหารเป็นจำนวนมาก แต่ไม่เคยปรากฏว่าโรงครัวของวัดจะขาดแคลนแรงงานเลย ถึงแม้จะมีแม่ชีสึกออกไปบ้าง แต่ก็มีแม่ชีบวชใหม่อาสาสมัครมาช่วยงานอยู่เสมอ

สำหรับประวัติของศาลาการเปรียญหรือศาลาสวดซึ่งเป็นสถานที่ฉันภัตตาหารของพระภิกษุสามเณร พบว่า ได้สร้างขึ้นใหม่พร้อมกับโรงครัวที่มีสภาพทรุดโทรมเมื่อปี พ.ศ.2518 ศาลาที่สร้างนี้มีลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา มี 2 ชั้น พื้นชั้นบนปูด้วยไม้กระดาน ส่วนชั้นล่างปูด้วยหินอ่อน มีความกว้าง 18 เมตร ความยาว 40 เมตร ก่อสร้างเสร็จเมื่อปี พ.ศ.2520 ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 10,000,000 บาท

จากการสังเกตผู้วิจัยพบว่า พุทธศาสนิกชนที่มีความประสงค์จะร่วมทำบุญเลี้ยงภัตตาหารพระภิกษุสามเณรนั้น สามารถมาแจ้งความประสงค์ได้ที่สำนักงานประชาสัมพันธ์ของวัดหรือบริจาคเงินได้ที่ตู้รับบริจาคเงินค่าภัตตาหาร และมาประเคนภัตตาหารแด่พระภิกษุสามเณรได้ที่ศาลาการเปรียญใน เวลา 06.00 น. และ 11.00 น.

3. หอสังเวชนียมงคลเทพนิรมิต

จากการเข้าไปสังเกตบริเวณดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า เป็นสถานที่ที่มีความเงียบสงบ เนื่องจากเป็นสถานที่ประดิษฐานศพของหลวงพ่อดสด ในปัจจุบันผู้วิจัยพบว่า สถานที่แห่งนี้ได้เอื้อประโยชน์ต่อพุทธศาสนิกชนที่ต้องการจะทำบุญบำเพ็ญกุศลถวายหลวงพ่อด หรือ ทำบุญเพื่อความ เป็นสิริมงคลแก่ตนเอง และยังเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมอีกด้วยในทุก ๆ วันพฤหัสบดีในเวลา

14.00 น. อีกด้วย นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตพบว่า ได้มีพุทธศาสนิกชนจำนวนมากมานั่งสมาธิในวันอื่นๆ บริเวณหน้าหีบศพของท่านด้วย

สำหรับประวัติของสถานที่แห่งนี้ พบว่า แต่เดิมนั้น ศพของหลวงพ่อดได้ประดิษฐานไว้บนชั้น 3 ด้านตะวันออกของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ต่อมาลูกศิษย์เห็นว่า กุฏิไม้หลังเก่าอันเคยเป็นที่อยู่ของหลวงพ่อนั้นชำรุดมากแล้วประกอบกับมีความต้องการที่จะย้ายหีบศพของหลวงพ่อด เพราะไม่ต้องการที่จะให้หีบศพของท่านอยู่ปะปนกับเสนาสนะส่วนอื่นๆ และยังเป็นภาระสะดวกแก่ผู้ที่จะมาเคารพศพหลวงพ่อดอีกด้วย ดังนั้น จึงได้ทำการรื้อกุฏิไม้หลังเก่าและสร้างตึกใหม่เป็นตึก 2 ชั้นทรงไทย สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2507 ใช้งบประมาณก่อสร้าง 750,000 บาท โดยชั้นบนเป็นที่ประดิษฐานศพของหลวงพ่อดในหีบทองซึ่งสร้างจำลองแบบมาจากของหลวงที่ต้องคืนไป และได้สร้างพัทธศพระราชาคณะชั้นเทพถวายหลวงพ่อดอีกหนึ่งเล่ม นอกจากนี้ยังได้ประดิษฐานรูปหล่อทำขึ้นของหลวงพ่อดขนาดเท่าของจริงซึ่งหล่อโดย ศ.ศิลป์ พีระศรี ในสมัยที่หลวงพ่อดยังมีชีวิตอยู่ และคณะศิษย์ของท่านก็ได้ปั้นหุ่นขี้ผึ้งรูปหลวงพ่อดมาประดิษฐานเพิ่มที่หน้าหีบศพ พ.ศ.2526

4. ศาลาอนุสรณ์หลวงพ่อดอายุครบ 100 ปีและสำนักงานประชาสัมพันธ์

ผู้วิจัยสังเกตพบว่า พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ที่มาวัดปากน้ำ นิยมที่จะมาศาลานี้เพื่อกราบหลวงพ่อด โดยทางวัดได้จัดเตรียมรูปเทียน พวงมาลัย และกระดาษทองคำเปลวเพื่อปิดองค์หลวงพ่อด ซึ่งพุทธศาสนิกชนสามารถบริจาคเงินเป็นค่ารูปเทียน พวงมาลัย และกระดาษทองคำเปลวเพื่อช่วยเหลือทางวัดได้ตามความศรัทธา นอกจากนี้ พุทธศาสนิกชนยังสามารถใช้กระบอกเข็มชี่ที่ตั้งไว้เพื่อทำนายอนาคตและเดิมน้ำมันเพื่อต่ออายุและทำให้ชีวิตรุ่งโรจน์ในบริเวณศาลานี้ได้ และในบริเวณด้านหน้าของรูปหล่อของหลวงพ่อดนั้น ได้มีการจัดวางตู้บริจาคเงินในด้านต่างๆ จำนวน 11 ตู้ ให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสร่วมทำบุญ ได้แก่ ตู้บริจาคทรัพย์เดิมน้ำมัน ตู้บริจาคเงินซื้อที่ดินถวายวัดปากน้ำ ตู้บริจาคถวายภัตตาหาร ตู้บริจาคปัจจัยเพื่อการบริจาคโลหิตช่วยชีวิตเพื่อนร่วมชาติ ตู้บริจาคบูชาภัณฑเทศนมมหาชาติ ตู้บริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ ตู้บริจาคเพื่อทุนการศึกษาระดับประถมศึกษา ตู้บริจาคเพื่อทุนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตู้บริจาคเพื่อทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตู้บริจาคเข็มชี่ และตู้บริจาคค่ารูปเทียนและดอกไม้

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าแม่ชีประจำโรงครัวเกี่ยวกับประวัติของศาสดาดังกล่าวพบว่า ศาลานี้ได้สร้างขึ้นเนื่องในโอกาสที่หลวงพ่อดมมีอายุครบ 100 ปี ในปีพ.ศ. 2527 หลังจากที่มรณภาพ ศาลานี้ตั้งอยู่ใกล้กับหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิตที่ประดิษฐานหีบศพของหลวงพ่อกภายในศาลานี้ได้ประดิษฐานรูปหล่อของหลวงพ่อกในท่านั่งขัดสมาธิ แต่เดิมนั้นรูปหล่อนี้ได้ตั้งอยู่บนหอสังเวชนีย์มงคลเทพนิรมิต และทางวัดเห็นว่าหากย้ายรูปหล่อของหลวงพ่อกลงมาไว้ที่ศาลาดังกล่าว ก็จะเป็นการสะดวกแก่พุทธศาสนิกชนที่ต้องการมาสักการะหลวงพ่อก

ส่วนสำนักงานประชาสัมพันธ์ของวัดนั้น ตั้งอยู่บริเวณด้านหลังของศาลานี้ ผู้วิจัยสังเกตพบว่า บริเวณนี้มีเจ้าหน้าที่ของวัดซึ่งประกอบด้วยพระภิกษุและลูกศิษย์วัดจากมูลนิธิหลวงพ่อกวัดปากน้ำคอยให้บริการแก่พุทธศาสนิกชนที่ต้องการจะมาบริจาคเงินและออกอนุโมทนาบัตรให้ และได้มีการจัดวางเหรียญหลวงพ่อดมเพื่อให้พุทธศาสนิกชนเข้าไปบูชาที่บ้าน ตลอดจนสามารถมาถวายสังฆทานที่บริเวณนี้ได้ด้วยเช่นกัน

5. โรงเรียนพระปริยัติธรรม ภาวนานุสนธิ์

จากการสังเกตโรงเรียนดังกล่าว ผู้วิจัยมีความรู้สึกว่าเป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มาก มีความสูง 3 ชั้น มีความยาวและความกว้างประมาณ 60 เมตร และ 10 เมตร นอกจากนี้ยังมีพระภิกษุสามเณรเรียนเป็นจำนวนมากอีกด้วย สำหรับประวัติของโรงเรียน คือ แต่เดิมนั้นหลวงพ่อดมได้ตั้งโรงเรียนสำหรับพระภิกษุสามเณรขึ้นเป็นเรือนไม้ มีครูสอนเพียงไม่กี่รูป ต่อมาเมื่อผู้เรียนมากขึ้น หลวงพ่อกจึงดำริที่จะสร้างโรงเรียนให้ใหญ่ขึ้น ดังนั้น ในปีพ.ศ. 2490 วัดปากน้ำ ภาษีเจริญจึงเป็นสำนักเรียนด้านปริยัติ มีการสอนภาษาบาลี นักธรรม ธรรมศึกษาและสามัญศึกษา สำหรับแผนกภาษาบาลีนั้น ทำการสอนตั้งแต่ชั้นไวยากรณ์จนถึงป.ธ. 6 ส่วนประโยคที่สูงกว่านี้ยังไม่สามารถเปิดการสอนได้ เพราะขาดบุคลากร หลวงพ่อกจึงต้องส่งไปยังสำนักอื่นๆ เช่น วัดมหาธาตุฯ วัดพระเชตุพนฯ วัดอนงคาราม เป็นต้น หลังจากนั้น หลวงพ่อกก็ได้คิดที่จะปรับปรุงสำนักเรียนวัดปากน้ำให้ได้มาตรฐานที่จะไม่ต้องทำให้พระภิกษุสามเณรต้องเดินทางไปศึกษาที่สำนักอื่นอีกต่อไป เพราะสมัยนั้นการเดินทางค่อนข้างลำบาก หลวงพ่อกจึงดำริที่จะสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมขึ้นใหม่ให้ใหญ่โตและทันสมัย เพื่อที่จะรองรับพระภิกษุสามเณรจากทั้งในวัดปากน้ำเองและจากวัดอื่นๆ ที่มาเรียนเป็นจำนวนมาก บรรดาลูกศิษย์จึงร่วมแรงร่วมใจกันบริจาคเงินสร้างโรงเรียน ดัง

นั้น หลวงพ่อจึงจัดพิมพ์พระผงที่เรียกว่า “พระของขวัญ” ขึ้นสำหรับตอบแทนให้แก่ผู้ที่บริจาคเงินสร้างโรงเรียนตั้งแต่ 25 บาทขึ้นไป โรงเรียนใหม่นี้ได้สร้างเสร็จและเปิดทำการเรียนการสอนเมื่อปี พ.ศ. 2497 ตั้งชื่ออย่างเป็นทางการว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม ภาวนานุสนธิ์ รวมใช้งบประมาณก่อสร้างที่ได้เงินมาจากการบริจาคทั้งสิ้น 2,598,110.39 บาท

6. หอเจริญวิปัสสนาแพทยพงษาวิสฺฐาธิบตี ประหยัด – วรณี สุนทรเวช

จากการสังเกตหอเจริญวิปัสสนาหรือที่คนทั่วไปมักเรียกว่า ตึกขาวนั้น ผู้วิจัยพบว่า สถานที่ดังกล่าวมีความสงบมาก เนื่องจาก บริเวณชั้นที่ 2 ของหอนี้เป็นสถานที่สำหรับฝึกวิชาธรรมกาย ส่วนชั้นแรกของหอ ทางวัดได้จัดให้เป็นสถานที่ให้พุทธศาสนิกชนมาร่วมทำบุญบริจาคเงิน และมีเจ้าหน้าที่ออกไปอนุโมทนา นอกจากนี้ บนบริเวณของหอชั้นแรก ยังได้จัดวางตู้บริจาคเงินประเภทต่างๆ ไว้จำนวน 9 ตู้ ไว้ให้พุทธศาสนิกชนได้ร่วมทำบุญด้วย ได้แก่ ตู้บริจาคค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าถวายน้ำปานะ ตู้บริจาคทำบุญไถ่ชีวิตโค กระบือ ตู้บริจาคทำบุญทอดผ้าป่า ตู้บริจาคทำบุญทอดกฐินวัดปากน้ำ ญี่ปุ่น ตู้บริจาคค่ายา ยาลมบาทจิต – ยาต้ม ตู้บริจาคทำบุญยารักษาโรค ตู้บริจาคปัจจัยสังฆทานประจำหอวิปัสสนา ตู้บริจาคสวนกาญจนาภิเษก วัดปากน้ำ และตู้บริจาคบูชาภัณฑ์เทศน์มหาชาติ มหาเวสสันดรชาดก

สำหรับประวัติของหอนี้ คือ ภายหลังจากที่หลวงพ่อได้มรณภาพ ทางวัดก็ได้สานต่อในเรื่องการสอนและเผยแผ่วิชาธรรมกาย โดยมีอาจารย์วรณี สุนทรเวช ขอเป็นเจ้าภาพในการบริจาคทรัพย์เพื่อสร้างตึกวิปัสสนาสำหรับปฏิบัติธรรมโดยเฉพาะเป็นจำนวนเงิน 6,106,106 บาท ตึกที่สร้างขึ้นนี้ เป็นตึก 2 ชั้น ทรงสถาปัตยกรรมไทย ทาสีขาวเพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งความบริสุทธิ์ และได้ทำการหล่อพระพุทธรูปปางมารวิชัย แบบสุโขทัยไว้ประดิษฐานเป็นพระประธานประจำหอเจริญวิปัสสนาด้วย การก่อสร้างดังกล่าวเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2521 นอกจากนี้ยังมีพุทธศาสนิกชนบริจาคเงินสมทบอีกจำนวน 941,817 บาท ซึ่งเงินที่เหลือจากการสร้างหอดังกล่าวนี้ ได้นำไปสมทบในการสร้างตึกพิเศษธรรมกายต่อไป

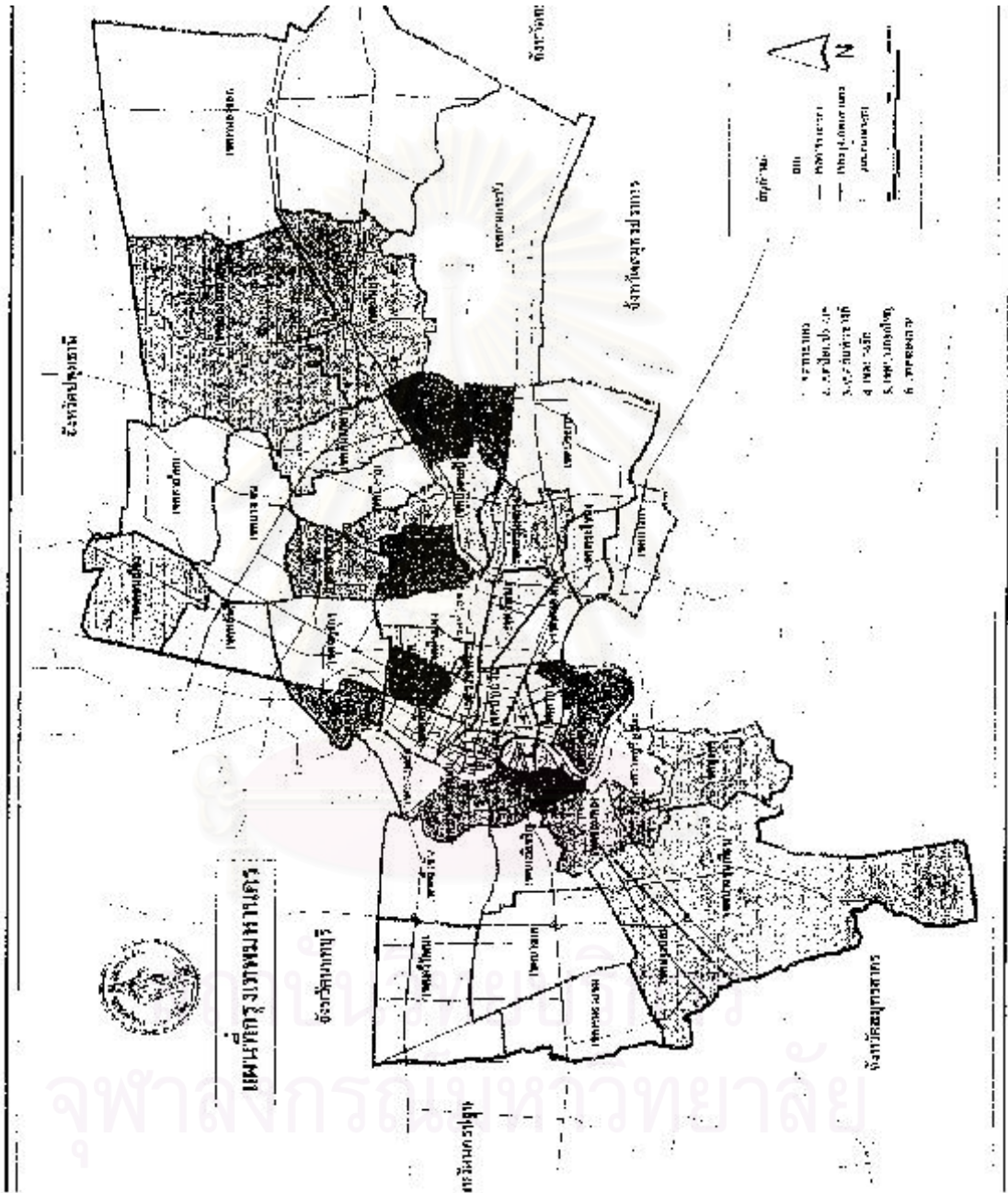
จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่อยู่บริเวณชั้น 1 ของหอดังกล่าวในเรื่องของกฎระเบียบของหอเจริญวิปัสสนา พบว่า ทุกคนที่มาปฏิบัติธรรมจะต้องช่วยกันรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย สำหรับการแต่งกายนั้นต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อย โดยเฉพาะสุภาพสตรีห้ามสวมกางเกงขี้นมานั่งปฏิบัติธรรม นอกจากนี้ยังห้ามนำอาหารและเครื่องดื่มเข้ามา

รับประทาน ตลอดจนห้ามนำเด็กเล็กๆ ขึ้นมานั่งภาวนาเพราะเกรงว่าจะทำให้นั่งไม่สงบ สำหรับสาเหตุที่ห้ามสตรีสวมกางเกงขึ้นไปนั่งภาวนานั้น เพราะถือว่า เป็นการเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ เป็นการประพฤติปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาท อีกทั้งยังเป็นการสร้างบุญบารมีให้แก่ตนเอง ดังนั้น จึงควรที่จะแต่งกายให้เรียบร้อย

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังที่ 1 : เขตภาษีเจริญ

แหล่งที่มา : สำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตภาษีเจริญ

แผนผังที่ 2 : ที่ตั้งของวัดปากน้ำ

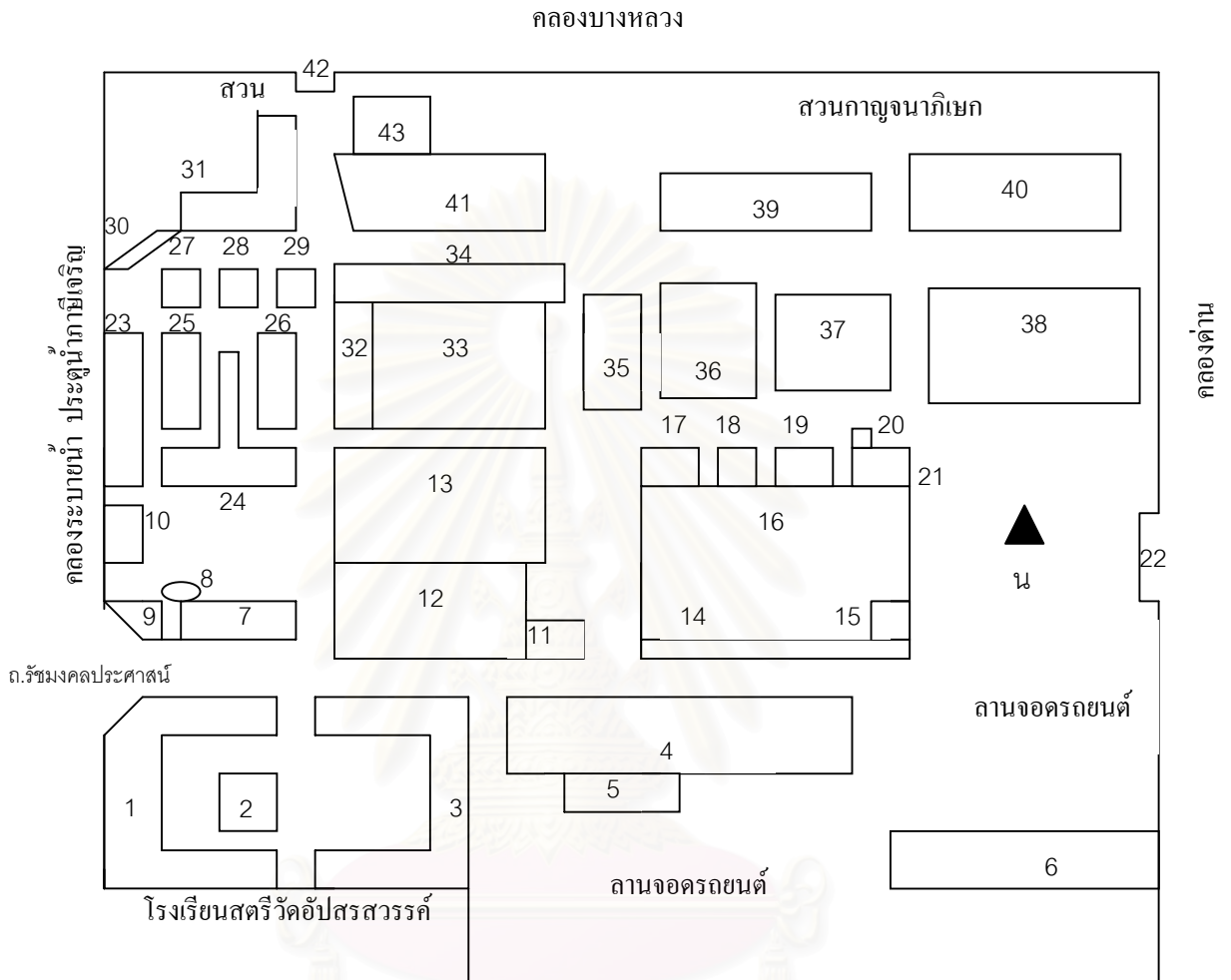
แผนที่ เขต บางนา

ลักษณะ	สัญลักษณ์	สัญลักษณ์
เขตติดต่อ	วัด	โรงเรียน
ถนนสายหลัก	โรงเรียน	ศูนย์บริการประชาชน
ถนนสายรอง	ศูนย์บริการประชาชน	สถานีรถไฟ
ทางรถไฟ	สถานีรถไฟ	โรงพยาบาล
คลอง	โรงพยาบาล	โรงเรียน
น้ำ	โรงเรียน	
น้ำท่วม		

รวมแผนที่ เขต บางนา เขต ดุสิต เขต บางกอกใหญ่ เขต บางนา เขต บางพลัด

แหล่งที่มา : สำนักทะเบียนที่ดินเขตภาษีเจริญ

แผนผังที่ 3 : วัดปากน้ำ

หมายเหตุ

1, 3 = คณะเนกขัมม์	14 = วิหารคต	24 = ร.ว.พระปริยัติธรรม	35 = ศาลาอนุสรณ์หลวงพ่อบุญรอด 100 ปี
2 = ตึกวิจิตรเนกขัมม์	15 = วิหารพระศรีวิสุทธิโมลี	25 = ตึกเมตตาพุทธี	36 = หอสังฆนัยมณฑลเทพนิรมิต
4 = ตึกพิเศษธรรมกาย	16 = พระอุโบสถ	26 = ตึกธรรมปัญญาบดี	37 = โรงงาน
5, 6, 10, 30 = ห้องน้ำ	17 = ตึกบวรเทพมุนี	27 = ตึกศรีบุญยรัตน์	38 = ศาลาการเปรียญ
7 = ตึกมณฑลเทพมุนี	18 = หอไตร	28 = ตึกปิยวันรัตน์	39 = ตึกอนาลัย 2
8 = แท็งก์น้ำ	19 = วิหารเลียบ	29 = ตึกธรรมคณีพิพัฒน์	40 = โรงครัว
9 = ตึกพิศาลญาณวงศ์	20 = หอระฆัง	31 = ตึกอนาลัย 1	41 = ศาลาสดมานุสรณ์
11 = สน.บางขุนเทียน	21 = วิหารคุณแม่เสียง-สุ
มล บุญเจียร	32 = ตึกสายกายสิทธิ์	43 = ตึกมุนีวิเทศ
12 = ตึกเหลือง	22, 42 = ทาน้ำ	33 = ตึกมณฑลจันทสร	
13 = หอเจริญวิปัสสนา	23 = ตึกสวัสดิ์ - ล้อม	34 = ประชาสัมพันธ์	

ประวัติวัดปากน้ำ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประวัติของวัดปากน้ำจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์พระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ที่วัดแห่งนี้มานาน ทำให้ทราบว่า แต่เดิมวัดแห่งนี้มีสภาพทรุดโทรมมาก แต่ในปัจจุบันที่เห็นได้ชัดว่าวัดมีความเจริญขึ้นได้นั้น ก็เป็นเพราะบารมีของหลวงพ่อดอกปากน้ำหรือหลวงพ่อดอนนั่นเอง วัดปากน้ำเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ สร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ไม่ปรากฏหลักฐานใดๆ ที่จะสามารถทราบได้แน่นอนว่าสร้างขึ้นเมื่อใด เพียงแต่มีการกล่าวสืบทอดกันต่อๆ มาว่า สมเด็จพระสุริเยนทราธิบดี (พระเจ้าเสือ) ทรงเป็นผู้สร้างและประทานนามว่า “ วัดปราสาทสวรรค์ ” ทั้งนี้เนื่องจากพระองค์ทรงมีพระชยาอายุใกล้อารามชื่อวัดนี้บางท่านเรียกว่า “ วัดสนุกสวนสวรรค์ ” บางท่านเรียกว่า “ วัดสมุทรทาราม ” ต่อมาผู้คนมักเรียกว่า “ วัดปากน้ำ ” ตามลักษณะของพื้นที่อันเป็นบริเวณที่ตั้งของวัดกันจนเคยชิน

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงบูรณะปฏิสังขรณ์วัดใหม่ ซึ่งนับได้ว่าเป็นครั้งแรกหลังจากที่สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา และเนื่องจากการที่วัดไม่มีปูชนียวัตถุสถานที่สำคัญ ดังนั้น การปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุจึงมีแค่เพียงพระอุโบสถเท่านั้น และหลังจากนั้น วัดก็ได้อยู่ในสภาพเป็นวัดกิ่งวัดร้าง คือ มีพระภิกษุจำพรรษาอยู่เพียง 13 รูปเท่านั้น ส่วนถาวรวัตถุก็อยู่ในสภาพทรุดโทรมมาก และไม่มีเจ้าอาวาส ดังนั้น สมเด็จพระวันรัต เจ้าคณะอำเภอกาญจนบุรี จึงได้แต่งตั้งให้หลวงพ่อดอกมาเป็นเจ้าอาวาสในปี พ.ศ. 2459 ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งหลวงพ่อดอกก็ได้ทำการพัฒนาวัดทั้งด้านคนและวัตถุตลอดจนเผยแพร่วิชาธรรมกายจนมีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนทำให้มีพุทธศาสนิกชนเลื่อมใสศรัทธาบริจาคเงินให้วัดเป็นจำนวนมากมาจนถึงปัจจุบัน

ประวัติเจ้าอาวาส

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประวัติของเจ้าอาวาส 2 รูปที่มีความสำคัญต่อวัดปากน้ำคือ หลวงพ่อดอกปากน้ำ และ สมเด็จพระมหาธรรมมุนีเจ้าอาวาส ผ่านการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นพระภิกษุและเอกสารที่ผู้วิจัยรวบรวมได้ สำหรับ ประวัติของหลวงพ่อดอกปากน้ำ หรือ “พระมงคลเทพมุนี” ซึ่งเป็นนามสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานเมื่อปี พ.ศ.2500 แต่ศิษยานุศิษย์มักเรียกท่านว่า “หลวงพ่อดอกปากน้ำ” หรือ “หลวงพ่อดอก” นั้น ท่านมีนามเดิมว่า สด มีแก้วน้อย เกิด

เมื่อวันศุกร์ที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2427 ตรงกับวันแรม 6 ค่ำ เดือน 11 ปีวอก จศก จุลศักราช 1246 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ บ้านสองพี่น้อง ตำบลสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ท่านเป็นบุตรคนที่สองจากทั้งหมดห้าคนของครอบครัว หลวงพ่อเริ่มเรียนหนังสือกับพระภิกษุน้ำชายที่วัดสองพี่น้อง ต่อจากนั้นก็ได้มาศึกษาต่อที่วัดบางปลา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ในสมัยนั้นต้องศึกษาหนังสือขอมไทยจนสามารถอ่านหนังสือพระมาลัย ซึ่งเขียนเป็นตัวอักษรขอมไทยได้คล่องแคล่วจึงจะถือว่าจบหลักสูตร หลังจากจบการศึกษาแล้ว หลวงพ่อได้มาช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพค้าข้าวจนบิดาถึงแก่กรรม ท่านจึงต้องรับหน้าที่ประกอบอาชีพค้าข้าวสืบต่อมา

หลวงพ่อได้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในทางโลก เพราะเห็นว่าผู้คนต้องเหน็ดเหนื่อยตรากตรำทำงานเพื่อหาเลี้ยงบารุงบ่าเรอร่างกาย บางครอบครัวยากจนไม่พอมีกินก็รู้สึกอับอายเพื่อนบ้าน ท่านจึงได้ตั้งสัจจอธิษฐานว่าจะขอบวชไปตลอดชีวิต และได้อุปสมบทเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2449 ขณะมีอายุได้ 21 ปี ณ วัดสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีฉายาว่า “จันทโร” เมื่ออุปสมบทแล้ว ท่านได้จำพรรษาที่วัดสองพี่น้องอยู่ 1 พรรษา หลังจากพรรษาออกพรรษาแล้ว ท่านได้ย้ายมาจำพรรษา ณ วัดพระเชตุพนฯ กรุงเทพฯ เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรม เมื่อหลวงพ่อได้ศึกษาพระปริยัติธรรมจนมีความรู้แตกฉานในภาษาบาลีและคัมภีร์พระไตรปิฎกเป็นอย่างดีแล้ว ท่านจึงหันมาศึกษาด้านวิปัสสนาธุระตามที่ได้ปฏิญาณไว้ โดยพยายามสืบเสาะแสวงหาผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านนี้ แม้จะอยู่ห่างไกลในที่ต่างๆ ท่านก็ดันดันไปศึกษา ในพรรษาที่ 11 หลวงพ่อก็ได้ไปจำพรรษาที่วัดโบสถ์บน ตำบลคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และบำเพ็ญกัมมัฏฐานตั้งสัจจอธิษฐานว่า ถ้ายังไม่เห็นธรรมตามพระพุทธองค์ทรงเห็นก็จะไม่ยอมลุกขึ้นจากที่จนตลอดชีวิต และตั้งจิตกราบทูลองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ขอให้พระองค์ทรงพระเมตตาโปรดประทานธรรมที่พระองค์ตรัสรู้แก่ข้าพระพุทธเจ้า แม้จะเพียงเล็กน้อยนิตยนิคมก็ดี เมื่อหลวงพ่อได้ตั้งจิตอธิษฐานดังนั้นแล้ว หลวงพ่อก็ปฏิบัติตามรอยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจนได้วิชาธรรมกาย

หลวงพ่อนำวิชาธรรมกายไปสั่งสอนประชาชนและพระภิกษุสามเณร หลังจากออกพรรษาแล้ว หลวงพ่อได้ไปพักที่วัดบางปลา วัดพระเชตุพนฯ และวัดพระศรีมหาธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรีตามลำดับ แล้วกลับมาวัดสองพี่น้องอีก สมเด็จพระวันรัต (ติสสทัตตมหาเถร) เจ้าคณะอำเภอกาฬเจริญ จังหวัดธนบุรีในขณะนั้น เห็นว่าวัดปากน้ำซึ่งเป็นพระอารามหลวงที่อยู่ในการปก

ครองของท่านว่างเจ้าอาวาส จึงได้แต่งตั้งให้หลวงพ่อกมาเป็นเจ้าอาวาส ในปีพ.ศ.2459 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เมื่อหลวงพ่อกมาเป็นเจ้าอาวาสที่วัดปากน้ำ ท่านได้ทำการพัฒนาเป็นอย่างมาก เนื่องจากวัดอยู่ในสภาพกิ่งร้าง มีพระภิกษุอยู่เพียง 13 รูปตลอดจนมีเสนาสนะที่ทรุดโทรม อย่างไรก็ตามการพัฒนาของท่านนั้น ได้เน้นที่พัฒนาคนเป็นอันดับแรก ซึ่งแตกต่างไปจากการพัฒนาของเจ้าอาวาสวัดอื่นๆ เพราะท่านเห็นว่าเมื่อพัฒนาคนให้ดีขึ้นได้แล้ว ความเจริญทางด้านวัตถุก็จะตามมาเอง การสร้างคนเป็นเรื่องยากกว่าสร้างเสนาสนะที่ใครมีเงินก็สร้างได้ แต่ความสำคัญนั้นจะต้องพัฒนาคนก่อน หลักการพัฒนาคนของท่านก็คือ การให้การศึกษาเพื่อยกระดับคนให้สูงขึ้นทั้งในด้านสติปัญญาควบคู่ไปกับจิตใจและอารมณ์ เมื่อพัฒนาคนให้ดีขึ้นทั้งภายนอกและภายในแล้ว สังคมและประเทศชาติบ้านเมืองก็จะรุ่งเรืองตามไปด้วย การพัฒนาด้านการศึกษาที่เห็นได้ชัดคือการสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นสำนักเรียนโดยตรงในปี พ.ศ.2490 โดยได้รับการบริจาคเงินจากเหล่าบรรดาศิษย์ ส่วนด้านการพัฒนาวัดถุนั้น หลวงพ่อกได้วางแผนผังใหม่ ตัดถนนและสร้างกุฏิที่สามารถรองรับพระภิกษุที่จำพรรษาได้หลายร้อยรูป นอกจากนี้สิ่งสำคัญที่ท่านได้สร้างขึ้นอีกอย่างก็คือ โรงครัว เพื่อเลี้ยงภัตตาหารพระภิกษุสามเณรทำให้พระภิกษุสามเณรไม่ต้องออกไปบิณฑบาต และสามารถทุ่มเทเวลาให้แก่การศึกษาได้อย่างเต็มที่

ในด้านการบริหารการปกครองนั้น หลวงพ่อกได้ให้ความเมตตากรุณาแก่ทุกคนอย่างเสมอภาค การปกครองของท่านจะเป็นแบบพ่อปกครองลูก และเข้มงวดในการอบรมพระภิกษุสามเณร แม้ซีให้ตัดเรื่องทางโลกและให้สนใจหาความรู้ทางปริยัติธรรมและฝึกปฏิบัติ ท่านสอนให้ทุกคนมีเมตตาแก่กัน ไม่ให้ดูหมิ่นเหยียดหยามกัน ท่านเป็นคนเรียบง่าย มีสังขะ พูดคำไหนต้องเป็นคำนั้น เพราะการปกครองคนหมู่มากให้อยู่ในกรอบระเบียบวินัยให้เกิดความพร้อมสามัคคี ต้องอาศัยความเด็ดขาดของผู้นำ ต้องมีการบังคับ มีกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติ หากผู้ใดละเมิดกฎก็จะถูกว่ากล่าวตักเตือน และถ้ายังฝ่าฝืนอีก ก็จะต้องถูกลงโทษโดยการเขียนหรือกวาดวัดตลอดจนตัดฟันส่งโรงครัวบ้าง แต่ถ้าหากกระทำผิดซ้ำอีกก็จะไล่ออกจากวัด นอกจากหลวงพ่อกจะสั่งสอนให้ผู้อื่นประพฤติดีแล้ว ท่านยังทำตนให้เป็นแบบอย่างอันหาที่ติมิได้ ทั้งในด้านความสะอาดเรียบร้อยของเครื่องนุ่งห่ม ความกตัญญูกตเวทีก การรู้คุณค่าของเวลาและทรัพย์สินเงินทอง ตลอดจนการมีปฏิสันถารไพเราะ ไม่เคยพูดให้ผู้อื่นกระทบกระเทือนใจ ไม่ว่าใครมาจับทุกข์กับท่าน ท่านก็จะรับฟังและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์

ในด้านการสอนและเผยแพร่วิชาธรรมกายนั้น ถือได้ว่าเป็นหัวใจที่หลวงพ่อกุทีลีให้แก่ พระพุทธศาสนาอย่างสิ้นเชิง หลวงพ่อได้เน้นการสอนธรรมกายในชีวิตประจำวันภายในวัด ดังนี้คือ หลวงพ่อจะคุมการเจริญวิชาธรรมกายขั้นสูงโดยต่อเนื่องของคณะบุคคลและผู้ทรงศีลที่เข้าถึง ธรรมกายแล้ว 24 ชั่วโมงร่วมกันทุกวันผลัดต่อเนื่องกันไปไม่มีหยุดโดยแบ่งเป็นเวรๆ ละ 4 ชั่วโมง และการสอนสมถวิปัสสนากรรมฐานแก่พระภิกษุ สามเณร พุทธศาสนิกชนทุกวันพฤหัสบดี เวลา 14.00 น. ที่ศาลาการเปรียญ ไม่เพียงแต่จะมีคนไทยในทุกจังหวัดที่สนใจในการศึกษาการปฏิบัติ ธรรมกายของหลวงพ่otáนั้น แม้แต่ชาวต่างประเทศเองก็ยังให้ความสนใจ ซึ่งในปี พ.ศ.2497 ศาสตราจารย์วิลเลียม ออกัสต์ เปอเฟิสต์ ชาวอังกฤษ ได้เดินทางมาวัดปากน้ำ ภาษีเจริญเพื่อขอ อุปสมบทได้รับฉายาว่า กปิลวัชโธภิกขุ และศึกษาวิชาธรรมกาย จนสำเร็จ หลวงพ่อจึงได้ส่งกลับไปอังกฤษเพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนา หลังจากนั้น กปิลวัชโธภิกขุ ได้เดินทางกลับมาอีกครั้งโดย นำชาวอังกฤษที่บรรพชาเป็นสามเณรแล้วมาศึกษาวิชาธรรมกาย นอกจากนี้ ในปีพ.ศ. 2500 ได้มี ชาวญี่ปุ่น ชื่อ นายทาโก ชิมารุจิ นักบวชนิกายนิชิเรน ได้มาอุปสมบทได้รับฉายาว่า ธัมมฉันท และ ศึกษาวิชาธรรมกายจนสำเร็จและได้นำไปเผยแพร่ที่ประเทศญี่ปุ่น

หลวงพ่อกุทีลีได้สอนวิชาธรรมกายแต่เพียงอย่างเดียว ท่านยังได้นำวิชาธรรมกายมาช่วย เหลือประชาชนอีกด้วย กล่าวคือ หลวงพ่อต้องการที่จะทำให้เห็นว่า วิชาธรรมกายเป็นที่พึ่งของ มนุษย์ได้จริง ทำให้มนุษย์พ้นทุกข์ได้ คือ สามารถยกระดับชีวิตของคนปฏิบัติให้สูงขึ้นได้ สามารถ รักษาโรคภัยไข้เจ็บให้หายได้ โดยหลวงพ่อกุทีลีได้นำคนป่วยอาการหนักจำนวน 2 คน คือ คนป่วยเป็น วัณโรคและโรคเรื้อน ซึ่งสมัยนั้น โรคดังกล่าวเป็นโรคที่ร้ายแรงมาก ไม่มีทางรักษาหายทำให้สังคม รังเกียจ หลวงพ่อกุทีลีได้นำคนป่วยทั้งสองมาฝึกนั่งภาวนาและในขณะเดียวกันหลวงพ่อกุทีลีก็ได้แก้โรคด้วย วิชาธรรมกาย จนในที่สุดคนป่วยทั้งสองก็หายจากโรคร้ายและยังบรรลुวิชาธรรมกายอีกด้วย หลังจากนั้น หลวงพ่อกุทีลีได้ตั้งตู้รับใบอาการโรคไว้ที่หน้ากุฏิของท่าน การเขียนใบแจ้งโรคจะต้องแจ้งชื่อ นาสกุล ที่อยู่ วัน เดือน ปีเกิดและอาการโรคที่ปรากฏอย่างละเอียดมี 4 เวลา คือ เช้า กลางวัน บ่าย และเย็น ซึ่งหลวงพ่อกุทีลีจะส่งให้คนมาไขตู้ตามเวลาดังกล่าวแล้วนำใบแจ้งอาการโรคแจกจ่ายให้แก่ พวกที่ได้วิชาธรรมกายแล้วนำไปแก้โรค สำหรับวิธีการแก้โรคนั้น หลวงพ่อกุทีลีจะสั่งให้คนหากรรมที่ทำให้ เกิดโรคภัยไข้เจ็บของแต่ละคน กล่าวคือ เมื่อทราบว่าผู้ป่วยเป็นโรคอย่างนี้แล้ว ก็จะต้องหา สาเหตุว่าเป็นเพราะไปทำกรรมอะไรไว้ เมื่อทราบสาเหตุโรคแล้ว ก็จะแก้ไขที่สาเหตุ โดยที่ตัวคน ป่วยไม่ต้องมาวัดก็ได้ หลวงพ่อกุทีลีเปรียบเสมือนนายแพทย์ที่เชี่ยวชาญทุกโรค สามารถทราบ

สาเหตุและดับโรคได้ อีกทั้งยังทราบประวัติของคนไข้อย่างถูกต้องทั้งที่ตัวคนไข้เองก็ยังไม่ทราบ ยิ่งถ้าเรื่องนั้นเป็นเรื่องในชาติก่อน หลวงพ่อก็จะแก้โรคได้ถูกสาเหตุและรวดเร็ว

กิตติศัพท์เรื่องหลวงพ่อก็สามารถรักษาคนป่วยให้หายได้นั้น ได้ทำให้มีคนสนใจวิชาธรรมกายและมารักษาโรคภัยไข้เจ็บกันมากขึ้น นอกจากนี้ยังนำเรื่องต่างๆ มาปรึกษาอีกด้วย เช่น การมาขอบุตรสำหรับคู่แต่งงานที่ยังไม่มีบุตร หลวงพ่อก็จะช่วยโดยการไว้วิชาธรรมกายเลือกสรรวิญญานดี ๆ มาจุติ การมาขอให้ช่วยสอบแข่งขันผ่าน การสั่งให้ฝนตกเมื่อประสบภาวะฝนแล้งหรือการเก็บฝนที่ทำให้น้ำท่วมสำหรับพวกเกษตรกร เป็นต้น

นับตั้งแต่หลวงพ่อดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสเป็นต้นมา หลวงพ่อต้องรับภาระหนักโดยตลอดทั้งในด้านการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม การร่ำสอนและเผยแผ่พระวิชาธรรมกาย การจัดตั้งโรงครัว การบูรณะปฏิสังขรณ์วัด ซึ่งงานที่หนักที่สุดก็คือ การสอนและเผยแผ่พระวิชาธรรมกาย รวมทั้งการช่วยเหลือผู้คนที่มาขอพึ่งบารมีของท่าน ทำให้ท่านมีเวลาพักผ่อนน้อย ท่านเริ่มอาพาธเป็นความดันสูง และมรณภาพเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2502 สำหรับศพของท่านนั้นไม่ได้นำไปเผา เพราะลูกศิษย์มีความผูกพันกับท่านและอยากให้ท่านอยู่ใกล้ชิดกับพวกตนตลอดไป และปัจจุบันได้ประดิษฐานหีบศพของหลวงพ่อไว้ที่หอสังเวชนียมงคลเทพนิรมิต

หลังจากนั้น คณะกรรมการสงฆ์ จังหวัดธนบุรี จึงได้แต่งตั้งให้ท่านเจ้าคุณพระธรรมวโรดม เจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนฯ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับวัดปากน้ำมานาน มาเป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ และต่อมาตั้งแต่พ.ศ.2508 จนถึงปัจจุบัน เจ้าอาวาสของวัดปากน้ำ ก็คือ สมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์ (ช่วง วรปัญญา) ซึ่งท่านได้ดำรงตำแหน่งอื่นๆ อีกด้วย ได้แก่ เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ กรรมการมหาเถรสมาคม และแม่กองบาลีสนามหลวง สำหรับประวัติของสมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์นั้น ท่านเกิดเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ.2468 ที่จังหวัดสมุทรปราการ ได้บรรพชาเมื่อพ.ศ.2482 ณ วัดสังฆราชา กรุงเทพฯ และอุปสมบทที่วัดปากน้ำ พ.ศ.2488 ในด้านการศึกษา นั้น ได้สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประชาบาลวัดสังฆราชา กรุงเทพฯ พ.ศ.2480 และสอบได้ น.ธ.เอก สำนักเรียนวัดปากน้ำ พ.ศ.2490 ต่อมาสอบได้ ป.ธ.9 สำนักเรียนวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพฯ ในปีพ.ศ.2497 นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาสมถวิปัสสนา ตามแนววิชาธรรมกายของหลวงพ่อดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดปากน้ำตั้งแต่เป็นสามเณรจรถึงปัจจุบัน สำหรับผลงานที่สำคัญที่สร้างไว้มีหลายประการ เช่น การจัดตั้งมูลนิธิหลวงพ่อดำรง

ปากน้ำ การดำเนินการก่อสร้างหอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนาที่พุทธมณฑล การดำเนินการก่อสร้างและบูรณะเสนาสนะภายในวัด เป็นต้น

ลักษณะทางประชากร

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจลักษณะทางประชากรของวัดปากน้ำในปีพ.ศ. 2545 โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มพระภิกษุและสามเณร กลุ่มนักเรียนวัดปากน้ำ และกลุ่มแม่ชี ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มพระภิกษุและสามเณร

กลุ่มพระภิกษุและสามเณร ณ วัดปากน้ำ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 307 รูป แบ่งเป็นพระภิกษุ 254 รูป หรือคิดเป็นร้อยละ 82.7 และสามเณร 53 รูป หรือร้อยละ 17.3

ตารางที่ 5 : จำนวนพระภิกษุและสามเณร

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
พระภิกษุ	254	82.7
สามเณร	53	17.3
รวม	307	100.0

สำหรับกลุ่มพระภิกษุและสามเณรซึ่งเป็นกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ในวัดนั้น มีโครงสร้างอายุ ดังนี้ คือ ประชากรส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี มีจำนวน 104 รูป หรือคิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวน 59 รูป หรือร้อยละ 19.2 อายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวน 52 รูปหรือร้อยละ 16.9 อายุระหว่าง 41-50 ปีมีจำนวน 41 รูปหรือร้อยละ 13.4 อายุระหว่าง 51-60 ปีมีจำนวน 24 รูปหรือร้อยละ 7.8 อายุระหว่าง 61-70 ปี มีจำนวน 16 รูปหรือร้อยละ 5.2 อายุระหว่าง 71-80 ปี มีจำนวน 7 รูปหรือร้อยละ 2.3 และ อายุสูงกว่า 81 ปีขึ้นไปมีจำนวน 4 รูป หรือคิดเป็นร้อยละ 1.3

ตารางที่ 6 : โครงสร้างอายุของพระภิกษุและสามเณร

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	52	16.9
21-30 ปี	104	33.9
31-40 ปี	59	19.2
41-50 ปี	41	13.4
51-60 ปี	24	7.8
61-70 ปี	16	5.2
71-80 ปี	7	2.3
สูงกว่า 81 ปี	4	1.3
รวม	307	100.0

2. กลุ่มสำนักเรียนวัดปากน้ำ

สำนักเรียนวัดปากน้ำได้เปิดสอนทั้งหลักสูตรนักธรรมและบาลี มีครูประจำสำนักเรียนรวมจำนวนทั้งสิ้น 34 รูป ซึ่งแบ่งออกเป็น ครูหลักสูตรนักธรรม 12 รูป หรือคิดเป็นร้อยละ 35.3 และครูหลักสูตรบาลี 22 รูปหรือร้อยละ 64.7

ตารางที่ 7 : จำนวนครูประจำสำนักเรียนวัดปากน้ำ

หลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
นักธรรม	12	35.3
บาลี	22	64.7
รวม	34	100.0

สำหรับจำนวนนักศึกษาประจำสำนักเรียนวัดปากน้ำนั้นมีทั้งสิ้น 246 รูป โดยแบ่งออกเป็น นักศึกษาหลักสูตรนักธรรม 81 รูป หรือร้อยละ 32.9 และนักศึกษาหลักสูตรบาลี 165 รูปหรือร้อยละ 67.1

ตารางที่ 8 : จำนวนนักศึกษาของสำนักเรียนวัดปากน้ำ

หลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
นักธรรม	81	32.9
บาลี	165	67.1
รวม	246	100.0

3. กลุ่มแม่ชี

จำนวนแม่ชีของวัดปากน้ำในปัจจุบัน มีทั้งสิ้น 148 ท่าน แบ่งออกเป็น แม่ชีประจำ
 โรงครัวจำนวน 60 ท่านหรือคิดเป็นร้อยละ 40.5 แม่ชีประจำโรงงานจำนวน 25 ท่าน หรือคิดเป็น
 ร้อยละ 16.9 และแม่ชีคณะอนาลโยจำนวน 63 ท่านหรือร้อยละ 42.6

ตารางที่ 9 : จำนวนแม่ชีแยกตามประเภท

ประเภทของแม่ชี	จำนวน	ร้อยละ
แม่ชีประจำโรงครัว	60	40.5
แม่ชีประจำโรงงาน	25	16.9
แม่ชีคณะอนาลโย	63	42.6
รวม	148	100.0

ระบบการบริหารเงินบริจาค

จากการสังเกตและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่รับบริจาคเงินของวัด ผู้วิจัยพบว่าการบริจาค
 เงินให้แก่วัดของพุทธศาสนิกชนนั้นมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละคนสามารถเลือกทำได้ตามความ
 ศรัทธา สำหรับรูปแบบของการบริจาคเงินที่ผู้วิจัยรวบรวมได้นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 12
 ประเภท ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 : รูปแบบของการบริจาคเงิน

รูปแบบของการ บริจาคเงิน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การถวายภัตตาหาร 2. การทำบุญเนื่องในงานมงคล 3. การบริจาคเงินค่าไฟฟ้าและประปา 4. การบริจาคเงินเพื่อการก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะ 5. การบริจาคเงินเพื่อบำรุงวิชาธรรมกาย 6. การบริจาคเงินค่ายารักษาโรค 7. การบริจาคเงินค่าน้ำปานะ 8. การบริจาคเงินเพื่อการหล่อพระและรูปเหมือนของหลวงพ่อดำน้ำ 9. การบริจาคเงินเพื่อปล่อยโค-กระบือ 10. การบริจาคเงินให้แก่พระธรรมจาริก 11. การบริจาคเงินในพิธีกรรมสำคัญทางศาสนา 12. การบริจาคเงินบูชาวัตถุมงคลวัดปากน้ำ
----------------------------	--

1. การถวายภัตตาหาร

การถวายภัตตาหารหรือที่นิยมเรียกกันว่า การเลี้ยงพระนั้น เป็นวิธีการทำบุญรูปแบบหนึ่ง ซึ่งพุทธศาสนิกชนที่มีความต้องการทำบุญด้วยวิธีนี้ไม่ว่าจะเนื่องในโอกาสครบรอบวันเกิด เพื่อความเป็นสิริมงคล หรือเพื่ออุทิศส่วนกุศล ก็สามารถที่จะแจ้งความประสงค์โดยกำหนดวันไว้ล่วงหน้าหรือจะมาบริจาคเงินในวันนั้นเลย ซึ่งจะบริจาคเท่าไรก็ได้ตามแต่ศรัทธา ไม่จำเป็นที่จะต้องบริจาคให้ถึง 10,000 บาท เพื่อครบตามค่าใช้จ่ายต่อมื้อ หลังจากนั้นจึงมากระเคนภัตตาหาร ณ ศาลาการเปรียญ ได้ทั้งเวลาเช้าและเพล

2. การทำบุญเนื่องในงานมงคล

พุทธศาสนิกชนสามารถแจ้งความประสงค์และจองสถานที่และวันเวลาเพื่อทำบุญเนื่องในงานมงคล เช่น วันเกิด แต่งงาน ได้ที่สำนักงานประชาสัมพันธ์ ซึ่งทางวัดจะนิมนต์พระและจัดเตรียมดอกไม้ธูปเทียนไว้ให้เจ้าภาพอย่างเรียบร้อย

3. การบริจาคเงินค่าไฟฟ้าและประปา

เนื่องจากมีพระภิกษุ สามเณร และกลุ่มคนอื่นๆ อาศัยอยู่ในวัดจำนวนมาก จึงทำให้ทางวัดรับภาระหนักในการชำระค่าไฟฟ้าและค่าประปาในแต่ละเดือน ดังนั้น พุทธศาสนิกชนจึงสามารถบริจาคเงินให้วัดเพื่อเป็นค่าไฟฟ้าและค่าประปาของวัดได้

4. การบริจาคเงินเพื่อการก่อสร้าง และบูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะ

พุทธศาสนิกชนสามารถบริจาคเงินให้วัดเพื่อนำเงินไปก่อสร้างและบูรณะปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่างๆ ภายในวัด เช่น สถานที่ปฏิบัติธรรม สถานศึกษาเล่าเรียน กุฏิ ได้ตามความศรัทธา

5. การบริจาคเงินเพื่อบำรุงวิหารธรรมกาย

การที่วัดปากน้ำมีชื่อเสียงนั้น ก็เป็นเพราะวิหารธรรมกายที่หลวงพ่อดเป็นผู้เผยแพร่ถึงแม้ว่าหลวงพ่อดจะมรณภาพไปแล้วก็ตาม แต่ทางวัดก็ยังคงดำเนินการเผยแพร่ธรรมกายอยู่ ซึ่งจะต้องอาศัยผู้เสียสละอย่างจริงจัง ได้แก่ พระภิกษุ แม่ชี เป็นผู้สอน ณ หอเจริญวิปัสสนา และยังได้เดินทางไปเผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศอีกด้วย ดังนั้น พุทธศาสนิกชนที่ศรัทธาในเรื่องการนั่งวิปัสสนาธรรมกาย ก็สามารถบริจาคเงินให้วัดในส่วนนี้ได้

6. การบริจาคเงินค่ายารักษาโรค

เนื่องจากมีพระภิกษุสามเณรและแม่ชีเป็นจำนวนมาก จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่จะต้องมีการเจ็บป่วย ทางวัดจึงได้จัดให้มีห้องพยาบาลเพื่อให้บริการบำบัดโรคภัย โดยจะมีแพทย์และพยาบาลมาตรวจทุกวันพุธ ซึ่งพุทธศาสนิกชนสามารถบริจาคเงินเพื่อซื้อยารักษาโรคถวายได้

7. การบริจาคเงินค่าน้ำปานะ

พุทธศาสนิกชนสามารถบริจาคเงินเพื่อเป็นค่าน้ำปานะ (น้ำผลไม้) ซึ่งจะถวายพระภิกษุสามเณร ตลอดจนพุทธศาสนิกชนที่มาฟังธรรมและปฏิบัติธรรม ณ หอเจริญวิปัสสนา ทุกวัน เวลา 18.00 น. ถึง 19.30 น.

8. การบริจาคเงินเพื่อหล่อพระและรูปเหมือนของหลวงพ่อดปากน้ำ

ทางสมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำได้จัดหาเจ้าภาพหล่อพระและรูปเหมือนของหลวงพ่อดเพื่อแจกไปยังวัดต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศเป็นประจำ ซึ่งพุทธศาสนิกชนสามารถที่จะบริจาคเงินช่วยทางวัดได้ตามศรัทธา

9. การบริจาคเงินเพื่อปล่อยโค-กระบือ

พุทธศาสนิกชนสามารถบริจาคเงินเพื่อปล่อยโค-กระบือร่วมกับสมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำได้ โดยจะบริจาคให้ทั้งตัวประมาณ 12,000 บาทหรือเท่าไรก็ได้ตามกำลังทรัพย์ที่มี

10. การบริจาคเงินให้แก่พระธรรมจาริก

พุทธศาสนิกชนสามารถบริจาคเงินให้แก่พระธรรมจาริกที่ออกเดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในถิ่นทุรกันดารได้ตามศรัทธา

11. การบริจาคเงินในพิธีกรรมทางศาสนา

งานถวายผ้าพระกฐินพระราชทานถือได้ว่าเป็นงานสำคัญของวัดเพราะ ปัจจุบันมีผู้จองเป็นประธานถวายผ้าพระกฐินตลอดชีพจำนวน 401 ราย บุคคลกลุ่มนี้จะต้องบริจาคเงินให้วัด 22,000 บาทเป็นอย่างต่ำต่อปี สำหรับประธานเอกถวายผ้าพระกฐินพระราชทานนั้น ได้มีผู้จองไว้จนถึง พ.ศ.2754 โดยประธานเอกส่วนใหญ่ได้นำเงินบริจาคฝากเข้าบัญชีธนาคารของวัดปากน้ำไว้ก่อนล่วงหน้า เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหากตนได้เสียชีวิตไปก่อนที่จะถึงปีที่ดินจองเป็นประธาน

12. การบริจาคเงินบูชาวัตถุมงคลวัดปากน้ำ

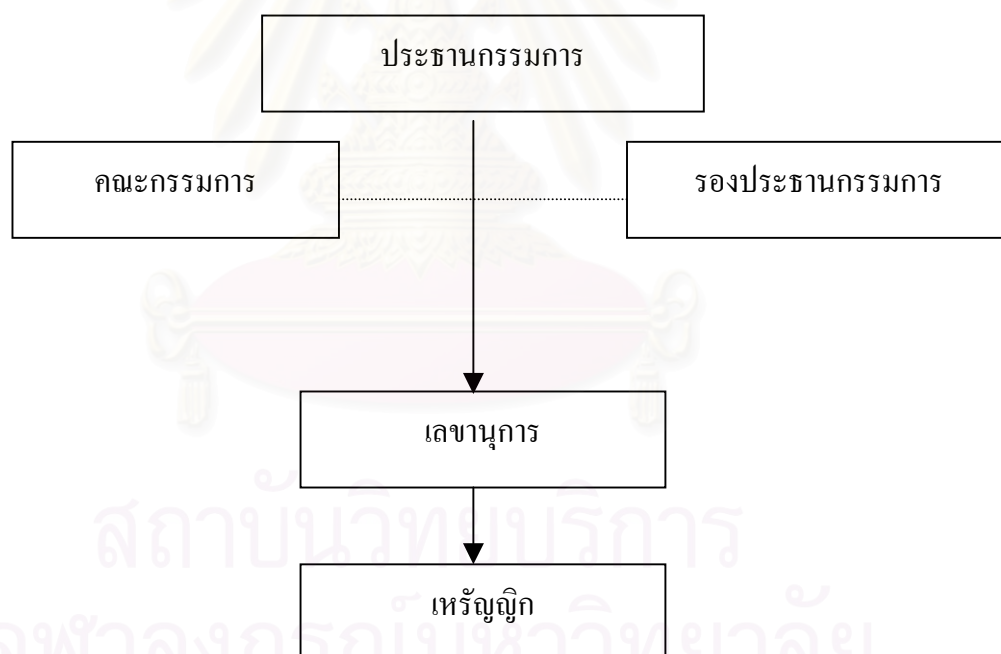
พุทธศาสนิกชนสามารถเช่าเหรียญหลวงพ่อดรุ่มต่างๆ พระของขวัญ รูปเหมือนน้ำเต้า ล็อกเกิดหลวงพ่อดรุ่ม ที่สำนักงานประชาสัมพันธ์ได้ โดยของที่นำมาให้เช่าทั้งหมดนั้น ได้ผ่านการบรรจุอานุภาพธรรมกายแล้ว และมีราคาส่วนใหญ่อยู่ประมาณ 100 บาท สำหรับพระของขวัญที่จัดทำขึ้นในแต่ละรุ่มนั้น มีวัตถุประสงค์ของการสร้างที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ รุ่ม 1 และ 2 นำเงินไปสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม รุ่ม 3 และ 4 นำเงินไปใช้ในการศึกษาและช่วยสังคม รุ่ม 5 สร้างเนื่องในโอกาสฉลองหลวงพ่อดรุ่มอายุครบ 100 ปี และนำเงินไปบำรุงวัด ส่วนรุ่ม 6 และ 7 นำเงินไปสร้างหอพระไตรปิฎกและหอสมุดพระพุทธศาสนาที่พุทธมณฑล

สำหรับหน่วยงานของวัดที่มีหน้าที่สำคัญในการบริหารเงินบริจาค คือ “มูลนิธิหลวงพ่อดรุ่มปากน้ำ” ซึ่งทางวัดได้ทำการสร้างศรัทธาจนทำให้มีเงินบริจาคไหลเข้ามามาก โดยใช้วิธีการ เชิดชูเกียรติหลวงพ่อดรุ่มปากน้ำ ด้วยวิธีการต่างๆ 4 ประการ ได้แก่ (พระมหาธรรมจริยาเครื่องทิพย์, 2542) การนำวิชาธรรมกายที่หลวงพ่อดรุ่มปากน้ำค้นพบไปเผยแพร่ การเก็บศพของหลวงพ่อดรุ่มปากน้ำไว้ให้พุทธศาสนิกชนมาสักการะ การสร้างพระของขวัญและเหรียญรุ่มต่างๆ ให้พุทธศาสนิกชนนำไปบูชา และการมีโรงครัวเพื่อเลี้ยงภัตตาหารพระภิกษุ สามเณร ตามเจตน์จำนงของหลวงพ่อดรุ่มปากน้ำ

การบริหารงานของมูลนิธิหลวงพ่อดรุ่มปากน้ำนั้น ประกอบด้วยคณะกรรมการ ซึ่งเป็นทั้งพระภิกษุที่มีตำแหน่งสูง เช่น เจ้าอาวาส และฆราวาสที่เป็นที่นับถือของพุทธศาสนิกชนทั่วไป เช่น ผู้ที่เคยบวชในวัดปากน้ำ นายกสุมาคมศิษย์หลวงพ่อดรุ่มปากน้ำ และแม่ชี ดังรายงานต่อไปนี้ (มูลนิธิหลวงพ่อดรุ่มปากน้ำ , 2545)

1) สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์	ประธานกรรมการ
2) พระธรรมธีรราชมุณี	รองประธานกรรมการ
3) พระภาวนาโกศลเถร	กรรมการ
4) เรืออากาศเอกชาติ โปษยะจินดา	กรรมการ
5) นางสาวตรีธา เนียมขำ	กรรมการ
6) นางสาวัญญาณี สุดเกษ	กรรมการ
7) นายดำเกิง จินดาหระ	กรรมการ
8) นายถนอม ทรงสาระ	กรรมการและเหรัญญิก
9) พระราชวิริยาลังการ	กรรมการและเลขานุการ

แผนภูมิแสดงโครงสร้างการบริหารงานของมูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำ
(พระมหาธรรมจริยา เครื่องทิพย์ , 2542 : 16)

สำหรับคณะกรรมการของมูลนิธินั้น มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญๆ คือ ประธานกรรมการ มูลนิธิเป็นผู้แทนของมูลนิธิในการติดต่อกับบุคคลภายนอกและในการทำนิติกรรมใดๆ ของมูลนิธิ หรือการลงลายมือชื่อในเอกสาร ตราสาร และหนังสืออันเป็นหลักฐานของมูลนิธิ สั่งเรียกประชุม คณะกรรมการมูลนิธิ มีหน้าที่กำหนดนโยบายของมูลนิธิและดำเนินการตามนโยบายนั้น มีหน้าที่ ควบคุมการเงินและทรัพย์สินต่างๆ ของมูลนิธิ และเสนอรายงานกิจการ รายงานการเงิน และบัญชี งบดุล รายได้รายจ่ายต่อกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนแต่งตั้งหรือถอดถอนคณะอนุกรรมการขึ้น

คณะหนึ่งหรือหลายคณะ เพื่อดำเนินการเฉพาะอย่างของมูลนิธิภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการมูลนิธิ สำหรับเลขานุการมีหน้าที่คอยควบคุมกิจการและดำเนินการประจำของมูลนิธิ ติดต่อประสานงานทั่วไป รักษาระเบียบข้อบังคับ นัดประชุม ทำรายงานการประชุม และรายงานกิจการของมูลนิธิ ส่วนเหรียญกษาปณ์ มีหน้าที่ควบคุมการเงินทรัพย์สินของมูลนิธิ ตลอดจนบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้อง

จากการสัมภาษณ์พระมหาธรรมจริยา เครื่องทิพย์ ซึ่งทำงานให้มูลนิธิวัดปากน้ำ ทำให้ผู้วิจัยได้รับทราบถึงการบริหารงานของมูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำ ซึ่งเริ่มจากการแสวงหาทรัพยากรทางการเงิน โดยมูลนิธิ ได้ใช้กลยุทธ์ต่างๆ อันได้แก่ ประการแรก คือ การจัดทำป้ายโฆษณา โดยคณะกรรมการมูลนิธิได้จัดทำป้ายโฆษณาไว้ที่สำนักงานประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นการชักชวนให้พุทธศาสนิกชนเข้ามาร่วมบริจาคเงินทำบุญ โดยให้ตั้งเป็นกองทุนมูลนิธิใช้ชื่อหรือตระกูลของตนเอง ในการตั้งเป็นกองทุนมูลนิธินั้นได้กำหนดไว้ตั้งแต่ 1,000 บาทขึ้นไปจึงจะสามารถตั้งเป็นกองทุนมูลนิธิได้ หากมีเงินไม่พอ ก็สามารถที่จะสะสมเงินบริจาคครั้งละ 200 บาท จนครบ 1,000 บาท ภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี เพื่อทางวัดจะได้จัดตั้งขึ้นเป็นกองทุนมูลนิธิ โดยจะนำดอกเบี้ยที่เกิดจากต้นทูนของแต่ละคนนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม การจัดทำป้ายโฆษณาถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งซึ่งสร้างความสะดวกให้แก่การแสวงหาทรัพยากรการเงิน เพราะไม่ต้องมีการเรียไรหรือแจกซอง ประการที่สอง คือ การจัดทำหนังสือรายงานกิจกรรมประจำปีของมูลนิธิ หนังสือดังกล่าวได้รายงานถึงการนำดอกผลของมูลนิธิไปใช้ในการพัฒนาสังคมและพระพุทธศาสนา และรายงานถึงชื่อทูนแต่ละทูนว่าในปัจจุบันทูนของตนมีเงินเท่าไร ซึ่งทางวัดจะส่งหนังสือรายงานนี้ไปให้แก่พุทธศาสนิกชนที่ตั้งกองทุนและเพิ่มกองทุน และสำหรับผู้ที่ไม่เคยตั้งกองทุนหรือไม่เคยเพิ่มทูน เมื่อได้อ่านแล้วก็มีความต้องการที่จะทำบุญให้แก่มูลนิธิมากขึ้น เพราะ การเปิดเผยเรื่องการเงิน ทำให้เกิดความไว้วางใจที่จะบริจาคเงินให้วัด

สำหรับการบริหารรายรับของมูลนิธินั้น ในการรับเงินบริจาคจากพุทธศาสนิกชนของแต่ละวัน จะมีเจ้าหน้าที่คอยรับบริจาคที่สำนักงานประชาสัมพันธ์และออกไปอนุโมทนาให้พุทธศาสนิกชน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสูญหายของเงิน ต่อจากนั้นประธานมูลนิธิจะเป็นผู้แต่งตั้งผู้ที่จะมาเก็บเงินบริจาคในอีกขั้นตอนหนึ่งหลังจากนั้น เพื่อเป็นการตรวจการเงินไปในตัว โดยจะมาเก็บเงิน

ทุกวัน จดบันทึกและรวบรวมให้ประธานมูลนิธิเพื่อนำไปฝากธนาคารซึ่งจะทำการฝากทุกสัปดาห์ โดยจะนัดพนักงานจากธนาคารมารับ

ในแต่ละปี ประธานมูลนิธิจะว่าจ้างเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับอนุญาตจากสมาคมการบัญชีแห่งประเทศไทยมาตรวจสอบบัญชีการเงินของมูลนิธิ เพื่อเป็นการป้องกันความไม่ชอบธรรมของมูลนิธิได้และเพื่อความโปร่งใสในเรื่องการเงิน โดยจะตรวจสอบดูว่า ปีหนึ่งๆนั้นได้เงินมาเท่าไร และเงินที่ได้รับนั้นตรงกับบัญชีหรือไม่ ถ้าไม่ตรงตามบัญชีก็จะมีการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ที่เก็บเงินและประธานมูลนิธิ เมื่อตรวจสอบบัญชีการเงินแล้วก็ต้องส่งผลไปให้กระทรวงมหาดไทยรับทราบ

ในส่วนของการบริหารรายจ่าย คณะกรรมการมูลนิธิได้มอบหมายให้ประธานมูลนิธิเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมในการให้ความสงเคราะห์ สิ่งใดมีความสำคัญก็ให้ความช่วยเหลือก่อน หากสิ่งใดไม่มีความสำคัญก็ยังไม่ให้ความช่วยเหลือ แต่ถ้ามีงบประมาณเหลือก็ให้ความช่วยเหลือเช่นกัน ในการพิจารณา ประธานมูลนิธิจะพิจารณาถึงหลักฐานที่ถูกต้อง มีข้อความที่ชัดเจน สถานที่ขอมีอยู่จริง และสิ่งที่ยื่นขอมานั้นมีประโยชน์ต่อสังคมและพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ เมื่อประธานพิจารณาแล้วเห็นว่าถูกต้องทุกประการ ก็จะทำให้ความช่วยเหลือ

สำหรับรายจ่ายของมูลนิธิที่ใช้ในการสงเคราะห์ แบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านแรก เป็นรายจ่ายในการสงเคราะห์สังคม เช่น การให้ทุนการศึกษา การสร้างอาคารเรียน การสร้างหอสมุดให้กับโรงเรียนต่างๆ การสร้างห้องน้ำให้แก่โรงเรียนต่างๆ การสร้างสถานอนามัย การช่วยสร้างโรงพยาบาล การช่วยโครงการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชน การช่วยก่อตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก การช่วยเหลือโครงการสร้างถนนและสะพานให้กับชนบท ด้านที่สอง คือ รายจ่ายในการสงเคราะห์พระพุทธศาสนา เช่น การช่วยสร้างพระอุโบสถ การซื้อที่ดินถวายวัด การช่วยสร้างสำนักปฏิบัติธรรม การสร้างโรงเรียนปริยัติธรรม การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร การสร้างศาลาการเปรียญ การช่วยสร้างแท็งก์น้ำและต่อน้ำประปาและไฟฟ้าเข้าวัด และด้านที่สาม คือ รายจ่ายในการสงเคราะห์วัดปากน้ำ เช่น การสร้างกุฏิ การมอบทุนการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณร

ตารางที่ 11 : งบดุลของมูลนิธิหลวงพ่อดำ วัดปากน้ำ ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2544

สินทรัพย์	บาท		ทุนและหนี้สิน	บาท	
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	310,721,771	56	ทุนมูลนิธิ 18,962 ทุน	310,278,182	00
			ทุนสะสม	443,505	00
			รายได้สูงกว่ารายจ่ายปีก่อน		
			91.23 บาท		
			หักรายจ่ายสูงกว่ารายได้ปีนี้		
			(6.67) บาท	84	56
	310,721,771	56		310,721,771	56

แหล่งที่มา : มูลนิธิหลวงพ่อดำ วัดปากน้ำ , รายงานกิจการ ฐานะการเงิน ชื่อเจ้าของทุน
ประจำปี 2544 , (กรุงเทพฯ : อาทรรการพิมพ์ , 2545) , หน้า (4) .

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 : บัญชีรายได้รายจ่ายของมูลนิธิหลวงพ่อดำ วัดปากน้ำ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2544

รายจ่าย	บาท		รายได้	บาท	
เงินจ่ายตามวัตถุประสงค์					
เงินบำรุงการศึกษา	2,090,000	00	ดอกเบียเงินฝากธนาคาร	8,163,677	33
เงินบำรุงวัดปากน้ำในกิจการทั่วไป	1,233,344	00	รายจ่ายสูงกว่ารายได้	6	67
เงินเพื่อสาธารณประโยชน์	3,650,000	00			
เงินบำเพ็ญทานกุศล	1,190,300	00			
	8,163,644	00		8,163,644	00

แหล่งที่มา : มูลนิธิหลวงพ่อดำ วัดปากน้ำ , รายงานกิจการ ฐานะการเงิน ชื่อเจ้าของทุน ประจำปี 2544 , (กรุงเทพฯ : อาหารการพิมพ์ , 2545) , หน้า (6) .

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 : เปรียบเทียบรายการจ่ายเงินตามวัตถุประสงค์ประจำปี พ.ศ. 2544 ของมูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำ

รายการ	เงินบำรุงการศึกษา	เงินบูรณะปฏิสังขรณ์และก่อสร้าง	เงินบำรุงวัดปากน้ำในกิจการทั่วไป	เงินเพื่อสาธารณประโยชน์	เสียหายเงินได้	เงินบำรุงธรรมกาย	เงินบำเพ็ญทานการกุศล	รวม
ยอดรวมยกมา	21,702,084.30	62,822,879.25	11,258,855.03	131,574,103.34	2,374,591.79	2,000,000.00	16,072,332.00	247,804,845.71
ประจำปี 2544	2,090,000.00	-	1,233,344.00	3,650,000.00	0.00	0.00	1,190,300.00	8,163,644.00
ยอดรวมยกไป	23,792,084.30	62,822,879.25	12,492,199.03	135,224,103.34	2,374,591.79	2,000,000.00	17,262,632.00	255,968,489.71

แหล่งที่มา : มูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำ , รายงานกิจการฐานะการเงิน ชื่อเจ้าของทุน ประจำปี 2544 , (กรุงเทพฯ : อาทกรพิมพ์ , 2545) , หน้า (7) .

จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวยังทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่า มูลนิธิได้นำเงินบริจาคไปใช้อย่างมีคุณค่าจริง กล่าวคือ เมื่อทำการสงเคราะห์แก่วัดและบุคคลที่มาขอรับเงินบริจาคไปแล้ว ทางมูลนิธิไม่ได้หยุดการทำงานเพียงแค่นั้น แต่ประธานมูลนิธิยังมอบหมายหน้าที่ให้กับคณะกรรมการที่เห็นว่าเหมาะสมในแต่ละกิจกรรมและมีความสะดวกในการที่จะติดตามถึงเงินที่ได้มอบให้ไปนั้นว่า ผู้ที่ขอเงินไปได้ทำตามข้อไว้หรือไม่ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือไม่ และถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิหรือไม่ การติดตามผลงานดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการให้ทำให้เงินที่ได้มอบให้ไปนั้นต้องทำให้สังคมและพระพุทธศาสนามีความเจริญก้าวหน้า และเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่พุทธศาสนิกชนที่มาบริจาคเงินว่า เงินของตนนั้นได้นำไปใช้อย่างถูกต้อง

กลุ่มทางสังคม

จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปอยู่สนามวิจัยมาเป็นระยะเวลาหลายเดือน ผู้วิจัยพบว่า มีลูกศิษย์ที่นับถือหลวงพ่อดปากน้ำเป็นจำนวนมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น จึงได้มีการจัดกลุ่มลูกศิษย์ออกเป็นกลุ่มต่างๆ เพื่อสืบสานงานของหลวงพ่อดปากน้ำหลังจากที่ท่านได้มรณภาพไปแล้ว กลุ่มทางสังคมของลูกศิษย์สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มถวายผ้าพระกฐิน

จากการสังเกตบริเวณด้านข้างของศาลารูปหล่อหลวงพ่อดอกน้ำ ผู้วิจัยพบว่า ได้มีการเขียนแผ่นป้ายขนาดใหญ่ระบุรายชื่อของคนที่จองเป็นประธานกฐินที่วัดปากน้ำ จนปัจจุบันมีพุทธศาสนิกชนจองเป็นประธานเอกถวายผ้าพระกฐินพระราชทานล่วงหน้าไว้แล้วถึง ปีพ.ศ.2754 และเนื่องจากในแต่ละปี จะมีประธานเอกได้เพียงรายเดียว แต่ยอดจองนั้นมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ทางวัดจึงได้ชักชวนให้พุทธศาสนิกชนสมัครเป็นประธานถวายผ้าพระกฐินตลอดชีพ ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนมากถึง 401 ราย

สำหรับประวัติของการจองเป็นประธานกฐิน คือ ในปีพ.ศ.2502 อันเป็นปีที่หลวงพ่อดอกมรณภาพนั้น กรมการศาสนาได้มาทอดกฐินได้เงินเข้าวัดประมาณ 600 กว่าบาท เงินจำนวนนี้ถือได้ว่ามีค่ามากในสมัยนั้น แต่เมื่อหักค่าใช้จ่ายด้านต่างๆ ที่ทางวัดต้องจ่ายไปในงานทอดกฐินแล้วก็แทบที่จะไม่มีเหลือ ต่อมาในปีพ.ศ.2503 กรมการศาสนาได้ติดต่อไปที่บริษัทเต็กเฮงหยู ของคุณสวัสดิ์ และคุณหญิงล้อม โอสถานุเคราะห์เป็นประธานทอดกฐินที่วัด เพราะเห็นว่าเป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อดอก และได้เงินมาจากงานนี้ประมาณ 7,500 บาท ต่อมาอาจารย์ตรีธา เนียมขำ นายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อดอกน้ำ ได้มีความคิดที่จะให้มีการทอดกฐินในรูปของกฐินสามัคคี เพราะจะทำให้ได้เงินเข้าวัดมากขึ้นเพื่อที่จะนำไปใช้จ่ายในด้านค่าน้ำค่าไฟฟ้า ค่าภัตตาหาร ด้านการศึกษาพระปริยัติธรรมและด้านการก่อสร้างบูรณะปฏิสังขรณ์ นอกจากนี้ยังได้ดำเนินเรื่องขอพระราชทานพระกฐินตั้งแต่พ.ศ.2504 เป็นต้นมา และจากการที่ได้มีเหล่าบรรดาศิษย์ร่วมแรงร่วมใจกันกอบกู้สถานการณ์ของวัดที่ใกล้จะสลายตัวหลังหลวงพ่อดอกมรณภาพให้ยืนยงขึ้นมาได้นั้น จึงได้มีการเปิดโอกาสให้เหล่าศิษย์แสดงเจตจำนงขอเป็นประธานกฐินในปีต่อๆ ไปล่วงหน้าไว้

2. มูลนิธิหลวงพ่อดอกน้ำ

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของวัดที่ทำงานด้านการรับเงินบริจาค พบว่า พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่มาเป็นประจำหรือกลุ่มที่นานๆ มาครั้ง ก็มักจะต้องมาทำบุญบริจาคเงินให้แก่มูลนิธิหลวงพ่อดอกน้ำเสมอ และจากการที่ได้ศึกษาเอกสารของวัด พบว่า มูลนิธิหลวงพ่อดอกน้ำได้ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2524 มีคณะกรรมการที่เป็นทั้งพระภิกษุและเป็นฆราวาส ประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ คณะกรรมการ เลขานุการและเหรัญญิก แต่ละท่านนั้นมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อดอกน้ำ มีความรับผิดชอบ ความเสียสละ มีความรู้

ความสามารถ และไม่หวังผลตอบแทน ทั้งนี้เพื่อให้พุทธศาสนิกชนมีความรู้สึกไว้วางใจที่จะนำเงินมาบริจาคโดยไม่กังวลว่าเงินของตนจะสูญหายไปไหน สำหรับวัตถุประสงค์หลักๆ ของมูลนิธิคือ นำเงินที่ได้รับบริจาคไปใช้เพื่อเป็นค่าภัตตาหาร ค่าบำรุงการศึกษา สนับสนุนการเผยแพร่วิชาธรรมกาย ค่าก่อสร้างและบูรณะสิ่งก่อสร้าง และร่วมทำการกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ ในปี พ.ศ. 2524 มีเงินเริ่มแรกจำนวน 7,311,433.85 บาท และในปัจจุบันมีมากถึง 310,721,771.56 (มูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำ, 2545)

3. สมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำ

จากการสังเกตในกิจกรรมทางศาสนาที่ทางวัดจัดขึ้นตลอดรอบปี ผู้วิจัยพบว่า สมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำมีความสำคัญในด้านการจัดงานและรับเงินบริจาคในกิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญเป็นอย่างมาก อันได้แก่ งานทอดกฐิน งานทอดผ้าป่า งานถวายผ้าอาบน้ำฝนในวันเทศกาลเข้าพรรษา งานบำเพ็ญกุศลถวายหลวงพ่อดปากน้ำในวันที่ 3 กุมภาพันธ์อันเป็นวันคล้ายวันมรณภาพของหลวงพ่อดและในวันสงกรานต์ นอกจากนี้ ยังทำการหล่อพระพุทธรูปและรูปเหมือนของหลวงพ่อดถวายวัดต่างๆ ตลอดจน ยังให้ทุนการศึกษาแก่ลูกหลานของสมาชิกสมาคมที่เรียนดีเป็นประจำทุกปี

สำหรับประวัติของสมาคมที่ผู้วิจัยได้มาจากการสัมภาษณ์ลูกศิษย์วัดและเอกสาร คือ ในพ.ศ. 2502 ที่หลวงพ่อดมรณภาพนั้น ลูกศิษย์ของหลวงพ่อดได้เห็นว่าการประกาศชื่อสมาคมนั้น เป็นการแสดงออกซึ่งความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ประกอบกับหลวงพ่อดก็มีลูกศิษย์เป็นจำนวนมากทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้น บรรดาลูกศิษย์จึงควรรวมตัวร่วมแรงร่วมใจกันก่อตั้งเป็นสมาคมขึ้น เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในการบำรุงพระพุทธศาสนา เผยแพร่วิชาธรรมกาย และแสดงความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อหลวงพ่อด ซึ่งได้ทำการจดทะเบียนเมื่อ พ.ศ. 2515 มีชื่อว่า “สมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำ ม.ส.จ.” (ม.ส.จ. ย่อมาจาก พระมงคลเทพมุนี สด จันทสโร ซึ่งเป็นนามของหลวงพ่อดปากน้ำ)

4. ชมรมศิษย์วัดปากน้ำ

จากการสัมภาษณ์ลูกศิษย์วัด ผู้วิจัยพบว่า ชมรมศิษย์วัดปากน้ำเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2525 ภายหลังจากสมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำ เนื่องจาก ลูกศิษย์วัดซึ่งเป็นผู้ชายทั้งหมดนี้ มี

ความต้องการที่จะรวมกลุ่มกันเฉพาะคนที่เป็นลูกศิษย์วัดที่อยู่วัดมาเก่าแก่จริงๆ ไม่ใช่กลุ่มลูกศิษย์ที่มาวัดนี้ในภายหลัง สำหรับคณะกรรมการบริหารชมรมฯ ประกอบด้วยประธานชมรม รองประธานชมรม เลขานุการ เฮอร์ณูญิก ผู้ช่วยเฮอร์ณูญิก นายทะเบียน ผู้ช่วยนายทะเบียน สวัสดิการ ผู้ช่วยสวัสดิการ ประชาสัมพันธ์ ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์ ปฏิคม ผู้ช่วยปฏิคม กิจกรรรม ผู้ช่วยกิจกรรรม สื่อสังสรรค์ ผู้ช่วยสื่อสังสรรค์ โฆษก และผู้ช่วยโฆษก รวมจำนวน 31 คน

สำหรับประวัติของชมรมที่ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสาร พบว่า ในสมัยที่หลวงพ่อดยังมีชีวิตอยู่นั้น หากวันใดไม่มีเจ้าภาพเลี้ยงภัตตาหารพระภิกษุสามเณร หลวงพ่อก็จะสั่งจ่ายวันละ 1,200 บาท และเมื่อท่านได้มรณภาพไปแล้ว ทางวัดก็ยังพอมีเงินเหลือพอที่จะประกอบอาหารเลี้ยงพระภิกษุสามเณรอยู่ประมาณ 40,000 กว่าบาท ดังนั้น พระผู้ใหญ่ที่รับผิดชอบจึงตัดค่าใช้จ่ายเหลือเพียงวันละ 600 บาท โดยพระราชโมลีได้ให้ทางวัดทำการติดต่อหาเจ้าภาพมาเลี้ยงภัตตาหารวันละ 1 คน เพื่อรักษามรดกของหลวงพ่อไว้ ซึ่งท่านก็สามารถหาเจ้าภาพได้ครบ 365 วัน และในจำนวนนี้ ได้มีศิษย์วัดรวมตัวกันเป็นเจ้าภาพรวมอยู่ด้วย 1 วัน จึงได้จัดให้เป็น “วันศิษย์วัดอนุสรณ์” และได้ทำมาเป็นประจำทุกปี เมื่อศิษย์วัดเหล่านี้ได้ศึกษาจบและมีงานทำแล้ว จึงมีความตั้งใจที่จะแสดงความกตัญญูตเวทีต่อหลวงพ่อด โดยการเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรม ถวายหลวงพ่อดและถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสามเณร ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ.2525 คณะศิษย์วัดอนุสรณ์ได้ร่วมกันจัดตั้งเป็น “ชมรมศิษย์วัดปากน้ำ” เพื่อให้วันศิษย์วัดอนุสรณ์นั้นมีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น และจัดให้มีการบำเพ็ญกุศลถวายหลวงพ่อดในวันเสาร์และวันอาทิตย์แรกของเดือนสิงหาคมทุกปี

วิชาธรรมกาย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวหลายๆ ท่านที่มาปฏิบัติธรรมที่วัดปากน้ำ ผู้วิจัยพบว่าพวกเขาเหล่านั้นมีความเชื่อในวิชาธรรมกายว่า วิชาธรรมกายสามารถแก้โรค (รักษาโรค) ได้เมื่อตนเองหรือบิดามารดาของตนป่วยเป็นโรคต่างๆ ที่ไม่สามารถรักษาด้วยแพทย์สมัยใหม่ให้หายขาดได้ เช่น โรคหอบหืด ไช้สน อากาเรเดินไม่ได้ ก็จะมาขอให้อาจารย์สอนวิชาธรรมกายหรือแม่ชีที่สำเร็จวิชาธรรมกายขั้นสูงที่สามารถไปรอกสวรรค์หรือระลึกอดีตชาติได้ ช่วยแก้โรคที่กรรมเก่าของตน โดยการจุดชื่อและวันเดือนปีเกิดของผู้ป่วยให้ ซึ่งตัวผู้ป่วยไม่ต้องมาวัดเองก็ได้ นอกจากผู้ที่ได้วิชาธรรมกายที่ประจำอยู่ที่วัดปากน้ำจะช่วยแก้โรคได้แล้ว ยังสามารถช่วยให้ผู้ให้ข่าวสมความปรารถนาในการดำเนินชีวิตได้อีกด้วย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการสอบเข้า

มหาวิทยาลัยของบุตร และ การสอบเข้าทำงาน เท่าที่ผ่านมา ผู้ให้ข่าวต่างพบว่า วิชาธรรมกาย สามารถช่วยแก้โรคและช่วยให้สอบเข้าเรียนต่อหรือสอบเข้าทำงานได้จริง ดังนั้น พวกเขาจึงตอบ แทนวัดปากน้ำที่ได้ช่วยเหลือตน โดยการสมัครเป็นประธานถวายผ้าพระกฐินร่วมตลอดชีพ ซึ่งทาง วัดได้กำหนดให้ต้องทำบุญอย่างต่ำปีละ 22,000 บาท

วิชาธรรมกาย ถือได้ว่าเป็นวิชาที่มีความสำคัญและได้สร้างชื่อเสียงให้แก่วัดปากน้ำ เนื่องจาก หลวงพ่อสดเป็นผู้ที่ค้นพบ และได้เผยแพร่จนมีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิชาธรรมกาย พบว่า คำว่า “ธรรมกาย” นั้น หลวงพ่อสดไม่ได้เป็นผู้บัญญัติขึ้นเอง แต่มีคำพูดนี้อยู่แล้วในพระไตรปิฎก หลวงพ่อได้อธิบายเกี่ยวกับธรรมกายไว้ว่า พระสิทธัตถะ ทรงกระทำกรรมเพียรอยู่ถึง 6 พรรษา จึงปรัตนะอันลึกลับซับซ้อนอยู่ในองค์พระ คือ ธรรมกาย มี สันฐานเหมือนพระปฏิมากรเกตุดอกบัวตูม มีสีใสเหมือนกระจกปรากฏอยู่ในศูนย์กลางกาย ที่กล่าวมานี้มีหลักฐานอยู่ในอัครคัมภีร์ธรรมปิฎก ที่พระองค์ตรัสแก่วาเสฏฐสามเณรว่า “ตถาคตัสสะ เสดัง วาเสฏฐา อธิวจันัง ธรรมกายา อิติปิ ” ในสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค ซึ่งแปลว่า ดูกรวาเสฏฐ สามเณร คำว่า ธรรมกายนี้เป็นชื่อของตถาคตโดยแท้ และยังปรากฏในเรื่องเกี่ยวกับพระวัคคิลว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา ซึ่งหมายความว่า ผู้ใดเห็นดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกาย ผู้นั้นได้ชื่อว่าเป็นเรา คือ ตถาคตนั่นเอง หรือกล่าวให้เข้าใจง่ายกว่านี้ ก็คือ ผู้ใดเห็นธรรมกาย ผู้นั้นเห็นพระพุทธเจ้า คำว่าเราในที่นี้ สันนิษฐานได้ว่า หมายถึง กายภายในซึ่งมิใช่กายเปื่อยเน่า แต่เป็นธรรมกาย นั่นเอง เมื่อได้บำเพ็ญกิจภาวนาถูกต้องแล้ว ก็จะเห็นด้วยตาธรรมกาย (ตาของกายละเอียด) ไม่ใช่ตาธรรมตา (ตริธา เนียมขำ , 2544)

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ประยุตโต) อธิบายว่า “ธรรมกาย ผู้มีธรรมเป็นกาย” เป็นพระนามหนึ่งของพระพุทธเจ้า (ตามความในอัครคัมภีร์ธรรมปิฎก แห่งทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค) หมายความว่า พระองค์ทรงคิดพุทธพจน์คำสอนด้วยพระหทัยแล้วทรงนำออกเผยแผ่ด้วยพระวาจา เป็นเหตุให้พระองค์ก็คือ พระธรรม เพราะทรงเป็นแหล่งที่ประมวลหรือที่ประชุมอยู่แห่งพระธรรมอันปรากฏเปิดเผยมาแก่ชาวโลก

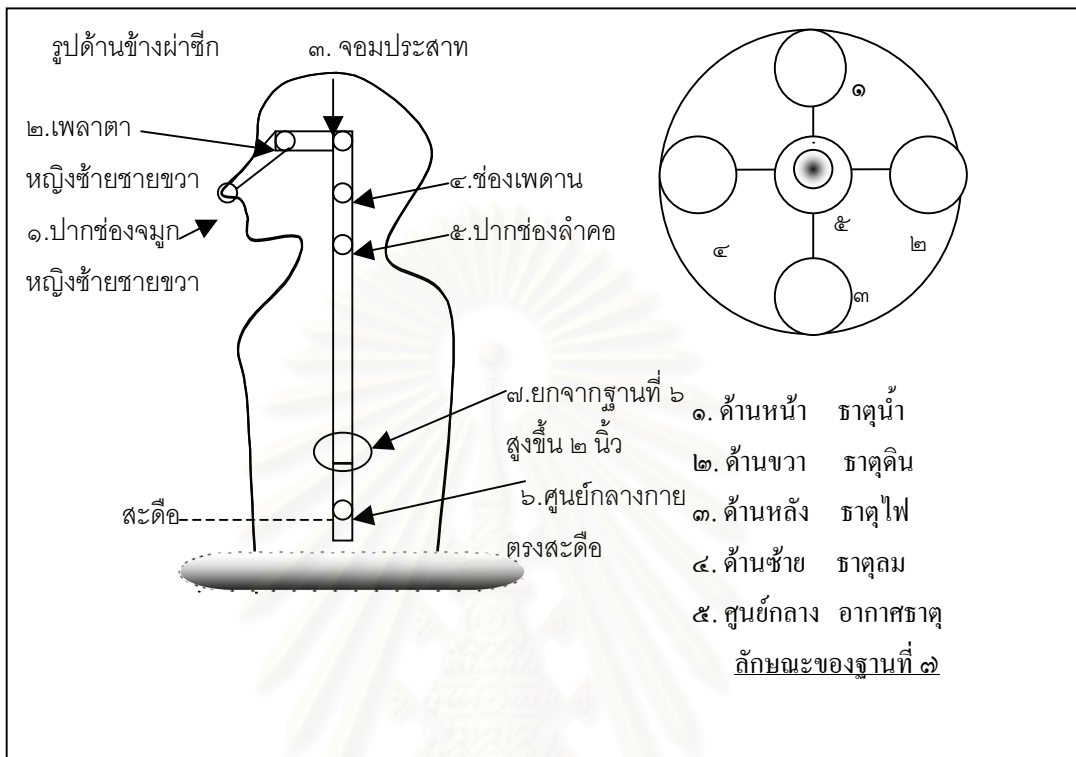
ธรรมกายเป็นกายละเอียดที่สุดของมนุษย์หรือสัตว์โลกทั้งหลายอันประมวลความบริสุทธิ์ไว้ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ กายและหัวใจ (ของธรรมกาย) เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอด กลั่นออกมาจากพระวินัยปิฎก เป็นปฐมมรรค ประการที่สอง คือ ดวงจิต (ของธรรมกาย)

เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอด กลั่นออกมาจากพระอภิธรรมปิฎก เป็นมรรคจิต และประการที่สาม คือ ดวงปัญญา (ของธรรมกาย) เป็นเนื้อหนังที่แท้จริง รวบยอด กลั่นออกมาจากพระอภิธรรมปิฎก เป็นมรรคปัญญา

วิธีที่จะปฏิบัติให้ได้ธรรมกายนั้น มาจากความเชื่อพื้นฐานที่ว่า คนเรามีหลายกายทั้งกายหยาบและละเอียดซ้อนๆ กันอยู่ 18 กาย ซึ่งหลวงพ่อดำได้ทำการสอนหลักการเจริญภาวนาสถาปัตติสมากรรมฐานตามแนววิชาธรรมกายไว้ดังนี้ คือ ให้นำนั่งขัดสมาธิเอาเท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย หัวแม่มือซ้ายจรดปลายนิ้วชี้ขวา แล้วตั้งกายให้ตรง หลับตาตั้งสติแล้วกำหนดเครื่องหมายให้เป็นดวงกลมใสเหมือนดังเพชรที่เจียรระโนแล้ว ขั้นตอนนี้ เรียกว่า บริกรรมนิมิต และบริกรรมภาวนาด้วยคำว่า “สัมมาอะระหัง” ซึ่งจะต้องใช้ลูกแก้วกลมขาวใสหรือบริกรรมนิมิตดังกล่าวเคลื่อนผ่านฐานต่างๆ 6 ฐานนับตั้งแต่ช่องจุมุกกลงไป โดยผู้หญิงให้กำหนดเข้าปากช่องจุมุกซ้าย ส่วนผู้ชายกำหนดเข้าปากช่องจุมุกขวา เรียกว่า ฐานที่ 1 จนผ่านฐานต่างๆ ทั้ง 6 ฐาน และไปหยุดบริกรรมนิมิตสุดท้ายที่ฐานที่ 7 ซึ่งอยู่เหนือสะดือขึ้นมา 2 นิ้ว ณ ฐานที่ 7 นี้ จะมี “ดวงปฐมมรรค” หรือ “ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน” อันเป็นหนทางเบื้องต้นของมรรคผลนิพพาน เป็นทางไปของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ ซึ่งฐานที่ 7 นี้ จะเป็นที่ตั้งของศูนย์ทั้ง 5 ศูนย์ ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์ข้างหน้า คือ ธาตุน้ำ ศูนย์ข้างขวา คือ ธาตุดิน ศูนย์ข้างซ้าย คือ ธาตุลม ศูนย์ข้างหลัง คือ ธาตุไฟ และศูนย์กลาง คือ อากาศธาตุ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพแสดงที่ตั้งของดวงนิมิตจากฐานที่ 1 ถึงฐานที่ 7

แหล่งที่มา : ตริธา เนียมขำ , 2544

หลวงพ่อดัดได้อธิบายว่า สาเหตุที่เรียกว่า ศูนย์เพราะ เวลาสัตว์มาเกิดใหม่ก็อยู่กลางดวงนั้น กายละเอียดอยู่ที่กลางดวง เมื่อพ่อแม่ประกอบธาตุกรรมภูส่นเข้าแล้วก็จะตกศูนย์ แล้วก็ลอยขึ้นมาเหนือกลางลำตัว 2 นิ้ว มีลักษณะโตเท่าฟองไข่แดงของไก่ ใสเป็นกระจกส่องเงา สิ่งนี้คือการเกิด ดังนั้น การที่มนุษย์ในโลกจะมาเกิดได้นั้น ก็จะต้องเกิดด้วยศูนย์นี้ จะไปนิพพานก็ต้องเข้าศูนย์นี้เหมือนกัน คือ ดวงปฐมมรรคหรือดวงรั่มมานุปีสสนาสติปฏิฐาน และเมื่อหยุดนิ่งถูกส่วนไปเรื่อยๆ ก็จะพบดวงศีล ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ และดวงวิมุตติญาณทัสสนะ และเมื่อใจหยุดนิ่งถูกส่วนเข้า ก็จะได้เห็นกายภายในซึ่งเป็นกายละเอียดโดยเรียงตามลำดับเริ่มจากกายมนุษย์ รวม 18 กาย ดังนี้ คือ กายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด กายธรรม (หรือธรรมกายนั่นเอง) กายธรรมละเอียด กายพระโสดา กายพระโสดาละเอียด กายพระสกทาคา กายพระสกทาคาละเอียด กายพระอนาคา กายพระอนาคาละเอียด กายพระอรหันต์ กายพระอรหันต์ละเอียด สำหรับ กายมนุษย์ไปจนถึงกายอรูปพรหมละเอียด เรียกว่า ชั้นสมณะ และตั้งแต่กายธรรมจนถึงกายพระอรหันต์ เรียกว่า ชั้นวิปัสสนา

นายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อดำน้ำ ได้อธิบายคำสอนของหลวงพ่อดำว่า “รูปทั้งหลายนั้นไม่ว่าจะปราณีตสวยงามหรือไม่ แตกต่างกันอย่างไรรู้ก็ตาม ก็มาลงเอยที่อนิจจังด้วยกันทั้งสิ้น คือ ตายหมดไม่มีเหลือ ไม่ว่าจะถือกำเนิดมาจากชั้นวรรณะใด ย่อมเวียนว่ายตายเกิดอยู่อย่างนี้มีแต่ความไม่เที่ยง เมื่อไม่เที่ยงก็ต้องเป็นทุกข์ทั้งนั้น ถ้าจะหาความเที่ยงความสุข ก็ต้องหาภายในกายมนุษย์เท่านั้น หาจากภายนอกไม่ได้ คือ หาจากกายมนุษย์เข้าไป จนกระทั่งพบกายมนุษย์ละเอียด แต่ในกายมนุษย์ละเอียดก็ยังไม่สามารถหาความสุขความเที่ยงได้ ต้องเดินเข้าไปอีกในกายทิพย์หยาบ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหมหยาบ กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหมหยาบ กายอรูปพรหมละเอียด จนถึงกายธรรม พอเข้าไปในกายธรรมนั้นแหละ จะรู้สึกตัวเองทันทีว่านี่เองที่เที่ยงที่เป็นสุข เห็นสิ่งที่เที่ยงที่เป็นสุขในกายธรรมหรือธรรมกายนี้เอง เมื่อเข้าถึงกายธรรมแล้วใจคอที่เคยคับแคบก็เว้งกว้างขวางสุขสบาย ใครไปถึงกายธรรมได้ก็แจ่มใสเบิกบาน กายธรรมนี้เป็นของเที่ยง การที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า อะไรๆ ไม่เที่ยงนั้น จุดประสงค์ก็คือ จะให้เข้าถึงกายธรรม จึงมีหลักว่านอกจากกายธรรมแล้ว จะเป็นกายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด เหล่านี้ต่างเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาทั้งนั้น คือ ต้องเวียนว่ายอยู่ในภพทั้ง 3 จึงเป็นกายที่ยังไม่เที่ยง ยังต้องเป็นทุกข์อยู่ ต่อเมื่อเข้าถึงกายธรรมจึงเป็น นิจจัง ทุกขัง อตตา ขึ้นทันที เป็นของเที่ยงเป็นสุขเป็นตัวตนทันที เมื่อเข้าถึงกายธรรมละเอียดก็ยิ่งดีหนักขึ้น กายธรรมพระโสดา พระโสดาละเอียดก็ยิ่งดีหนักขึ้น เที่ยงหนักขึ้น สุขหนักขึ้นไม่มีถอย กายธรรมพระสกิทาคา พระสกิทาคาละเอียดก็เที่ยงขึ้น สุขหนักขึ้น กายธรรมพระอนาคามี พระอนาคามีละเอียดก็ยิ่งเที่ยงหนักขึ้น สุขหนักขึ้น กายธรรมพระอรหันต์ พระอรหันต์ละเอียดก็ยิ่งเที่ยงทีเดียว สุขทีเดียวไม่แปรผันต่อไป” (ตริธา เนียมฆ่า , 2544)

ดังนั้น จากคำอธิบายดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า ธรรมกายไม่ตกอยู่ในกฎแห่งไตรลักษณ์คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เพราะ ธรรมกายเป็นกายที่เที่ยงแท้และเป็นสุข เป็นกายที่เป็นตัวตนแท้จริง เป้าหมายสูงสุดของธรรมกายก็คือ ความเป็นตัวตนหรือเป็นอัตตานั้นเอง

อย่างไรก็ดี จากการสัมภาษณ์ท่านเจ้าอาวาส สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า มังคลาจารย์ เรื่อง อุตตาและอนัตตานั้น ท่านได้กล่าวไว้ว่า “ การจะตีความว่าเป็นอุตตาหรืออนัตตานั้น เกือบเท่าไรก็ไม่มีความจำเป็น เพราะเป็นเรื่องของการตีความของแต่ละบุคคล ”

ชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตพบว่า ชีวิตประจำวันของพระภิกษุสามเณร และแม่ชีของวัดปากน้ำมีความแตกต่างออกไปจากวัดอื่นๆ เช่น การไม่ต้องออกไปบิณฑบาตเนื่องจากมีโรงครัวประจำวัด หรือ การนั่งภาวนาของแม่ชีผลัดเวรกันโดยไม่ต้องทำหน้าที่อื่นๆเลยสำหรับกลุ่มแม่ชีที่ได้วิชาธรรมกายแล้ว เป็นต้น และจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญ เช่น พระภิกษุ หัวหน้าแม่ชีประจำโรงครัว และ หัวหน้าแม่ชีประจำคณะอนาลโย ทำให้ผู้วิจัยแบ่งชีวิตประจำวันของบุคคลต่างๆ ของวัดปากน้ำออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

1. ชีวิตประจำวันของพระภิกษุและสามเณร

ชีวิตประจำวันของพระภิกษุและสามเณรที่จำพรรษาอยู่ที่วัดปากน้ำ ค่อนข้างแตกต่างไปจากวัดอื่นๆ ด้วยกัน กล่าวคือ พระภิกษุและสามเณรของวัดนี้ไม่ต้องออกไปบิณฑบาตเนื่องจาก วัดปากน้ำมีโรงครัวเพื่อประกอบภัตตาหารเลี้ยงพระภิกษุและ สามเณรทั้งเช้าและเพล ดังนั้น จึงทำให้สามารถทุ่มเทเวลาให้แก่การศึกษาได้อย่างเต็มที่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 : ชีวิตประจำวันของพระภิกษุ สามเณร

เวลา	กิจกรรม
06.00 น.	ฉันภัตตาหารเช้า ณ ศาลาการเปรียญ
06.30 น.	ทำวัตรสวดมนต์และฟังโอวาทจากเจ้าอาวาสในพระอุโบสถ
08.00 น. – 10.00 น.	เรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
11.00 น.	ฉันภัตตาหารเพล ณ ศาลาการเปรียญ
13.00 น. – 15.00 น.	เรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม
17.00 น.	ทำวัตรสวดมนต์ในพระอุโบสถ
18.00 น.	เจริญสมาธิ ณ หอเจริญวิปัสสนา
18.00 น. – 20.00 น.	เรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
สำหรับพระนวกภิกษุ จะมีชีวิตประจำวันเพิ่มพิเศษ ดังนี้	
04.45 น.	ฟังโอวาทจากพระเถรในพระอุโบสถ
05.00 น.	ทำวัตรสวดมนต์ เจริญภาวนา
08.00 น.	เรียนพระปริยัติธรรม
14.00 น.	เรียนพระปริยัติธรรม
สำหรับพระภิกษุ สามเณร ทุกรูปในวันอุโบสถ	
16.00 น.	ทำวัตรสวดมนต์ ฟังพระปาฏิโมกข์และโอวาท

2. แม่ชี

แม่ชีที่ประจำอยู่ที่วัดปากน้ำ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีชีวิตประจำวันแตกต่างกันออกไป คือ

2.1 แม่ชีประจำโรงครัว

แม่ชีกลุ่มนี้มีประมาณ 60 ท่าน มีหน้าที่ประกอบอาหารเพื่อเลี้ยงบุคคลกลุ่มต่างๆ ภายในวัด แม่ชีกลุ่มที่มีหน้าที่หุงข้าว จะต้องตื่นนอนเวลา 03.30 น. ส่วนกลุ่มที่มีหน้าที่ทำกับข้าวจะตื่นนอนเวลา 04.00 น. และจากนั้น จะสวดมนต์พร้อมกันในเวลา 04.15 น. ถึง 05.00 น. และรับประทานอาหารในโรงครัว ต่อจากนั้นก็จะเตรียมทำอาหารไว้สำหรับมื้อกลางวัน ดังนั้นแม่ชีกลุ่มนี้จึงใช้ชีวิตส่วนใหญ่แต่ในโรงครัวเท่านั้น

ตารางที่ 15: เวลาการทำงานของแม่ชีประจำโรงครัว

เวลา	กิจกรรม
03.30 น.	ตื่นนอน เพื่อหุงข้าว
04.00 น.	ตื่นนอน เพื่อทำกับข้าว
04.15 น. – 05.00 น.	สวดมนต์

2.2 แม่ชีประจำโรงงาน

แม่ชีกลุ่มนี้ คือ แม่ชีที่สำเร็จวิชาธรรมกาย มีหน้าที่เพียงอย่างเดียว คือ นั่งภาวนา ณ โรงงาน บางครั้งแม่ชีกลุ่มนี้ก็จะทำการแก้ไขโรคให้แก่ผู้ป่วยที่ต้องการรักษาโรคของตน โดยใช้วิชาธรรมกายและยังเป็นผู้บรรจุน้ำมันจากพระกรรมกายลงเหรียญหลวงพ่อรุ่นต่างๆ เพื่อนำมาให้พุทธศาสนิกชนเช่า แม่ชีกลุ่มนี้จะทำการนั่งภาวนาหมุนเวียนกัน ใน 4 ช่วงเวลาผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนตามเวรกัน ได้แก่ เวลา 16.00น. ถึง 20.00น. 20.00น. ถึง 24.00น. 24.00น. ถึง 04.00น. และ 04.00น. ถึง 08.00น สำหรับเวลาที่ไม่ได้นั่งภาวนานั้นก็จะเป็นเวลาพักผ่อน

ตารางที่ 16 : เวลาการนั่งภาวนาของแม่ชีประจำโรงงาน

ช่วงเวลา	เวลา
1	16.00น. - 20.00น.
2	20.00น. - 24.00น.
3	24.00น. - 04.00น.
4	04.00น. - 08.00น.

2.3 แม่ชีคณะอนาลโย

สำหรับแม่ชีกลุ่มนี้ จะมีชีวิตประจำวันที่แตกต่างกันออกไปจากแม่ชี 2 กลุ่มแรก ดังนี้

ตารางที่ 17 : ชีวิตประจำวันของแม่ชีคณะอนาลัย

เวลา	กิจกรรม
04.00 น.	ตื่นนอน และ สวดมนต์
08.00 น.	นั่งภาวนา
15.00 น.	สวดมนต์
18.00 น.	นั่งภาวนา
วันเสาร์และวันอาทิตย์ จะมีชีวิตประจำวันเพิ่มพิเศษ ดังนี้	
06.00 น.	นั่งภาวนา
10.00 น.	นั่งภาวนา
18.00 น.	นั่งภาวนา
ช่วงเข้าพรรษาในวันพระ 8 ค่ำ จะมีชีวิตประจำวันเพิ่มพิเศษ ดังนี้	
21.00 น.	ฟังเทศน์

3. พุทธศาสนิกชน

พุทธศาสนิกชนที่มาวัดปากน้ำ จะมีเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 : วันเวลาการปฏิบัติธรรมของพุทธศาสนิกชน

วัน / เวลา	กิจกรรม	สถานที่
ทุกวัน เวลา 06.00 น. และ 11.00 น.	ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุและสามเณร	ศาลาการเปรียญ
ทุกวัน เวลา 08.00 น. - 9.30 น. (ยกเว้นวันพระ)	ฟังบรรยายธรรม สวดมนต์เช้าแล้วนั่งภาวนา	หอเจริญวิปัสสนา
ทุกวัน เวลา 18.00 น. – 19.30 น. (ยกเว้นวันพระ)	ฟังบรรยายธรรม สวดมนต์แล้วนั่งภาวนา	หอเจริญวิปัสสนา
วันเสาร์ อาทิตย์และวันหยุดราชการ เพิ่มเวลา 10.00 น. – 11.30 น.	ฟังบรรยายธรรม 30 นาทีแล้วจึงสวดมนต์และนั่งภาวนา	หอเจริญวิปัสสนา
วันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดราชการ เวลา 13.00 น. – 14.00 น.	สวดมนต์แล้วนั่งภาวนา	หอเจริญวิปัสสนา
ในช่วงเข้าพรรษา ทุกวันจะเพิ่มเวลา 17.00 น. – 18.00 น.	มีการเปิดเครื่องบันทึกเสียงของหลวงพ่อกำหนดให้ผู้ปฏิบัติธรรมสวดตามก่อนนั่งภาวนา	หอเจริญวิปัสสนา
วันพระ เวลา 09.00 น. - 10.00 น.	สวดมนต์ รับอุโบสถศีลและฟังพระธรรมเทศนา	พระอุโบสถ
ทุกวันพฤหัสบดี เวลา 14.00น. - 15.00 น.	นั่งภาวนา	หอสังเวชนียมงคล เทพนิรมิต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเพณีพิธีกรรมของวัดปากน้ำ

จากการที่ได้ทำการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในประเพณีพิธีกรรมของวัดปากน้ำมาเป็นเวลา 1 ปีกว่า ผู้วิจัยพบว่า ประเพณีพิธีกรรมของวัดสามารถแบ่งออกได้เป็น ประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 สัปดาห์ และประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปี ดังต่อไปนี้

1. ประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยพบว่า ประเพณีพิธีกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละวันใน 1 สัปดาห์นั้นจะไม่มีความแตกต่างกันเท่าใดนัก แต่จากการที่ได้สังเกตมา พบว่ามีความแตกต่างกันในด้านจำนวนของผู้ที่เข้าร่วมพิธีกรรม กล่าวคือ จะมีผู้มาร่วมพิธีกรรมในวันเสาร์ วันอาทิตย์และวันหยุดราชการมากกว่าวันธรรมดา ซึ่งสถานที่ส่วนใหญ่ที่พุทธศาสนิกชนจะมา คือ ศาลาอนุสรณ์หลวงพ่อ ทั้งนี้เพื่อมากราบรูปหล่อของหลวงพ่อสด สำหรับพิธีกรรมที่จัดขึ้นในวันปกติที่สำคัญ ได้แก่

1.1 การทำบุญเลี้ยงภัตตาหารพระภิกษุสามเณรเวลาเช้าและเพล

พิธีกรรมนี้จะจัดขึ้นในทุกวัน กล่าวคือ ทางโรงครัวของวัดจะประกอบภัตตาหารถวายพระภิกษุสามเณรทุกวัน ซึ่งทำให้ไม่ต้องออกไปบิณฑบาต และที่สำคัญคือ ทำให้พุทธศาสนิกชนที่มีความต้องการที่จะมาทำบุญถวายภัตตาหารนั้นมีความสะดวกมากขึ้น เพราะ ไม่ต้องจัดหาภัตตาหารมาเอง เพียงแต่มาแสดงความประสงค์โดยการบริจาคเงินตามศรัทธาได้ที่สำนักงานประชาสัมพันธ์หรือที่ผู้รับบริจาคเงินค่าภัตตาหาร และเมื่อถึงเวลา 06.00 น. หรือเวลา 11.00น. ก็สามารถมาประเคนภัตตาหารที่ทางโรงครัวจัดทำไว้แต่พระภิกษุสามเณรได้เลยที่ศาลาการเปรียญ

1.2 การฟังเทศน์ฟังธรรมและการนั่งวิปัสสนา

ผู้วิจัยสังเกตว่า พุทธศาสนิกชนสามารถมาเข้าร่วมกิจกรรมการฟังเทศน์ฟังธรรมและนั่งวิปัสสนาได้ดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 19 : วันเวลาฟังเทศน์ฟังธรรมและนั่งวิปัสสนา

วัน / เวลา	กิจกรรม	สถานที่
ทุกวัน เวลา 08.00 น. - 9.30 น. (ยกเว้นวันพระ)	ฟังบรรยายธรรม สวดมนต์เช้า แล้วนั่งภาวนา	หอเจริญวิปัสสนา
ทุกวัน เวลา 18.00 น. - 19.30 น. (ยกเว้นวันพระ)	ฟังบรรยายธรรม สวดมนต์แล้วนั่งภาวนา	หอเจริญวิปัสสนา
วันเสาร์ อาทิตย์และวันหยุดราชการ เพิ่มเวลา 10.00 น. - 11.30 น.	ฟังบรรยายธรรม 30 นาทีแล้วจึงสวดมนต์และนั่งภาวนา	หอเจริญวิปัสสนา
วันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดราชการ เวลา 13.00 น. - 14.00 น.	สวดมนต์แล้วนั่งภาวนา	หอเจริญวิปัสสนา
ในช่วงเข้าพรรษา ทุกวันจะเพิ่มเวลา 17.00 น. - 18.00 น.	มีการเปิดเครื่องบันทึกเสียงของหลวงปู่ให้ผู้ปฏิบัติธรรมสวดตามก่อนนั่งภาวนา	หอเจริญวิปัสสนา
วันพระ เวลา 09.00 น. - 10.00 น.	สวดมนต์ รับอุโบสถศีลและฟังพระธรรมเทศนา	พระอุโบสถ
ทุกวัน พุธ ศุกร์ เวลา 14.00 น. - 15.00 น.	นั่งภาวนา	หอสังเวชนียมงคล เทพนิรมิต

1.3 การทำบุญเนื่องในโอกาสวันเกิดหรือการรับเป็นเจ้าของภาพสวดพระอภิธรรมถวายหลวงปู่สด

พิธีกรรมนี้จะจัดขึ้นที่หอสังเวชนียมงคลเทพนิรมิต ซึ่งเป็นสถานที่ประดิษฐานศพของหลวงปู่สด ถ้าหากมีพุทธศาสนิกชนที่มีความตั้งใจที่จะทำบุญเลี้ยงพระในวันเกิดของตนหรือต้องการทำบุญโดยการรับเป็นเจ้าของภาพสวดพระอภิธรรมถวายหลวงปู่ ก็สามารรถทำได้ที่สถานที่ดังกล่าว

ตารางที่ 20 : กิจกรรมและเวลาทำบุญ ณ หอสังเวชนียมงคลเทพนิรมิต

กิจกรรม	กำหนดเวลา
การทำบุญวันเกิด	กำหนดเวลาสวดมนต์เลี้ยงพระ เริ่มตั้งแต่เวลา 07.00 น.จน ถึง 10.00 น. (ใช้เวลา 30 นาทีต่อเจ้าภาพ 1 คน)
การสวดพระอภิธรรม	เริ่มตั้งแต่เวลา 12.30 น. ถึง 19.30 น. (ขึ้นอยู่กับการจอง เวลาของเจ้าภาพ)

2. ประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปี

ผู้วิจัยพบว่า วัดปากน้ำมีประเพณีพิธีกรรมตลอดทั้งปีให้พุทธศาสนิกชนได้เข้าร่วม สำหรับประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปีที่ทางวัดปากน้ำจัดขึ้นนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

ผู้วิจัยสังเกตพบว่า ในวันสำคัญทางศาสนาซึ่งเป็นวันที่มีพุทธศาสนิกชนมาเป็นจำนวนมากนั้น ทางโรงครัวจะตั้งเต็นท์บริเวณลานจอดรถยนต์เพื่อวางอาหารให้พุทธศาสนิกชนที่มาเข้าร่วมพิธีได้รับประทานอย่างสะดวก สำหรับอาหารที่จัดมาให้รับประทานนั้นมีหลายประเภท เช่น ก๋วยจั๊บ ข้าวหน้าเป็ด ข้าวหมูแดง ข้าวต้ม ขนมจีนน้ำพริกน้ำยา แกงเขียวหวานไก่ กระเพาะปลา ผัดไทย หอยทอด ลอดช่อง ทับทิมกรอบ ไอศกรีม น้ำชา กาแฟเย็น เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตในวันสำคัญทางศาสนาอันได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอัฐมีบูชา และวันอาสาฬหบูชา พบว่า มีพุทธศาสนิกชนมาเข้าร่วมนับพันคน และนอกจากทางวัดได้จัดให้มีการฟังเทศน์และสวดมนต์ที่พระอุโบสถในเวลา 09.00 น. เหมือนกับวันพระทั่วไปแล้ว ทางวัดยังจัดให้มีกิจกรรมเวียนเทียนรอบพระอุโบสถเพิ่มในเวลา 19.00น. ส่วนวันสงกรานต์นั้น ทางวัดจะจัดให้มีการสวดมาติกาบังสุกุลในช่วงเวลา 15.00น. หรือ 17.00น. และได้จัดให้มีการสงฆ์พระพุทธรูปบริเวณศาลาอนุสรณ์หลวงพ่อ

กิจกรรมพิเศษอย่างหนึ่งที่ผู้วิจัยพบ คือ วัดปากน้ำได้จัดขึ้นให้พุทธศาสนิกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติธรรมถือศีล 8 รุ่นฆราวาส เป็นเวลา 3 วัน เนื่องในโอกาสวันสำคัญๆ ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันสงกรานต์ วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ วัน

เกิดและวันมรณภาพของหลวงพ่อด ผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวส่วนใหญ่นั้นเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

ผู้วิจัยพบว่า ทางวัดได้จัดให้มีพิธีกรรมเพื่อระลึกถึงหลวงพ่อด 3 วัน ได้แก่ วันแรกคือ วันที่ 3 กุมภาพันธ์ของทุก ๆ ปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันมรณภาพและในวันนี้จะมีการทอดผ้าป่าด้วย วันที่สอง คือ วันแรม 6 ค่ำ เดือน 11 อยู่ในช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี อันเป็นวันคล้ายวันเกิดของหลวงพ่อด และวันที่สาม คือ ช่วงต้นเดือนสิงหาคมของทุกปีจัดเป็นวันศิษย์วัดอนุสรณ์ สำหรับวันที่ 26 สิงหาคมของทุกปีจัดเป็นวันพระภิกษุอนุสรณ์ และในวันนี้อีกได้รวมเข้ากันกับวันคล้ายวันเกิดของเจ้าอาวาสปัจจุบัน สำหรับวันศิษย์วัดอนุสรณ์ที่จัดโดยชมรมศิษย์วัดปากน้ำและวันพระภิกษุอนุสรณ์นั้น ได้มีการจัดพิธีทำบุญเลี้ยงพระ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ลูกศิษย์วัดพบว่า ทั้งสองวันดังกล่าวมีสาเหตุเกิดมาจากลูกศิษย์วัดมีความต้องการกอบกู้สถานการณ์การเงินของวัดที่ตกต่ำภายหลังจากที่หลวงพ่อดมรณภาพ ดังนั้น จึงได้ช่วยกันหาเงินมาทำบุญเพื่อเป็นค่าภัตตาหารพระภิกษุสามเณรในหนึ่งวันของปี และได้ทำมาเป็นประจำจนถึงปัจจุบัน

2.2 พิธีกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา

พิธีกรรมที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาที่ทางวัดจัดขึ้นในแต่ละปี คือ การรับบริจาคโลหิต โดยจะจัดขึ้นทุกๆ 3 เดือน คือ เดือนมกราคม เมษายน กรกฎาคมและตุลาคม ในช่วงวันศุกร์ เสาร์และ อาทิตย์แรกของเดือน ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่จากสภาอากาศไทยมารับบริจาคโลหิตบริเวณรอบๆ พระอุโบสถ ผู้วิจัยสังเกตพบว่า พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ที่มาบริจาค่นั้นเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่รับบริจาค พบว่า ในบริจาคโลหิตแต่ละครั้งได้มีคนมาบริจาคจำนวนประมาณ 2,000 คน

ตารางที่ 21 : ประเพณีพิธีกรรมในรอบ 1 ปี

เดือน/วัน		พิธีกรรมหรือกิจกรรม
มกราคม	วันที่ 1	ทำบุญวันขึ้นปีใหม่
	วันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ แรกของเดือน	วันรับบริจาคโลหิต
กุมภาพันธ์	วันที่ 3	ทำบุญวันอดีตเจ้าอาวาส (วันมรณภาพหลวงพ่อสด) , ทำบุญทอดผ้าป่า
	วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3	วันมาฆบูชา
เมษายน	วันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ แรกของเดือน	วันรับบริจาคโลหิต
	วันที่ 13	วันสงกรานต์
พฤษภาคม	วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6	วันวิสาขบูชา
มิถุนายน	วันแรม 8 ค่ำ เดือน 6	วันอัฐมีบูชา
กรกฎาคม	วันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ แรกของเดือน	วันรับบริจาคโลหิต
	วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8	วันอาสาฬหบูชา
	วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8	วันเข้าพรรษา
สิงหาคม	ช่วงต้นเดือน	วันศิษย์วัดอนุสรณ์
	วันที่ 12	วันแม่แห่งชาติ
	วันที่ 26	วันคล้ายวันเกิดเจ้าอาวาส(ปัจจุบัน) วันพระภิกษุอนุสรณ์
ตุลาคม ถึง พฤศจิกายน	วัน แรม 14 ค่ำ , 15 ค่ำ เดือน 10	เทศน์มหาชาติประจำปี
	วันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ แรกของเดือน	วันรับบริจาคโลหิต
	วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11	วันออกพรรษา
	วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11	ตักบาตรเทโว
	วันแรม 6 ค่ำ เดือน 11	ทำบุญครบรอบวันเกิดหลวงพ่อสด
	ระหว่างวัน แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึง วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12	ถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน
ธันวาคม	วันที่ 5	วันพ่อแห่งชาติ

บทที่ 5

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

สำหรับบทนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข่าวสำคัญจำนวน 20 คน เป็นเพศหญิง 14 คน และ เพศชาย 6 คน ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ในเรื่องเกี่ยวกับจำนวนเงินบริจาค ครอบครั้ว กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน ความเชื่อทางศาสนา และเหตุผลทางปัญญาของผู้ให้ข่าวสำคัญนี้ เป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยได้นำไปใช้ในการพิสูจน์สมมติฐานในบทต่อไป

ก่อนการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของแต่ละคนนั้น ผู้วิจัยขอสรุปจำนวนเงินบริจาคในรอบ 5 ปีของผู้ให้ข่าวสำคัญทั้ง 20 คน ดังตารางต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 : จำนวนเงินบริจาคในรอบ 5 ปี ของผู้ให้ข่าวสำคัญ 20 คน

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	จำนวนเงินบริจาค
คนที่ 1. คุณละเมียด	230,000
คนที่ 2. คุณศรีสมร	235,000
คนที่ 3. คุณวัลลี	352,000
คนที่ 4. คุณสมหมาย	10,280,000
คนที่ 5. คุณชุติมา	44,500
คนที่ 6. คุณดารา	1,590,000
คนที่ 7. คุณนันทนา	635,000
คนที่ 8. คุณดุษฎี	144,000
คนที่ 9. คุณสิปาง	15,000
คนที่ 10. คุณสุชาดา	325,000
คนที่ 11. คุณกานดา	292,000
คนที่ 12. คุณอรวรรณ	166,000
คนที่ 13. คุณพรสุข	395,000
คนที่ 14. คุณพยอม	387,000
คนที่ 15. คุณสกล	200,000
คนที่ 16. คุณสวิช	60,000
คนที่ 17. คุณยงยุทธ	48,000
คนที่ 18. คุณภาณุ	440,000
คนที่ 19. คุณกริช	30,000
คนที่ 20. คุณชัยวัฒน์	106,000

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 : คุณละเมียด (นามสมมติ)

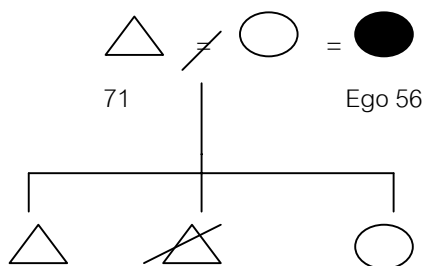
ข้อมูลทั่วไป

เพศหญิง อายุ 56 ปี สถานภาพสมรส เกิดที่จังหวัดสุพรรณบุรี มีพี่น้อง 7 คน คุณละเมียดเป็นบุตรคนที่ 5 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเนื่องจากฐานะทางบ้านค่อนข้างยากจน คุณละเมียดจึงได้เดินทางมาทำงานเย็บเสื้อในกรุงเทพฯ ย่านประตูน้ำ เมื่อตอน

อายุ 20 ปี หลังจากนั้น 4 ปี จึงได้แต่งงานและย้ายเข้ามาอยู่ที่บ้านของสามีซึ่งตั้งติดกับวัดปากน้ำ สามีของคุณละเมียดทำงานขับรถรับจ้างส่วนตัว และได้หย่ากับภรรยาคนเก่าแล้ว ส่วนบุตรทั้งสามที่เกิดกับภรรยาคนเก่านั้นเสียชีวิตไป 1 คน ปัจจุบัน บุตรสองคนได้ไปอยู่กับภรรยาคนเก่า และไม่ได้อาศัยเกี่ยวกับครอบครัวของคุณละเมียดเลย คุณละเมียดไม่มีบุตรกับสามีเพราะสามีได้ทำหมั้นไปแล้วหลังจากมีบุตร ปัจจุบัน คุณละเมียดไม่ได้อยู่ที่บ้านหลังดังกล่าว เนื่องจากบริจาคที่ดินแปลงนั้นให้วัดปากน้ำเพื่อขยายพื้นที่วัด อย่างไรก็ดี เจ้าอาวาสวัดปากน้ำได้เกิดความเห็นใจที่ตนจะต้องย้ายที่อยู่ ดังนั้น ทางวัดจึงได้ซื้อที่ดินบริเวณไม่ไกลจากบ้านหลังเก่าให้คุณละเมียด และได้ทำหนังสือสัญญาให้คุณละเมียดอยู่บ้านหลังนี้ไปจนตาย ปัจจุบัน คุณละเมียดมีรายได้จากการเปิดร้านทำผม ให้เช่ารถตู้ และออกเงินให้กุ๋เดื่อนละประมาณ 20,000 บาท

คุณละเมียดได้เข้าวัดปากน้ำเมื่ออายุ 24 ปีหรือตั้งแต่ย้ายมาอยู่ที่บ้านสามี ในช่วงนั้น คุณละเมียดยังมีฐานะไม่ดี จึงไม่ได้บริจาคเงินให้วัด แต่คุณละเมียดก็ได้ไปช่วยแม่ชีทำอาหารในโรงครัวของวัด หลังจากนั้นจึงได้ไปเรียนทำผมเพื่อเปิดร้านเป็นของตนเองที่บ้าน ซึ่งทำให้คุณละเมียดมีเงินมากขึ้น ดังนั้น จึงได้นำเงินไปบริจาคให้วัดปากน้ำเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามกำลังทรัพย์ที่ตนมี จนกระทั่ง ได้สมัครเป็นประธานกฐินตลอดชีพ ปัจจุบันยังได้ส่งเงินให้มารดาเดือนละ 2,000 บาท และส่งหลานเรียนมหาวิทยาลัย 2 คน นอกจากนี้ คุณละเมียดยังได้บริจาคเงินให้วัดอื่นๆ อยู่บ้าง เช่น วัดบางป่อ และวัดตามต่างจังหวัดต่างๆ ตามที่มีคนบอกบุญมา สำหรับวิชาธรรมกายนั้น ตนได้หัดนั่งตั้งแต่ พ.ศ. 2527 โดยฟังเทปที่อัดเสียงคำสอนของหลวงพ่อดปากน้ำ คุณละเมียดคิดว่า การนั่งจะทำให้จิตนิ่ง และได้บุญ ต่อมาในปี พ.ศ. 2528 ตนทราบว่าสามีของตนไปมีภรรยาน้อย จึงได้ตัดสินใจบวชที่วัดปากน้ำเป็นเวลา 3 เดือนเพื่อให้จิตใจสงบ สำหรับอนาคตนั้น ตนตั้งใจที่จะรักษาศีลอุโบสถทุกวันพระต่อไปเรื่อยๆ

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

ในสมัยที่ยังอยู่บ้านหลังเก่าที่ติดกับวัดปากน้ำ คุณละเมียดจะไปนั่งสมาธิที่วัดปากน้ำทุกวัน ต่อมาเมื่อบริจาคบ้านหลังนั้นให้วัดปากน้ำตั้งแต่ พ.ศ. 2531 ก็ไม่ได้ไปวัดทุกวัน เพราะไม่ค่อยมีเวลาว่าง ถ้าว่างจากลูกค้าที่มาทำผมที่ร้านเมื่อใด คุณละเมียดก็จะปิดร้านเพื่อไปนั่งสมาธิที่วัดปากน้ำ

ตารางที่ 23 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณละเมียด

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 05.30 น. – 6.00 น. หรือ 06.30 น. – 7.00 น.	สวดมนต์และนั่งสมาธิ	วัดปากน้ำ
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 20.30 น.	สวดมนต์และนั่งสมาธิ	บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

เมื่อ พ.ศ. 2531 คุณละเมียดได้บริจาคบ้านและที่ดินที่ติดกับวัดปากน้ำเพื่อให้วัดได้ขยายพื้นที่ มูลค่าของที่ดินที่บริจาคในสมัยนั้น คือ 3,000,000 บาท ซึ่งทางวัดได้ซื้อตึกแถวใหม่ใกล้กับวัด และได้ให้คุณละเมียดเข้าไปอยู่เพื่อที่จะได้ไม่ต้องไปหาที่อยู่ใหม่ โดยเจ้าอาวาสได้ให้ทำหนังสือสัญญาอนุญาตให้คุณละเมียดอยู่ที่ตึกแถวนั้นได้จนเสียชีวิต สำหรับการบริจาคเงินที่ทำเป็นประจำ คือ เงินทำบุญกุฐินซึ่งใช้ชื่อของบิดาและมารดาเป็นประจำตลอดชีพ 22,000 บาท เงินทำบุญผ้าป่า 12,000 บาท เงินทำบุญค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้าเดือนละ 100 บาท เงินทำบุญเป็นค่าน้ำปานะและบำรุงธรรมกาย เดือนละ 100 บาท เงินถวายเป็นค่าภัตตาหารเดือนละ 600 บาท สำหรับปี.ศ.2545 ได้บริจาคเงินเพิ่มให้วัดปากน้ำ ฎีปุณ 12,000 บาท

ตารางที่ 24 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณละเมียด

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	43,600
2542	43,600
2543	43,600
2544	43,600
2545	55,600
รวม	230,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณละเมียด ได้แก่ คุณยาย และมารดา กล่าวคือ เมื่อตอนเด็กที่ยังอยู่จังหวัดสุพรรณบุรี คุณยายของตนเป็นคน ที่ถือศีล 5 อย่างเคร่งครัด และเมื่อถึงวันพระ คุณยายก็จะถือศีล 8 คุณละเมียดชอบมองดูคุณยาย แต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสวยๆ ไปวัด ซึ่งทำให้ตนเกิดความคิดอยากจะได้แบบคุณยายโดยแต่งตัว สวยๆ ไปวัดบ้าง ส่วนมารดาของตนก็เป็นคนที่ชอบทำบุญมาตั้งแต่เด็กกับคุณยาย และเมื่อถึงวัน พระ สมาชิกในครอบครัวทุกคนก็จะไปวัดโดยนำอาหารไปถวายพระด้วย ส่วนพี่น้องนั้น คุณ ละเมียดเห็นว่าตนเป็นเพียงคนเดียวในบรรดาพี่น้องด้วยกันที่ชอบทำบุญและถือศีลมากที่สุด

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณละเมียด คือ สามี สามีของคุณละเมียดเป็นหลานของนายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำ คุณละเมียดมี ความนับถือนายกสมาคมฯ มาก เพราะ เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิชาธรรมกาย ชีวิตของ สามีมีความผูกพันกับวัดปากน้ำมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ดังนั้น จึงได้ส่งเสริมให้คุณละเมียดทำบุญ บริจาคเงินให้วัดปากน้ำ แม้แต่บ้านและที่ดินที่ติดกับวัดปากน้ำก็บริจาคให้วัดได้อย่างเต็มที่ สามี ไม่เคยขัดแย้งเรื่องการบริจาคเงินของคุณละเมียดเลย ส่วนเรื่องที่สามีไปมีภรรยาบ่อยนั้น เมื่อสามี สำนึกผิด ก็ได้บวชให้ตนเมื่อปีพ.ศ. 2540

กลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนที่คุณละเมียดคบหาในขณะนี้ คือ เพื่อนที่รู้จักกันที่วัดปากน้ำ เพื่อนบ้าน และเพื่อนที่จังหวัดสุพรรณบุรี คุณละเมียดจะเป็นฝ่ายชักชวนให้เพื่อนบ้าน และ เพื่อนที่จังหวัดสุพรรณบุรีร่วมทำบุญทอดกฐินที่วัดปากน้ำทุกปี ส่วนเพื่อนที่รู้จักกันที่วัดปากน้ำก็ไม่ได้ชักชวนให้ทำบุญที่วัดปากน้ำเพราะเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องทำกันอยู่แล้ว

สื่อมวลชน

คุณละเมียดไม่ได้อ่านหนังสือหรือรับชมโทรทัศน์ที่น่าเสนอเรื่องทางศาสนาเลย เพราะไม่มีเวลาว่าง ตนจะต้องตื่นนอนแต่เช้าเพื่อไปสวดมนต์และนั่งสมาธิที่วัดปากน้ำ หลังจากนั้น ก็จะมาเปิดร้านทำผมจนถึงเย็น คุณละเมียดกล่าวว่า ตนเป็นคนที่ไม่ชอบอ่านหนังสือ ซึ่งเป็นเพราะตนมีการศึกษาน้อย จึงอ่านหนังสือไม่คล่อง

ความเชื่อทางศาสนา

คุณละเมียดมีความเชื่อเกี่ยวกับชาติหน้าว่า เด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่ร่ำรวยโดยที่ตัวเด็กเองไม่ต้องไปดิ้นรนหาเงินอีกเมื่อโตขึ้นเป็นเพราะ เด็กคนนั้นได้ทำบุญสะสมไว้ในชาติก่อน ชาตินี้จึงมีพ่อแม่หาเงินไว้ให้แล้ว ดังนั้น การบริจาคเงินในชาตินี้ จะช่วยทำให้ชาติหน้าเกิดมามีฐานะที่ร่ำรวยได้ นอกจากนี้ยังเชื่อว่า การทำบุญที่วัดปากน้ำจะทำให้ได้บุญมาก เพราะ วัดดังกล่าวเป็นวัดที่มีความศักดิ์สิทธิ์ และทางวัดเองก็ได้นำเงินบริจาคไปใช้ให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม การทำบุญที่นี้เปรียบเสมือนกับเป็นการทำบุญกับเนื้อนาบุญ หากได้หว่านพืชพันธุ์ลงบนที่ดินผืนนี้ ก็จะทำให้ได้ผลที่งาม ส่วนการนั่งสมาธิปฏิบัติธรรมนั้น ตนคิดว่าเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างบุญได้มากกว่าการบริจาคเงิน และทำให้ตนมีสุขภาพแข็งแรงขึ้นจากแต่เดิมที่มักจะป่วยแทบทุกวัน

คุณละเมียดมีความต้องการอยากจะมีบุตร เพราะเห็นพี่น้องของตนที่แต่งงานไปมีบุตรกันทุกคน แต่ตนไม่สามารถมีบุตรได้ เนื่องจาก สามีได้ทำหมันหลังจากที่มีบุตรกับภรรยาคนเก่า ในช่วงนั้นเองก็ได้มีผู้ชายหลายคนเข้ามาจีบคุณละเมียด คุณละเมียดจึงคิดที่จะเลิกกับสามี แต่มีอยู่คืนหนึ่ง หลวงพ่อวัดปากน้ำได้มาเข้าฝันตนและบอกවාให้ทำความดีต่อไป เมื่อตนตื่นขึ้นมาจึงคิดได้ และไม่คิดที่จะเลิกกับสามี ต่อมาสามีของคุณละเมียดได้ไปมีภรณาน้อย คุณละเมียดจึงหา

ทางออกของปัญหาโดยการพึ่งพระพุทธรูปศาสนา คุณละเมียดได้ไปบวชที่วัดปากน้ำ 3 เดือน และเมื่อสึกออกมา ก็พบว่าตนใจเย็นลงและยอมรับเรื่องดังกล่าวได้ ต่อมาสามีของตนสำนักได้จึงบวชให้ตนเพื่อเป็นการขอขมา คุณละเมียดพอใจชีวิตในช่วงนี้แล้ว ถึงแม้ว่าตนจะไม่มีบุตร แต่การที่สามีกลับตัวเป็นคนดีได้ ก็นับได้ว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับชีวิตแล้ว

แต่ก่อนคุณละเมียดมีฐานะไม่ดี ไม่มีเงินพอที่จะแบ่งมาบริจาคให้วัดปากน้ำ อย่างไรก็ตามดี เนื่องจากคุณละเมียดเป็นคนทำอาหารอร่อย คุณละเมียดจึงเข้าไปช่วยเหลือวัดโดยการให้แรงงานของตนช่วยงานแม่ชีในโรงครัว ระหว่างที่ทำอยู่ในโรงครัว คุณละเมียดได้อธิษฐานตลอดว่า ตอนนี้นั้นไม่มีเงินให้วัด จึงช่วยได้แค่แรงกาย และขอให้หลวงพ่อดปากน้ำช่วยให้ตนรวยขึ้น หลังจากนั้น เมื่อมีฐานะดีขึ้น จึงได้บริจาคเงินให้วัด คุณละเมียดเชื่อว่า การที่ตนมีฐานะดีขึ้นได้เป็นเพราะแรงอธิษฐานของตน

เหตุผลทางปัญญา

สาเหตุของการทำบุญของคุณละเมียดนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา เท่านั้น ไม่ได้มีเหตุผลทางปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย กล่าวคือ คุณละเมียดเชื่อว่า การบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ จะทำให้ได้บุญมาก และทำให้ชาติหน้าสุขสบาย ที่สำคัญ คือ การบริจาคเงินจะช่วยทำให้ชีวิตในบั้นปลายไม่ต้องลำบาก

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

สิ่งที่คุณละเมียดคาดหวังจากการบริจาคเงิน คือ อยากให้ดวงตาของตนเห็นธรรมในชาตินี้ และอยากให้ตนมีเงินทองใช้มากขึ้น มีชีวิตที่สุขสบาย แต่ก่อนคุณละเมียดมีฐานะไม่ดี จึงไม่ได้บริจาคเงินให้วัด ต่อมาเมื่อมีเงินมากขึ้น จึงได้บริจาคเงินให้วัดและสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังจากการบริจาค คือ ทำให้ตนมีเงินทองเข้ามาในชีวิตมากขึ้น ถ้าหากในอนาคตตนมีเงินมากขึ้น ก็จะบริจาคให้วัดเพิ่มขึ้นตาม

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 : คุณศรีสมร (นามสมมติ)

ข้อมูลทั่วไป

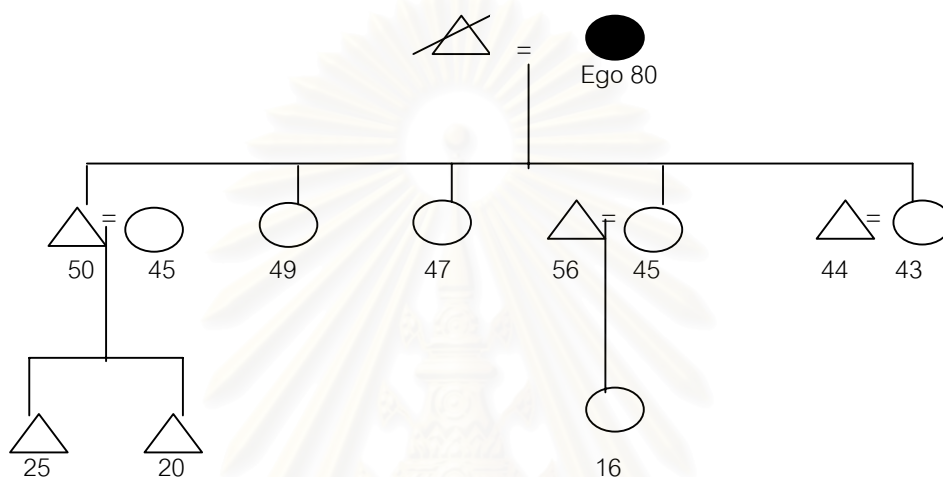
เพศหญิง อายุ 80 ปี สถานภาพม่าย เกิดที่กรุงเทพฯ มีพี่น้อง 5 คน คุณศรีสมรเป็นบุตรคนโต และมีน้องชาย 4 คน คุณศรีสมรจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนราชินี ต่อจากนั้นก็ไปศึกษาต่อระดับอนุปริญญาสาขาพยาบาลที่ศิริราชพยาบาล และภายหลังจากเรียนจบ ก็ได้เข้าทำงานที่โรงพยาบาลศิริราชเป็นเวลา 2 ปี จึงแต่งงาน ปัจจุบันสามีเสียชีวิตแล้ว มีบุตร 5 คน เป็นผู้ชาย 1 คน และผู้หญิงอีก 4 คน ในช่วงหลังแต่งงานมานี้ คุณศรีสมรได้ลาออกจากการทำงานเพื่อมาทำหน้าที่เป็นแม่บ้านดูแลบุตรทั้ง 5 คน จนกระทั่งบุตรคนสุดท้ายเข้าโรงเรียน คุณศรีสมรจึงกลับมาทำงานเป็นพยาบาลอีกครั้งที่เทศบาล 7 ปี และได้ลาออกมาทำงานที่บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งจนถึงอายุ 70 ปี ปัจจุบันคุณศรีสมรมีรายได้ประมาณ 20,000 บาทต่อเดือน ซึ่งมาจากบุตรคนโตให้ 6,000 บาท บุตรคนที่สองไม่ได้ให้เป็นเงินเดือน แต่จะให้ตามความต้องการเพราะว่าอยู่ด้วยกัน บุตรคนที่สามให้ 4,000 บาท บุตรคนที่สี่ให้ 7,000 บาท และบุตรคนที่ห้าให้ 3,000 บาท

คุณศรีสมรเข้าวัดปากน้ำและเริ่มบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเพียงวัดเดียวมาตั้งแต่ พ.ศ.2500 โดยมีพี่สาวซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกันเป็นผู้ชักชวนมา นอกจากจะบริจาคเงินแล้ว คุณศรีสมรยังได้บริจาคหนังสือเรียนให้แก่พระในบางโอกาสอีกด้วย สำหรับหน้าที่สำคัญในวัดคือ เป็นพยาบาลดูแลพระภิกษุสามเณร แม่ชีที่ห้องพยาบาลของวัดโดยได้เริ่มงานนี้มาตั้งแต่ พ.ศ.2540 นอกจากนี้ยังเป็นสมาชิกสมาคมศิษย์หลวงพ่อดอกน้ำ ตั้งแต่ พ.ศ.2514 โดยได้ช่วยเหลือสมาคม เช่นนำสิ่งของไปให้แก่วัดต่างจังหวัด เป็นต้น คุณศรีสมรได้วางอนาคตเกี่ยวกับศาสนาไว้ว่า ตนจะปฏิบัติธรรมและถือศีล 8 ทุกวันจะไปตลอดชีวิต และมีความต้องการที่จะสร้างเมรุให้วัดอัปสรสวรรค์ซึ่งติดกับวัดปากน้ำให้ใหม่

คุณศรีสมรเริ่มเรียนวิชาธรรมกายพร้อมกับพี่สาวคนดังกล่าวมาตั้งแต่ พ.ศ.2500 มีผู้สอน คือ แม่ชีทองสุขและแม่ชีจันทร์ คุณศรีสมรใช้เวลาถึง 10 ปีจึงเห็นองค์พระในขณะที่กำลังจะนั่ง ภายหลังจากนั้น คุณศรีสมรก็นั่งมาเรื่อยๆ แต่ก็เห็นองค์พระขนาดหน้าตัก 20 วาเป็นบางครั้ง ถ้าหากนั่งในเวลาที่เหนื่อยก็จะไม่เห็นองค์พระ คุณศรีสมรกล่าวว่า วิชาธรรมกายเป็นวิชาที่สอนให้มีสติ ให้เข้าใจหลักเหตุและผล ทำให้เรารู้ตัวว่าเราเกิดมาเพื่อใช้กรรมในอดีต และได้อธิบายเพิ่ม

เดิมเกี่ยวกับเรื่องนิพพานไว้ว่าเป็นอตตตา เพราะเป็นสิ่งที่สัมผัสได้ เป็นสิ่งที่รู้และเข้าใจได้เฉพาะพวกที่นิ่งสมาธิด้วยกันเท่านั้น

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

คุณศรีสมรจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่วัดปากน้ำ กล่าวคือ คุณศรีสมรจะเดินทางจากบ้านมาวัดปากน้ำในวันจันทร์ตอนเย็นและค้างคืนอยู่ที่วัดทุกคืนจนถึงวันอาทิตย์จึงกลับไปค้างคืนที่บ้านแล้วกลับมาวัดใหม่อีกครั้งในวันจันทร์

ตารางที่ 25 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณศรีสมร

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 15.00 น. – 17.00 น.	นั่งสมาธิ	วัดปากน้ำ
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 18.00 น. – 20.00 น.	นั่งสมาธิ	วัดปากน้ำ
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 24.00 น.	สวดมนต์ก่อนเข้านอน	วัดปากน้ำ

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณศรีสมรได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำอยู่เพียงวัดเดียว หลักการเกี่ยวกับการบริจาค คือ บริจาคให้มากน้อยตามรายได้ ทั้งนี้เพื่อที่จะไม่ทำให้ครอบครัวเดือดร้อน เงินบริจาคส่วนใหญ่ คือ เงินทำบุญถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ซึ่งจะทำปีละ 22,000 บาท เนื่องจากเป็นประธาน ตลอดชีพ และจงเป็นประธานเอกในปีพ.ศ. 2555 สำหรับค่าใช้จ่ายรายเดือนนั้นประกอบด้วย ค่าภัตตาหาร 300 บาท ค่าบำรุงธรรมกาย 100 บาท ค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้า 100 บาท ค่ายา 100 บาท ปัจจัยถวายสามเณรทุกวันพระเดือนละ 1,200 บาท ปัจจัยถวายพระภิกษุในวันสวด ปาฏิโมกข์เดือนละ 200 บาท ค่าไถ่ชีวิตโคและกระบือ 200-300 บาท

ตารางที่ 26 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณศรีสมร

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	47,000
2542	47,000
2543	47,000
2544	47,000
2545	47,000
รวม	235,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณศรีสมร ได้แก่ คุณยาย บิดา และน้อง กล่าวคือ ในวัยเด็ก คุณยายจะพาคุณศรีสมรไปทำบุญที่วัดชนะสงคราม ในทุกๆ วันพระ สำหรับบิดาของคุณศรีสมรนั้น เป็นคนใจบุญ ชอบสอนและอธิบายเรื่องศีลและ ทานให้คุณศรีสมรฟังอยู่เป็นประจำ และเมื่อบิดากลับจากทำบุญที่วัด ก็จะนำเรื่องต่างๆ มาเล่า เช่น เรื่องการทำบุญและธรรมะให้คุณศรีสมรฟังอยู่เสมอ สำหรับน้องๆ นั้น ก็เป็นชาวพุทธที่ดีกัน ทุกคน มักจะเข้าวัดเป็นประจำ แม้ว่าน้องๆ อาจจะไปวัดอื่นๆ บ้าง แต่ก็ไม่ได้มีความขัดแย้งกันกับ คุณศรีสมรที่มาเข้าวัดปากน้ำ

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณศรีสมร ได้แก่ สามีและบุตร กล่าวคือ สามีไม่เคยห้ามให้คุณศรีสมรมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ นอกจากนี้ ยังยินยอมให้คุณศรีสมรมาขอซื้อพราหมณ์ที่วัดปากน้ำได้ในระยะสั้น ๆ เช่น 3 วัน 5 วัน หรือ 7 วัน ส่วนบุตรทั้ง 5 คนนั้น คุณศรีสมรได้เริ่มพาบุตรทั้งหมดเข้ามาทำบุญที่วัดปากน้ำตั้งแต่ยังเล็ก และโดยเฉพาะบุตรสาวจะมาวัดปากน้ำเป็นประจำจนถึงปัจจุบัน บุตรทั้ง 5 ได้สนับสนุนให้คุณศรีสมรมาทำบุญที่วัด โดยได้แบ่งรายได้คนละ 2,000 บาท มาให้คุณศรีสมรไว้ทำบุญบริจาคเงินในแต่ละเดือน

กลุ่มเพื่อน

ปัจจุบันคุณศรีสมรมีเพื่อนทั้งหมดประมาณ 20 คน มีทั้งกลุ่มเพื่อนมัธยมศึกษาและกลุ่มเพื่อนพยาบาล สำหรับกลุ่มเพื่อนที่คุณศรีสมรสนิทมากที่สุด คือ กลุ่มเพื่อนมัธยมศึกษา คุณศรีสมรกล่าวว่า ไม่มีเพื่อนคนใดของคุณศรีสมรชักชวนให้มาทำบุญที่วัดปากน้ำเลย มีเพียงแต่จะบอกบุญให้คุณศรีสมรไปบริจาคเงินทำบุญให้แก่วัดอื่นๆ ดังนั้น คุณศรีสมรจึงเป็นผู้ชักชวนกลุ่มเพื่อนให้มาทำบุญที่วัดปากน้ำเอง

สื่อมวลชน

สื่อประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางศาสนาที่คุณศรีสมรรับ ได้แก่

- 1) รายการธรรมะทางโทรทัศน์ช่อง 11 ในทุกๆ คืน
- 2) หนังสือคำสอนของหลวงพ่อดอกปากน้ำ คุณศรีสมรจะอ่านบททวนหนังสือที่รวบรวมคำสอนของหลวงพ่อดอกปากน้ำ ซึ่งในการอ่านแต่ละครั้งนั้น ก็จะทำให้ได้ประเด็นใหม่ๆ ทั้งๆที่เคยอ่านมาแล้ว ดังนั้น การอ่านหนังสือคำสอนดังกล่าว จึงทำให้คุณศรีสมรมีความรู้ลึกซึ้งในคำสอนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ คุณศรีสมรยังอ่านวารสารต่างๆ ของวัด เช่น วารสารชมรมศิษย์วัดปากน้ำ และหนังสือตริธาเล่าเรื่องหลวงพ่อดอกปากน้ำ สำหรับหนังสือเล่มนี้ คุณศรีสมรบอกว่าอ่านมาประมาณ 3 ครั้งแล้ว และจากการที่ได้อ่านประวัติของหลวงพ่อดอกปากน้ำ ก็ได้ทำให้คุณศรีสมรเกิดความศรัทธาต่อหลวงพ่อดอกปากน้ำ และอยากทำบุญให้วัดปากน้ำมากขึ้น

ความเชื่อทางศาสนา

คุณศรีสมรมีความเชื่อทางศาสนาในเรื่องบุญบาปเป็นอย่างมาก มองว่า แต่ละคนที่มีชีวิตแตกต่างกัน บางคนรวย บางคนจนนั้นก็เพราะบุญบาปของแต่ละคน ดังนั้น จึงต้องทำความดีให้มากๆ โดยการทำบุญทำทานตลอดเวลา สม่าเสมอเพื่อที่จะได้ไม่ต้องลำบากในชาติหน้า คุณศรีสมรมคิดว่า การทำบุญจะเปรียบเสมือนการสะสมเสบียงไว้ไปสู่จุดหมายปลายทางในชาติหน้า สำหรับการบริจาคเงินเป็นจำนวนมากนั้น คุณศรีสมรมเห็นว่า อาจจะไม่ทำให้เกิดบุญมาก ถ้าผู้บริจาคไม่มีศรัทธา การทำบุญให้ได้บุญมากนั้น จะต้องมีความศรัทธามากทั้งก่อนทำ กำลังทำ และหลังทำ ที่สำคัญจะต้องคำนึงถึงหลักเนื้อหาของบุญ กล่าวคือ การทำบุญให้แก่ผู้ที่มีบารมีมากจะทำให้ได้บุญมากนั้นเปรียบได้กับการหว่านข้าวลงในที่ดี ก็จะทำให้ได้พืชผลเจริญงอกงาม และจะต้องทำโดยไม่มีเงื่อนไข ซึ่งถ้าหากทำได้ดังนี้ ก็จะทำให้เกิดบารมีนำไปสู่ความสำเร็จ

คุณศรีสมรมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อดอกน้ำมาก เมื่อตนมีความต้องการหรือความเดือดร้อนก็มักจะมาขอบารมีจากหลวงพ่อดอกน้ำให้ช่วยเหลือ และจะประสบความสำเร็จทุกครั้ง เช่น เรื่องการย้ายหน้าที่การงานของสามี เรื่องการเรียนในระดับปริญญาเอกของบุตรที่ประเทศฝรั่งเศส และเรื่องของหลานที่เคยเกเรและปัจจุบันกลับตัวเป็นคนดี เป็นต้น

ปัจจุบัน คุณศรีสมรมีความต้องการที่จะพยายามทำความดีโดยที่ไม่ก่อให้เกิดโทษต่อใคร และเห็นว่าชีวิตของตนและบุตรนั้นประสบความสำเร็จแล้วเพราะ บุตรเรียนจบปริญญาทุก คน มีการงานที่มั่นคง รักใคร่ปรองดองกัน และเลี้ยงตนเองในยามชราได้ ส่วนเป้าหมายของชีวิตในขณะนี้ คือ ต้องการที่จะนั่งสมาธิ เพราะต้องการที่จะตัดกิเลส เนื่องจากคุณศรีสมรมยังมีความต้องการอยากที่จะมีเงินมากๆ เพื่อนำไปทำบุญ

เหตุผลทางปัญญา

คุณศรีสมรมีความเชื่อในด้านอื่นๆ ที่ไม่ใช่ความเชื่อทางศาสนาในการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ คือ เห็นว่า การทำบุญนั้นจะเป็นการสืบทอดพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ต่อไป นอกจากนี้ ยังเห็นว่า การบริจาคเงินให้วัดปากน้ำและวัดได้นำเงินไปสร้างหอพระไตรปิฎกที่พุทธมณฑลนั้น จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และการนำเงินไปให้เป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนและสามเณรนั้น ก็จะเป็นการทำให้เมื่อบุคคลเหล่านี้เรียนจบแล้ว จะได้ทำความดีให้แก่สังคมสืบต่อไป

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

คุณศรีสมรมีความคาดหวังก่อนจะทำบุญไว้เป็นเรื่องเกี่ยวกับชาติหน้า คือ ขอให้ตนได้เกิดในประเทศที่ดี มีสิ่งแวดล้อมที่ดี พ่อแม่มีศีลธรรม มีพรหมวิหารสี่ มีพี่น้องเป็นมิตรกัน และขอให้ดวงตาเห็นธรรม สำหรับผลที่ได้รับจากการทำบุญที่เห็นได้ในชาตินี้คือ ทำให้ตนได้รับผลตอบแทนในทางที่ดีในด้านครอบครัว บุตรทุกคนจบการศึกษาที่ดี มีครอบครัวที่ดี และเข้าวัดกันทุกคน ตนรู้สึกพอใจกับผลตอบแทนที่ได้ ซึ่งตนก็ไม่ได้คาดหวังอะไรที่เป็นไปไม่ได้ เช่น ขอให้ตนเองมีเงินมากมาย อยากรักดี คุณศรีสมรมคิดว่า ตนก็ได้รับผลบุญในด้านนี้ กล่าวคือ ตนได้รับเงินพิเศษเพิ่มเข้ามาในชีวิตเรื่อยๆ จากบุตร ทำให้ตนนำเงินที่ได้เพิ่มมานั้นไปทำบุญบริจาคให้วัดเพิ่มมากขึ้น และคิดว่าหากมีเงินมากขึ้น ก็จะนำเงินมาบริจาคเงินให้วัดมากขึ้นตาม

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3 : คุณวัลลี (นามสมมติ)

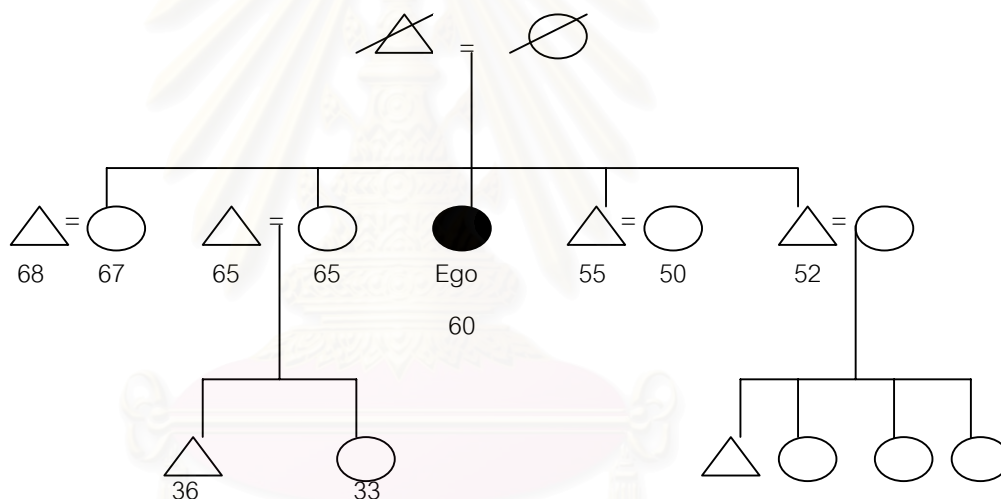
ข้อมูลทั่วไป

เพศหญิง อายุ 60 ปี สถานภาพโสด เกิดที่จังหวัดอ่างทอง มีพี่น้อง 5 คน คุณวัลลีเป็นบุตรคนกลาง มีพี่สาว 2 คน และน้องชาย 2 คน บิดาของคุณวัลลีรับราชการเป็นปลัดอำเภอ ส่วนมารดามีอาชีพแม่บ้าน ปัจจุบันบิดาและมารดาเสียชีวิตแล้ว คุณวัลลีจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนวัดประดู่ในทรวงธรรม และเมื่อจบการศึกษาแล้วคุณวัลลีก็ไม่ได้ทำงานเลยจนถึงปัจจุบัน แต่ได้มาทำงานในฐานะเป็นผู้ช่วยเลขาสมาคมศิษย์หลวงพ่อดำปางน้ำ ตั้งแต่พ.ศ. 2526 ในขณะนี้คุณวัลลีมีรายได้ที่ได้รับจากพี่สาวคนโตเดือนละ 7,000 บาท

คุณวัลลีเข้าวัดป่าตั้งตั้งแต่ พ.ศ.2514 โดยพี่สาวคนโตเป็นผู้ชักชวนมา และมักจะช่วยงานต่างๆ ภายในวัด ต่อมาเมื่อมารดาเสียชีวิตประมาณปีพ.ศ.2519 จึงได้เข้ามาทำงานที่วัดอย่างเต็มตัว แต่เดิมนั้น คุณวัลลีไม่ได้คิดที่จะอยู่วัด แต่เมื่อมาใช้เวลาส่วนใหญ่ช่วยงานวัด จึงทำให้งานบ้าน เช่น เรื่องอาหารการกินมีความบกพร่อง ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับพี่สาวที่อยู่ด้วยกัน ดังนั้นจึงได้ตัดสินใจที่จะเข้ามาอยู่วัดภายหลังจากนั้น ในส่วนของการบริจาคตนั้น คุณวัลลีไม่ได้บริจาคเงินให้วัดป่าปางน้ำทีเดียว แต่ยังได้บริจาคให้วัดอื่นๆ ตามที่มีคนบอกบุญมา แต่จำนวนเงินที่บริจาคให้ไปนั้นไม่มากเท่าที่ทำที่วัดป่าปางน้ำ นอกจากนี้ คุณวัลลียังได้บริจาคโลหิตให้แก่สภาอากาศไทยที่มารับบริจาคที่วัดป่าปางน้ำเป็นจำนวนถึง 66 ครั้งแล้ว สำหรับในอนาคตนั้น คุณวัลลีมีความตั้งใจที่จะขายบ้านที่จรัญสนิทวงศ์ ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 3 ล้านบาทเพื่อถวายวัดป่าปางน้ำ

พี่สาวของคุณวัลลีเป็นผู้ชักชวนให้คุณวัลลีมานั่งสมาธิที่วัดปากน้ำโดยฝึกนั่งที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งในสมัยนั้นตีกชาหรือหอเจริญวิปัสสนายังสร้างไม่เสร็จ คุณวัลลีมีความเชื่อเกี่ยวกับวิชาธรรมกายว่าจะสามารถรักษาอาการป่วยได้ ดังนั้น จึงได้นำภาพถ่ายของมารดาที่กำลังป่วยเป็นไขมันอุดตันในเส้นเลือดในสมองมาให้อาจารย์ตรีธาซึ่งเป็นอาจารย์สอนวิชาธรรมกายที่วัดปากน้ำช่วย และอาจารย์ก็สามารถช่วยทำให้มารดาของตนฟื้นขึ้นมาได้ นอกจากนี้วิชาธรรมกายยังช่วยรักษาโรคต่อมไทรอยด์อักเสบของคุณวัลลี กล่าวคือ ทำให้คุณวัลลีผ่าตัดได้อย่างปลอดภัย และมีชีวิตอยู่อย่างปกติสุข

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

ปัจจุบัน คุณวัลลีใช้เวลาส่วนใหญ่ช่วยงานของสมาคมศิษย์หลวงพ่อวัดปากน้ำอยู่ที่หอเจริญวิปัสสนา และได้นอนค้างที่วัดทุกวันมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว

ตารางที่ 27 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณวัลลี

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 18.00 น. – 19.30 น.	นั่งสมาธิ	วัดปากน้ำ
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 22.00 น.	สวดมนต์ก่อนเข้านอน	วัดปากน้ำ

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณวัลลีได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำปีละประมาณ 70,400 บาท โดยแบ่งออกเป็นเงินทำบุญทอดกฐินซึ่งตนเป็นประธานตลอดชีพ 22,000 บาท และได้จองเป็นประธานเอกเอนามของบิดาและมารดาของตนไว้ในอีก 100 ปีข้างหน้า ซึ่งคุณวัลลีได้ฝากเงินเข้าบัญชีธนาคารของวัดปากน้ำไว้เรียบร้อยแล้ว เพื่อตัดปัญหาที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ตนได้เสียชีวิต เงินทำบุญทอดผ้าป่า 10,000 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายรายเดือนนั้น ประกอบด้วยค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้า 200 บาท ค่าธรรมกาย 1,000 บาท ค่ายา 1,000 บาท และปัจจัยถวายสามเณร 1,000 บาท

ตารางที่ 28 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณวัลลี

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	70,400
2542	70,400
2543	70,400
2544	70,400
2545	70,400
รวม	352,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณวัลลี ได้แก่ มารดา พี่สาว และน้องชาย กล่าวคือ ในวัยเด็กสมัยที่คุณวัลลียังอยู่ที่จังหวัดอ่างทองนั้น มารดาจะพาตนไปทำบุญที่วัดทุกวันพระ และจะชวนคุณวัลลีให้ตักบาตรอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้ยังอบรมสั่งสอนไม่ให้คุณวัลลีทำบาป ซึ่งตัวอย่างที่มารดาทำให้เห็นชัดเจน คือ การไม่ฆ่าสัตว์เพื่อนำมาประกอบอาหาร ส่วนน้องชายก็เป็นคนที่ชอบเข้าวัดมาก และมักจะช่วยพระถือปิ่นโตไปส่งที่วัดเสมอ สำหรับพี่สาวคนโตของคุณวัลลี นั้น นับได้ว่าเป็นบุคคลในครอบครัวที่มีความสำคัญที่สุดในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญ เนื่องจากเป็นผู้สนับสนุนและชักจูงให้คุณวัลลีเข้ามาวัดปากน้ำเพื่อมานั่งสมาธิและทำบุญ

กลุ่มเพื่อน

เมื่อจบการศึกษา คุณวัลลีและเพื่อนๆ ที่เรียนด้วยกันต่างก็ได้แยกย้ายกันไปทำงาน และไม่ได้ติดต่อกันอีกเลย ปัจจุบัน กลุ่มเพื่อนของคุณวัลลีทั้งหมดก็คือ กลุ่มเพื่อนที่มาทำงานให้ วัดปากน้ำ ดังนั้น คุณวัลลีจึงไม่มีเพื่อนสมัยที่เรียนหนังสือด้วยกันชักชวนให้มาทำบุญที่วัดปากน้ำเลย แต่คุณวัลลีเองจะเป็นคนแนะนำและชักชวนให้พุทธศาสนิกชนที่มาปฏิบัติธรรมที่วัดปากน้ำบริจาคเงินให้วัดเอง

สื่อมวลชน

สื่อประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางศาสนาที่คุณวัลลีรับ ได้แก่

- 1) เทปบันทึกเสียงการเทศน์ของเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ซึ่งคุณวัลลีจะฟังเมื่อตนมีเวลาว่างจากการทำงานให้วัด
- 2) หนังสือของวัดที่คุณวัลลีอ่าน ได้แก่ หนังสือมงคลสาร พระกฐินพระราชทาน รายงานกิจการของมูลนิธิหลวงพ่อดอกปากน้ำ ประวัติหลวงพ่อดอกปากน้ำของอาจารย์ตรีธา นิยมขำ นอกจากนี้คุณวัลลีจะอ่านหนังสือของวัดแล้ว คุณวัลลียังได้อ่านวรรณกรรมเรื่องกฎแห่งกรรมของท.เลียงพิบูลย์ ซึ่งคุณวัลลีเห็นว่า งานดังกล่าวทำให้ตนมีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดี การอ่านนั้นไม่ได้ทำให้ตนมีความต้องการที่จะบริจาคเงินให้วัดแต่อย่างใด

ความเชื่อทางศาสนา

คุณวัลลีมีความเชื่อทางศาสนาว่า การที่เรามีความตั้งใจในการทำบุญ จะทำให้ได้รับสิ่งที่ดีๆ ตอบแทนกลับมาในชีวิต ทำให้ได้เจอแต่คนดีๆ ส่วนเรื่องชาตินี้คุณวัลลีไม่ทราบว่า จะมีจริงหรือไม่ แต่ก็ได้หวังไว้ว่า หากชาตินี้มีจริง ก็อยากที่จะให้ชีวิตของตนได้ประสบกับสิ่งที่ดีที่ตนได้ทำไปในชาตินี้ คุณวัลลีมองว่า การทำบุญนั้นเปรียบเสมือนการปลูกต้นไม้ ซึ่งตนก็อยากที่จะเห็นการเจริญเติบโตของต้นไม้ที่ตนเองปลูก ความปรารถนาในชาตินี้ของคุณวัลลีคือ อยากที่จะเกิดมาเป็นบุตรของบิดาและมารดาในชาตินี้อีกครั้ง ตลอดจนได้รับการศึกษาที่สูงกว่าในชาตินี้ และการที่จงเป็นประธานกฐินนั้น ก็มีความเชื่อที่จะทำให้ชาตินี้เป็นใหญ่ คุณวัลลีมีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมมาก เพราะตนได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว 3 เหตุการณ์ ได้แก่ เหตุการณ์แรก ในตอนเป็นเด็ก คุณวัลลีเคยช้อนปลาในแม่น้ำมาแช่น้ำสบู่อุ่นจนปลาตาย เมื่อโต

ขึ้น บางครั้งคุณวัลลีมีความรู้สึกเหมือนมีฟองสบู่มาจุกอยู่ที่หลอดลม ทำให้หายใจไม่ออก ต่อมาเมื่อมาอยู่วัด อาการดังกล่าวก็ได้หายแล้ว เหตุการณ์ที่สอง คือ ตอนยังเป็นเด็ก คุณวัลลีเคยเอาถ่านร้อนๆ ไปจี้บนหลังสุนัข ซึ่งทำให้คุณวัลลีเป็นฝีขึ้นที่หลังเมื่อโตขึ้น และเหตุการณ์ที่สาม คือ คุณวัลลีเคยฆ่าปลาตุ๊กโดยการปาดคอเพื่อนำมาทำอาหาร ทำให้ในภายหลัง ตนป่วยเป็นโรคต่อมไทรอยด์อีกเสบจนต้องผ่าตัด

ปัจจุบัน คุณวัลลีได้ยึดหลวงพ่อดปากน้ำเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจในการดำเนินชีวิต คุณวัลลีไม่ได้ตั้งเป้าหมายของชีวิตไว้ และรู้สึกพอใจในชีวิตขณะนี้ เพราะการที่ได้มาอยู่ที่วัดปากน้ำนั้น ทำให้ตนมีจิตใจที่สบาย ไม่ต้องไปดิ้นรนตะเกียกตะกาย มีความพอใจกับความพอมีพอใช้ และพอใจที่ได้ทำบุญให้กับวัดนี้

เหตุผลทางปัญญา

สาเหตุที่คุณวัลลีมาทำบุญบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ คือ ความศรัทธาที่มีต่อวัดและหลวงพ่อดปากน้ำ ตลอดจนเป็นเรื่องของความเชื่อทางศาสนาในเรื่องของบุญ ชาติหน้าและกฎแห่งกรรม ไม่ได้มีเรื่องของเหตุผลทางปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้อง คุณวัลลีไม่คิดว่าการที่ตนมาทำบุญที่วัดนี้จะเป็นการเกี่ยวข้องกับการสืบทอดพุทธศาสนาแต่อย่างใด

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

สิ่งที่คุณวัลลีคาดหวังว่าจะได้รับจากบริจาคเงินให้วัด คือ ความหวังให้บิดาและมารดาที่เสียชีวิตไปแล้วมีความสุข และถ้าหากชาติหน้ามีจริง ก็หวังว่าเมื่อตนเสียชีวิตไปแล้ว จะได้ไปเกิดเป็นบุตรของบิดามารดาใหม่อีกครั้งในชาติหน้า สำหรับสิ่งตอบแทนที่เข้ามาในชีวิตหลังจากบริจาคเงินให้วัดแล้ว คือ การได้มีโอกาสไปนมัสการพระตามวัดต่างๆ ที่ประเทศอินเดีย และประเทศศรีลังกากับคณะวัดปากน้ำ คุณวัลลีมองว่าการได้ไปต่างประเทศในครั้งนั้นถือได้ว่าเป็นกำไรชีวิต ทำให้ตนได้เปิดโลกกว้างขึ้น

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 : คุณสมหมาย (นามสมมติ)

ข้อมูลทั่วไป

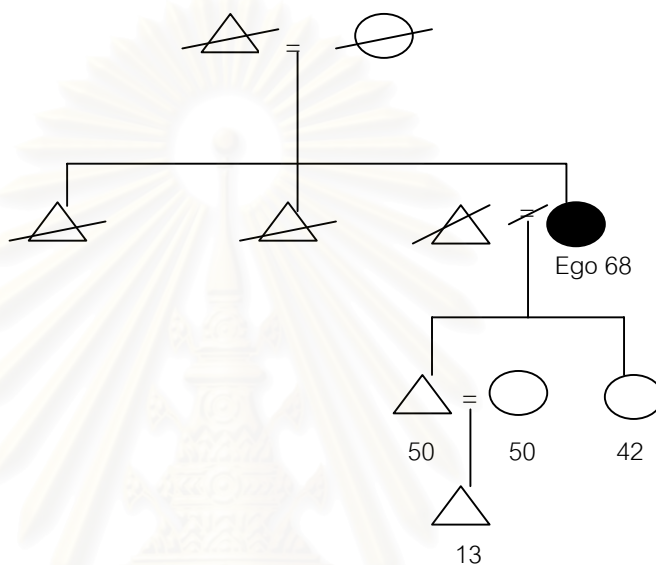
เพศหญิง อายุ 68 ปี สถานภาพหย่าร้าง เกิดที่จังหวัดสุพรรณบุรี มีพี่ชาย 2 คน ปัจจุบันบิดา มารดา และพี่ชายทั้งสองได้เสียชีวิตหมดแล้ว คุณสมหมายเกิดในครอบครัวคนจีนที่ทำอาชีพค้าขาย ต่อมาได้ย้ายตามครอบครัวมาอยู่ลำปางจนเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังจากนั้น ก็ได้เรียนตัดเย็บเสื้อผ้า และเมื่อเรียนจบ จึงได้ประกอบอาชีพรับจ้างตัดเสื้อผ้าและทำขนมเค้กขาย ระหว่างที่ทำงานนั้น คุณสมหมายก็ได้เก็บเงินเพื่อซื้อบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง สำหรับสามีของคุณสมหมายนั้นรู้จักกันโดยผ่านทางผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่าย ดังนั้น การแต่งงานของคุณสมหมายจึงมีลักษณะเป็นการคลุมถุงชน และได้หย่ากันภายในเวลาต่อมา สามีของคุณสมหมายได้เสียชีวิตไปเมื่อประมาณ 5 ปีที่ผ่านมา คุณสมหมายมีบุตร 2 คน บุตรคนโตเป็นผู้ชายไปเรียนหนังสือที่ประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่อายุ 17 ปี จนจบการศึกษาในระดับปริญญาโท และได้แต่งงานกับคนไทยทำงานอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาจนถึงปัจจุบัน ส่วนบุตรสาวคนสุดท้ายนั้นเป็นโสด จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 รายได้ของคุณสมหมายในปัจจุบันนั้นมาจากดอกเบี้ยที่ฝากไว้กับธนาคารเดือนละประมาณ 30,000 บาท

คุณสมหมายเข้าวัดป่าน้ำตั้งแต่ พ.ศ.2526 และได้เข้ามาอยู่ที่วัดป่าน้ำอย่างถาวรตั้งแต่ พ.ศ. 2530 โดยหนีสามีออกมาจากบ้าน เนื่องจากมีปัญหาภายในครอบครัว สามีไปมีภรรยาน้อย คุณสมหมายได้เข้ามาอยู่อาศัยในวัด เนื่องจากหลวงพ่อด่าน้ำมาเข้าฝันคุณสมหมายและชวนให้มาอยู่วัด ดังนั้น คุณสมหมายจึงได้ชวนบุตรสาวให้มาวัดป่าน้ำด้วยกัน ปัจจุบันคุณสมหมายได้ซื้อบ้านใกล้ๆ กับวัดป่าน้ำให้บุตรสาวแยกไปอยู่ตามลำพัง สำหรับการบริจาคเงินนั้น คุณสมหมายได้เคยบริจาคเงินให้วัดอื่นๆ นอกจากวัดป่าน้ำอีกด้วย เช่น วัดที่จังหวัดนครปฐม พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง โดยทำบุญวัดละ 1,000,000 บาท ปัจจุบันหน้าที่ของคุณสมหมายในวัดป่าน้ำ คือ ช่วยขายหนังสือประวัติหลวงพ่อด่าน้ำ ในอนาคต คุณสมหมายมีความตั้งใจที่จะบริจาคชุดเครื่องเพชร 10 ชุด มูลค่า 5,000,000 บาทให้แก่วัดป่าน้ำ

คุณสมหมายได้เรียนวิชาธรรมกายเมื่อเข้ามาอยู่ที่วัดป่าน้ำที่หอเจริญวิปัสสนากับอาจารย์ตรีธา คุณสมหมายพบว่าตนสามารถฝึกสำเร็จได้ในระดับหนึ่ง บางครั้งเวลาตนนอนหลับตา ก็จะได้เห็นภาพหรือได้ยินเสียงเกี่ยวกับชีวิตของตนในอดีตที่ผ่านมา ทำให้ตนได้เข้าใจถึงสาเหตุ

ของชีวิต และบางครั้งยังทำให้ตนเห็นเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ คุณสมหมายเห็นว่า การนั่งสมาธิมีประโยชน์ คือ ทำให้จิตใจสบาย และมีสติปัญญาแก้ไขปัญหา โดยหาทางออกได้อย่างอัตโนมัติ

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

คุณสมหมายใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในวัดปากน้ำบริเวณศาลารูปหล่อหลวงพ่อดาวปากน้ำ ทำให้ไม่มีเวลาว่างที่จะไปนั่งสมาธิที่หอเจริญวิปัสสนา เมื่อมีเวลาว่างคุณสมหมายก็จะออกไปซื้อสินค้าหรือตัดเสื้อผ้า และไปเยี่ยมบุตรสาวที่บ้าน ส่วนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาที่ทำเป็นประจำทุกวัน คือ สวดมนต์ตอนเช้าและก่อนเข้านอน

ตารางที่ 29 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณสมหมาย

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 04.00 น.	สวดมนต์	วัดปากน้ำ
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 21.00 น.	สวดมนต์	วัดปากน้ำ

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

เมื่อ พ.ศ. 2541 คุณสมหมายได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำเป็นจำนวนมากที่สุด คือ 10,000,000 บาท โดยนำเงินมาจากการขายที่ดินได้ 2,500,000 บาท และขายบ้านได้ 5,000,000 บาทเมื่อ 10 ปีที่แล้ว ผสมกับเงินที่ตนมีอยู่ในธนาคาร สำหรับการบริจาคเงินที่ทำเป็นประจำ คือ เงินทำบุญทอดกฐิน 22,000 บาท เงินทำบุญทอดผ้าป่า 10,000 บาท ค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้า เดือนละ 1,000 บาท ค่าไถ่ชีวิตโคและกระบือปีละ 12,000 บาท ส่วนการบริจาคเงินให้มูลนิธิวัดปากน้ำนั้น คุณสมหมายได้บริจาคเริ่มต้นไว้ 200,000 บาท แต่ไม่ได้เพิ่มทุนทุกปีและไม่ได้กำหนดว่าจะต้องเพิ่มเท่าไร

ตารางที่ 30 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณสมหมาย

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	10,056,000
2542	56,000
2543	56,000
2544	56,000
2545	56,000
รวม	10,280,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณสมหมาย คือ บิดาและมารดา กล่าวคือ บิดาและมารดาของคุณสมหมายเป็นคนที่ชอบทำบุญมาก ถึงแม้ว่า บิดาและมารดาจะเป็นคนจีน แต่ก็นิยมไปวัดไทยเพื่อทำบุญทุกวันพระ และเมื่อได้รับการบอกบุญจากเพื่อนให้ทำบุญที่วัดต่างๆ บิดาและมารดาก็จะร่วมบริจาคเงินทำบุญด้วยทุกครั้ง ที่สำคัญยังได้ชวนให้พี่ชายทั้งสองและคุณสมหมายร่วมบริจาคเงินด้วย

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณสมหมายนั้น มีเพียงบุตรสาวเท่านั้น กล่าวคือ บุตรสาวจะเป็นบุคคลเดียวในครอบครัวที่มีลักษณะนิสัยใจคอเป็นคนชอบทำบุญ และสนับสนุนให้คุณสมหมายบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเป็นจำนวนมาก ใน

ขณะที่ สามีและบุตรชายนั้นมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับคุณสมหมาย กล่าวคือ เมื่อสามีของคุณสมหมายไปมีภรรยาใหม่ จึงทำให้มีปากเสียงกับคุณสมหมาย ด้วยเหตุนี้ คุณสมหมายจึงตัดสินใจที่จะมาอยู่วัดปากน้ำโดยได้หนีสามีมา ต่อมาเมื่อสามีทราบก็มาตามตัวคุณสมหมายถึงที่วัดให้กลับบ้าน แต่คุณสมหมายไม่ยอมกลับไป นอกจากนี้ สามีของคุณสมหมายยังไม่พอใจที่คุณสมหมายได้บริจาคเงินให้วัด อย่างไรก็ตาม คุณสมหมายได้หย่าขาดจากสามีและให้เงินสามีไป 1,000,000 บาท เพื่อที่จะได้ไม่ต้องเข้ามายุ่งกับชีวิตของตนอีก ส่วนบุตรชายนั้นก็ไม่ได้สนับสนุนให้คุณสมหมายบริจาคเงินให้วัด เนื่องจาก เมื่อบุตรชายกลับมาจากต่างประเทศพร้อมกับภรรยาเพื่อมาทำงานศพมารดาของภรรยา ลูกสะใภ้ของคุณสมหมายได้ไปพบใบอนุโมทนาที่ตนบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเป็นจำนวนเงิน 10,000,000 บาท จึงได้เกิดความไม่พอใจที่ตนไม่ยอมแบ่งเงินให้แก่บุตรชายแต่กลับเอาไปให้วัด จึงได้ไปยุให้บุตรชายโกรธตน

กลุ่มเพื่อน

เพื่อนสนิทของคุณสมหมายที่คบหากันได้เสียชีวิตไปหมดแล้วทุกคนก่อนที่คุณสมหมายจะมาเข้าวัดปากน้ำ เพื่อนสนิทกลุ่มดังกล่าวไม่เคยแนะนำให้ตนมาวัดปากน้ำและตนก็ไม่ได้ชักชวนให้เพื่อนคนใดมาทำบุญที่วัดปากน้ำ เพื่อนๆ ส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้ คือ เพื่อนที่มารู้จักกันที่วัดปากน้ำ

สื่อมวลชน

สื่อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางศาสนาสิ่งเดียวที่คุณสมหมายรับ คือ หนังสือธรรมะ ก่อนที่จะมาวัดปากน้ำ คุณสมหมายได้อ่านหนังสือธรรมะทั้งของหลวงปู่มั่นและหลวงพ่อวัดปากน้ำ สำหรับหนังสือของหลวงพ่อวัดปากน้ำที่เกี่ยวข้องกับวิชาธรรมกายนั้น ตนได้อ่านตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ.2526 จากการอ่านนี้เอง ทำให้ตนมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อวัดปากน้ำซึ่งทำให้อยากบริจาคเงินให้วัด และได้ทำให้ตนมีความสนใจที่จะนั่งสมาธิตามแนวของหลวงพ่อ โดยได้ลองหัดนั่งเองก่อนที่จะเข้ามาเรียนอย่างจริงจังที่วัดปากน้ำ

ความเชื่อทางศาสนา

จากการที่คุณสมหมายได้รับการปลุกฝังในเรื่องการทำบุญจากครอบครัวมาตั้งแต่วัยเด็ก จึงทำให้คุณสมหมายมีความเชื่อในเรื่องของบุญมาจนถึงปัจจุบัน คุณสมหมายเชื่อว่า การที่ตนเข้ามาช่วยทำงานให้วัดปากน้ำโดยไม่หวังที่จะได้รับเงินตอบแทน และการที่ตนได้บริจาคเงินให้วัดตามกำลังที่มี จะทำให้ตนได้บุญ ถึงแม้ว่าตนจะไม่ได้หวังว่าจะได้รับบุญมาก แต่ก็คิดว่าคงจะเกิดสิ่งดีๆ กับตนขึ้นอย่างแน่นอน ที่สำคัญ คุณสมหมายมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อดอกน้ำ ตนเคยฝันเห็นหลวงพ่อดอกน้ำมาชวนให้ตนมาเข้าวัด จึงทำให้ตนตัดสินใจเข้ามาช่วยงานวัดไปตลอดชีวิตของตน และจากการนั่งสมาธินั้น ทำให้ตนเชื่อว่านิพพานมีจริง ดังนั้น จึงพยายามทำความดีเพื่อที่จะทำให้ตนบรรลุนิพพานไม่ในชาตินี้ก็ชาติหน้า

คุณสมหมายเชื่อว่า หลวงพ่อดอกน้ำได้ช่วยทำให้ตนแก้ไขปัญหาคครอบครัวของตนที่เกิดขึ้นจากการที่สามีไปมีภรรยาใหม่ได้ การที่ตนมาทำงานให้วัดและบริจาคเงินให้วัดนั้น ตนคิดว่าเป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับตนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะทำให้ตนมีความสุข ปัจจุบัน คุณสมหมายไม่ได้มีความต้องการในด้านเงินทองอีก เพราะคิดว่าตนก็มีเงินมากเพียงพอแล้ว ถึงแม้จะบริจาคเงินให้วัดปากน้ำไปมากกว่า 10,000,000 บาท แต่ตนก็ยังมีเงินเหลือไว้สำหรับใช้จ่ายส่วนตัวอย่างไม่ลำบาก

เหตุผลทางปัญญา

สาเหตุที่คุณสมหมายบริจาคเงินให้วัดปากน้ำไปเป็นจำนวนมาก เพราะ คุณสมหมายคิดว่าตนไม่ได้มีภาระอะไรที่จะต้องเป็นห่วงอีกต่อไป เนื่องจาก สามีที่ตนหย่าและให้เงินไป 1,000,000 บาทก็ได้เสียชีวิตไปแล้ว บุตรชายก็ไปใช้ชีวิตอยู่ต่างประเทศกับครอบครัวของเขา ส่วนบุตรสาวนั้น ตนก็ซื้อบ้านให้อยู่มีเงินใช้อย่างสบายแล้ว ที่สำคัญ คุณสมหมายคิดว่า การเก็บเงินไว้กับตัว ไม่ได้ทำให้เกิดประโยชน์มากขึ้นแต่อย่างใด การที่ตนบริจาคเงินให้วัดถือได้ว่าเป็นการตอบแทนที่ตนเข้ามาอยู่อาศัยในวัดเป็นเวลาร่วมสิบปีหลังจากที่ตนหนีปัญหาคครอบครัวมาพึ่งวัด และคิดว่าวัดจะนำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากกว่าจะเก็บเอาไว้กับตนเอง ความคิดดังกล่าวจัดได้ว่าคุณสมหมายมีมากมีเหตุผลทางปัญญามาเกี่ยวข้องด้วยนอกเหนือไปจากความเชื่อทางศาสนา คุณสมหมายไม่อยากจะเก็บเงินไว้กับตัวเองไปจนเสียชีวิต เพราะกลัวว่าเมื่อเสียชีวิตไป

แล้ว จะทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการแย่งมรดกตามมา และกลัวว่าบุตรหลานของตนจะไม่ยอมนำเงินมาให้วัดปากน้ำ ดังนั้น ตนจึงตัดสินใจบริจาคเงินให้วัด 10,000,000 บาทไปเมื่อปีพ.ศ.2541

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

คุณสมหมายไม่ได้คาดหวังสิ่งใดจากการบริจาคเงินให้วัด เพราะคิดว่าการบริจาคเงินได้ทำให้ตนมีความสุขสบายใจ ตนให้เพราะอยากให้ ไม่ได้คิดว่าการบริจาคจะทำให้ใครในครอบครัวต้องเดือดร้อน และคิดว่าเป็นการตอบแทนวัดจากการที่ตนได้เข้ามาอาศัยอยู่ในวัด สำหรับสิ่งตอบแทนที่เข้ามาในชีวิตของตนนั้น คุณสมหมายเห็นว่า ทำให้จิตใจของตนมีความสุขสงบมากขึ้น และใช้ชีวิตอยู่ที่วัดได้อย่างสบายใจ

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 : คุณชุตติมา (นามสมมติ)

ข้อมูลทั่วไป

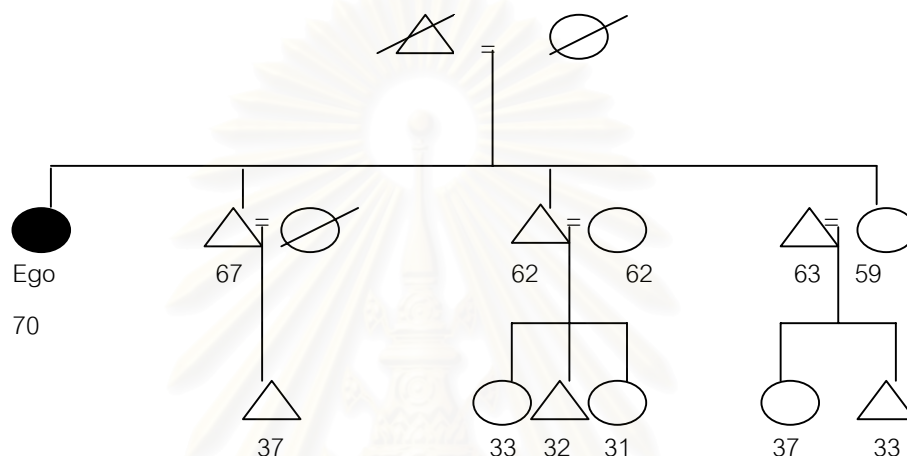
เพศหญิง อายุ 70 ปี สถานภาพโสด เกิดที่กรุงเทพฯ มีพี่น้อง 4 คน คุณชุตติมาเป็นพี่คนโต มีน้องชาย 2 คน และน้องสาวอีก 1 คน คุณชุตติมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนศึกษานารี และได้เข้าทำงานที่การรถไฟแห่งประเทศไทยจนเกษียณ ปัจจุบันมีรายได้จากการรับบำนาญประมาณ 21,000 บาทต่อเดือน

คุณชุตติมาได้เข้าวัดพระธรรมกายประมาณ 2-3 ปีก่อนที่จะมาเข้าวัดปากน้ำในปีพ.ศ. 2525 โดยมีเพื่อนเป็นผู้ชักชวนให้มานั่งสมาธิ และได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำแต่เพียงแห่งเดียวมาตลอดหลังจากนั้น คุณชุตติมาได้เคยมาบวชชีพราหมณ์ที่วัดปากน้ำในช่วงวันเฉลิมพระชนมพรรษา 12 พรรษาเป็นบางปี ปัจจุบัน คุณชุตติมาจะมานั่งสมาธิที่หอเจริญวิปัสสนาทุกสัปดาห์เพียงคนเดียว และคุณชุตติมายังทำบุญโดยการนิมนต์พระมาสวดบังสุกุลถวายหลวงพ่อดอกปากน้ำในเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งเป็นเดือนที่หลวงพ่อมรณภาพกับเพื่อนในทุกๆ ปี

ในส่วนของ การเรียนวิชาธรรมกายนั้น คุณชุตติมาได้เรียนการนั่งสมาธิตามหลักวิชาธรรมกายตั้งแต่ พ.ศ. 2525 กับอาจารย์ตรีธา สาเหตุที่ทำให้คุณชุตติมาต้องการที่จะนั่งสมาธิ คือ ต้องการที่จะช่วยมารดาที่ทุกข์ทรมานจากการป่วยเป็นอัมพาต ซึ่งทำให้มารดาของตนมีอาการทุเลาลงและจากโลกไปอย่างสบาย คุณชุตติมากล่าวว่า การนั่งของตนนั้น ไม่ได้ประสบความสำเร็จ

เห็นธรรมกาย เพราะเป็นเรื่องของบุญบารมีของแต่ละคน อย่างไรก็ดี การได้นั่งนั้นก็มีประโยชน์ทำให้ตนมีจิตใจที่ผ่องใสมากขึ้น

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

เนื่องจากสมัยที่ คุณชุตติมา ยังทำงานอยู่นั้นไม่สามารถมาทำบุญที่วัดในวันพระได้ ดังนั้น จึงมาวัดปากน้ำทุกวันเสาร์ และเมื่อตนเกษียณแล้ว ก็ได้ถือโอกาสมาทำบุญในวันเสาร์ เหมือนที่เคยทำ กิจกรรมหลักในการมาวัด คือ การนั่งสมาธิที่หอเจริญวิปัสสนาและถือศีล 8

ตารางที่ 31 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณชุตติมา

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 06.15 น.	ใส่บาตร	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 06.30 น.- 07.15 น.	สวดมนต์และนั่งสมาธิ	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 17.30น. - 18.15 น.	สวดมนต์และนั่งสมาธิ	บ้าน
เสาร์ เวลา 10.00 น. - 11.30น.	นั่งสมาธิและถือศีล 8 ตลอดทั้งวัน	วัดปากน้ำ

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณชุตติมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำแต่เพียงวัดเดียว และได้ตั้งทุนมูลนิธิในนามของตนเองให้แก่มูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำเมื่อปีพ.ศ.2534 เป็นจำนวนเงิน 1,000 บาท และได้เพิ่มทุนของตนทุกๆ เดือน โดยบริจาคเดือนละ 200 บาท จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้บริจาคเงินใส่ตู้รับบริจาคต่างๆ ที่ทางวัดวางไว้เดือนละประมาณ 500 บาท และเงินทำบุญทอดกฐิน 500 บาท

ตารางที่ 32 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณชุตติมา

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	8,900
2542	8,900
2543	8,900
2544	8,900
2545	8,900
รวม	44,500

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณชุตติมา คือ มารดา กล่าวคือ มารดาของตนเป็นคนที่ใส่บาตรทุกๆ เช้า และมักจะเรียกตนให้มาช่วยใส่บาตรด้วย ซึ่งมีผลทำให้ทุกวันนี้ คุณชุตติมาจะตื่นนอนตั้งแต่เช้ามาใส่บาตรทุกวัน นอกจากนี้ มารดา ยังสอนเรื่องการนำธรรมะมาใช้กับชีวิตประจำวันอีกด้วย และสอนให้ตนมีพรหมวิหาร 4 ส่วนบิดาของตนนั้น ไม่ได้มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องดังกล่าวนี้เท่าไร แต่บิดาจะให้คำแนะนำในเรื่องการศึกษาเท่านั้น ส่วนน้องๆ ของตนในวัยเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งน้องชายนั้น ไม่ได้ให้ความสนใจที่จะทำบุญหรือตักบาตร คุณชุตติมาจะเป็นบุตรเพียงคนเดียวของบ้านที่ได้ทำกิจกรรมดังกล่าวร่วมกับมารดา แต่ในปัจจุบันนี้ คุณชุตติมาเห็นว่า น้องทุกคนได้โตเป็นผู้ใหญ่แล้ว และต่างก็ได้ให้ความสนใจที่จะทำบุญมากขึ้นกว่าแต่ก่อนเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม น้องๆ ของตนก็ไม่ได้สนใจที่จะมาทำบุญที่วัดปากน้ำ แต่จะไปทำบุญที่วัดอื่นๆ ตามที่แต่ละคนเลือก

กลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนที่ทำงานของคุณชุตติมานับได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อคุณชุตติมาในการมาทำบุญที่วัดปากน้ำเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อปีพ.ศ.2525 เพื่อนผู้หญิงที่ทำงานของคุณชุตติมาจำนวน 2 คน ได้ชักชวนให้คุณชุตติมาทำบุญและปฏิบัติธรรมที่วัดปากน้ำ โดยชักชวนว่า วัดนี้เป็นวัดที่เหมาะสมแก่การมาปฏิบัติธรรม และในขณะนั้น คุณชุตติมากำลังมีความกังวลใจในอาการป่วยเป็นอัมพาตของมารดา ดังนั้น จึงอยากที่จะมาปฏิบัติธรรมเพื่อที่จะทำให้อาการของมารดาดีขึ้น คุณชุตติมาได้เข้าวัดปากน้ำมาเป็นประจำทุกสัปดาห์นับตั้งแต่วันที่เพื่อนชวน นอกจากนี้ เพื่อนทั้งสองของเธอก็ได้ชักชวนให้ตนมาเข้าร่วมทำบุญบั้งสุกุลให้หลวงพ่อดอกน้ำในเดือนกุมภาพันธ์อันเป็นเดือนที่หลวงพ่อมรณภาพในทุกๆ ปี

สื่อมวลชน

สื่อประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางศาสนาที่คุณชุตติมาได้รับ ได้แก่

- 1) รายการวิทยุของอาจารย์สุจินต์ ซึ่งสอนเรื่องธรรมะโดยเน้นเรื่องทางปริยัติควบคู่ไปกับการปฏิบัติ ในอดีตตนฟังรายการนี้อยู่เป็นประจำ แต่ปัจจุบันได้ฟังรายการนี้น้อยลง
- 2) หนังสือประวัติและคำสอนของหลวงพ่อดอกน้ำ คุณชุตติมาได้อ่านหนังสือดังกล่าวตั้งแต่ก่อนที่จะมาเข้าวัดปากน้ำ และคิดว่า การอ่านนั้น ได้มีส่วนทำให้คุณชุตติมาอยากที่จะเข้ามาปฏิบัติธรรมที่วัดแห่งนี้ตลอดจนอยากจะทำบุญบริจาคเงินที่วัดนี้ด้วย

ความเชื่อทางศาสนา

หลักธรรมที่คุณชุตติมายึดถือตลอดเวลา คือ พรหมวิหาร 4 อันประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา คุณชุตติมาได้ให้ความคิดเห็นเรื่องชาติหน้าโดยการเปรียบเทียบไว้ว่า การทำความดีในวันนี้ จะทำให้ได้ผลดีในวันพรุ่งนี้ ดังนั้น การที่เราทำความดีในชาตินี้ ก็จะส่งผลให้เราสุขสบายในชาติหน้า สิ่งที่เราหวังไว้คือนิพพาน เพราะจะได้ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป คุณชุตติมาหวังว่าการที่ตนปฏิบัติธรรมจะทำให้ตนมีบุญได้เข้าถึงนิพพานในชาติหน้าได้ ส่วนการบริจาคเงินให้วัดนั้น ตนเชื่อมั่นมั่นขึ้นอยู่ที่จิตใจของเราเวลาทำว่ามีความตั้งใจจริงหรือไม่ ถ้าหากมีความตั้งใจจริงก็จะทำให้ได้บุญมาก

คุณชุตติมามีความตั้งใจที่จะทำความดีให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตนไม่ได้คิดว่าตนเป็นคนดีมาก แต่ก็ได้พยายามทำดีมาตลอดชีวิตแม้ตายไปก็ภูมิใจที่ได้เกิดมา และคิดว่าตนประสบความสำเร็จในชีวิตแล้ว ถึงแม้จะเป็นโสดแต่ก็สามารถเลี้ยงตัวเองได้ ไม่ต้องทำให้น้องและหลานต้องลำบากมาดูแล และมีเงินเพียงพอที่จะแบ่งมาบริจาคให้วัดได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน

เหตุผลทางปัญญา

คุณชุตติมากล่าวถึงเหตุผลที่ตนมาบริจาคเงินให้มูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำอยู่ 4 ประการ ได้แก่

- 1) เงินกองทุนที่ตนตั้งไว้ไม่ได้สูญหายไปไหน เพราะทางวัดได้นำดอกผลที่เกิดจากต้นทุนมาใช้
- 2) ส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุและสามเณร
- 3) เป็นทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน
- 4) บำรุงเสนาสนะของวัดปากน้ำ ทำให้วัดเกิดการพัฒนา

จากเหตุผลดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นได้ว่า นอกจากคุณชุตติมาจะมีความเชื่อทางศาสนา ในการมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำแล้ว ยังมีเหตุผลทางปัญญาควบคู่ไปด้วย

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

ความคาดหวังของคุณชุตติมา คือ ต้องการให้ดวงตาของตนเห็นธรรม ซึ่งตนก็คิดว่ามันเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ เพราะการจะเข้าถึงธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ยาก แต่ก็หวังไว้ในชาติหน้า สำหรับสิ่งที่ตอบแทนเข้ามาในชีวิตหลังการทำบุญ คือ ทำให้ตนได้ความสงบสุขทางจิตใจ ถ้าหากย้อนเวลาได้ คุณชุตติมาอยากจะทำบุญที่วัดปากน้ำให้เร็วกว่านี้ คุณชุตติมารู้สึกเสียดายว่าตนมาทำบุญที่วัดนี้ช้าเกินไป ตนมาเข้าวัดนี้ตอนแก่แล้ว ทำให้มีเวลาที่จะมาทำบุญที่วัดนี้ลดลง

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 : คุณดารา (นามสมมติ)

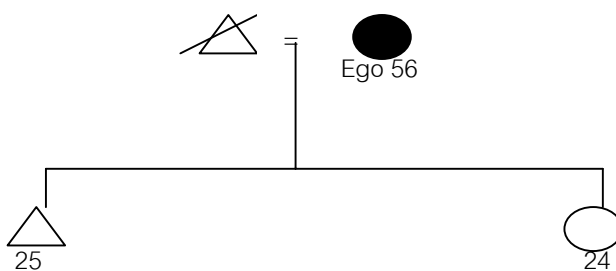
ข้อมูลทั่วไป

เพศหญิง อายุ 56 ปี สถานภาพม่าย เกิดที่จังหวัดนครปฐม มีพี่ชาย 3 คนและพี่สาว 1 คน ส่วนคุณดาราเป็นบุตรคนเล็ก คุณดาราจบการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต จากศิริราชพยาบาล และได้ศึกษาต่อด้านสูติรีเวชที่ศิริราชพยาบาล เมื่อศึกษาจบ จึงได้เข้าทำงานที่โรงพยาบาลกรุงเทพจนถึงปัจจุบัน สามีของคุณดาราเป็นแพทย์เหมือนกันแต่ได้เสียชีวิตเนื่องจากเนื้องอกในสมองเมื่อ พ.ศ. 2537 คุณดารามีบุตร 2 คน บุตรชายกำลังเรียนปริญญาโทอยู่ประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนบุตรสาวกำลังเรียนปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยมหิดล ปัจจุบัน คุณดารามีรายได้จากการทำงานที่โรงพยาบาลกรุงเทพเพียงแห่งเดียวเดือนละ 400,000 บาท

คุณดารารู้จักวัดปากน้ำผ่านทางเพื่อนรุ่นพี่ที่ทำงาน และได้เข้าวัดและเริ่มบริจาคเงินให้เมื่อพ.ศ. 2535 ต่อมาในปีพ.ศ. 2537 คุณดาราได้เข้ามาทำงานเป็นแพทย์ประจำห้องพยาบาลของวัดปากน้ำซึ่งจะเปิดทำการตรวจรักษาพระภิกษุสามเณรและแม่ชี ทุกๆ วันพุธ เวลา 16.30 น. ถึง 18.30 น. คุณดาราไม่ได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำเพียงวัดเดียว แต่ยังได้บริจาคเงินให้วัดพระธรรมกายซึ่งมากกว่าวัดปากน้ำประมาณปีละ 1,000,000 บาทเป็นอย่างต่ำ

คุณดาราได้เริ่มเรียนวิชาธรรมกายกับท่านเจ้าคุณภาวนาที่โรงพยาบาลเมื่อ พ.ศ. 2535 เนื่องจากเพื่อนที่ทำงานเป็นผู้นิมนต์มาสอนให้แก่แพทย์ หลังจากนั้น คุณดาราจึงได้เข้ามาศึกษาวิชาธรรมกายต่อที่วัดปากน้ำ ปัจจุบันคุณดารายังไม่บรรลุนิเืองศธรรมกาย คุณดาราเห็นว่า การนั่งสมาธิมีประโยชน์ช่วยให้จิตสงบ มีร่างกายแข็งแรง และถือได้ว่าเป็นการพักผ่อนทั้งกายและใจ

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

คุณดาราจะมาห้องพยาบาลที่วัดปากน้ำทุกวันพุธเพื่อตรวจรักษาพระและแม่ชี หลังจากรักษาเสร็จจึงนั่งสมาธิต่อ ส่วนวันเสาร์และวันอาทิตย์ก็จะมานั่งสมาธิที่วัดปากน้ำ นอกจากนี้ยังได้ไปนั่งสมาธิที่วัดพระธรรมกายทุกๆ วันพฤหัสบดีด้วย

ตารางที่ 33 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณดารา

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 05.30 น. – 06.15 น.	สวดมนต์และนั่งสมาธิ	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 22.00 น.	สวดมนต์	บ้าน
พุธ เวลา 18.45 น. – 19.45 น.	นั่งสมาธิ	วัดปากน้ำ
พฤหัสบดี เวลา 10.30 น. – 11.00น. และ 19.00 น. – 21.00 น.	นั่งสมาธิ	วัดพระธรรมกาย
เสาร์และอาทิตย์	นั่งสมาธิ	วัดปากน้ำ

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณดาราได้จองเป็นประธานเอกถวายผ้าพระกฐินในปีพ.ศ. 2666 สำหรับเงินบริจาคที่คุณดาราให้วัดปากน้ำเป็นประจำ ประกอบด้วย ค่าภัตตาหารเดือนละ 3,000 บาท ค่าน้ำประปาและไฟฟ้าเดือนละ 2,000 บาท เงินบริจาคใต้ชีวิตโคและกระบือปีละ 4 ตัว ตัวละ 13,000 บาท เงินทำบุญถวายภัตตาหารเนื่องในวันเกิดของคุณดารา บุตรชาย และบุตรสาว ครั้งละ 35,000 บาท เพิ่มทุนมูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำ ปีละ 20,000 บาท เงินทำบุญวันเกิดเจ้าอาวาส 5,000 บาท เงินทำบุญผ้าป่า 10,000 บาท และเงินทำบุญทอดกฐินซึ่งคุณดาราได้จองเป็นประธานถวายผ้าพระกฐินตลอดชีพไว้ทั้งหมด 3 กอง ได้แก่ ตนเอง บุตรชาย และบุตรสาว รวม 66,000 บาท

ตารางที่ 34 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณดารา

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	318,000
2542	318,000
2543	318,000
2544	318,000
2545	318,000
รวม	1,590,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณดารา ได้แก่ บิดาและมารดา กล่าวคือ บิดาและมารดาจะเป็นผู้สอนให้ตนตักบาตรทุกๆ เช้า และจะพาไปวัดใกล้บ้านในจังหวัดนครปฐม จากการที่มารดาของตนซึ่งเป็นคนจีน จึงทำให้คุณดารามีโอกาสได้ไปโรงเรียนเพื่อไหว้เจ้ากับมารดา นอกจากนี้ มารดา ยังสอนให้กินเจเมื่อถึงเทศกาลด้วย ซึ่งมีผลทำให้ปัจจุบัน คุณดารา กินเจวันละสองมื้อเป็นประจำทุกๆ วันโกน วันพระ ส่วนพี่ๆ ของตนนั้นไม่ได้มีบทบาทในการขัดเกลา เพราะ เป็นคนที่ไม่ชอบเข้าวัด คุณดาราเคยชวนมาวัดปากน้ำแล้ว แต่ก็ไม่ได้สนใจและไม่มีความศรัทธา

Family of Procratation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาคุณดารา ได้แก่ บุตร กล่าวคือ บุตรทั้งสองของตนมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อดปากน้ำเป็นอย่างมาก และได้สนับสนุนให้ตนจงเป็นประธานถวายผ้าพระกฐินตลอดชีพโดยใช้ชื่อของตนและบุตรแยกเป็น 3 กอง สำหรับบุตรสาวคนเล็กที่เรียนอยู่ในเมืองไทยในขณะนี้ จะมาวัดปากน้ำกับตนทุกๆ วันเสาร์และวันอาทิตย์เป็นประจำ ส่วนสามีของตนนั้น ไม่ได้เป็นคนที่ชอบเข้าวัดหรือนั่งสมาธิ แต่ภายหลังที่สามีป่วยไม่ได้สติ ตนจึงคิดอยากที่จะทำบุญให้มากขึ้น

กลุ่มเพื่อน

เพื่อนรุ่นพี่ที่เป็นแพทย์อยู่ที่โรงพยาบาลเดียวกันกับคุณดาราได้เป็นผู้นิมนต์พระจากวัดปากน้ำมาสอนวิชาธรรมกายที่โรงพยาบาล การกระทำดังกล่าวของเพื่อนคนนี้ ได้ทำให้คุณดารารู้

จักวัดปากน้ำและสนใจที่จะเข้ามาปฏิบัติธรรมที่วัดแห่งนี้ และเมื่อได้เข้ามาวัดปากน้ำแล้ว คุณดาราก็ได้มารู้จักกับเพื่อนใหม่ที่วัดและเพื่อนที่วัดก็ได้ชักชวนให้คุณดาราบริจาคเงินเป็นประธาน กฐินตลอดชีพ ปัจจุบัน คุณดารามีเพื่อนสนิทที่วัดปากน้ำประมาณ 8 คน

สื่อมวลชน

สื่อที่นำเสนอเรื่องทางศาสนาที่คุณดารารับส่วนใหญ่มักจะเป็นหนังสือธรรมะที่ตนได้รับ แจกมาจากวัดต่างๆ ที่ตนได้บริจาคเงินให้ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือของวัดพระธรรมกาย คุณดารารับเห็นว่า การอ่านหนังสือธรรมะ ได้มีส่วนสำคัญที่ทำให้คุณดารามีความคิดอยากที่จะบริจาคเงินให้มากขึ้น เพราะ ทำให้ตนเชื่อว่า การบำเพ็ญทานบารมี จะเป็นหนทางนำไปสู่การบรรลุธรรมได้

ความเชื่อทางศาสนา

คุณดารามีความเชื่อในคำสอนของพระพุทธเจ้าในเรื่องกฎแห่งกรรม และเชื่อว่าเรื่อง นรกสวรรค์และชาติหน้านั้นจริง ดังนั้น คุณดาราก็มีความต้องการที่จะบริจาคเงินเพื่อที่จะทำให้ตนได้บุญไปถึงชาติหน้า ทำให้ชาติหน้ามีความสุขความสบายและมีเวลาปฏิบัติธรรมมาก

คุณดารามีความเห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “การบริจาคเงินมากๆ จะทำให้ได้บุญมาก” เพราะ การบริจาคของตนในแต่ละครั้งนั้น ได้ทำให้ตนเกิดความปลื้มปิติยินดีเป็นอย่างยิ่ง และตนคิดว่า การบริจาคเงินให้วัดปากน้ำจะทำให้ได้บุญมาก เพราะ เป็นเนืองนาบุญที่ดี ทำให้เมื่อทำบุญที่วัดนี้แล้วเกิดดอกออกผลที่งาม นอกจากนี้ การตนมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อดปากน้ำและ อานุภาพของวิชาธรรมกาย ก็มีส่วนช่วยทำให้ตนได้รับบุญมาก

เมื่อตอนที่สามีของคุณดารารวยเป็นเื่องอกในสมองไม่มีสตินั้น คุณดาราก็ได้คิดที่จะหาทางออกโดยการพึ่งวิชาธรรมกายและบริจาคเงินให้วัด เพราะคิดว่าพระพุทธศาสนาจะช่วยให้ตนพ้นทุกข์ได้ และเมื่อสามีเสียชีวิต ก็ทำให้ตนได้แง่คิดว่า ชีวิตของคนเรานั้นไม่แน่นอน ตายไปก็เอาอะไรติดตัวไปไม่ได้ นับแต่นั้นมา คุณดาราก็ได้บริจาคเงินให้วัดมากขึ้น ปัจจุบัน คุณดารายังอยากมีเงินเพิ่มมากขึ้น เพราะ ตนอยากที่จะบริจาคเงินให้วัดต่อไปเรื่อยๆ เพื่อเป็นหนทางให้ตนเข้าถึงธรรมกายได้

เหตุผลทางปัญญา

คุณดาราได้ให้เหตุผลทางปัญญาที่ทำให้ตนมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ คือ ตนเห็นว่าการบริจาคเงินให้วัดโดยเฉพาะมูลนิธิหลวงพ่อดอกน้ำ ทางวัดได้นำเงินดังกล่าวไปพัฒนาวัดตามต่างจังหวัด นอกจากนี้ ตนยังเห็นว่า การที่ตนบริจาคเงินให้วัดเป็นจำนวนมากจะเป็นการลดความตระหนี่ของตนได้ ซึ่งจะเป็นบันไดให้ตนก้าวไปสู่การปฏิบัติธรรมขั้นสูงได้

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

คุณดาราได้คาดหวังก่อนการทำบุญในแต่ละครั้งว่า ขอให้ชาติหน้าตนเกิดในประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาและมีความเจริญรุ่งเรือง และขอให้ได้เจอหลวงพ่อดอกน้ำและกัลยาณมิตรที่ชวนกันทำแต่ความดี สำหรับสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังจากการทำบุญ คือ ทำให้ตนมีความสุขสบายใจ และพบว่าอุปสรรคในหน้าที่การงานนั้นลดลง คุณดาราคิดว่า หากตนมีเงินมากขึ้นก็จะนำเงินมาบริจาคให้วัดปากน้ำเพิ่มขึ้น

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 : คุณนันทนา (นามสมมติ)

ข้อมูลทั่วไป

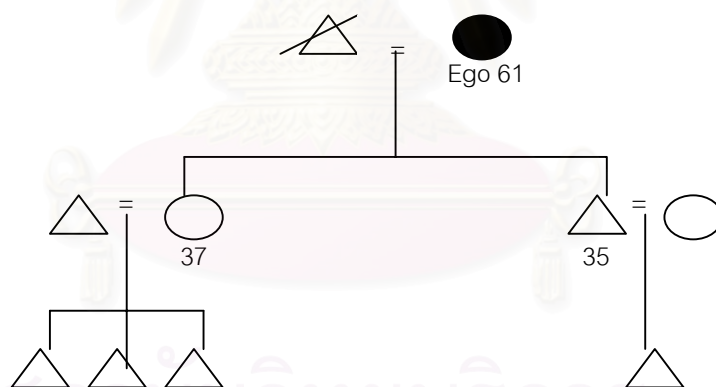
เพศหญิง อายุ 61 ปี สถานภาพฝ่าย มีพี่น้องทั้งหมด 10 คน คุณนันทนาเป็นบุตรคนโต มีน้องสาว 4 คนและน้องชาย 5 คน คุณนันทนาไม่ได้เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน แต่คุณนันทนาสามารถอ่านและเขียนหนังสือได้จากการสอนของบิดาและมารดาสามีของคุณนันทนาเคยทำงานเป็นพนักงานที่การทำเรือและได้เสียชีวิตไปเมื่อ 5 ปีที่แล้ว คุณนันทนามีบุตร 2 คน ปัจจุบันบุตรของตนได้แต่งงานมีบุตรและแยกครอบครัวไปแล้ว ในส่วนการประกอบอาชีพ คุณนันทนาได้เปิดร้านขายข้าวแกงประเภท Fast-Food ที่เซ็นทรัลลาดพร้าว มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 40,000 ถึง 50,000 บาท

คุณนันทนาได้ยินชื่อเสียงของวัดปากน้ำมานานตั้งแต่ยังเป็นเด็ก แต่ได้มาเข้าวัดครั้งแรกเมื่ออายุประมาณ 22 ปี โดยมีแม่ของสามีเป็นผู้พามาทำบุญ และก็ไม่ได้มาอีกเลยเนื่องจากบ้านอยู่ไกลวัด ทำให้เดินทางมาไม่สะดวก จนกระทั่งได้มาเข้าทำบุญที่วัดอย่างจริงจังเมื่อปีพ.ศ.2527 โดยมีลูกจ้างของตนซึ่งเคยอยู่ที่วัดปากน้ำมาก่อนเป็นผู้ชักชวนเข้ามาทำบุญ หลัง

จากนั้น คุณนันทนาก็ได้ศึกษาประวัติของหลวงพ่อบุญทำให้เกิดความเลื่อมใส ปัจจุบัน คุณนันทนาได้บริจาคเงินให้วัดอื่นๆ อยู่บ้าง แต่จะบริจาคให้วัดปากน้ำเป็นหลัก คุณนันทนามักจะมาวัดปากน้ำเพียงคนเดียวเพื่อปฏิบัติธรรมทุกสัปดาห์ และได้บวชชีพราหมณ์ที่วัดปากน้ำทุกครั้งเมื่อมีเทศกาลสำคัญ สำหรับในอนาคต ตนได้วางแผนที่จะบริจาคเงินก้อนใหญ่ให้วัดปากน้ำ

คุณนันทนาได้เริ่มหัดนั่งสมาธิตามแนววิชาธรรมกายเมื่อปี พ.ศ. 2539 กับอาจารย์ตรีธาและพระภิกษุที่หอเจริญวิปัสสนา ผลปรากฏว่าคุณนันทนาไม่สามารถบรรลุวิชาเห็นองค์ธรรมกายได้ อย่างไรก็ตาม คุณนันทนาก็ไม่ได้เลิกนั่ง แต่ยังได้มานั่งที่วัดปากน้ำเป็นประจำจนถึงปัจจุบัน คุณนันทนามองว่า การนั่งภาวนามีประโยชน์ คือ ทำให้ตนมีความสุขรอบคอบในการตัดสินใจมากขึ้น

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

คุณนันทนาจะมาวัดปากน้ำทุกวันพุธในตอนเย็นเพื่อนั่งสมาธิที่หอเจริญวิปัสสนา ส่วนวันอื่นๆ จะนั่งสมาธิที่บ้าน

ตารางที่ 35 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณนันทนา

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 03.30 น. – 04.00 น.	สวดมนต์และนั่งสมาธิ	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 20.00 น. – 20.30 น.	สวดมนต์และนั่งสมาธิ	บ้าน
พุธ เวลา 06.30 น. – 20.00 น.	นั่งสมาธิ	วัดปากน้ำ

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

เงินบริจาคที่คุณนันทนาให้วัดปากน้ำเป็นประจำ ได้แก่ เงินทำบุญกุศล 22,000 บาท (ประทานตลอดชีพ) เงินทำบุญผ้าป่า 15,000 บาท เงินบำรุงค่าน้ำค่าไฟ วิชาธรรมกาย และ ภัตตาหารรวมกันเดือนละ 5,000 บาท เงินทำบุญให้วัดปากน้ำ ฐีปุณ ปีละ 30,000 บาท

ตารางที่ 36 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณนันทนา

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	127,000
2542	127,000
2543	127,000
2544	127,000
2545	127,000
รวม	635,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณนันทนา คือ บิดาและมารดา เนื่องจาก บิดาของคุณนันทนาจะเป็นคนที่ชอบทำบุญ และจะเป็นผู้เข้าวัดมากกว่ามารดา และเมื่อบิดาไปวัด ก็จะชวนคุณนันทนาให้ไปวัดด้วย สำหรับมารดานั้น แม้ว่ามารดาจะไม่ชอบเข้าวัด แต่ก็มักจะฝากภัตตาหารให้คุณนันทนาไปถวายพระที่วัดใกล้บ้านทุกวันพระ คุณนันทนาเห็นว่าการทำบุญของครอบครัว จะเน้นให้ตนมีหน้าที่มากกว่าน้องๆ เนื่องจากตนเป็นบุตรคนโต

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณนันทนา คือ บุตร กล่าวคือ บุตรทั้งสองของตนจะสนับสนุนให้ตนมานั่งสมาธิที่วัดปากน้ำเพราะเห็นว่า การนั่งสมาธิจะทำให้ตนมีจิตใจที่สงบ และจะร่วมทำบุญกับตนทุกครั้งที่คุณบอกบุญ ส่วนสามีนั้น ไม่ได้ให้การสนับสนุนตนในการมาเข้าวัดปากน้ำเลย สามีจะเป็นคนที่ไม่ชอบเข้าวัด และไม่ยอมมาเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ทางวัดปากน้ำจัดขึ้นเลยแม้แต่สักครั้งเดียวเมื่อตนชวน อย่างไรก็ตาม สามีก็ไม่ได้ห้ามไม่ให้คุณนันทนาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ เนื่องจาก เป็นเงินที่คุณนันทนาหามาได้เองจากการขายข้าวแกง คุณนันทนาไม่ได้มีความต้องการหรือบังคับให้สามีมาที่วัดด้วยกัน เพราะ รู้ว่าสามีเป็นคนที่ไม่ชอบเข้าวัดจริงๆ และจะรู้สึกว่ามีคนมารอตนเวลานั่งสมาธิ ทำให้ตนเป็นกังวล

กลุ่มเพื่อน

การที่คุณนันทนามาเข้าวัดปากน้ำเพื่อนั่งสมาธิและบริจาคเงินเป็นประจำจนถึงปัจจุบันนี้เป็นเพราะ เด็กที่ทำงานที่ร้านขายข้าวแกงของคุณนันทนาซึ่งเคยอยู่ที่วัดปากน้ำมาก่อนได้ชักชวนคุณนันทนาให้มาไหว้และทำบุญให้หลวงพ่อดปากน้ำเมื่อปีพ.ศ. 2527 และจากการมาวัดปากน้ำกับเด็กคนดังกล่าว ก็ได้ทำให้คุณนันทนาติดใจมาวัดปากน้ำเรื่อยๆ และได้บริจาคเงินให้มากขึ้นเรื่อยๆ ตามกำลังทรัพย์ที่ตนมี

สื่อมวลชน

เนื่องจากคุณนันทนามีกิจการร้านอาหารเป็นของตัวเอง จึงทำให้คุณนันทนาต้องตื่นนอนแต่เช้าเพื่อไปจ่ายตลาด ซึ่งทำให้คุณนันทนาไม่มีเวลาในการเปิดรับสื่อไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือไม่ก็ตาม ส่วนการอ่านประวัติของหลวงพ่อดปากน้ำหรือคำสอนของท่านนั้น ตนได้อ่านภายหลังจากที่ได้เข้ามาวัดปากน้ำเมื่อปีพ.ศ. 2527 และไม่ได้คิดว่ามีผลทำให้ตนบริจาคเงินให้วัดแห่งนี้ แต่คิดว่าทำให้ตนเข้าใจถึงหลักวิชาธรรมกายมากขึ้น

ความเชื่อทางศาสนา

คุณนันทนามีความเชื่อว่าการบริจาคเงินให้วัดจะเป็นการสร้างบุญได้ แต่ก่อนตนมีฐานะไม่ดี จึงไม่ค่อยได้บริจาคเงินทำบุญ ต่อมาตนมีรายได้มากขึ้นจากการขายอาหาร จึงทำให้ตน

บริจาคเงินให้วัดเพิ่มมากขึ้น และเนื่องจากตนต้องตื่นนอนแต่เช้าเพื่อไปจ่ายตลาด จึงทำให้ไม่มีเวลาใส่บาตรพระ ดังนั้น ตนจึงได้บริจาคเงินเพื่อเป็นค่าภัตตาหารให้แก่วัดปากน้ำ โดยหวังว่าจะเป็นการชดเชยการใส่บาตรที่ตนทำไม่ได้ คุณนันทนาเชื่อว่า การทำบุญที่วัดปากน้ำ จะทำให้ได้บุญมากกว่าไปทำบุญที่วัดอื่นๆ เพราะ เงินที่วัดได้ไปนั้น วัดได้นำไปทำประโยชน์ให้เห็นได้ในทันที ดังนั้น จึงทำให้ได้บุญในทันที

ในอดีตคุณนันทนาเคยมีฐานะที่ไม่ดี และมีปัญหาทะเลาะกับสามีเรื่องเงินทอง ด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้คุณนันทนาที่มีความทุกข์ใจเป็นอย่างมาก ดังนั้น ตนจึงได้มาเข้าวัดปากน้ำเพื่อนั่งภาวนาและบริจาคเงินให้ตามกำลังที่ตนมีในขณะนั้น เพราะตนเห็นว่า พระและวัดจะเป็นสิ่งที่ตนสามารถพึ่งพิงและทำให้เกิดความสบายใจได้

เหตุผลทางปัญญา

สาเหตุของการมาทำบุญที่วัดปากน้ำที่คุณนันทนากล่าวนอกเหนือไปจากความเชื่อทางศาสนา คือ คุณนันทนาเห็นว่าตนเองเป็นคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ จึงไม่มีโอกาสที่จะนำความรู้ไปช่วยสังคมได้ การที่ตนจะช่วยเหลือสังคมได้ ก็จะต้องเป็นเรื่องของเงินแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้น ตนจึงได้คิดที่จะแบ่งเงินบางส่วนของตนมาให้วัด เพื่อที่วัดจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป คือ เป็นการช่วยสืบทอดศาสนาให้คงอยู่ พระภิกษุและสามเณรไม่ขาดแคลนภัตตาหาร และช่วยให้สังคมดีขึ้น

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

คุณนันทนาคาดหวังว่าตนจะได้รับความสุขในชีวิต มีครอบครัวที่ดี อย่างหลงผิดเห็นสิ่งไม่ดีเป็นสิ่งที่ดี และขอให้ชาติหน้าเกิดเป็นคนที่นับถือศาสนาพุทธอีก ส่วนผลที่ตามมาหลังจากการบริจาค่นั้น คุณนันทนากล่าวว่า ตนได้รับแต่สิ่งที่ดีเข้ามาในชีวิต คือ ทำให้ตนมีความสุขทางใจ ไม่มีปัญหาทะเลาะกับสามีเรื่องเงิน และมีเงินทองที่ได้จากการค้าขายมากขึ้น คุณนันทนาคิดว่า ถ้าหากตนมีเงินมากขึ้น ก็จะไปบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมากขึ้นตาม

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 : คุณดุษฎิ (นามสมมติ)

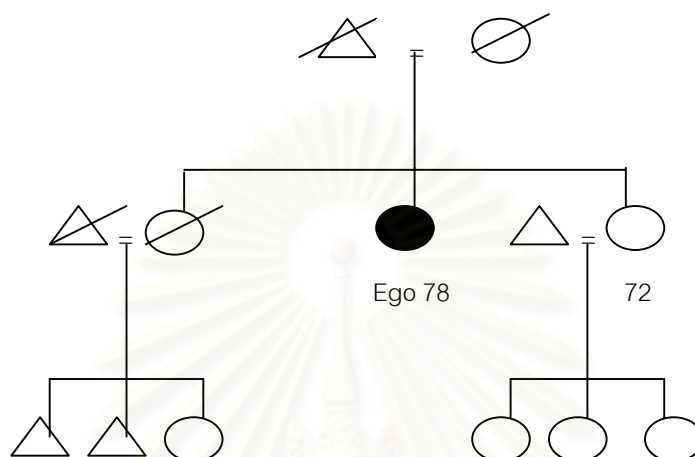
ข้อมูลทั่วไป

เพศหญิง อายุ 78 ปี สถานภาพโสด เกิดที่กรุงเทพฯ มีพี่น้อง 3 คนเป็นผู้หญิงทั้งหมด คุณดุษฎิเป็นบุตรคนกลางและเป็นโสดอยู่เพียงคนเดียวในบรรดาพี่น้องทั้งหมด คุณดุษฎิจบการศึกษาระดับอนุปริญญาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (เป็นรุ่นเดียวที่รับผู้หญิงเข้ามาเรียน) และได้เข้าทำงานที่สภาความมั่นคงแห่งชาติจนเกษียณ ปัจจุบันมีรายได้จากการรับบำนาญเดือนละ 13,000 บาท

คุณดุษฎิเริ่มเข้าวัดปากน้ำเมื่อมีอายุ 48 ปี โดยมีเพื่อนเป็นผู้ชวนให้มาทำบุญ และได้เข้าวัดเป็นประจำเมื่ออายุ 60 ปี เพราะไม่มีงานที่จะต้องเป็นห่วงอีก แม้ว่าบ้านของคุณดุษฎิจะอยู่ฝั่งธนบุรี แต่ก็ไม่เคยมาวัดปากน้ำมาก่อน เพราะคิดว่าต้องเข้าไปอีกไกลจึงจะถึงตัววัด ตนมีความถนัดที่จะเดินทางไปวัดที่อยู่ฝั่งพระนครมากกว่า ดังนั้น คุณดุษฎิจึงไม่ได้มาวัดนี้เลยจนกระทั่งเพื่อนชวนเมื่อตอนมีอายุมากแล้ว คุณดุษฎิมักจะมาวัดปากน้ำเพียงคนเดียวจนถึงปัจจุบัน และได้บวชชีพราหมณ์ที่วัดปากน้ำเป็นประจำทุกปีในช่วงวันเกิดของตนเป็นระยะเวลา 3 วัน ถึง 15 วัน ตามแต่สะดวก คุณดุษฎิได้ทำบุญให้วัดปากน้ำเป็นหลัก แต่ก็ทำที่วัดอื่นบ้าง เช่น ทำบุญทอดกฐิน และเคยสร้างกุฏิให้วัดที่ต่างจังหวัด คุณดุษฎิได้ช่วยงานในวัดปากน้ำเป็นเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ประจำสัมพันธ์ของวัด มีหน้าที่รับเงินบริจาคและออกใบอนุโมทนา ซึ่งทำมาตั้งแต่เกษียณจนถึงปัจจุบัน

คุณดุษฎิได้เริ่มเรียนวิชาธรรมกายกับอาจารย์ตรีธาเมื่อตอนมีอายุได้ 60 ปี การฝึกนั่งของคุณดุษฎิพบว่า ไม่ประสบความสำเร็จในการบรรลุถึงธรรมกาย ปัจจุบัน คุณดุษฎิไม่ได้นั่งสมาธิเป็นประจำแล้ว เนื่องจากขาไม่ดี นั่งเป็นเวลานานๆ ไม่ไหว จะนั่งก็ต่อเมื่อถึงวันพระที่ตนถือศีลเท่านั้น และคิดว่าการนั่งให้ประโยชน์คือ ทำให้มีความสุขมากขึ้น

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

ภายหลังจากที่ได้เกษียณอายุราชการ คุณดุษฎีได้ใช้เวลาส่วนใหญ่มาช่วยงานอยู่ที่ประชาสัมพันธ์ของวัดปากน้ำเวลา 08.30 น. ถึง 15.00 น.

ตารางที่ 37 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณดุษฎี

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 06.00 น.	สวดมนต์	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 22.30 น.	สวดมนต์	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 11.00 น.	ถวายภัตตาหารเพล	วัดปากน้ำ

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณดุษฎีได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำเป็นค่าบำรุงธรรมกายเดือนละ 100 บาท ค่ายารักษาโรคเดือนละ 100 บาท เพิ่มเงินให้แก่ทุนมูลนิธิเดือนละ 100 บาท ค่าน้ำประปาและไฟห้าเดือนละ 100 บาท เงินทำบุญบวชพระปีละ 1,000 บาท เงินทำบุญกุฐินปีละ 22,000 บาท (ประธานตลอดชีพ) และเงินทำบุญผ้าป่า 1,000 บาท

ตารางแสดงที่ 38 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณุชฎี

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	28,800
2542	28,800
2543	28,800
2544	28,800
2545	28,800
รวม	144,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณุชฎี คือ บิดาและมารดา กล่าวคือ ในสมัยที่คุณุชฎียังเป็นเด็ก บิดาและมารดาจะพาตนมาใส่บาตรพระที่พายุเรือผ่านหน้าบ้านที่ริมคลองบางหลวงทุกเช้า ซึ่งบิดาและมารดาได้มอบหมายให้เป็นหน้าที่ที่คุณุชฎีจะต้องรับผิดชอบ ทำให้บางวันที่บิดาและมารดาไม่ว่างที่จะมาใส่บาตร ตนก็จะเป็นผู้ดำเนินการใส่บาตรแต่เพียงผู้เดียว ส่วนน้องสาวของตนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวมากกว่าพี่สาว น้องสาวจะเป็นคนที่ชอบทำบุญและเมื่อตนมาทำบุญที่วัดปากน้ำ ก็จะทำให้เงินมาร่วมบริจาคด้วย ซึ่งตนกับน้องสาวได้ร่วมกันตั้งทุนมูลนิธิให้แก่วัดปากน้ำเป็นชื่อของบิดาและมารดาที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว ตลอดจนทำบุญวันเกิดและวันตายให้แก่บิดาและมารดาพร้อมกับน้องสาว

กลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนของคุณุชฎีที่คบหากันอยู่ในปัจจุบันมีประมาณ 10 คนซึ่งเป็นทั้งเพื่อนสมัยที่เรียนในระดับอุดมศึกษาและเพื่อนที่มารู้จักกันที่วัดปากน้ำ สำหรับเพื่อนที่ชวนให้คุณุชฎีมาทำบุญที่วัดปากน้ำ คือ เพื่อนสมัยที่เรียนหนังสือด้วยกันจำนวน 2 คน เพื่อนทั้งสองได้ชวนให้มาทำบุญเมื่อ พ.ศ. 2515 โดยได้เล่าให้ฟังถึงประวัติของหลวงพ่อดปากน้ำจนทำให้ตนเกิดความเลื่อมใสศรัทธา เดิมนั้น คุณุชฎีไม่ได้สนใจที่จะมาวัดนี้ เนื่องจากคิดว่าการเดินทางเข้าไปวัดไม่สะดวก แต่เมื่อได้เข้ามาวัดพร้อมกับเพื่อน ก็คิดว่าวัดนี้เป็นวัดที่น่ามาทำบุญมาก และได้เข้าวัดปากน้ำนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

สื่อมวลชน

ปัจจุบันคุณศิษย์ไม่ได้อ่านหนังสือที่เกี่ยวกับธรรมะหรือเกี่ยวกับวัดปากน้ำมากนัก เพราะสายตาไม่ค่อยดี ทำให้อ่านไม่สะดวก สำหรับการอ่านหนังสือเกี่ยวกับวัดปากน้ำนั้น ตนเคยอ่านสมัยที่ได้เข้ามาทำบุญที่วัดปากน้ำแล้ว และก็ไม่ได้สนใจอ่านอีกเลย ตนคิดว่าการที่ตนบริจาคเงินให้วัด มิได้มีความเกี่ยวข้องกับการได้อ่านหนังสือเลย เพราะตนเกิดความศรัทธาต่อหลวงพ่อดาววัดปากน้ำจากการบอกเล่าของเพื่อนอยู่ก่อนหน้านี้อแล้ว

ความเชื่อทางศาสนา

คุณศิษย์มีความเชื่อว่า การบริจาคเงินให้วัดจะเป็นการทำให้ตนได้รับบุญซึ่งจะช่วยทำให้ตนมีดวงตาเห็นธรรมได้ในชาติหน้า และเชื่อว่า การทำบุญที่วัดปากน้ำจะทำให้ได้บุญมากกว่าทำที่วัดอื่นๆ เนื่องจาก ตนมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อดาววัดปากน้ำมาก และความศรัทธานี้เองจะเป็นตัวช่วยทำให้ตนได้รับบุญมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ คุณศิษย์เชื่อว่า การที่ตนมีความเป็นอยู่ดี และมีเงินหมุนเวียนเข้ามา เช่น เงินที่ได้รับจากค่าเช่าตึกแถวซึ่งเป็นมรดกของตนที่พึ่งได้มานั้น เป็นเพราะบารมีของหลวงพ่อดาววัดปากน้ำที่คอยช่วยเหลือตนอยู่

เหตุผลทางปัญญา

เหตุผลที่คุณศิษย์มาทำบุญให้วัดปากน้ำ เป็นเรื่องของความเชื่อทางศาสนาอันได้แก่ บุญ นิพพาน ชาติหน้า และความศรัทธาต่อหลวงพ่อดาววัดปากน้ำเท่านั้น มิได้มีเรื่องของเหตุผลทางปัญญามาเกี่ยวข้องด้วยแต่อย่างไร

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

สิ่งที่คุณศิษย์คาดหวังจากการทำบุญ คือ ขอให้ตนมีความเป็นอยู่อย่างมีความสุข ปราศจากโรคภัย และขอให้ดวงตาเห็นธรรมในชาติหน้า เพราะคิดว่าตนคงไม่สามารถที่จะเห็นธรรมได้ภายในชาตินี้ ดังนั้น จึงขอสะสมบุญไปไว้เพื่อชาติหน้า สำหรับสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังจากการทำบุญ ตนคิดว่าตนพอใจกับชีวิตของตน เพราะ มีเงินใช้เพิ่มขึ้นจากการได้มรดกและเมื่อถูกรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาล ก็จะมีเงินที่ได้ส่วนหนึ่งมาบริจาคให้วัดเพื่อเป็นการตอบแทน

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9 : คุณสีปาง (นามสมมติ)

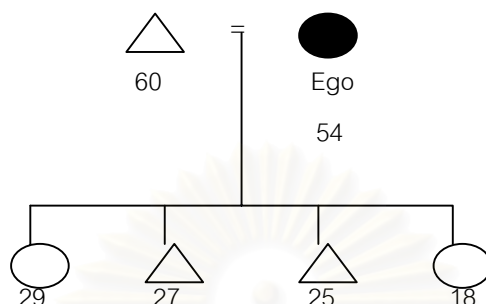
ข้อมูลทั่วไป

เพศหญิง อายุ 54 ปี สถานภาพสมรส เกิดที่กรุงเทพฯ ในครอบครัวของคนจีน มีพี่น้อง 11 คน คุณสีปางเป็นบุตรคนที่ 10 มีพี่ชาย 5 คน พี่สาว 4 คน และน้องสาว 1 พี่น้องของคุณสีปางเรียนหนังสือกันไม่สูง สำหรับตัวคุณสีปางเองนั้น จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เมื่อเรียนจบ คุณสีปางได้ช่วยทางบ้านทำงานค้าขาย และได้มาทำงานอยู่ที่ร้านทำผมย่านเยาวราช จนได้รู้จักและแต่งงานกับสามีซึ่งเป็นบุตรของครอบครัวคนจีนเหมือนกับตน มีบุตร 4 คน ประกอบด้วยบุตรชาย 2 คนและบุตรสาว 2 คน บุตรสามคนแรกเรียนจบปริญญาตรีแล้ว ส่วนคนสุดท้ายกำลังจะสอบเข้ามหาวิทยาลัย ปัจจุบันคุณสีปางและสามีประกอบธุรกิจส่วนตัวเกี่ยวกับซื้อขายที่ดิน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 35,000 บาท

คุณสีปางเข้าวัดปากน้ำและเริ่มบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมาตั้งแต่ พ.ศ.2511 โดยมากกับน้องสาว ปัจจุบันมักจะมากับสามี หรือบางครั้งถ้าบุตรมีเวลาว่างพร้อมกัน ก็จะมากันทั้งครอบครัว นอกจากจะบริจาคเงินให้วัดแล้ว คุณสีปางได้นิยมประกอบอาหารด้วยตนเองเพื่อนำมาถวายเป็นภัตตาหารเพลแด่พระภิกษุสามเณรและแม่ชีอยู่เป็นประจำ สำหรับอนาคตเกี่ยวกับศาสนาที่วางไว้คือ มีความตั้งใจที่จะซื้อที่ดินถวายวัดปากน้ำ

คุณสีปางได้เริ่มหัดนั่งสมาธิที่วัดปากน้ำตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 โดยได้ชวนเพื่อนๆ มาหัดนั่งกับตนด้วยที่หอเจริญวิปัสสนา คุณสีปางกล่าวว่า การนั่งของตนนั้น ไม่ได้บรรลุขั้นของวิชาธรรมกายเลย และไม่ได้ต้องการที่จะบรรลุถึงขั้นสูงหรือเห็นองค์พระ เพราะคิดว่าตนไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะทำได้ ยิ่งในปัจจุบัน คุณสีปางยังไม่มีเวลาที่จะมานั่งสมาธิที่วัด อย่างไรก็ตาม คุณสีปางเห็นว่า การที่ตนได้นั่งสมาธิบ้างในเวลาที่น้อยนิดที่บ้านก็ทำให้ตนมีจิตใจสงบมากขึ้น

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

คุณสิปางจะมาวัดปากน้ำเมื่อมีเวลาว่าง และกิจกรรมสำคัญที่คุณสิปางจะทำทุกครั้งเมื่อมา คือ ถวายภัตตาหารเพลแด่พระและสามเณร สำหรับในช่วงเทศกาลถือศีลกินเจนั้น คุณสิปางจะมาวัดทุกวัน โดยนำอาหารเจที่ตนประกอบขึ้นมาถวายวัดในมือเพลให้แก่บุคคลที่ต้องการจะรับประทานอาหารเจ เช่น แม่ชี เป็นต้น

ตารางที่ 39 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณสิปาง

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 06.30 น.	ตักบาตร	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 07.00 น.	สวดมนต์	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 11.00 น.	ถวายภัตตาหารเพล	วัดปากน้ำ
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 22.00 น.	นั่งสมาธิ	บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณสิปางมักทำบุญที่วัดปากน้ำด้วยวิธีการนำอาหารที่ตนเองประกอบมาร่วมถวายพระภิกษุและสามเณรในเวลาเพล สำหรับเงินที่คุณสิปางบริจาคในแต่ละปีนั้น ได้แก่ เงินทำบุญทอดกฐิน 500 บาท (กรรมการตลอดชีพ) เงินทำบุญทอดผ้าป่า 500 บาท และเงินบริจาคเพื่อเพิ่มกองทุนของตนแก่มูลนิธิหลวงพ่อวัดปากน้ำ ปีละ 2,000 บาท

ตารางที่ 40 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณสิปาง

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	3,000
2542	3,000
2543	3,000
2544	3,000
2545	3,000
รวม	15,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณสิปาง ได้แก่ มารดา และน้องสาว กล่าวคือ มารดาของคุณสิปางเป็นคนที่ชอบทำบุญมาก และชอบพาคุณสิปางไปทำบุญอยู่เป็นประจำในสมัยที่คุณสิปางยังเป็นเด็ก และเนื่องจากมารดาเป็นคนจีน จึงทำให้สถานที่ที่ไปทำบุญส่วนใหญ่ในสมัยก่อน คือ ศาลเจ้า และ โรงเจ ต่อมาเมื่อตนรู้จักวัดปากน้ำ จึงได้พามารดามาร่วมทำบุญด้วย นอกจากนี้ ตนยังได้รับการปลูกฝังให้ถือศีลกินเจตามเทศกาลในแต่ละปีมาตั้งแต่ยังเด็ก ซึ่งทำให้คุณสิปางถือศีลกินเจมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนน้องสาวนั้น ถือได้ว่าเป็นผู้ชักชวนให้ตนเข้ามาทำบุญและนั่งสมาธิที่วัดแห่งนี้ และในปัจจุบันบางครั้งน้องสาวก็จะชวนให้มาทำบุญที่วัดด้วยกัน

Family of Procreation ที่สนับสนุนให้คุณสิปางมาทำบุญที่วัดปากน้ำ ได้แก่ บุตร กล่าวคือ บุตรของคุณสิปางทุกคนมักจะมาเข้าวัดกับตนเมื่อมีเวลาว่าง นอกจากนี้ บุตรยังเชื่อฟังคำสั่งสอนของตนเกี่ยวกับการทำบุญ โดยการสอนให้บุตรสวดมนต์และนั่งภาวนา เพราะจะทำให้ได้บุญโดยไม่ต้องนำเงินไปบริจาคที่วัดใดๆ และบุตรชายทั้งสองก็เคยมาบวชที่วัดปากน้ำด้วย ส่วนสามีนั้นไม่ค่อยมีบทบาทต่อคุณสิปางในเรื่องศาสนามากนัก เพราะ เป็นคนที่ไม่เคร่งศาสนา

กลุ่มเพื่อน

ปัจจุบันคุณสิปางมีเพื่อนที่ติดต่อกันทั้งหมดเกือบ 100 คน ซึ่งเป็นเพื่อนที่มารู้จักกันในสมัยที่คุณสิปางทำธุรกิจส่วนตัวแล้ว ไม่มีเพื่อนคนใดชักชวนหรือแนะนำให้คุณสิปางมาทำบุญที่วัดเลย แต่คุณสิปางเคยเป็นฝ่ายชวนเพื่อนจำนวน 2 ถึง 3 คน ให้มาทำบุญและนั่งสมาธิที่วัด

สื่อมวลชน

เนื่องจากคุณสิปางต้องทำงานส่วนตัวแล้ว ยังต้องเป็นแม่บ้านคอยดูแลบุตรด้วย ดังนั้น จึงไม่มีเวลาว่างที่จะรับสื่อประเภทต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ที่นำเสนอเรื่องทางศาสนา สื่อที่รับเป็นประจำ คือ หนังสือพิมพ์ ซึ่งคอลัมน์ที่คุณสิปางอ่านส่วนใหญ่ นั้น จะเป็นเรื่องทางสังคมและเศรษฐกิจ มิได้เกี่ยวข้องกับเรื่องทางศาสนา ส่วนหนังสือของวัดนั้นก็ไม่ได้ให้ความสนใจที่จะอ่าน

ความเชื่อทางศาสนา

คุณสิปางมีความเชื่อที่ว่า ทำดีต้องได้ดี และเห็นว่า การทำบุญในแต่ละครั้งนั้น จะทำให้ตนมีความสุขสบายใจ และคิดว่าการทำบุญไม่ว่าจะเป็นที่วัดใดก็ได้บุญเหมือนกัน ตนไม่ได้มีความเชื่อในชาติหน้ามากนัก เพราะไม่ทราบว่ามีจริงๆ หรือไม่ แต่ตนมีความเชื่อว่าการทำบุญจะก่อให้เกิดผลดีแก่ตนได้ภายในชาตินี้ ที่สำคัญตนคิดว่าการได้สวดมนต์หรือนั่งภาวนา จะก่อให้เกิดผลบุญได้ไม่น้อยไปกว่าการบริจาคเงินให้วัด

คุณสิปางคิดว่า ปัจจุบัน ตนเองยังไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะ อยากรายได้เพิ่มมากขึ้น ส่วนบุตร 3 คนแรกนั้นคิดว่าประสบความสำเร็จแล้ว เพราะ มีงานทำ พึ่งตัวเองได้ คุณสิปางเป็นห่วงแต่บุตรคนสุดท้าย เพราะ ยังไม่ทราบว่า จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐได้หรือไม่ ตลอดจนจบมาแล้วจะหางานทำได้หรือไม่ และเมื่อคุณสิปางรู้สึกไม่สบายใจก็จะมาทำบุญที่วัดปากน้ำ

เหตุผลทางปัญญา

คุณสีปรางคิดว่า การที่ได้มาทำบุญที่วัดปากน้ำนั้น นอกจากจะได้บริจาคเงินเพื่อทำให้เกิดความสบายใจแล้ว ตนยังได้นำภัตตาหารมาถวายไม่เพียงแต่พระภิกษุสามเณรและแม่ชีเท่านั้น แต่ยังได้แจกอาหารที่นำมาให้แก่คนยากไร้ที่มารับประทานอาหารที่วัดอีกด้วย ตนคิดว่า การกระทำของตนดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการช่วยเหลือสังคมประการหนึ่ง ทำให้คนยากไร้ได้มีกิน และจะได้ไม่ต้องออกไปก่อความเดือดร้อนให้แก่สังคม และยังเห็นว่า วัดปากน้ำมีบุญคุณกับตนในสมัยที่ตนพบบุตรชายทั้งสองมาบวช ดังนั้น ตนจึงอยากจะทำบุญที่วัดปากน้ำเพื่อที่จะให้วัดนำเงินไปพัฒนาวัด เพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณ ความคิดของคุณสีปรางดังกล่าวนี้ จัดได้ว่าคุณสีปรางมีเหตุผลทางปัญญาในการมาทำบุญที่วัดนี้

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

ความคาดหวังของคุณสีปรางก่อนที่จะมาทำบุญ คือ ต้องการให้ครอบครัวของตนมีความสุข ทุกคนในครอบครัวปรองดองกัน และอยากให้บุญส่งผลทำให้บุตรของตนเป็นคนดี ไม่ทำ ความเดือดร้อนให้ใคร ส่วนสิ่งที่ได้รับตอบแทนมานั้น คุณสีปรางคิดว่าตนมีความพอใจมาก เพราะทำให้บุตรของตนเป็นคนดี เช่น บุตรชายทั้งสองบวชให้ตนและสามี ตลอดจนมีความตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 : คุณสุชาดา (นามสมมติ)

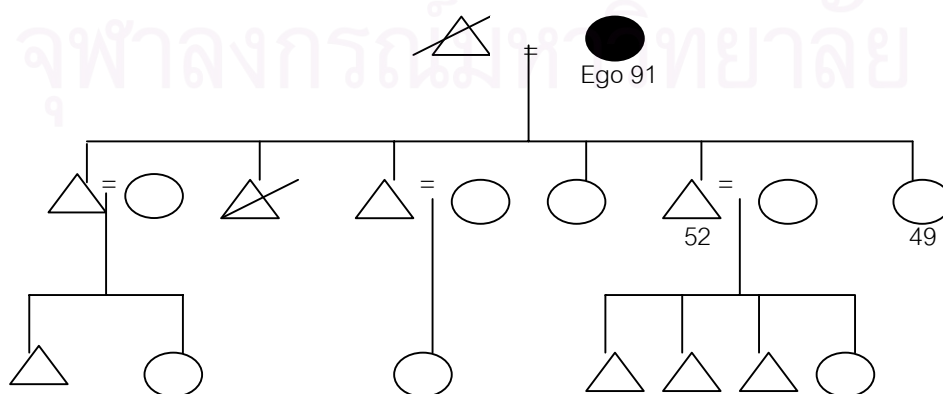
ข้อมูลทั่วไป

เพศหญิง อายุ 91 ปี สถานภาพม่าย เกิดในครอบครัวคนจีนที่จังหวัดชลบุรี มีพี่น้อง 7 คน คุณสุชาดาเป็นบุตรคนที่ 3 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และได้ทำงานเป็นช่างเย็บผ้าอยู่ที่โรงงานของบิดา หลังจากนั้นจึงได้แต่งงานและย้ายมาทำงานกับสามีที่กรุงเทพฯ โดยสามีได้เปิดโรงงานผลิตปืนโต ไฟฉาย ไฟแช็ก ซ้อนส้ม และเครื่องหมายติดหน้าหมวกลูกเสือ มีบุตรด้วยกันจำนวน 6 คนเป็นบุตรชาย 4 คนและบุตรสาว 2 คน แต่บุตรชายคนที่ 2 ได้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุไปหลายปีแล้ว ส่วนบุตรสาวคนที่ 4 ซึ่งเป็นคนที่ชอบไปปฏิบัติธรรมที่วัดตามต่างจังหวัด ได้หายสาบสูญออกไปจากบ้านเมื่อ 25 ปีที่แล้ว ปัจจุบัน คุณสุชาดาได้เลิกทำโรงงานแล้ว แต่มีรายได้มาจากค่าเช่าตึกแถวเดือนละ 30,000 บาท

คุณสุชาดาเริ่มเข้าวัดปากน้ำมาเมื่อพ.ศ.2495 ซึ่งเป็นสมัยที่หลวงพ่อดำวัดปากน้ำยังมีชีวิตอยู่ สาเหตุที่เข้ามาวัดคือ มารดาของตนป่วยเดินไม่ได้ จึงอยากที่จะช่วยรักษามารดาโดยใช้วิชาธรรมกายของหลวงพ่อดำรักษาตามที่มีคนแนะนำมา และก็เป็นที่ตนคิด คือ มารดาของตนสามารถกลับเดินได้อีกครั้งหลังจากที่ได้รับการรักษาหลายแห่งแล้ว จากเหตุการณ์นี้ จึงทำให้ตนเห็นความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อดำ นอกจากนี้ ในขณะนั้นคุณสุชาดาซึ่งมีอายุมากแล้วแต่ยังต้องการมีบุตรอีก จึงได้มาขอบุตรสาวคนเล็กจากหลวงพ่อดำ ปัจจุบัน คุณสุชาดามาวัดปากน้ำบ่อยครั้งไม่ไหวเนื่องจากชราแล้ว แต่จะมาทำบุญใหญ่โดยการถวายภัตตาหารเพลพระภิกษุ 500 รูป ซึ่งจะจัดปีละ 1 ครั้งก่อนออกพรรษาพร้อมกับบุตรหลานและเพื่อนฝูง คุณสุชาดาไม่ได้ทำบุญที่วัดอื่นๆ เลย จะมีก็แต่เป็นการบริจาคเงินให้โรงพยาบาลบางจากเท่านั้น

เนื่องจากมีความทุกข์ในเรื่องการเงิน คุณสุชาดาจึงได้ไปนั่งสมาธิหลายสำนัก เช่น วัดเขาสวนหลวง สำนักอาจารย์แนบ และได้ไปนั่งที่วัดสร้อยทองในปีพ.ศ. 2500 เป็นเวลา 13 เดือน โดยไม่ได้ออกไปไหนเลย และพบว่ากรรมตนเองโดยการอดอาหารทำให้ตนไม่สามารถบรรลุธรรมได้ ตอนนั้นตนได้นึกถึงหลวงพ่อดำวัดปากน้ำ จึงได้ตัดสินใจกลับมาวัดปากน้ำ หลังจากนั้นตนจึงได้คิดที่จะถวายภัตตาหารพระจำนวน 500 รูป เป็นประจำทุกปีตั้งแต่ พ.ศ. 2507 เพราะเห็นว่าอาหารนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เมื่อพระภิกษุอิ่มท้องแล้วจะสามารถปฏิบัติธรรมได้สำเร็จ และได้วางอนาคตให้ลูกหลานของตนดำเนินการถวายภัตตาหารเป็นประจำทุกปีสืบต่อไปหลังจากที่ตนเสียชีวิตไปแล้ว

ไดอะแกรมเครือญาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

เนื่องจากคุณสุชาดาอายุมากแล้ว ดังนั้นจึงไม่ค่อยได้มาวัดปากน้ำบ่อยเหมือนในอดีต ส่วนบ้านของคุณสุชาดานั้นตั้งอยู่ห่างไกลออกไปจากชุมชน จึงทำให้ไม่สามารถมาใส่บาตรตอนเช้าได้ อย่างไรก็ตาม คุณสุชาดาได้ฝากเงินให้ลูกสะใภ้ที่ได้แยกบ้านออกไปอยู่กับบุตรชายของตน เป็นผู้ใส่บาตรแทน

ตารางที่ 41 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณสุชาดา

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 06.30 น.	สวดมนต์	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 10.00 น.	อ่านหนังสือธรรมะ	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 15.00 น.	สวดมนต์	บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

ในอดีต เมื่อมีเงินที่เหลือจากการถวายภัตตาหารให้วัดปากน้ำในแต่ละปี คุณสุชาดาจะนำไปบริจาคให้มูลนิธิที่มหาวิทยาลัย ต่อมาเมื่อวัดปากน้ำได้ตั้งมูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำขึ้น ตนจึงได้นำเงินที่เหลือดังกล่าวมาเข้ามูลนิธิของวัดปากน้ำแทน ปัจจุบัน คุณสุชาดาจะบริจาคเงินให้เป็นค่าภัตตาหารปีละ 10,000 บาทซึ่งทำมาเป็นเวลา 39 ปีแล้ว และนำเงินเพิ่มเข้าทุนมูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำ 50,000 บาท ปัจจุบัน เงินกองทุนของตนในมูลนิธิมีประมาณ 1,500,000 บาท และเมื่อพ.ศ.2543 คุณสุชาดาได้บริจาคเครื่องกรองน้ำดื่ม 2 เครื่องให้แก่วัดซึ่งคิดเป็นเงิน 25,000 บาท

ตารางที่ 42 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณสุชาดา

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	60,000
2542	60,000
2543	85,000
2544	60,000
2545	60,000
รวม	325,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณสุชาดา คือ มารดา กล่าวคือ มารดาของตนจะเป็นคนที่รักษาศีล 8 ทุกวันพระ ซึ่งมีส่วนทำให้คุณสุชาดาต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนมีศีลในวันดังกล่าวร่วมกับมารดาด้วยแม้ว่าจะไม่สามารถรักษาศีลได้ครบทุกข้อก็ตาม และเมื่อมารดาของคุณสุชาดาไม่สามารถเดินได้ คุณสุชาดาจึงคิดที่จะช่วยมารดาโดยใช้พระพุทธรูปเป็นที่ยืน ส่วนบิดาของตนที่เป็นคนจีนนั้นไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องศาสนาเท่าไร แต่จะให้ความสำคัญในเรื่องโรงงานเย็บผ้าซึ่งเป็นเรื่องของปากท้องเสียมากกว่า

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณสุชาดา ได้แก่ สามีและบุตรหลาน กล่าวคือ สามีของตนเป็นคนที่ชอบทำบุญและได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกพุทธสมาคม ตลอดจนมาวัดปากน้ำกับตนทุกครั้งจนเสียชีวิต ที่สำคัญ สามีเป็นบุคคลสำคัญในการจัดงานทำบุญเลี้ยงพระ 500 รูป ซึ่งเป็นความประสงค์ของตนที่จะจัดขึ้นปีละ 1 ครั้งโดยได้ชักชวนให้เพื่อนๆ มาร่วมทำบุญกับครอบครัวของตนด้วย ส่วนบุตรหลานของตนนั้น ต่างก็มีความยินดีที่จะร่วมทำบุญกับตนทุกครั้ง ปัจจุบัน บุตรหลานของตนนับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการงานทำบุญเลี้ยงพระวัดปากน้ำประจำปี เพราะตนมีอายุมากแล้วทำเพียงลำพังไม่ไหว ดังนั้น บุตรหลานจึงได้มาช่วยสานต่องานดังกล่าวซึ่งเป็นประเพณีประจำครอบครัวด้วยความสมัครใจกันทุกคน

กลุ่มเพื่อน

คุณสุชาดารู้จักวัดปากน้ำได้จากการแนะนำของกลุ่มเพื่อนที่รู้จักกันที่พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย กลุ่มเพื่อนดังกล่าวได้แนะนำให้คุณสุชาดาพามารดาที่เดินไม่ได้มารักษาที่หลวงพ่อดาววัดปากน้ำ และทำให้ตนพบว่าหลวงพ่อดาวมีความศักดิ์สิทธิ์จริงที่สามารถรักษามารดาของตนได้ หลังจากนั้น ตนและกลุ่มเพื่อนพุทธสมาคมอันประกอบด้วยกลุ่มพ่อค้า กลุ่มศิษย์วัดปากน้ำ และชาวคณะวัดบางปลา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม (เป็นวัดที่หลวงพ่อดาววัดปากน้ำเคยเรียนหนังสือ) จึงได้ชักชวนกันจัดงานถวายภัตตาหารเพลพระภิกษุจำนวน 500 รูปที่วัดปากน้ำปีละครั้งก่อนออกพรรษา ซึ่งปัจจุบันได้จัดมาเป็นปีที่ 39 แล้ว

สื่อมวลชน

คุณสุชาติได้ให้ความสนใจในการอ่านหนังสือธรรมะเป็นประจำตั้งแต่ก่อนเข้าวัดปากน้ำ เนื่องจาก กิจการโรงงานของครอบครัวได้ประสบกับปัญหาหาเศรษฐกิจและมารดาของตนได้ป่วย จึงทำให้คุณสุชาติหันไปฟังธรรมะ คุณสุชาติได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ศึกษาธรรมะผ่านทางหนังสือธรรมะต่างๆ ซึ่งไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเป็นผลงานของใคร และจากการที่ได้อ่าน ก็ได้มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการตัดสินใจที่จะทำบุญตามกำลังทรัพย์ที่ตนมีอยู่ในขณะนั้น เพื่อที่จะทำให้นตนเองสามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ที่เกิดขึ้นได้ และต่อมาตนได้อ่านหนังสือธรรมะซึ่งอธิบายเกี่ยวกับการถวายภัตตาหารแด่พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลว่าจะทำให้ได้บุญมาก ดังนั้น จึงทำให้นตนเองอยากที่จะทำบุญโดยวิธีการดังกล่าว ซึ่งตนก็นึกถึงแต่วัดปากน้ำ เพราะวัดนี้มีโรงครัวที่สามารถประกอบภัตตาหารโดยที่ตนนำเงินมาบริจาคเป็นค่าภัตตาหารได้โดยไม่ต้องประกอบภัตตาหารเอง อีกทั้งยังมีพระจำพรรษาอยู่มาก

ความเชื่อทางศาสนา

ความเชื่อทางศาสนาของคุณสุชาติ คือ การจะหลุดพ้นจากทุกข์ได้นั้น จะต้องรักษาศีล ฟังธรรม และปฏิบัติธรรม เพื่อก่อให้เกิดปัญญานำไปดับทุกข์ได้ อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลใดจะปฏิบัติธรรมให้เกิดปัญญาได้นั้น บุคคลผู้นั้นจะต้องรับประทานอาหารจนอิ่มท้องเสียก่อน คุณสุชาติได้ความคิดนี้มาจากการอ่านหนังสือธรรมะและเคยประสบกับตนเองเมื่อตอนหนึ่งปฏิบัติธรรมที่วัดสร้อยทองเพื่อตัดกิเลสแล้วพบว่าเป็นการทรมานตนเองอย่างมากเนื่องจากการอดอาหาร

เมื่อคุณสุชาติมีความทุกข์ที่เกิดจากเรื่องการทำมาหากิน คุณสุชาติจึงได้เข้าวัดปากน้ำโดยหวังฟังวัดว่าจะสามารถช่วยตนได้ คุณสุชาติเห็นว่า การมาทำบุญที่วัดปากน้ำ ได้ช่วยให้ตนพ้นทุกข์ได้จริงในชาตินี้ไม่ต้องรอไปถึงชาติหน้า เนื่องจากตนเชื่อมั่นในบารมีของหลวงพ่อดาวปากน้ำว่าจะช่วยเหลือตนได้ สำหรับหลักธรรมที่ยึดถือคือ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ซึ่งหลักธรรมนี้ ได้มีอิทธิพลทำให้คุณสุชาติสามารถหลุดพ้นจากทุกข์ได้ด้วยตัวของตัวเอง

เหตุผลทางปัญญา

คุณสุชาดาามีเหตุผลทางปัญญาในเรื่องการทำบุญว่า การที่ตนได้บริจาคเงินถวายวัดปากน้ำเพื่อเป็นค่าภัตตาหารแม่จะเพียงปีละ 1 มื้อนั้น ก็จัดได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อศาสนาในแง่ที่ว่า จะช่วยส่งเสริมและทะนุบำรุงพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบไป และเห็นว่าการบริจาคเงินสะสมในกองทุนที่ตั้งเป็นชื่อของตนทุกๆ ปีให้แก่มูลนิธิวัดปากน้ำเพื่อให้มูลนิธินำดอกผลมาใช้โดยที่เงินต้นยังคงอยู่นั้น ก็เท่ากับเป็นการฝังขุมทรัพย์ไว้ในพุทธศาสนา แม้ตัวตายไป แต่ทุนที่ตนบริจาคไว้ก็ยังคงอยู่ ซึ่งเท่ากับว่าตนได้ถวายเงินให้วัดอย่างไม่ขาด

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

สิ่งที่คุณสุชาดาคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ คือ ต้องการให้ตนเกิดปัญญา รอดพ้นจากภัย รอดพ้นจากความยากจนทุกข์ สำหรับสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังการทำบุญบริจาคเงิน คือ ทำให้ตนมีฐานะดีขึ้น ไม่ต้องดิ้นรนเหมือนในอดีตซึ่งทำให้ตนหลุดพ้นจากทุกข์ได้ และมีบุตรหลานคอยดูแลตนอย่างใกล้ชิดและสนใจที่จะสานต่อประเพณีการถวายภัตตาหารพระ 500 รูปเป็นประจำทุกปีของครอบครัวสืบต่อจากตน

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 : คุณกานดา (นามสมมติ)

ข้อมูลทั่วไป

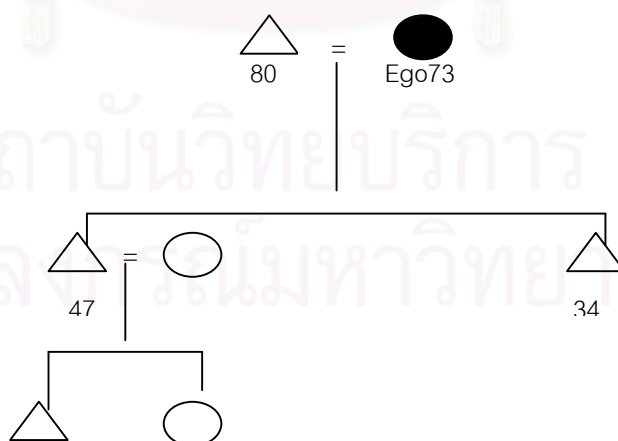
เพศหญิง อายุ 73 ปี สถานภาพสมรส เกิดในครอบครัวคนจีนที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บิดาและมารดาเป็นเจ้าของโรงสีข้าว คุณกานดาเป็นบุตรคนโต มีพี่น้องทั้งหมด 7 คน คุณกานดาได้เข้ามาศึกษาที่กรุงเทพฯ จนกระทั่งจบมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงได้ศึกษาต่อที่ในระดับอนุปริญญาแผนกการเรือน แต่ศึกษาไม่จบ เพราะ เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงทำให้คุณกานดาต้องอพยพหนีสงครามกลับบ้านเกิดที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลังจากสงครามยุติ คุณกานดาจึงเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ อีกครั้งเมื่อ พ.ศ.2489 โดยได้มาเปิดโรงงานแป้งที่ตลาดวัดกลางย่านตลาดพลู หลังจากนั้นจึงได้แต่งงานมีบุตรชาย 2 คน บุตรคนโตจบปริญญาเอกเป็นรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บุตรคนเล็กทำงานอยู่บริษัท AT&T ปัจจุบันคุณกานดาและสามีไม่ได้ทำงานแล้ว และย้ายออกมาอยู่กับบุตรชายทั้งสองที่สุขุมวิท ส่วนโรงงาน

แบ่งที่ตลาดพลูนั้นได้ยกให้น้องสาว 2 คนเป็นผู้ทำต่อ คุณกานดา มีรายได้จากบุตรชายคนเล็กให้เดือนละ 30,000 – 40,000 บาท

คุณกานดาเริ่มเข้าวัดปากน้ำและได้บริจาคเงินให้ตั้งแต่ก่อนแต่งงานเมื่อพ.ศ.2495 ผู้ที่ชักชวนให้มาทำบุญ คือ แม่ชีท้วมซึ่งเป็นหัวหน้าโรงครัวอยู่ที่วัดปากน้ำ นอกจากจะบริจาคเงินให้วัดปากน้ำแล้ว คุณกานดา ยังบริจาคเงินให้แก่วัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกด้วย แต่ไม่มากเท่าที่บริจาคให้วัดปากน้ำ ปัจจุบัน คุณกานดา มักจะมาวัดกับบุตรชายคนเล็กหรือสามี สำหรับอนาคตนั้น ตนไม่คิดที่จะบวชชีพราหมณ์อีก เพราะเห็นว่าตนเคยบวชที่วัดปากน้ำหลายครั้งแล้วซึ่งเริ่มบวชมาตั้งแต่ พ.ศ. 2526 ส่วนเงินทำบุญกุศลที่ตนเป็นประธานตลอดชีพนั้น ตนวางแผนไว้ว่าจะให้บุตรชายทำสืบทอดไปหลังจากที่ตนเสียชีวิตแล้ว

คุณกานดาได้เรียนวิชาธรรมกายกับหลวงพ่อดูปากน้ำในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ หลังจากหลวงพ่อมรณภาพก็ได้มาเรียนกับอาจารย์ตรีธา ปัจจุบันตนไม่ได้มานั่งที่วัดปากน้ำแล้ว เพราะมีอายุมาก แต่จะนั่งที่บ้านแทน คุณกานดาเห็นว่า การนั่งสมาธิมีประโยชน์ทำให้ควบคุมสติได้

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

ในอดีตสมัยที่ยังอยู่ตลาดพลู คุณกานดาจะไปวัดปากน้ำสัปดาห์ละครั้ง ต่อมาเมื่อย้ายบ้านไปอยู่ที่สุขุมวิท จึงไปวัดปากน้ำเพื่อสวดมนต์ถวายหลวงพ่อดปากน้ำเดือนละครั้ง เพราะไม่สะดวกที่จะมาวัด

ตารางที่ 43 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณกานดา

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 06.30 น.	ใส่บาตร	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 09.30 น.	สวดมนต์	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 21.00 น.	สวดมนต์และนั่งสมาธิ	บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

เงินบริจาคที่คุณกานดาให้แก่วัดปากน้ำเป็นประจำแบ่งออกได้เป็น เงินทำบุญทอดกฐินซึ่งเป็นประธานตลอดชีพ ปีละ 22,000 บาท เงินทำบุญทอดผ้าป่า 12,000 บาท เงินทำบุญมูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำซึ่งจะทำในวันเกิดของตน 2,000 บาท สำหรับในปีพ.ศ. 2543 ได้บริจาคเงินให้วัดซื้อที่ดิน 100,000 บาท และ พ.ศ.2544 ได้ปล่อยโคเป็นเงินประมาณ 12,000 บาท

ตารางที่ 44 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณกานดา

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	36,000
2542	36,000
2543	136,000
2544	48,000
2545	36,000
รวม	292,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณกานดา ได้แก่ คุณยาย มารดา และน้องสาว กล่าวคือ ในสมัยที่ยังเป็นเด็กอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คุณยายและมารดาจะอบรมสั่งสอนให้ตนทำบุญร่วมกับครอบครัวมาตลอด ไม่ว่าจะมืงานบุญที่วัดใด ก็จะเข้าร่วมงานเสมอ ส่วนน้องสาวของตนนั้น เมื่อตนชักชวนให้เข้าวัดปากน้ำพร้อมกับตน ก็เกิดความศรัทธาต่อหลวงพ่อดปากน้ำ ทำให้น้องสาวของตนเข้าวัดปากน้ำเป็นประจำตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน และไปวัดปากน้ำบ่อยกว่าคุณกานดา เนื่องจาก น้องสาวยังคงอยู่ที่ตลาดพลูซึ่งใกล้วัดปากน้ำ ไม่ได้ย้ายที่อยู่ตามคุณกานดาไป นอกจากนี้ น้องสาวยังได้เข้าไปช่วยงานต่างๆ ในโรงครัวของวัดปากน้ำอีกด้วย

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณกานดา ได้แก่ สามีและบุตรชายคนเล็ก กล่าวคือ โดยปกติแล้ว สามีของตนเป็นคนที่ชอบทำบุญ และเมื่อแต่งงาน ตนก็ได้ชวนสามีไปทำบุญที่วัดปากน้ำด้วยกัน ซึ่งสามีของตนก็ชอบที่จะไปวัดปากน้ำ เพราะเห็นว่าไปสะดวก ไม่ไกลจากบ้านของภรรยา อีกทั้งยังเป็นคนเสนอความคิดที่จะตั้งกองทุนเป็นชื่อของตนให้แก่มูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำเพื่อทำบุญวันเกิดในแต่ละปี ส่วนบุตรชายคนเล็กที่ยังไม่ได้แต่งงานนั้น จะเป็นคนพาตนและสามีมาวัดปากน้ำเดือนละครั้ง

กลุ่มเพื่อน

คุณกานดาได้รู้จักและเข้ามาทำบุญที่วัดปากน้ำโดยการแนะนำของคุณแม่ท้วม ซึ่งเป็นหัวหน้าแม่ชีประจำโรงครัวที่วัดปากน้ำในสมัยนั้น คุณกานดารู้จักกับคุณแม่ท้วมได้ เพราะ สมัยนั้นตนเป็นเจ้าของโรงงานแป้งที่ตลาดวัดกลาง และคุณแม่ท้วมได้มาจ่ายตลาดที่วัดกลางเพื่อซื้อของไปทำภัตตาหารถวายพระ จึงทำให้ได้เจอกันและชักชวนให้ไปทำบุญที่วัดปากน้ำ ส่วนเพื่อนสนิทคนอื่นๆ ของคุณกานดาที่รู้จักกันในสมัยที่ตนอยู่ที่ตลาดพลูก็ได้ชวนกันไปทำบุญที่วัดปากน้ำด้วย ปัจจุบัน กลุ่มเพื่อนของคุณกานดาได้เสียชีวิตไปหมดแล้ว จึงไม่ได้ไปวัดด้วยกัน

สื่อมวลชน

หนังสือธรรมะที่คุณกานดาอ่านเป็นประจำ คือ หนังสือธรรมะของหลวงพ่อบุชา วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนหนังสือเกี่ยวกับวัดปากน้ำนั้น ตนไม่ได้อ่าน เพราะ คิดว่าตนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับวัดแล้วจากคำบอกเล่าของเพื่อนบ้านและคนที่มารู้จักกันที่วัด ส่วนรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่นำเสนอเรื่องทางศาสนานั้นก็ไม่ได้ให้ความสนใจ

ความเชื่อทางศาสนา

คุณกานดามีความเชื่อว่า การบริจาคเงินให้วัด ไม่ว่าจะเป็นวัดปากน้ำหรือวัดใดก็ตาม จะให้บุญเท่ากัน หากมีความตั้งใจที่จะทำเท่ากัน และมีความเชื่อในเรื่องชาติหน้าและนรกสวรรค์ ว่า การทำบุญจะทำให้ชาติหน้าได้เกิดในภพที่ดี และถ้ามีบุญมากจริง ก็จะได้ขึ้นสวรรค์ คุณกานดามีความศรัทธาต่อหลวงพ่อบุชาวัดปากน้ำมาก และคิดว่าการที่ท่านสามารถทำกิจการให้รุ่งเรืองตลอดจนมีบุตรชายที่เป็นคนดี เป็นเพราะบารมีของหลวงพ่อบุชาวัดปากน้ำ

ปัจจุบัน คุณกานดามีความพอใจกับบั้นปลายของชีวิตเพราะ คิดว่าครอบครัวของตนประสบความสำเร็จแล้ว กล่าวคือ มีบุตรที่ดีและมีงานทำทั้งสองคน ในส่วนเรื่องเงินทองนั้น คุณกานดาได้ยกโรงงานแปงที่ตลาดพลูให้น้องสาว 2 คน เป็นคนรับกิจการต่อ และไม่ได้ต้องการเงินส่วนแบ่งจากกิจการเลย เนื่องจาก ตนพอใจกับเงินที่บุตรชายคนเล็กแบ่งให้ใช้ และได้นำเงินที่ได้แบ่งมาทำบุญที่วัดปากน้ำเพื่อให้เกิดความสบายใจ

เหตุผลทางปัญญา

คุณกานดาได้ให้เหตุผลทางปัญญาซึ่งนอกเหนือไปจากความเชื่อทางศาสนาที่ทำให้ตนมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ คือ ตนเห็นว่า วัดปากน้ำได้นำเงินบริจาคไปใช้ให้เห็นเป็นรูปธรรม อย่างเช่นการสร้างหอพระไตรปิฎกที่พุทธมณฑล ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสืบทอดพุทธศาสนาให้คงอยู่ต่อไป

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

คุณกานดาไม่อยากคาดหวังอะไรมาจากการบริจาคเงินให้วัด เพราะคิดว่า การได้บริจาคเงินนั้นก็ทำให้ตนสุขใจ ซึ่งก็น่าจะเป็นสิ่งที่สร้างความพอใจได้แล้ว สำหรับสิ่งที่ดีที่เกิดขึ้นตามมาในชีวิตของตนภายหลังจากการบริจาคไม่ว่าจะเป็นในเรื่องกิจการส่วนตัว หรือ ครอบครัว ตนคิดว่าเป็นเพราะผลบุญที่ตนได้สร้างมา

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12 : คุณอรวรรณ (นามสมมติ)

ข้อมูลทั่วไป

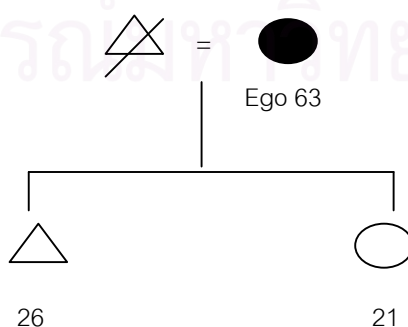
เพศหญิง อายุ 63 ปี สถานภาพม่าย เกิดที่กรุงเทพฯ มีพี่น้อง 9 คน คุณอรวรรณเป็นบุตรคนโต จบการศึกษาระดับอนุปริญญาทางด้านพยาบาลและในขณะเดียวกันก็ได้ศึกษาที่คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไปด้วย อย่างไรก็ตาม คุณอรวรรณไม่ได้ศึกษาจบจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลา หลังจากนั้น คุณอรวรรณได้เข้าทำงานที่การไฟฟ้านครหลวง และได้ศึกษาต่อทางด้านวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชจนจบปริญญาตรี คุณอรวรรณเป็นผู้ก่อตั้งชมรมสนทนาภาษาธรรมที่การไฟฟ้านครหลวงและดำรงตำแหน่งเป็นประธานชมรม ชมรมดังกล่าวได้จัดให้มีการสอนธรรมะให้แก่พนักงานเป็นประจำ นอกจากนี้ ยังได้ไปบรรยายธรรมตามสถานที่ต่างๆ อีกด้วย ปัจจุบันสามีของคุณอรวรรณได้เสียชีวิตแล้ว ทำให้คุณอรวรรณต้องส่งเสียบุตรชายทั้ง 2 คนเรียนหนังสือ กล่าวคือ บุตรชายคนโตกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีที่ประเทศแคนาดาซึ่งคุณอรวรรณจะต้องส่งเงินไปให้บุตรใช้เป็นจำนวน 100,000 บาทต่อเดือน ส่วนบุตรคนเล็กกำลังจะจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีและวางแผนที่จะไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่ประเทศฝรั่งเศส คุณอรวรรณวางแผนไว้ว่า หากบุตรทั้งสองเรียนจบเมื่อไร ตนก็จะเข้ามาอยู่ช่วยงานที่วัดปากน้ำ อย่างถาวร ขณะนี้ คุณอรวรรณมีรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์อาหารเสริม มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 50,000 – 100,000 บาท

คุณอรวรรณเข้าวัดปากน้ำเมื่อมีอายุได้ 18 ปี โดยมารดาได้ชวนให้มาราบหลวงพ่อวัดปากน้ำซึ่งในขณะนั้นยังมีชีวิตอยู่ หลังจากนั้น คุณอรวรรณก็ได้เข้าวัดปากน้ำเพียงคนเดียวเพื่อมาเรียนวิชาธรรมกาย คุณอรวรรณไม่ได้บริจาคเฉพาะเงินให้วัดปากน้ำ แต่ยังบริจาคยาและข้าวซึ่งมีสารอาหารที่สามารถรักษาโรคกระดูกพรุนให้แก่วัดปากน้ำอีกด้วย คุณอรวรรณได้บริจาคเงิน

ให้วัดต่างๆ ตามต่างจังหวัดเป็นจำนวนหลายวัดจนจำไม่ได้ สำหรับการบริจาคเงินให้วัดอื่นๆ ที่มากที่สุด คือ การบริจาคเงินสร้างโบสถ์ให้แก่วัดที่จังหวัดสุพรรณบุรีเพียงคนเดียว นอกจากนี้ ยังได้เคยบวชชีพรามณ์ที่วัดอื่นๆ นอกจากวัดปากน้ำด้วย เช่น วัดไผ่เขียว และ วัดปทุมวนาราม เป็นต้น

สำหรับการเรียนวิชาธรรมกายนั้น คุณอรรวรรณได้เริ่มเรียนเมื่อตอนอายุ 20 ปี กับ อาจารย์ตรีธาและท่านเจ้าคุณภาวนา และสำเร็จวิชาธรรมกายเมื่อตอนอายุ 21 ปี หลังจากนั้นคุณอรรวรรณจึงได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์สอนวิชาธรรมกายให้แก่ลูกศิษย์วัดปากน้ำ แต่ปัจจุบันนี้ไม่ได้สอนแล้ว แต่จะเปิดสอนวิชาธรรมกายที่บ้านของตน อันที่จริงคุณอรรวรรณได้หัดนั่งสมาธิตั้งแต่อายุ 8 ปีกับคุณตา แต่คุณตาจะสอนให้กำหนดลมหายใจและภาวนาพุทโธ อย่างไรก็ตาม คุณอรรวรรณเห็นว่า การนั่งตามแนวคุณตาไม่อาจทำให้ตนเองสงบได้ จึงได้มาเรียนวิชาธรรมกายตามแนวทางของหลวงพ่อดปากน้ำ คุณอรรวรรณกล่าวว่า การที่ตนสำเร็จวิชาธรรมกายได้ ทำให้ตนได้เห็นว่านรกสวรรค์นั้นมีอยู่จริง ตลอดจนสามารถล่วงรู้อดีตชาติและเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้าได้ และยังทำให้ตนมีสุขภาพดี ห่างจากการป่วยเป็นโรคกระเพาะ คุณอรรวรรณให้ความเห็นว่า ขณะที่นั่งสมาธิอยู่นั้นเป็นอัตโนมัติหรือจับต้องได้ แต่เมื่อออกจากการนั่งสมาธิแล้วจะเป็นอัตโนมัติในทันที นอกจากนี้ คุณอรรวรรณยังมีความสามารถพิเศษในการเป็นหมอดูทำนายไฟป้อกซึ่งเป็นมรดกที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษได้อย่างแม่นยำเนื่องจากตนได้ใช้วิชาที่ได้มาจากการนั่งสมาธิมาประกอบกับคำทำนาย

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

คุณอรรธรณจะมาวัดปากน้ำเพื่อกราบหลวงพ่อดำปากน้ำสัปดาห์ละ 2 – 3 วัน แล้วแต่ความสะดวก สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาที่คุณอรรธรณจะต้องปฏิบัติทุกวัน คือ การสอนวิชาธรรมกายให้แก่บรรดาลูกศิษย์ที่มาเรียนที่บ้าน 3 รอบ รอบละ 1 ชั่วโมง

ตารางที่ 45 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณอรรธรณ

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 19.00 น. – 20.00 น. , 20.00 น. – 21.00 น. , 21.00 น. – 22.00 น.	สอนวิชาธรรมกาย	บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณอรรธรณเคยเป็นประธานเอกถวายผ้าพระกฐินพระราชทานให้วัดปากน้ำไปแล้วเมื่อประมาณ 10 กว่าปีที่ผ่านมานี้ ปัจจุบัน คุณอรรธรณได้ทำบุญทอดกฐิน 500 บาท ทำบุญทอดผ้าป่า 500 บาท ทำบุญค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า และค่าภัตตาหารรวมกันเดือนละ 100 บาท ทำบุญให้มูลนิธิหลวงพ่อดำปากน้ำปีละ 1,000 บาท และทำบุญเนื่องในวันเกิดของตนเอง สามี่ บิดา มารดา และบุตรทั้ง 2 คน คนละ 5,000 บาทต่อปี

ตารางที่ 46 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณอรรธรณ

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	33,200
2542	33,200
2543	33,200
2544	33,200
2545	33,200
รวม	166,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณอรรวรรณ ได้แก่ คุณย่า คุณตา บิดา และมารดา กล่าวคือ ในสมัยที่ยังเป็นเด็ก คุณย่าจะพาคุณอรรวรรณไปทำบุญที่วัดสุทัศน์ซึ่งเป็นวัดที่พระสังฆราชเจ้าพรหมชาอยู่เป็นประจำจนคุณอรรวรรณอายุได้ 8 ปี คุณย่าก็ได้เสียชีวิต ส่วนคุณตานั้น เป็นบุคคลที่มีบทบาทอย่างมากในการอบรมสั่งสอนเรื่องการทำสมาธิตั้งแต่คุณอรรวรรณอายุ 8 ปี จนทำให้คุณอรรวรรณชอบนั่งสมาธิมาจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากคุณตาเป็นครูสอนนั่งสมาธิที่วัดระฆังของหลวงพ่อดโต คุณตาได้สอนให้นั่งสมาธิแนวพุทโธแต่ต่อมาคุณอรรวรรณเห็นว่า การนั่งแบบนี้ไม่เหมาะกับตน เพราะ ไม่สามารถทำให้จิตใจของตนนิ่งได้ จึงได้ไปเรียนที่วัดปากน้ำ คุณอรรวรรณรู้จักวัดปากน้ำได้เพราะมารดาเป็นผู้ชักชวนให้ไปกราบหลวงพ่อดโต บิดาและมารดาของตนเกิดความสงสัยว่าตนได้วิชาธรรมกายจริงหรือไม่ จึงทดสอบโดยการนำสิ่งของไปซ่อนแล้วให้คุณอรรวรรณนั่งทางในบอกว่าของที่นำไปซ่อนนั้นอยู่ที่ใด ซึ่งปรากฏว่า คุณอรรวรรณสามารถบอกได้ว่าสิ่งของเหล่านั้นอยู่ที่ใด จึงทำให้บิดาและมารดาเกิดความทึ่งในวิชาธรรมกายจึงได้ติดตามคุณอรรวรรณมาเข้าวัดปากน้ำ และได้เรียนวิชาธรรมกายจนสำเร็จวิชาธรรมกายทั้งสองคน

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณอรรวรรณ ได้แก่ สามีและบุตร กล่าวคือ สามีของตนจะชอบตามตนมาวัดปากน้ำอย่างสม่ำเสมอและได้มาเรียนวิชาธรรมกายจนสำเร็จ ส่วนบุตรทั้งสองที่ตนชอบกับหลวงพ่อดโตปากน้ำ เมื่อเกิดมาก็เป็นคนที่มินิดีดี เป็นคนมีเหตุมีผล ชอบนั่งสมาธิและได้มาขอบวชเณรที่วัดปากน้ำให้ตน

กลุ่มเพื่อน

ไม่มีเพื่อนคนใดของคุณอรรวรรณชักชวนให้มาทำบุญที่วัดปากน้ำเลย แต่คุณอรรวรรณจะเป็นฝ่ายบอกบุญให้เพื่อนมาทำบุญที่วัดปากน้ำเพราะตนเป็นคนแรกที่เข้าวัดปากน้ำก่อนเพื่อนๆ คุณอรรวรรณเป็นคนที่มีเพื่อนมาก เนื่องจาก ตนเคยเป็นประธานชมรมสนทนาภาษาธรรมที่การไฟฟ้านครหลวง จึงทำให้ตนรู้จักกับพนักงานในนั้นทั้งหมด และคุณอรรวรรณเองก็เป็นผู้ชักชวนให้พนักงานที่การไฟฟ้ามาบริจาคเงินที่วัดปากน้ำโดยตั้งเป็นกองทุนของการไฟฟ้าให้มูลนิธิหลวงพ่อดโตปากน้ำ

สื่อมวลชน

คุณอรรณพมักจะฟังรายการวิทยุคลื่นความถี่ 101 ของอาจารย์ทองขาว ซึ่งเป็นรายการที่น่าเสนอเกี่ยวกับบอภิรกรรม นอกจากนี้ ยังอ่านหนังสือธรรมะโดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นของอาจารย์ท่านใดหรือสำนักใด ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้ตนเก็บเกี่ยวสิ่งดีๆ ของแต่ละแหล่งมาใช้ คุณอรรณพเห็นว่า สื่อประเภทต่างๆ ที่ตนรับนั้น ไม่ได้มีส่วนในการทำให้ตนบริจาคเงินให้วัดแต่อย่างใด

ความเชื่อทางศาสนา

คุณอรรณพมีความเชื่อเรื่องกรรมเก่าตั้งแต่สมัยยังเด็ก กล่าวคือ ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ตนเคยเห็นระเบิดลงแล้วสังกะสีกระเด็นไปตัดคอคนขาดต่อหน้าต่อตา คุณอรรณพเชื่อว่าคนเรามีชีวิตไม่แน่นอน และถูกกำหนดโดยกรรมเก่าที่แต่ละคนเคยทำไว้ คุณอรรณพมีความเชื่อว่านรกและสวรรค์มีอยู่จริง เนื่องจาก คุณอรรณพสามารถบรรลุการนั่งสมาธิขั้นสูงจนสามารถไปเห็นนรกและสวรรค์มาแล้ว ดังนั้น จึงต้องการที่จะทำบุญให้มากๆ เพื่อที่จะทำให้เมื่อตนเสียชีวิตไปแล้ว ได้ไปเกิดใหม่ในชั้นเทวดา คุณอรรณพเชื่อว่า การทำบุญให้แก่พระภิกษุที่บำเพ็ญภาวนาจะทำให้ได้รับบุญมาก ดังนั้น คนทั่วไปจึงนิยมถวายน้ำปานะแด่พระภิกษุที่พึงเสด็จจากการฝึกวิชาธรรมกาย

คุณอรรณพมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อดำปากน้ำมาก เพราะตนเคยประสบกับความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อดำปากน้ำด้วยตนเอง กล่าวคือ เมื่อ 14 ปีที่แล้ว ตนและบุตรได้เดินทางโดยเรือและประสบกับพายุครั้งใหญ่จนเรือเกือบจะล่มที่จังหวัดระนอง ตนจึงขอให้หลวงพ่อดำปากน้ำมาช่วยคุ้มครองเรือของตน ซึ่งในที่สุดหลวงพ่อก็ช่วยให้คุณอรรณพรอดชีวิตมาได้ ปัจจุบัน คุณอรรณพยังมีความต้องการทางด้านเงินอยู่ เพราะ ต้องส่งบุตรคนโตเรียนต่างประเทศ และบุตรคนเล็กก็กำลังจะไปเรียนต่อต่างประเทศเช่นกัน อย่างไรก็ตาม คุณอรรณพก็ได้แบ่งเงินส่วนหนึ่งมาบริจาคให้วัดปากน้ำซึ่งไม่ทำให้บุตรต้องเดือดร้อน โดยคุณอรรณพคิดว่า การบริจาคจะทำให้ตนมีความสุขได้

เหตุผลทางปัญญา

คุณอรรวรรณได้กล่าวถึงเหตุผลซึ่งนอกเหนือไปจากความเชื่อทางศาสนาที่ทำให้ตนมาทำบุญที่วัดปากน้ำไว้ดังนี้

- 1) การบริจาคเงินเพื่อถวายเป็นค่าภัตตาหารนั้น จะทำให้เป็นการสืบทอดพุทธศาสนา ทำให้พระภิกษุอยู่ได้
- 2) การบริจาคจะทำให้วัดนำเงินไปพัฒนาวัด ให้คนที่มาวัดรู้สึกมีความสุข สามารถปฏิบัติธรรมได้
- 3) การบริจาคจะทำให้เกิดความรู้จักที่จะ "ให้" ไม่ใช่รอที่จะเป็นฝ่ายรับแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งจะทำให้พร้อมที่จะปฏิบัติธรรม ดังนั้น การบริจาคจึงเป็นการขัดเกลาจิตใจได้

จากเหตุผลทั้ง 3 ข้อ จัดได้ว่าคุณอรรวรรณเป็นผู้ที่มีเหตุผลทางปัญญาในการตัดสินใจบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

คุณอรรวรรณมีความคาดหวังก่อนการบริจาคในแต่ละครั้งว่า ขอให้ชาติหน้าตนเกิดในดินแดนที่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนในชาตินี้ ตนอยากที่จะพบเจอแต่คนที่ดีเท่านั้น และขอให้บุตรเป็นคนดี สำหรับสิ่งที่ตนได้รับภายหลังจากการบริจาคเงินและการปฏิบัติธรรม คือ ทำให้ตนมีสุขภาพดี ห่างจากการป่วยเป็นโรคกระเพาะ และเมื่อต้องการอยากได้สิ่งใด สิ่งนั้นก็เข้ามาหาตนโดยที่ตนไม่ต้องไปขวนขวายหาหรือเอ่ยปากขอจากใคร

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 : คุณพรสุข (นามสมมติ)

ข้อมูลทั่วไป

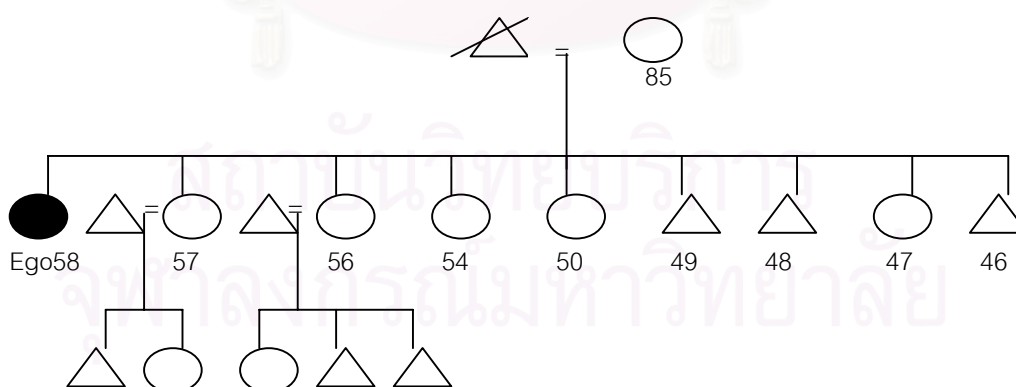
เพศหญิง อายุ 58 ปี สถานภาพโสด เกิดในครอบครัวของคนจีนค้าขายที่จังหวัดศรีสะเกษ มีพี่น้องทั้งหมด 9 คน คุณพรสุขเป็นบุตรคนโต มีน้องสาว 5 คน และน้องชาย 3 คน คุณพรสุขจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนสันติราษฎร์ ส่วนน้องๆ ของตนนั้นไม่ได้เรียนหนังสือสูง เนื่องจากบิดาและมารดาไม่ได้บังคับอีกทั้งครอบครัวยังมีฐานะไม่ค่อยดีนัก ภายหลังจากที่คุณพรสุขเรียนจบจากกรุงเทพฯ ก็ได้เดินทางกลับไปบ้านเกิดและทำธุรกิจส่วนตัวเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างให้แก่หน่วยงานราชการต่างๆ ในจังหวัด ปัจจุบัน คุณพรสุขได้หันมาประกอบ

อาชีพซื้อขายที่ดิน คุณพรสุขมีรายได้ที่ไม่แน่นอนซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะขายที่ดินได้เมื่อไร และเมื่อขายได้ก็จะนำเงินมาที่ได้มาใช้จ่ายไปเรื่อยๆ

คุณพรสุขเข้าวัดปากน้ำและเริ่มบริจาคมาตั้งแต่ พ.ศ.2522 โดยมีมารดาของเพื่อนบ้านเป็นผู้ชักชวนให้มาทำบุญ คุณพรสุขได้บริจาคเงินให้วัดอื่นๆ ตามที่มีคนบอกบุญมา แต่จะบริจาคให้ไม่มากเท่ากับวัดปากน้ำ คุณพรสุขเป็นสมาชิกสมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำโดยทำหน้าที่เป็นปฏิคมช่วยบอกบุญให้คนรู้จักมาทำบุญที่วัดปากน้ำ คุณพรสุขได้วางอนาคตเกี่ยวกับศาสนาไว้ว่า ตนจะยังคงรักษาศีลให้สม่ำเสมอต่อไปและถ้ามีเงินที่ได้มาจากการขายที่ดินก็จะมาบริจาคให้วัดตลอดไป

คุณพรสุขได้เข้ามาเรียนนั่งสมาธิกับอาจารย์ตรีธาตั้งแต่ที่ได้เข้ามาวัดปากน้ำ เนื่องจากมีความทุกข์อันเกิดจากธุรกิจของตนถูกโกงจนหมดตัว ดังนั้น จึงได้มานั่งภาวนาเพื่อที่จะทำให้จิตใจดีขึ้น คุณพรสุขเห็นว่าการได้มานั่งสมาธิที่วัดปากน้ำมีประโยชน์ คือ สามารถช่วยทำให้ตนมีกำลังใจที่จะต่อสู้ชีวิตและพร้อมที่จะเผชิญปัญหาหนักขึ้น

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

เนื่องจากคุณพรสุขประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่จังหวัดศรีสะเกษ จึงทำให้ไม่มีเวลามาวัดปากน้ำได้บ่อยนัก อย่างไรก็ตาม คุณพรสุขจะเดินทางจากจังหวัดศรีสะเกษมาวัดปากน้ำ

โดยทางรถไฟเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของวัดที่จัดขึ้นทุกครั้ง คุณพรสุขกล่าวว่าตนไม่สามารถนั่งภาวนาที่บ้านได้ เพราะมีจิตใจฟุ้งซ่าน ดังนั้น จึงได้มานั่งภาวนาที่หอเจริญวิปัสสนาเมื่อมาวัดปากน้ำทุกครั้ง

ตารางที่ 47 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณพรสุข

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 15.00 น. – 17.00 น.	นั่งสมาธิ	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 20.00 น.	สวดมนต์	บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

เงินบริจาคที่คุณพรสุขให้แก่วัดปากน้ำเป็นประจำ ได้แก่ เงินทำบุญทอดกฐินซึ่งตนเป็นประจำตลอดชีพ 22,000 บาท คุณพรสุขได้จองเป็นประธานเอกในปีพ.ศ. 2573 ไว้ตั้งแต่พ.ศ.2525 โดยได้ฝากเงินเข้าบัญชีธนาคารของวัดปากน้ำไว้แล้ว เงินทำบุญทอดผ้าป่า 10,000 บาท เงินบริจาคค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้าปีละ 2,000 บาท ค่าภัตตาหารเดือนละ 1,500 บาท เงินบำรุงธรรมกายปีละ 2,000 บาท เงินค่าไถ่ชีวิตโคกระบือปีละ 13,000 บาท เงินทำบุญให้มูลนิธิหลวงพ่อดาววัดปากน้ำปีละ 10,000 บาท (เป็นเงินที่ได้มาจากการขายที่ดิน) และในพ.ศ.2545 ได้ทำบุญให้แก่วัดปากน้ำญี่ปุ่น 10,000 บาท

ตารางที่ 48 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณพรสุข

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	77,000
2542	77,000
2543	77,000
2544	77,000
2545	87,000
รวม	395,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณพระสุข ได้แก่ มารดา และน้อง กล่าวคือ มารดาของตนเป็นคนที่ชอบใส่บาตรทุกเช้า ถึงแม้ว่าจะมีบุตรหลายคน และไม่มีคนรับใช้ก็ตาม แต่มารดาก็จะตื่นนอนแต่เช้าเพื่อมาทำอาหารถวายพระ และมารดาจะชวนให้คุณพระสุขมาช่วยใส่บาตรด้วย การที่มารดานิยมใส่บาตรเป็นประจำ ได้มีผลทำให้คุณพระสุขติดนิสัยชอบใส่บาตร แต่ในปัจจุบันนี้ คุณพระสุขไม่ได้ใส่บาตรเป็นประจำทุกเช้าเหมือนในอดีต เพราะไม่พร้อมที่จะทำกับข้าวเอง ดังนั้น คุณพระสุขจึงได้บริจาคเงินเป็นค่าภัตตาหารให้วัดปากน้ำ เพื่อเป็นการทดแทนการใส่บาตรที่ตนไม่ได้ทำแล้ว นอกจากนี้ มารดาของตนก็เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบศีลธรรมและเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม และได้สั่งสอนตนให้มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า กล่าวคือ มารดาสอนว่า เวลาที่ซั่งตะปูขาย ไม่ควรที่จะโกงตาซั่งลูกค้า เพราะกลัวว่าชาติหน้าจะตาบอดได้

เนื่องจากคุณพระสุขเป็นที่คนโตและมีอำนาจมากที่สุด ดังนั้น น้องๆ ของคุณพระสุขจึงเชื่อฟังคุณพระสุขมาก เมื่อคุณพระสุขเข้าวัดปากน้ำ ก็ได้ชวนให้น้องทุกคนมาเข้าวัดและแนะนำให้น้องชายมาบวชที่วัดนี้ ปัจจุบัน น้องคนที่ 5 (น้องชายคนแรก) ได้จำพรรษาอยู่ที่วัดปากน้ำ ญีปุ่น ส่วนน้องคนที่ 6 (น้องชายคนที่ 2) ได้จำพรรษาอยู่ที่วัดปากน้ำ กรุงเทพฯ

กลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนของคุณพระสุขนั้นมีจำนวนไม่มาก เนื่องจาก คุณพระสุขมีนิสัยชอบอยู่คนเดียว กลุ่มเพื่อนของคุณสมพรที่คบหาในขณะนี้ คือ กลุ่มเพื่อนบ้านที่จังหวัดศรีสะเกษ และ กลุ่มเพื่อนที่มารู้จักกันที่วัดปากน้ำ เพื่อนบ้านของคุณพระสุขนับได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่ทำให้คุณพระสุขมาทำบุญที่วัดปากน้ำ กล่าวคือ คุณพระสุขรู้จักวัดปากน้ำได้ก็เพราะมารดาของเพื่อนบ้านได้ชักชวนตนให้มาทำบุญเนื่องในวันเกิดของเพื่อนบ้านที่วัดปากน้ำด้วยกัน ประกอบกับในช่วงนั้น คุณพระสุขกำลังประสบกับปัญหาธุรกิจที่ถูกโกง จึงได้ตัดสติใจมาวัดปากน้ำกับเพื่อนบ้าน และนับตั้งแต่นั้นมา คุณพระสุขก็ได้เข้ามาปฏิบัติธรรมและบริจาคเงินให้วัดอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ คุณพระสุขยังได้ทำหน้าที่เป็นปฏิคมของวัดปากน้ำโดยการบอกบุญแก่เพื่อนบ้านให้เข้าร่วมทำบุญกุศลอีกด้วย

สื่อมวลชน

คุณพรสุขชอบอ่านหนังสือประวัติของหลวงพ่อดปากน้ำ สำหรับหนังสือเล่มที่อ่านเป็นประจำ คือ “ตรีธาเล่าเรื่องหลวงพ่อและวัดปากน้ำ” เนื่องจากหนังสือดังกล่าวได้เล่าถึงหลวงพ่อดปากน้ำและความศักดิ์สิทธิ์ของท่านที่แต่ละคนเคยประสบมา นอกจากนี้ ยังนำเสนอคำสอนของหลวงพ่อ เมื่อคุณพรสุขมีความทุกข์หรือมีเวลาว่างเมื่อใด ก็จะทำหนังสือเล่มนี้มาอ่านซ้ำ ซึ่งการอ่านแต่ละครั้งก็จะทำให้ได้แง่คิดที่แตกต่างกันไป ที่สำคัญคือ เมื่ออ่านแล้วจะทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจและมีส่วนทำให้อยากทำบุญให้วัดปากน้ำมากยิ่งขึ้น

ความเชื่อทางศาสนา

คุณพรสุขมีความเชื่อทางศาสนาว่า เมื่อชาติที่แล้ว ตนคงสะสมบุญไว้น้อย จึงทำให้ชาตินี้เกิดมาไม่มีสมบัติที่บิดาและมารดาเตรียมไว้ให้ตน ดังนั้น ตนจึงได้ตั้งหน้าตั้งตาทำบุญบริจาคเงินในชาตินี้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อทำให้ชาติหน้าเกิดมาสบาย และมีชีวิตที่เจริญรุ่งเรือง คุณพรสุขได้จองเป็นประธานกฐินที่วัดปากน้ำตลอดชีพ เพราะมีความเชื่อว่าการทำบุญกฐินนั้นเป็นการสร้างบุญที่ใหญ่ เปรียบเสมือนการสร้างรั้วที่แข็งแรงล้อมรอบสมบัติไม่ให้ไม่ให้หายไปในไหน คุณพรสุขเชื่อว่า การบริจาคเงินให้วัดปากน้ำย่อมจะทำให้ได้บุญมากกว่าการบริจาคเงินให้วัดอื่นๆ อย่างแน่นอน และเชื่อว่าการบริจาคมก ย่อมทำให้ได้บุญมากตาม แต่ทั้งนี้ต้องมีความศรัทธาที่มากด้วย

ปัจจุบัน คุณพรสุขคิดว่าตนยังไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะ ตนยังเป็นหนี้ที่เกิดจากการประกอบธุรกิจค้าที่ดินอยู่ และมีความต้องการที่จะอยากได้เงินมากๆ เพื่อที่จะนำไปปลดหนี้ ในอดีต คุณพรสุขเคยถูกโกงจนหมดตัว จึงได้หันหน้ามาพึ่งหลวงพ่อดปากน้ำ โดยได้ปฏิบัติตามคำสอนของหลวงพ่อ คือ “บริจาคทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา” อย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะทำให้ชีวิตเจริญรุ่งเรือง กล่าวคือ การทำบุญจะต้องอาศัยทั้งการบริจาคทานซึ่งเป็นบุญหยาบและการนั่งภาวนาซึ่งเป็นบุญละเอียดประกอบกัน นอกจากนี้ คุณพรสุขยังได้มาขอบารมีของหลวงพ่อเพื่อช่วยให้ตนมีชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งหลังจากที่มาขอบารมี ก็ทำให้ตนสามารถตั้งตัวขึ้นใหม่ได้ คุณพรสุขเชื่อว่า การที่ตนสามารถตั้งตัวขึ้นใหม่หลังจากที่ถูกโกงไปหมดตัวได้นั้น เป็นเพราะ บารมีของหลวงพ่อดปากน้ำ ดังนั้น จึงได้ตั้งสัจจอธิษฐานต่อหลวงพ่อไว้ว่า ถ้าหากตนขายที่ดินได้ ก็จะทำเงินที่ขายได้มาให้วัดแปลงละ 10,000 บาท

เหตุผลทางปัญญา

คุณพรสุขได้แสดงทัศนะที่แสดงให้เห็นถึงเหตุผลทางปัญญาที่ทำให้ตนมาบริจาคเงินให้วัด คือ ตนเห็นว่า พระพุทธเจ้าทรงใช้ความพยายามและความอดทนอย่างมากในการที่จะตรัสรู้เพื่อนำสิ่งที่ได้มาสั่งสอนคน และตนซึ่งเป็นชาวพุทธคนหนึ่ง ก็มีหน้าที่ควรที่จะสืบทอดพุทธศาสนาให้คงอยู่ต่อไปโดยการบริจาคเงินให้วัดเพื่อให้วัดนำเงินไปทะนุบำรุงศาสนา

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

ความคาดหวังของคุณพรสุขที่มีต่อการบริจาคเงินในแต่ละครั้ง คือ อยากให้ดวงตาเห็นธรรมไม่ในชาตินี้ก็ขอเป็นชาติหน้า สำหรับผลที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังจากการบริจาค คือ ทำให้ตนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีหนี้สินลดลง และมีความสามัคคีกันในกลุ่มพี่น้อง และคิดว่าหากมีเงินมากขึ้น ก็จะบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเพิ่มขึ้นตาม

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 : คุณพยอม (นามสมมติ)

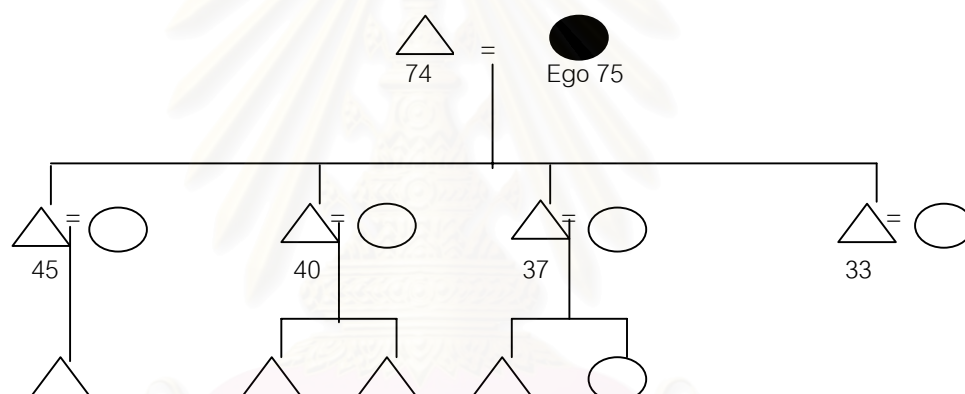
ข้อมูลทั่วไป

เพศหญิง อายุ 75 ปี สถานภาพสมรส เกิดที่กรุงเทพฯ มีพี่น้องทั้งหมด 3 คน คุณพยอมเป็นบุตรคนโต มีน้องชาย 2 คน เมื่อคุณพยอมจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก็ได้ออกมาช่วยงานบิดามารดาค้าขายของชำและเลี้ยงน้องชายทั้งสองเนื่องจากมีฐานะไม่ดี เมื่อโตขึ้นก็ได้ออกไปขายเรือขายผักซึ่งทำให้ได้ไปรู้จักกับสามีที่ขายเรือขายข้าวสารอยู่ในคลองเดียวกัน คุณพยอมมีบุตรชายทั้งหมด 4 คน จบปริญญาตรีและแต่งงานกันหมดแล้ว ปัจจุบัน คุณพยอมมีรายได้ต่อเดือน 10,000 บาท ซึ่งได้มาจากบุตรชายให้ 5,000 บาท และค่าเช่าบ้านอีก 5,000 บาท

คุณพยอมเริ่มเข้าวัดปากน้ำเมื่อพ.ศ. 2520 และได้เริ่มบริจาคเงินให้เป็นประจำเมื่อพ.ศ. 2535 โดยมีเพื่อนบ้านเป็นผู้แนะนำให้บริจาคเงิน คุณพยอมไม่ได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำแต่เพียงวัดเดียว แต่ยังได้บริจาคเงินให้วัดอื่นๆ อีกแต่ไม่มากเท่าที่บริจาคให้วัดปากน้ำ เช่น วัดนวลนรดิศ วัดมหาธาตุฯ และโรงพยาบาลสงฆ์ เป็นต้น ในอดีต คุณพยอมเคยบริจาคเงินให้วัดพระธรรมกายเป็นจำนวนหลายแสนบาท แต่เมื่อมีข่าวที่ไม่ดีเกี่ยวกับวัดออกมา จึงได้เลิกบริจาค

คุณพยอมไม่ได้เรียนวิชาธรรมกาย แต่ก็ได้ให้ความสนใจที่จะนั่งสมาธิ คุณพยอมได้ไปนั่งสมาธิที่วัดปากน้ำทุกวัน คุณพยอมเห็นว่า การนั่งมีประโยชน์คือ ทำให้ตนได้บุญและเมื่อตนเองสิ่งใดจากหลวงพ่อดปากน้ำก็จะประสบความสำเร็จทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเงิน ซึ่งทำให้ตนมีฐานะดีกว่าในอดีตมาก สามารถมีบ้านได้หลายหลังไม่ต้องไปเช่าอยู่อีกต่อไป ปัจจุบันคุณพยอมมีบ้านทั้งหมด 5 หลัง โดยได้แบ่งให้บุตรชายอยู่คนละหลัง นอกจากนี้ บุตรชายของตนทั้งหมดก็เรียนจบปริญญาตรีและมีการงานทำกันทุกคน

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

เนื่องจากบ้านของคุณพยอมอยู่ไม่ไกลจากวัดปากน้ำ ดังนั้น คุณพยอมจึงไปวัดปากน้ำเพื่อนั่งสมาธิทุกวัน

ตารางที่ 49 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณพยอม

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 06.30 น.	ใส่บาตร	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 08.00 น.	นั่งสมาธิ	วัดปากน้ำ
ทุกวันพระ เวลา 18.00 น.	นั่งสมาธิ	วัดปากน้ำ
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 21.00 น.	สวดมนต์	บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณพยอมได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำเป็นค่าภัตตาหารเดือนละ 300 บาท ค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้าเดือนละ 900 บาท เงินทำบุญมูลนิธิหลวงพ่อดาวพอกวัดปากน้ำเดือนละ 200 บาท เงินทำบุญถวายพระทุกวัน 200 บาท เงินทำบุญเทศน์มหาชาติ 5,000 บาท เงินทำบุญทอดผ้าป่า 2,000 บาท และเงินทำบุญทอดกฐินซึ่งคุณพยอมเป็นประธานตลอดชีพและได้ทำร่วมกับลูกสะใภ้ อีกรวมเป็นเงิน 44,000 บาท

ตารางที่ 50 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณพยอม

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	77,400
2542	77,400
2543	77,400
2544	77,400
2545	77,400
รวม	387,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณพยอม ได้แก่ คุณยาย บิดามารดาและน้องชาย กล่าวคือ คุณยายจะมีบทบาทในการสอนให้คุณพยอมสวดมนต์ โดยคุณพยอมจะต้องมาสวดมนต์ก่อนนอนกับคุณยายทุกคืน ในด้านบิดาและมารดาของคุณพยอม แม้ว่าจะมีฐานะยากจน แต่ก็พยายามแบ่งเงินส่วนหนึ่งมาทำบุญโดยการทำอาหารเพื่อนำไปใส่บาตรทุกเช้า และเมื่อถึงวันพระ มารดาจะพาตนไปฟังเทศน์ที่วัดนवलนรดิศ ส่วนน้องชายทั้งสองนั้น ภายหลังจากที่ตนได้ชวนให้มาทำบุญที่วัดปากน้ำ ก็ได้มาบริจาคเงินให้วัดโดยตั้งเป็นกองทุนของตนให้แก่มูลนิธิหลวงพ่อดาวพอกวัดปากน้ำและได้ทำมาเป็นประจำทุกปี สำหรับน้องชายคนรองนั้นได้เสียชีวิตไปแล้ว แต่ก็ได้มอบหมายให้บุตรบริจาคเงินสืบต่อไป

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณพยอม คือ สามี และบุตร กล่าวคือ สามีกับตนได้เข้าวัดปากน้ำพร้อมกันเมื่อได้รับการชักชวนจากเพื่อนบ้าน

นอกจากนี้ สามียังชอบไปทำบุญตามวัดต่างจังหวัดที่ยากจนและตั้งอยู่ในที่ทุรกันดาร เนื่องจากเห็นว่าวัดในกรุงเทพฯ มีคนทำบุญให้มากแล้ว ส่วนบุตรชายทั้งหมดก็นิยมมาทำบุญบริจาคเงินให้วัดปากน้ำโดยบุตรทุกคนได้ตั้งกองทุนมูลนิธิตามชื่อของแต่ละคนให้แก่มูลนิธิวัดปากน้ำ

กลุ่มเพื่อน

เพื่อนบ้านท่านหนึ่งซึ่งปัจจุบันได้บวชชื่อนิโอมที่วัดนวลนรดิศและบุตรสาวของเพื่อนบ้านที่เป็นผู้เช่าบ้านของคุณพยอมเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้คุณพยอมสนใจที่จะมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ เพื่อนคนนี้ได้แนะนำว่า เมื่อบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ หากอธิษฐานสิ่งใดก็จะสมความปรารถนาได้ ดังนั้น คุณพยอมจึงตัดสินใจมาบริจาคเงินให้วัด แม้ว่าคุณพยอมได้เข้าวัดปากน้ำมาเมื่อพ.ศ. 2520 แต่จะเริ่มมาบริจาคเงินให้วัดตามคำชวนของเพื่อนเมื่อพ.ศ. 2535 และเมื่อคุณพยอมเห็นว่าการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำได้ทำให้ชีวิตของตนดีขึ้น ดังนั้น ตนจึงได้ชักชวน เพื่อนบ้านคนอื่นๆ ให้มาร่วมทำบุญที่วัดปากน้ำด้วย

สื่อมวลชน

สื่อประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางศาสนาที่คุณพยอมรับ ได้แก่

- 1) รายการวิทยุ คุณพยอมจะฟังรายการวิทยุที่นำเสนอเรื่องทางพระพุทธศาสนาอยู่เป็นประจำ และมักจะนำข้อคิดที่ได้ไปเล่าให้เพื่อนบ้านฟัง
- 2) หนังสือธรรมะ คุณพยอมชอบอ่านหนังสือธรรมะที่ได้รับแจกจากวัดต่างๆ ที่ตนไปบริจาคเงินมา สำหรับหนังสือประวัติหลวงพ่อดาวพอกปากน้ำของอาจารย์ตรีธา คุณพยอมกล่าวว่า เมื่ออ่านแล้วทำให้ตนเกิดความศรัทธาต่อหลวงพ่อดาวพอกมากขึ้น ซึ่งทำให้ตนอยากจะทำบุญบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ

ความเชื่อทางศาสนา

คุณพยอมมีความเชื่อว่า การทำบุญจะทำให้ได้รับผลทั้งในชาติปัจจุบันและชาติหน้า คุณพยอมเชื่อว่า สิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของตน เกิดมาจากการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำและการนั่งสมาธิที่วัดปากน้ำ คุณพยอมกล่าวว่า การที่ตนมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำนั้น เป็นเพราะได้ยินได้ฟังความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อดาวพอกปากน้ำมาว่า ท่านจะช่วยเหลือคนที่มาขอกับท่าน

ในอดีต คุณพยอมมีฐานะไม่ค่อยดี ไม่มีบ้านเป็นของตนเอง แต่ก็ได้พยายามผ่อนที่ดินไว้ และเมื่อขายได้ จึงได้นำเงินมาซื้อบ้าน จนปัจจุบันมีจำนวน 5 หลัง คุณพยอมคิดว่า การที่ดินมีเงินมากขึ้นได้นั้น เป็นเพราะบารมีของหลวงพ่อดัดปากน้ำ นอกจากนี้ หลวงพ่อยังได้ช่วยบุตรชายตนให้มีงานทำทุกคน และเมื่อบุตรคนโตแต่งงาน ตนก็ได้ขอกับหลวงพ่อบริจาคเงินให้แต่งงานใหม่ในระยะเวลาไม่นาน

เหตุผลทางปัญญา

คุณพยอมไม่มีความเชื่ออื่นใดนอกเหนือไปจากความเชื่อทางศาสนาที่ทำให้ตนเลิกมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ กล่าวคือ การบริจาคเงินที่วัดปากน้ำจะทำให้ตนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นผลบุญที่เห็นได้ในชาตินี้

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

ความคาดหวังของคุณพยอมจากการบริจาคเงิน คือ อยากให้มีชีวิตที่ดี ตลอดจนมีความต้องการที่จะเกิดในพระพุทธศาสนาในทุกๆ ชาติ และต้องการให้ดวงตาเห็นธรรม บรรลุนิพพาน สำหรับสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาภายหลังจากการบริจาค คือ ทำให้ตนมีบุตรที่ดี มีฐานะที่ดีขึ้น และคิดว่าถ้าหากมีเงินมากขึ้นก็จะนำเงินมาบริจาคให้วัดปากน้ำมากกว่านี้

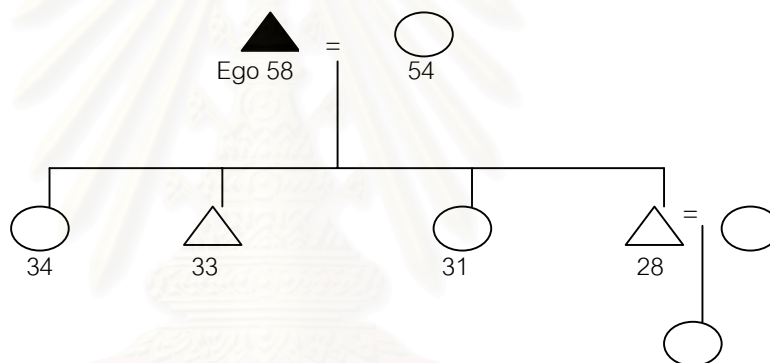
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 : คุณสกล (นามสมมติ)

ข้อมูลทั่วไป

เพศชาย อายุ 58 ปี สถานภาพสมรส เกิดในครอบครัวของคนจีนซึ่งมีบรรพบุรุษอพยพมาจากประเทศจีน บิดามารดาของคุณสกลมีฐานะปานกลางและประกอบอาชีพค้าขายอยู่ที่กรุงเทพฯ มีพี่น้องเป็นผู้ชายทั้งหมด 4 คน คุณสกลเป็นบุตรคนสุดท้อง จบการศึกษาระดับปวช.จากโรงเรียนพาณิชย์ ภายหลังจากเรียนจบก็ได้มาช่วยงานบิดามารดาค้าขายสักระยะหนึ่งจึงออกมาทำกิจการเป็นของตัวเอง และแต่งงานมีบุตรจำนวน 4 คน เป็นชาย 2 คน และหญิง 2 คน บุตรทั้งสี่จบการศึกษาระดับปริญญาโทจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้มาช่วยทำงานที่โรงงานผลิตภาชนะทางการแพทย์และถังแก๊สของตน ปัจจุบัน คุณสกลมีรายได้จากกิจการส่วนตัวประมาณ 200,000 บาทต่อเดือน

คุณสกลเข้าวัดปากน้ำมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2535 โดยมีเพื่อนเป็นผู้แนะนำให้มาทำบุญที่วัดนี้ และได้สมัครเป็นประธานกฐินตลอดชีพเมื่อปีพ.ศ. 2537 ก่อนหน้านี้ คุณสกลไม่ได้ไปทำบุญที่วัดใดเป็นประจำเลยจนกระทั่งมาวัดปากน้ำจึงได้มาเป็นประจำ และได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำแต่เพียงวัดเดียว คุณสกลไม่เคยมาเรียนวิชาธรรมกายที่วัดปากน้ำ แต่ได้นั่งสมาธิเองที่บ้าน คุณสกลเห็นว่า การนั่งสมาธิมีประโยชน์ทำให้ตนมีสุขภาพดีขึ้น ปัจจุบัน คุณสกลมักจะมาวัดกับครอบครัว และวางแผนไว้ว่า ตนจะบริจาคเงินเป็นประธานกฐินไปจนตลอดชีวิตและให้บุตรสาวเป็นผู้ทำสืบทอดไปหลังจากตนเสียชีวิตไปแล้ว

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

คุณสกลจะใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงานอยู่ที่โรงงานซึ่งเป็นที่ตั้งของบ้านด้วย และเมื่อมีเวลาว่างในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ก็จะมาวัดปากน้ำกับครอบครัวประมาณ 2-3 ครั้งต่อเดือน

ตารางที่ 51 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณสกล

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 07.00 น.	สวดมนต์	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 09.00 น. หรือ 10.00 น.	นั่งสมาธิ	บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณสกลได้บริจาคเงินเป็นค่าภัตตาหารเดือนละ 1,500 บาท และได้สมัครเป็นประธาน กฐินตลอดชีพซึ่งจะต้องทำบุญปีละ 22,000 บาท

ตารางที่ 52 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณสกล

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	40,000
2542	40,000
2543	40,000
2544	40,000
2545	40,000
รวม	200,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณสกล ได้แก่ บิดาและมารดา เนื่องจากบิดามารดาของตนเป็นคนจีน ดังนั้น จึงไม่ค่อยได้ไปทำบุญที่วัดไทย แต่จะพาพี่ชายและตนไปไหว้เจ้าตามศาลเจ้าเป็นประจำ และได้สอนให้ตนทำงานแก่คนยากคนจนที่ นั่งรอขอทานอยู่หน้าศาลเจ้า

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณสกล ได้แก่ ภรรยาและบุตร กล่าวคือ คุณสกลได้เข้ามาทำบุญที่วัดปากน้ำเมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้ว โดยภรรยาของตนได้เป็นผู้ชักชวนให้เข้ามาหลังจากทราบถึงความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อดำวัดปากน้ำ ภรรยาเชื่อว่า การมาทำบุญที่วัดนี้จะทำให้ได้บุญมาก จึงได้ชักชวนตนให้สมัครเป็นประธานกฐินตลอดชีพที่วัดปากน้ำ ส่วนบุตรของตนก็เป็นคนที่ชอบทำบุญกันทั้งหมดและมักจะมาวัดปากน้ำ ร่วมกับตนและภรรยาทุกครั้ง

กลุ่มเพื่อน

ปัจจุบันคุณสกลมีเพื่อนที่มารู้จักกันที่วัดปากน้ำประมาณ 30 คน คนสกลรู้จักกลุ่มเพื่อนดังกล่าวได้ โดยคำแนะนำของดีอกเตอร์ท่านหนึ่งซึ่งเป็นอาจารย์ของบุตรชายสอนอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้นี้ได้เป็นผู้แนะนำให้คุณสกลมาเข้าวัดปากน้ำ และเมื่อคุณสกลเข้ามาวัดปากน้ำ ก็ได้มารู้จักกับเพื่อนอีกคนหนึ่งโดยคำแนะนำของเพื่อนที่ทำการค้าด้วยกัน เพื่อนของคุณสกลทั้ง 2 ท่านมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อดอกน้ำมาก จึงได้ชักชวนบอกบุญให้คุณสกลมาร่วมทำบุญให้วัดปากน้ำโดยการสมัครเป็นประธานกฐินตลอดชีพ และเมื่อภรรยาของคุณสกลทราบจึงได้ชวนให้คุณสกลสมัครเป็นประธานตลอดชีพภายหลังจากที่เข้ามาวัดนี้ได้ 2 ปี

สื่อมวลชน

คุณสกลใช้เวลาส่วนใหญ่ดูแลกิจการของครอบครัวที่โรงงาน ดังนั้น จึงไม่ได้ให้ความสนใจที่จะรับสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือต่างๆ ที่นำเสนอเรื่องทางศาสนา แต่จะให้ความสนใจเกี่ยวกับข่าวการเมือง ส่วนการรับรู้ในเรื่องประวัติและความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อดอกน้ำ คุณสกลได้รับทราบผ่านทางเพื่อน 2 คนเท่านั้น

ความเชื่อทางศาสนา

คุณสกลมีความเชื่อในเรื่องการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำว่า การบริจาคได้ทำให้ตนได้รับผลบุญที่สามารถเห็นได้ในชาตินี้ กล่าวคือ ตั้งแต่ตนเป็นประธานกฐินตลอดชีพมา ก็ทำให้ชีวิตและธุรกิจของตนประสบความสำเร็จ บุตรทั้ง 4 เป็นคนดี เรียนจบปริญญาโทจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและได้สมัครใจมาช่วยงานของครอบครัวกันทุกคน และแม้ประเทศจะประสบกับวิกฤติเศรษฐกิจ แต่กิจการของตนก็ไม่ได้ประสบผลกระทบบแต่อย่างใด อีกทั้งยังมีกำไรมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ ยังเชื่อว่าการบริจาคเงินจะช่วยทำให้ชาติหน้าตนเกิดมารวยกว่าชาตินี้ คุณสกลคิดว่า การบริจาคเงินให้วัดปากน้ำจะทำให้ได้บุญมากกว่าทำที่วัดอื่นๆ เนื่องจากวัดปากน้ำได้นำเงินที่ได้ไปบริจาคให้วัดอื่นๆ อีก จึงทำให้เป็นการขยายบุญให้แผ่กว้างออกไป ปัจจุบัน คุณสกลยังอยากที่จะมีฐานะรวยมากยิ่งขึ้น และคิดว่าบริจาคเงินจะสามารถทำให้กิจการของตนรุ่งเรืองยิ่งขึ้นได้

เหตุผลทางปัญญา

สาเหตุที่ทำให้คุณสกลเลือกมาบริจาคเงินที่วัดปากน้ำ คือ ความศรัทธาที่มีต่อหลวงพ่อดาวพอก วัดปากน้ำ และเชื่อว่าหลวงพ่อดาวพอกมีความศักดิ์สิทธิ์ที่จะช่วยทำให้กิจการของตนประสบผลสำเร็จ ตลอดจนมีความเชื่อว่าจะทำให้ตนได้บุญมาก สาเหตุดังกล่าวนี้เป็นเรื่องของความเชื่อทางศาสนาแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้มีเหตุผลทางปัญญาเกี่ยวข้องกับด้วย

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

คุณสกลได้มีคาดหวังก่อนที่จะบริจาคเงินไว้ว่า ตนอยากที่จะมีฐานะที่ดี มีครอบครัวดี และมีสุขภาพดี สำหรับผลที่เกิดขึ้นตามมาหลังจากการบริจาค คุณสกลมีความรู้สึกพอใจกับสิ่งสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ตนคิดว่าเป็นเพราะบารมีของหลวงพ่อดาวพอก จึงทำให้ชีวิตครอบครัว และธุรกิจของตนราบรื่น ไม่เคยมีปัญหาใดๆ เกิดขึ้น

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 : คุณสวิช (นามสมมติ)

ข้อมูลทั่วไป

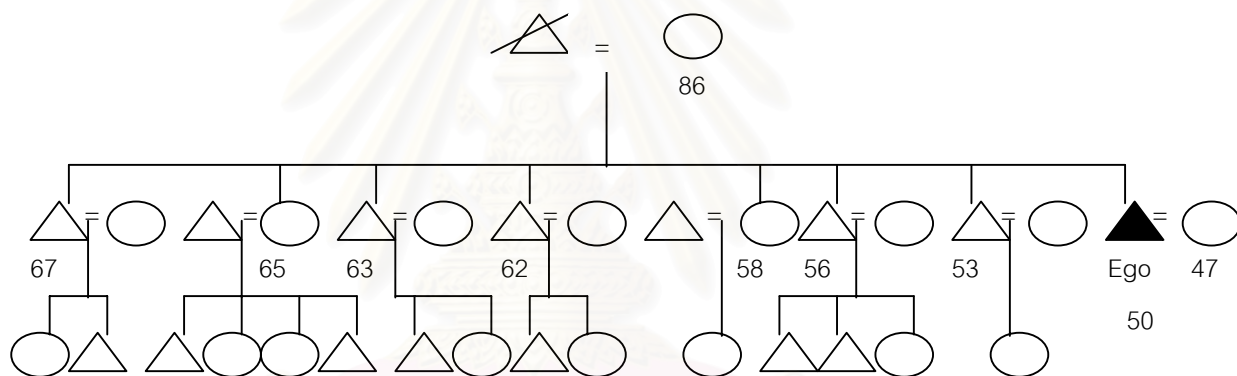
เพศชาย อายุ 50 ปี สถานภาพสมรส ไม่มีบุตร คุณสวิชเกิดที่กรุงเทพฯ มีพี่น้อง 8 คน คุณสวิชเป็นบุตรคนสุดท้อง มีพี่ชาย 5 คน และพี่สาว 2 คน คุณสวิชจบการศึกษาระดับอนุปริญญาจากมหาวิทยาลัยมหิดลทางด้านวิทยาศาสตร์เคมี เมื่อจบการศึกษาแล้วได้เข้าทำงานบริษัทเอกชน และปัจจุบันลาออกมาประกอบกิจการส่วนตัวร่วมกับพี่ชาย มีรายได้ต่อเดือนประมาณ 15,000 บาท ส่วนภรรยาของคุณสวิชนั้น ได้มารู้จักกันที่วัดปากน้ำ ขณะนี้อายุ 47 ปี ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยงานคุณสวิช มีรายได้ต่อเดือนรวมกับเงินที่เก็บจากค่าเช่าบ้าน ประมาณ 30,000 บาท

คุณสวิชเข้าวัดปากน้ำและเริ่มบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมาตั้งแต่ พ.ศ.2527 โดยมีนายชายเป็นผู้ชักชวนมา นอกจากจะบริจาคเงินให้วัดนี้แล้ว คุณสวิชยังได้ช่วยบริจาคเงินให้แก่หลวงตามหาบัวด้วย ในปัจจุบันนี้ คุณสวิชจะมาวัดปากน้ำกับภรรยา และได้สมัครเป็นสมาชิกสมาคมศิษย์หลวงพ่อดาวพอกวัดปากน้ำทั้งคู่ โดยได้ช่วยเหลืองานของวัดทั่วไป คุณสวิชไม่ได้วางอนาคต

เกี่ยวกับศาสนาไว้ เพราะถือว่าตนก็ได้บวช ตลอดจนบริจาคเงินให้วัดและช่วยงานวัดเท่าที่จะทำได้แล้ว แต่ก็พยายามมาวัดอย่างสม่ำเสมอเหมือนที่ทำอยู่ในขณะนี้

คุณสวิขเริ่มเรียนวิชาธรรมกายตั้งแต่ พ.ศ. 2527 เนื่องจากเคยศึกษาหนังสือธรรมะและประวัติของหลวงพ่อดอกปากน้ำ และยังได้ฟังเทปคำสอนของหลวงพ่อดอก จึงเกิดความสนใจที่จะปฏิบัติธรรม คุณสวิขมักใช้เวลานั่งสมาธิส่วนใหญ่ที่วัดปากน้ำ ซึ่งการนั่งแต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 45 นาที และจากการที่ได้นั่งสมาธิ ก็ทำให้ตนรู้สึกว่าร่างกายแข็งแรงขึ้นจากอาการป่วยเป็นโรคไวรัสตับอักเสบปี และทำให้ใจเย็นลง

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

คุณสวิขจะมานั่งสมาธิที่วัดปากน้ำเป็นประจำในช่วงวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ส่วนวันเสาร์และวันอาทิตย์จะนั่งสมาธิที่บ้าน

ตารางที่ 53 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณสวิข

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-ศุกร์ เวลา 19.00 น.-20.00 น.	นั่งสมาธิ	วัดปากน้ำ
เสาร์-อาทิตย์ เวลา 21.00 น. - 21.45 น.	นั่งสมาธิ	บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณสวิชเลือกมาบริจาคเงินให้วัดนี้ เพราะมีความศรัทธาต่อวัดและหลวงพ่อดปากน้ำ สำหรับเงินที่บริจาคเป็นประจำทุกปี คือ ค่าภัตตาหารแด่พระภิกษุสามเณร เดือนละ 300 บาท และเมื่อรวมยอดเงินบริจาคในแต่ละปีที่ผ่านมา นั้น จะพบว่ามียอดเงินบริจาครวมที่ไม่เท่ากัน เนื่องจาก บางปีมีการบริจาคเงินเพิ่มเป็นกรณีพิเศษ เช่น สร้างพระ หรือ สร้างวัดปากน้ำที่ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

ตารางที่ 54 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณสวิช

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	5,000
2542	5,000
2543	30,000
2544	15,000
2545	5,000
รวม	60,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณสวิช ได้แก่ คุณยาย และ น้าชาย กล่าวคือ คุณสวิชมักจะมาทำบุญที่วัดปากน้ำกับญาติผู้ใหญ่ในบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณยาย คุณยายได้บริจาคเงินเป็นจำนวนมากให้เป็นค่าภาพเขียนฝาผนังพระอุโบสถของวัดปากน้ำ และน้าชายของคุณสวิชก็มักจะชวนให้มาเข้าวัดปากน้ำเพื่อทำบุญอยู่เป็นประจำ

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณสวิช คือ ภรรยา เนื่องจาก ภรรยาของคุณสวิชชอบมาทำบุญที่วัดปากน้ำตั้งแต่ก่อนแต่งงาน และได้มารู้จักกับคุณสวิชที่วัด ดังนั้น เมื่อแต่งงานแล้วจึงได้ชวนสามีให้มาทำบุญที่วัดปากน้ำด้วยกันมาจนถึงปัจจุบัน

กลุ่มเพื่อน

คุณสวิชมีเพื่อนอยู่ทั้งหมดประมาณ 5 คน คือกลุ่มเพื่อนสมัยที่เรียนมหาวิทยาลัยมหิดล แต่ปัจจุบันไม่ได้ติดต่อกันแล้ว และคุณสวิชก็ไม่เคยบอกบุญแก่เพื่อนๆ ให้มาทำบุญที่วัดปากน้ำ ดังนั้น กลุ่มเพื่อนที่เรียนมาด้วยกันจึงไม่ได้มีอิทธิพลในการชักชวนให้คุณสวิชมาทำบุญที่วัดปากน้ำเลย

สื่อมวลชน

สื่อประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางศาสนาที่คุณสวิชรับ ได้แก่

- 1) รายการรัฐธรรมนูญชีวิตรทางโทรทัศน์ช่อง 9 ในวันจันทร์ถึงพุธ เวลา 05.30 น. เป็นรายการที่มีพระและฆราวาสที่มีความรู้และประสบการณ์มาสอนเรื่องธรรมะ
- 2) คุณสวิชมักจะอ่านหนังสือธรรมะของหลายๆ วัด ไม่ได้จำกัดแต่ของวัดปากน้ำเท่านั้น ส่วนหนังสือของวัดปากน้ำที่อ่าน คือ วารสารธรรมมคิษย์วัดปากน้ำซึ่งออกทุกๆ 4 เดือน หนังสือพระกฐินพระราชทาน และประวัติหลวงพ่อวัดปากน้ำของอาจารย์ตรีธา คุณสวิชกล่าวว่า เมื่อได้อ่านหนังสือของวัดแล้ว ก็ยังมีความศรัทธาอยากที่จะบริจาคเงินให้วัดมากขึ้น

ความเชื่อทางศาสนา

คุณสวิชมีความเชื่อทางศาสนาในเรื่องบุญบาป และเชื่อว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความเชื่อดังกล่าวนี้ได้มีอิทธิพลให้คุณสวิชต้องการที่จะทำบุญบริจาคเงินให้วัด คุณสวิชเชื่อว่าการบริจาคเงินแล้วจะได้บุญมากนั้น อยู่ที่ใจ ต้องมีความศรัทธาและเชื่อมั่นทั้งก่อนทำบุญ กำลังทำบุญ และภายหลังการทำบุญ ดังนั้น หากมีความศรัทธาอย่างแรงกล้า ก็อาจจะทำให้การทำบุญเพียง 1 บาท ได้บุญมากกว่าการทำบุญเป็นหมื่นบาทแต่มีความศรัทธาน้อย นอกจากนี้ การทำบุญให้ได้บุญมากนั้น ก็ต้องยึดหลักเนื่อนาบุญ คือ การทำบุญให้แก่พระที่มีศีลธรรมสูง เช่น เจ้าอาวาสของวัดปากน้ำ เพราะ จะทำให้ได้บุญมากกว่าการทำบุญกับพระธรรมดาทั่วไป

คุณสวิชดำเนินชีวิตโดยมีธรรมะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ส่วนเป้าหมายหรือความต้องการของชีวิตในขณะนี้ คือ ต้องการที่จะมีเงินให้มากขึ้น เพื่อที่จะขยายกิจการส่วนตัว และต้องการที่จะปฏิบัติธรรมให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ส่วนเรื่องที่คุณสวิชไม่มีบุตรนั้น ตนก็ไม่ได้คิดว่าเป็นสิ่งที่

ขาดหายไปในชีวิต และไม่เคยที่จะรับบุญตรุบุญธรรมมาเลี้ยง เพราะเห็นตัวอย่างบุญบุญธรรมที่ไม่ดีหลายคน คุณสวีสึกคิดว่าปัจจุบันนี้ ตนยังไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ดังนั้น จึงพยายามที่จะปฏิบัติธรรมให้มากเพื่อที่จะทำให้จิตใจสบายขึ้น

เหตุผลทางปัญญา

คุณสวีสึกมองว่า การบริจาคเงินให้วัดของตนนั้น เป็นเพราะตนมีความเชื่อในเรื่องบุญบาป และมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อดอกน้ำและวัดปากน้ำ เชื่อว่าการทำบุญที่วัดปากน้ำจะทำให้ได้บุญมาก และไม่ได้มีเหตุผลทางด้านอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยแต่อย่างใดในการมาทำบุญที่วัดนี้

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

คุณสวีสึกมีความคาดหวังว่าตนจะได้รับบุญภายหลังจากการบริจาคเงินให้วัดแล้ว และสิ่งที่ปรารถนามากที่สุด คือ นิพพาน และตั้งแต่บริจาคมานั้น คุณสวีสึกมีความรู้สึกพอใจกับสิ่งที่ได้รับตอบแทนมา กล่าวคือ ทำให้ตนมีสภาพจิตใจที่ปลอดโปร่งมากขึ้น ที่สำคัญคือ ทำให้อาการป่วยของตนดีขึ้นจนรู้สึกเหมือนว่าหายเป็นปกติแล้ว และคิดว่าหากมีเงินเพิ่มขึ้นจากกิจการ ก็จะนำเงินมาบริจาคเพิ่มให้วัด

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17 : คุณยงยุทธ (นามสมมติ)

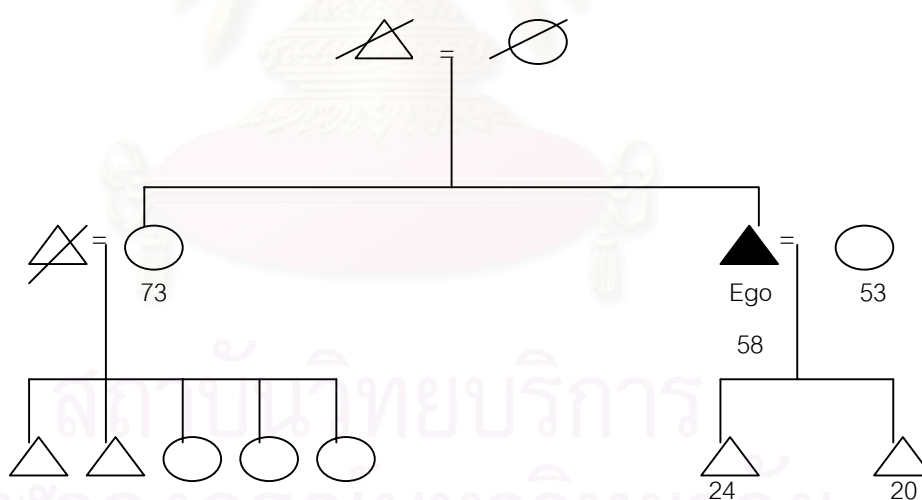
ข้อมูลทั่วไป

เพศชาย อายุ 58 ปี สถานภาพสมรส เกิดที่จังหวัดพิษณุโลก มีพี่สาว 1 คน คุณยงยุทธจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนประจำจังหวัด ต่อจากนั้นก็ได้เข้ามาศึกษาต่อในกรุงเทพฯ ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และไปศึกษาจนจบปริญญาโทจากต่างประเทศ คุณยงยุทธมีบุตรชายจำนวน 2 คน คนโตกำลังศึกษาในระดับปริญญาโทที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนคนสุดท้ายกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยสยาม ปัจจุบันคุณยงยุทธเป็นข้าราชการ สังกัดกรุงเทพมหานคร ตำแหน่งวิศวกรโยธา นอกเหนือจากงานหลักแล้ว คุณยงยุทธยังได้ทำงานพิเศษเกี่ยวกับการก่อสร้างอีกด้วย ได้รับเงินเดือนประมาณ 40,000 บาท ส่วนภรรยาของคุณยงยุทธได้ลาออกจากราชการแล้ว

คุณยงยุทธมาวัดปากน้ำในปีพ.ศ. 2512 เพราะได้ยื่นชื่อเสียดของวัด โดยเริ่มบริจาคเงินให้วัดเมื่อพ.ศ.2526 เนื่องจากนำอัฐิของบิดามาเก็บไว้ที่วัดปากน้ำ การบริจาคส่วนใหญ่จะเป็นการถวายภัตตาหารและเพิ่มทุนมูลนิธิของครอบครัวที่ได้ทำตั้งต้นไว้ตั้งแต่ พ.ศ.2539 ซึ่งเป็นปีที่มารดาเสียชีวิต ในปัจจุบัน คุณยงยุทธได้ไปทำบุญที่วัดอื่นๆ ด้วย ได้แก่ วัดประดู่ฉิมพลี และวัดสวนแก้ว และมักจะไปวัดปากน้ำพร้อมกับภรรยาและบุตร คุณยงยุทธวางแผนไว้ว่า ถ้าหากวัดใดมีความทรุดโทรมต้องการขอความช่วยเหลือ ก็จะบริจาคเงินให้

สำหรับการนั่งสมาธินั้น คุณยงยุทธได้ชวนภรรยาเริ่มฝึกนั่งที่หอเจริญวิปัสสนาเมื่อพ.ศ.2530 คุณยงยุทธกล่าวว่า ไม่ได้ตั้งใจที่จะนั่งให้ได้ถึงขั้นธรรมกาย เพราะ ไม่ได้ฝึกเป็นประจำ อีกทั้งการนั่งดังกล่าวยังเป็นสิ่งที่ยากสำหรับตน อย่างไรก็ตามการนั่งสมาธิก็มีประโยชน์ คือ ทำให้จิตใจของตนสงบนิ่งมากขึ้น

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

เนื่องจากคุณยงยุทธเป็นคนที่มึ่งงานทำมาก จึงไม่ค่อยมีเวลาว่างที่จะมาวัดได้บ่อยๆ อย่างไรก็ตาม คุณยงยุทธได้มีความตั้งใจที่จะมาวัดปากน้ำให้ได้เดือนละประมาณ 3 ครั้ง นอกจากนี้ คุณยงยุทธก็ได้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาที่บ้านของตนด้วย เช่น ตักบาตร นั่งสมาธิ และสวดมนต์ เป็นต้น

ตารางที่ 55 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณยงยุทธ

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 06.00 น.	ตักบาตร	บ้าน
วันเสาร์ เวลา 11.00 น.	ถวายภัตตาหารเพล	วัดปากน้ำ
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 21.00 น. – 21.15 น.	นั่งสมาธิ	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 23.00 น.	สวดมนต์ก่อนเข้านอน	บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณยงยุทธเริ่มบริจาคให้วัดนี้มาตั้งแต่พ.ศ.2526 และการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำที่มากที่สุดของคุณยงยุทธ คือ การสร้างหอพระไตรปิฎกที่พุทธมณฑล เป็นเงินประมาณ 100,000 บาท ต่อมาในปีพ.ศ.2539 ภายหลังจากมารดาเสียชีวิต จึงได้บริจาคเงินตั้งเป็นชื่อกองทุนของครอบครัวตนให้มูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำเริ่มแรก 5,000 บาท และต่อมาก็ได้เพิ่มเงินกองทุนของตนปีละ 2,000 บาท นอกจากนี้ยังได้บริจาคเป็นค่าภัตตาหารปีละ 3,600 บาท งานทอดกฐิน 300 บาท งานทอดผ้าป่า 200 บาท และเงินใส่ตู้บริจาคต่างๆ ประมาณปีละ 3,500 บาท ส่วนหลัก การการทำบุญในแต่ละครั้งนั้นขึ้นอยู่กับเงินเท่าที่ตนมีและไม่คิดว่าจะทำให้ครอบครัวเดือดร้อน

ตารางที่ 56 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณยงยุทธ

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	9,600
2542	9,600
2543	9,600
2544	9,600
2545	9,600
รวม	48,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณยงยุทธ คือ บิดามารดา เนื่องจากบิดาของคุณยงยุทธเป็นครูใหญ่อยู่ที่โรงเรียนวัดแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก

บิดาจึงได้แสดงบทบาทในการอบรมสั่งสอนเรื่องทางศีลธรรมให้แก่คุณยงยุทธและทำให้คุณยงยุทธมีความผูกพันกับวัดมาตั้งแต่เด็ก ส่วนมารดานั้นก็มักที่จะพาคุณยงยุทธไปทำบุญที่วัดทุกๆ วันพระ หรือบางครั้งบิดาก็จะไปวัดร่วมกับมารดาและคุณยงยุทธด้วย ส่วนพี่สาวนั้นมีอายุห่างจากคุณยงยุทธหลายปี และได้แต่งงานย้ายออกไปตั้งแต่คุณยงยุทธอายุได้ 8 ปี ดังนั้น พี่สาวจึงไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนากับครอบครัว

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณยงยุทธ คือ ภรรยาและบุตร ก่อนที่ภรรยาจะแต่งงานกับคุณยงยุทธ ภรรยาได้เรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ซึ่งตั้งอยู่ติดกับวัดปากน้ำ จึงทำให้ภรรยาเข้ามาทำบุญที่วัดปากน้ำตั้งแต่สมัยยังเรียนชั้นมัธยมศึกษา ที่สำคัญ ภรรยายังได้มาเรียนที่โรงเรียนสอนศาสนาของวัดปากน้ำ(ปัจจุบันไม่มีโรงเรียนสอนศาสนาแล้ว) ดังนั้น ภรรยาจึงมีความผูกพันกับวัดปากน้ำตั้งแต่ก่อนแต่งงานแล้ว และเมื่อภรรยาแต่งงานกับคุณยงยุทธ จึงได้ชักชวนกันให้เข้ามาทำบุญที่วัดนี้ ส่วนบุตรทั้งสองนั้น คุณยงยุทธกล่าวว่า บุตรคนเล็กนั้นไม่ค่อยมีเวลาวางมาวัดกับคุณยงยุทธเพราะยังติดเรียนในวันอาทิตย์ แต่บุตรคนโตมักจะมาวัดปากน้ำกับคุณยงยุทธสม่ำเสมอและเคยบวชเณรที่วัดปากน้ำด้วย

กลุ่มเพื่อน

ปัจจุบัน คุณยงยุทธมีเพื่อนที่ยังติดต่อกันทั้งหมดประมาณ 10 คน ซึ่งเป็นเพื่อนสมัยที่เรียนในระดับอุดมศึกษาและเพื่อนที่ทำงาน อย่างไรก็ตาม ไม่มีเพื่อนคนใดคนหนึ่งเคยชวนให้คุณยงยุทธมาทำบุญที่วัดปากน้ำเลย แต่คุณยงยุทธเองมักจะเป็นคนที่คอยบอกบุญให้เพื่อนๆ มาทำบุญในเทศกาลสำคัญๆ ของวัดปากน้ำ และเคยชวนให้เพื่อนมาบวชที่วัดแห่งนี้ด้วย

สื่อมวลชน

จากการที่คุณยงยุทธทำงานทั้งงานราชการ และงานส่วนตัว จึงทำให้คุณยงยุทธมีเวลาวางไม่มากนัก จึงไม่ได้ให้ความสนใจในการที่จะรับฟังสื่อประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ ส่วนวารสารของวัดปากน้ำนั้น ตนก็ไม่ได้อ่านอย่างลึกซึ้ง และคิดว่าไม่ได้มีผลทำให้ตนมาบริจาคเงินที่วัดนี้

ความเชื่อทางศาสนา

สำหรับความเชื่อทางศาสนาเกี่ยวกับชาติหน้า นรกสวรรค์ คุณยงยุทธกล่าวว่า ตนมีความเชื่อเรื่องนี้ประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ เพราะเป็นเรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้ ไม่ทราบได้ว่าจะมีจริงหรือไม่ ที่ตนมีความเชื่ออยู่บ้างนั้น ก็เป็นเพราะ ตนได้รับการอบรมสั่งสอนเรื่องนี้มาจากครอบครัว และเห็นว่าความเชื่อดังกล่าวเป็นวัฒนธรรมของสังคมไทยที่ทุกคนต้องเรียนรู้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คุณยงยุทธเห็นว่า การบริจาคเงินให้วัด จะทำให้เกิดความสบายใจ และเห็นว่า ความสบายใจที่เกิดขึ้นนั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องบริจาคด้วยเงินจำนวนมาก บางคนที่บริจาคมากๆ อาจเป็นเพราะพวกเขาเหล่านั้นต้องการความมีหน้ามีตาในสังคม ส่วนหลักธรรมสำคัญที่ยึดในการทำบุญ คือ ทำดีได้ดี การทำดีในที่นี้ก็คือ การทำบุญ ซึ่งจะทำได้ผลดีตามมา

คุณยงยุทธได้ยึดหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าในเรื่อง ความไม่ประมาทและการทำจิตใจให้บริสุทธิ์ เป้าหมายของชีวิต คือ การทำให้ครอบครัวของตนมีความสุข มีกินมีใช้ ไม่ทุกข์ยาก คุณยงยุทธคิดว่าปัจจุบัน ตนประสบความสำเร็จในชีวิตแล้ว สำหรับความต้องการในขณะนี้ก็คือ ความต้องการให้มีเงินเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้ต้องการเงินที่มากเกินไปจนเกินความเป็นจริงที่ตนจะหาได้ และยังต้องการให้บุตรทั้งสองที่กำลังศึกษาอยู่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานในอนาคต คุณยงยุทธเชื่อว่าการที่ได้มาทำบุญที่วัดนี้ ได้ส่งผลทำให้คุณยงยุทธมีความรู้สึกสบายใจ และมีความปีติยินดีมากขึ้น

เหตุผลทางปัญญา

สาเหตุที่ทำให้คุณยงยุทธเลือกมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ ประกอบด้วย

1. วัดปากน้ำตั้งอยู่ใกล้บ้านของคุณยงยุทธซึ่งอยู่ที่ถนนเพชรเกษม ทำให้เดินทางมาสะดวก
2. ศรัทธาในหลวงพ่อด
3. คุณยงยุทธได้บรรจจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมารดาไว้ที่วัดปากน้ำ
4. คุณยงยุทธเห็นว่า เงินที่ตนบริจาคให้วัดไปนั้น วัดได้นำเงินไปใช้เพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ ไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์แก่วัดเอง การบริจาคเงินที่วัดนี้ทำให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริง เช่น การสร้างหอพระไตรปิฎกที่พุทธมณฑล และเห็นว่าเงินกองทุนที่ตนบริจาคให้วัดไว้ยังคงอยู่ ไม่ได้สูญหายไปไหน แต่ทางวัดได้นำดอกผลที่เกิดจากเงินกองทุนที่ตนมาบริจาคไปพัฒนาสังคม

และจากเหตุผลในข้อที่ 4 นี้เอง จึงเป็นตัวชี้ให้เห็นได้ว่าคุณยงยุทธมีเหตุผลทางปัญญา ในการมาบริจาคเงินให้วัดนี้

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

ในการทำบุญแต่ละครั้ง คุณยงยุทธจะอุทิศส่วนกุศลให้แก่บิดามารดาที่ได้ล่วงลับไปแล้ว และได้ขอให้ตัวเองมีความสุข สำหรับสิ่งตอบแทนที่เข้ามาในชีวิตภายหลังจากการทำบุญ คือ มีภรรยาและลูกที่ดี ทำให้ตนได้งานดี และบางครั้งก็ได้รับเกินที่คาดหวังไว้เสียด้วยซ้ำ เช่น ในเรื่องของการทำงานส่วนตัว ซึ่งทำให้มีรายได้เพิ่มจากการรับราชการ

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18 : คุณภาณุ (นามสมมติ)

ข้อมูลทั่วไป

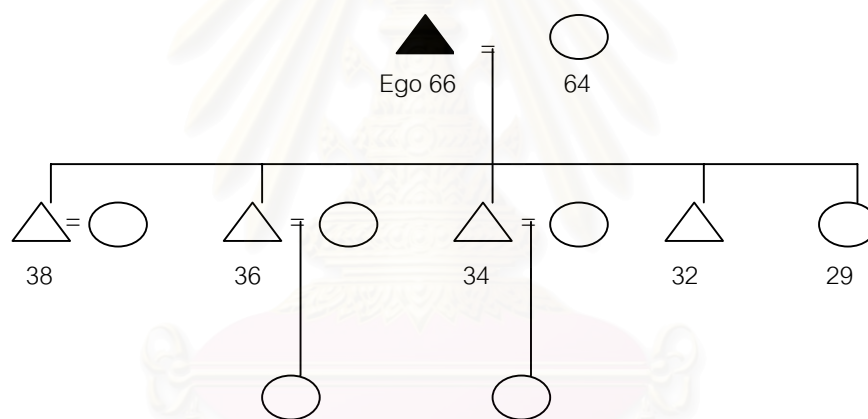
เพศชาย อายุ 66 ปี สถานภาพสมรส คุณภาณุเกิดที่ประเทศจีน มีพี่น้อง 3 คน คุณภาณุเป็นบุตรคนกลาง พี่ชายของคุณภาณุได้เข้ามาทำงานที่ประเทศไทยก่อน หลังจากนั้น คุณภาณุจึงได้เดินทางเข้าประเทศไทยตามลำพังในปีพ.ศ. 2489 ขณะมีอายุได้ 10 ปี ในช่วงแรกที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย คุณภาณุได้มาทำงานเป็นลูกจ้างร้านขายเพชรทองย่านบางกระบือ ในกรุงเทพมหานคร และได้เรียนหนังสือจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อจากนั้น จึงได้เปิดกิจการร้านขายเพชรทองย่านตลาดพลู เขตธนบุรีเป็นของตนเองในปี พ.ศ. 2495 ร่วมกับพี่ชาย และได้พาครอบครัวของตนที่อยู่ประเทศจีนเข้ามาอยู่ในประเทศไทยอย่างถาวรนับแต่นั้นเป็นต้นมา ส่วนภรรยาของคุณภาณุนั้นเป็นคนจีนที่อยู่ในประเทศไทยมาตั้งแต่เกิด ปัจจุบันมีอายุ 64 ปี มีบุตรด้วยกัน 5 คน เป็นบุตรชาย 4 คนและบุตรหญิง 1 คน รายได้ของคุณภาณุในขณะนี้ คือ 40,000 บาท ต่อเดือน

คุณภาณุเริ่มเข้าวัดปากน้ำและบริจาคเงินให้วัดตั้งแต่ พ.ศ. 2495 ภายหลังจากที่ได้มาเปิดร้านทองเป็นของตนเอง ในอดีตคุณภาณุได้ไปทำบุญที่วัดพระธรรมกายอยู่เป็นประจำ แต่ในปัจจุบันไม่ได้ไปวัดพระธรรมกายแล้ว ส่วนใหญ่จะมาทำบุญที่วัดปากน้ำเป็นประจำกับครอบครัว นอกจากนี้จะบริจาคเงินให้วัดปากน้ำแล้ว คุณภาณวยังได้บริจาคเงินให้วัดอื่นๆ ที่อยู่ในย่านตลาดพลูด้วยอีกหลายวัด เช่น วัดบางสะแกนอก วัดบางสะแกใน วัดราชคฤห์ เป็นต้น สำหรับอนาคตของ

คุณภาณุที่เกี่ยวข้องกับศาสนานั้น คุณภาณุกล่าวว่า ตนได้ทำสำเร็จไปแล้วเมื่อหลายปีก่อน คือ การสร้างศาลาให้วัดราชคฤห์

สำหรับการนั่งสมาธิตามหลักวิชาธรรมกายนั้น คุณภาณุได้เคยไปเรียนที่วัดพระธรรมกายอยู่ระยะหนึ่ง แต่พบว่าตนไม่สามารถบรรลุวิชาธรรมกายได้สำเร็จ หลังจากนั้นจึงไม่ค่อยได้นั่งอีก อย่างไรก็ตาม ตนคิดว่าการฝึกนั่งดังกล่าวถือว่าเป็นประโยชน์ต่อร่างกายอย่างหนึ่ง คือ ตนคิดว่าการนั่งสมาธินั้นเปรียบเสมือนเป็นการออกกำลังกายในอีกทางหนึ่ง

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

เนื่องจากคุณภาณุต้องดูแลร้านขายเพชรทองของตนทุกวัน ดังนั้น คุณภาณุจึงไม่ได้มาวัดปากน้ำบ่อยๆ แต่จะมาทุกครั้งเมื่อมีเวลาว่างจากงานหรือวันสำคัญทางศาสนา สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาที่คุณภาณุปฏิบัติเป็นประจำ คือ การใส่บาตรและการนั่งสมาธิ

ตารางที่ 57 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณภาณู

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 05.45 น.	ใส่บาตร	บ้าน
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 06.00 น. – 06.15 น.	นั่งสมาธิ	บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณภาณูมาบริจาคเงินที่วัดปากน้ำ เนื่องจากตนมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อดปากน้ำ และคิดว่าการบริจาคเงินที่วัดนี้ จะช่วยทำให้ตนหายจากอาการเจ็บป่วยได้ สำหรับการบริจาคเงินที่ทำเป็นประจำทุกปี คือ เงินทำบุญเนื่องในวันเกิด 20,000 บาท เงินบริจาคไถ่ชีวิตโคและกระบือ 15,000 บาท ซึ่งจะทำ 2 ครั้งต่อปี และเงินทำบุญทอดกฐิน 30,000 – 50,000 บาท

ตารางที่ 58 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณภาณู

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	80,000
2542	80,000
2543	80,000
2544	100,000
2545	100,000
รวม	440,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณภาณู คือ มารดาและพี่ชาย ถึงแม้ว่ามารดาของตนจะไม่ค่อยได้ไปวัดไทยเนื่องจากมีความถนัดที่จะไปศาลเจ้าและโรงเจซึ่งนิยมไปตั้งแต่สมัยที่ยังอยู่ประเทศจีน แต่คุณภาณูก็ได้ยอมรับว่าการกระทำของมารดานั้น เป็นสิ่งที่ปลูกฝังทำให้ตนนิยมเข้าวัดทำบุญมาจนถึงปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นทั้งวัดไทยหรือวัดจีน ส่วนพี่ชายก็ชอบทำบุญที่วัดปากน้ำและได้ร่วมทำบุญกับตนด้วย

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณภานุ คือ ภรรยา กล่าวคือ ภรรยาของคุณภานุเป็นคนจีนที่อยู่อาศัยมาในย่านตลาดพลูซึ่งไม่ไกลจากวัดปากน้ำมาตั้งแต่เกิด และได้เคยไปทำบุญที่วัดปากน้ำอยู่ก่อนแล้ว ทำให้ภรรยามีความคุ้นเคยกับวัดปากน้ำมานาน ปัจจุบันก็มักที่จะไปวัดปากน้ำกับสามี สำหรับบุตรของคุณภานุนั้น ไม่ได้ให้การสนับสนุนคุณภานุในการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ เพราะ บุตรได้เคยทักท้วงการบริจาคของตนว่ามากเกินไปในบางครั้ง แต่คุณภานุเห็นว่า การที่ตนบริจาคมาก ไม่ได้เป็นเรื่องที่เสียหายหรือทำให้สมาชิกในครอบครัวต้องเดือดร้อน

กลุ่มเพื่อน

เพื่อนของคุณภานุที่เป็นผู้แนะนำให้คุณภานุไปทำบุญที่วัดปากน้ำ คือ เพื่อนที่มารู้จักกันที่ร้านขายเพชรทองของคุณภานุ เพื่อนทั้ง 2 คนนี้มีบ้านอยู่ใกล้กับวัดปากน้ำ และเมื่อมาซื้อทองที่ร้านของคุณภานุ ก็ได้เล่าให้ฟังถึงเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อดวงปากน้ำ จนทำให้คุณภานุเกิดความเลื่อมใสอยากที่จะไปทำบุญที่วัดนี้ ดังนั้น จากการชักชวนของเพื่อนทั้งสอง จึงทำให้คุณภานุบริจาคเงินให้วัดปากน้ำตั้งแต่ พ.ศ. 2495 มาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม เพื่อนทั้งสองคนที่ชักชวนคุณภานุให้เข้าวัดนี้ไม่ได้ไปวัดกับคุณภานุแล้วในปัจจุบัน เนื่องจากได้ย้ายไปทำงานที่ประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว

สื่อมวลชน

คุณภานุกกล่าวว่า ตนเป็นคนที่มีความรู้น้อย เรียนหนังสือไม่สูง และอ่านหนังสือไม่ค่อย ซึ่งส่งผลทำให้ตนไม่ได้สนใจที่จะอ่านหนังสือประวัติและคำสอนของหลวงพ่อดวงปากน้ำ เพราะ เป็นเรื่องที่เข้าใจได้ยาก ส่วนรายการทางวิทยุและโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับศาสนา ก็ไม่ได้ให้ความสนใจในการรับเช่นกัน

ความเชื่อทางศาสนา

คุณภานุมีความเชื่อในเรื่องบุญว่า การทำบุญโดยการบริจาคเงินไถ่ชีวิตโคและกระบือ นั้น จะเป็นการช่วยต่อชีวิตของตนให้ยืนยาวต่อไป ดังนั้น ตนจึงได้บริจาคเงินไถ่ชีวิตโคและกระบือ

ที่วัดปากน้ำ ปีละ 2 ครั้ง ครั้งละ 15,000 บาท และคิดที่จะบริจาคต่อไป トラบที่ตนมีกำลังทรัพย์เพียงพอ

คุณภานุได้ป่วยเป็นโรคมะเร็งต้องเข้ารับการผ่าตัดเมื่อประมาณ 4-5 ปีก่อน และตอนที่เข้าโรงพยาบาลอยู่ในห้อง ICU ตนได้ฝันเห็นหลวงพ่อดปากน้ำ และเมื่อตื่นขึ้นมา ก็คิดว่าผู้ที่จะช่วยให้ตนหายจากอาการป่วยได้ คือ หลวงพ่อดปากน้ำ ดังนั้น ตนจึงได้มาบริจาคเงินใต้ชีวิตโค และกระป๋องเพื่อเป็นการต่อชีวิตของตน คุณภานุเชื่อว่าหลวงพ่อดปากน้ำมีความศักดิ์สิทธิ์ เพราะช่วยให้ตนมีอาการดีขึ้นจากแต่ก่อนที่คิดว่าจะมีชีวิตอยู่ได้ไม่นาน

คุณภานุคิดว่า ปัจจุบันนี้ตนประสบความสำเร็จในเรื่องกิจการค้าขายและลูกหลานแล้ว แต่สิ่งที่คุณภานุต้องการในขณะนี้ คือ ความต้องการให้ร่างกายของตนแข็งแรง ตนอยากมีสุขภาพดีขึ้นให้เหมือนช่วงก่อนที่จะป่วยเป็นมะเร็ง ดังนั้น ตนจึงได้มาทำบุญที่วัดปากน้ำ เพราะเชื่อว่าหลวงพ่อดปากน้ำจะช่วยทำให้ตนมีสุขภาพทั้งกายและใจดีขึ้นได้

เหตุผลทางปัญญา

สาเหตุที่คุณภานุมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ คือ ความศรัทธาที่มีต่อหลวงพ่อดปากน้ำ เห็นว่าหลวงพ่อดปากน้ำมีความศักดิ์สิทธิ์ ตลอดจนคิดว่าการมาทำบุญที่วัดนี้ จะทำให้ตนมีสุขภาพที่ดีขึ้น และจะทำให้ได้บุญมาก เหตุผลดังกล่าวจัดได้ว่าเป็นความเชื่อทางศาสนาที่ไม่ได้มีเหตุผลทางปัญญาใดๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัดของคุณภานุในขณะนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพของตนแต่เพียงอย่างเดียว ตนมีความหวังว่า การบริจาคเงินทำบุญ จะเป็นการช่วยให้ตนมีสุขภาพดีขึ้นหลังจากการผ่าตัดมะเร็ง สำหรับสิ่งที่ตนได้รับหลังจากมาทำบุญที่วัดนี้ คือ ทำให้ตนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงขึ้น ตนมีความพอใจเป็นอย่างมากและมีความต้องการที่จะบริจาคเงินให้วัดปากน้ำต่อไปเรื่อยๆ トラบเท่าที่ตนยังมีกำลังทรัพย์ที่จะทำ

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19 : คุณกริช (นามสมมติ)

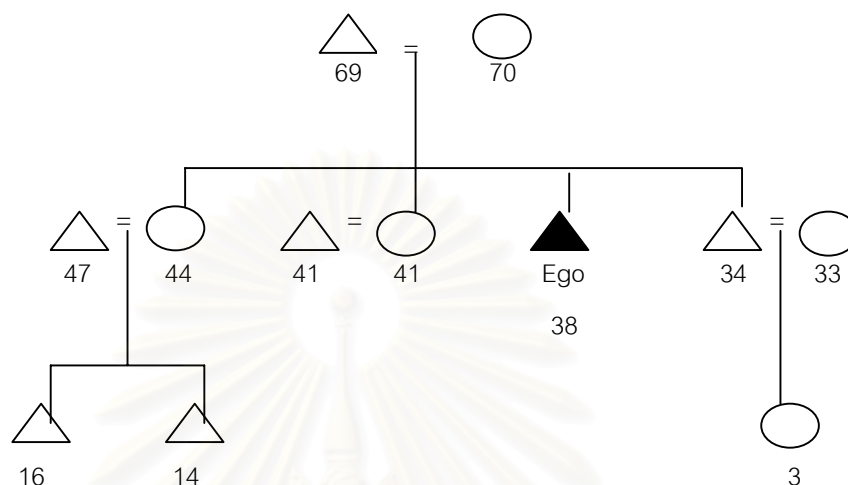
ข้อมูลทั่วไป

เพศชาย อายุ 38 ปี สถานภาพโสด เกิดที่กรุงเทพฯ มีพี่น้อง 4 คน คุณกริชเป็นบุตรคนที่สาม มีพี่สาว 2 คน เป็นแพทย์ และน้องชาย 1 คน เป็นวิศวกร ปัจจุบันบิดาซึ่งเป็นแพทย์และมารดาซึ่งเป็นนางพยาบาลได้เกษียณแล้ว คุณกริชจบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และได้ประกาศนียบัตรชั้นสูงทางด้านดนตรีจาก Trinity College of Music London เมื่อจบการศึกษามา คุณกริชได้มาช่วยงานโรงเรียนอนุบาลซึ่งเป็นกิจการของครอบครัว แต่ปัจจุบันได้ปิดกิจการชั่วคราวเนื่องจากกำลังอยู่ในช่วงปรับปรุงอาคารเรียนนอกจากงานโรงเรียนอนุบาลแล้ว คุณกริชได้เปิดโรงเรียนสอนดนตรีตั้งแต่ พ.ศ. 2532 ปัจจุบันมีรายได้ต่อเดือน 24,000 บาท

คุณกริชเริ่มเข้าวัดปากน้ำมาตั้งแต่ พ.ศ.2514 กับคุณย่าและครอบครัว และเริ่มบริจาคเงินให้วัดตั้งแต่ พ.ศ. 2525 ซึ่งเป็นปีแรกที่ตนได้เข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัย โดยมีมารดาเป็นผู้ชักชวน ปัจจุบัน คุณกริชนิยมที่จะมาวัดปากน้ำคนเดียว เพราะ บิดาและมารดาไม่มีเวลาร่วมกับตน กล่าวคือ บิดาได้เปิดคลินิกรักษาคนไข้ทุกวัน ส่วนมารดา ก็จะออกไปทำงานให้การกุศลอยู่เป็นประจำ คุณกริชมิได้วางแผนอนาคตของตนเกี่ยวกับศาสนา อย่างไรก็ตาม คุณกริชเคยมีความคิดที่จะบวชเพียงระยะเวลาสั้นๆ เช่น 1 สัปดาห์ เพราะ ติดภาระสอนดนตรีให้แก่นักเรียน แต่มารดาที่ไม่ได้สนับสนุนเท่าไรนัก เนื่องจาก มารดาเห็นว่า การบวชนั้นควรจะใช้เวลาอย่างต่ำ 1 พรรษา เพราะจะได้เรียนรู้พระธรรมอย่างลึกซึ้งมากกว่าการบวชเพียงแค่วัน

คุณกริชเริ่มมาหัดนั่งสมาธิตามหลักวิชาธรรมกายที่วัดปากน้ำแต่เพียงคนเดียวตั้งแต่ พ.ศ.2525 โดยปฏิบัติตามคำสอนจากเทปบันทึกเสียงของหลวงพ่อดวงแก้ว ทุกๆ วันเสาร์และวันอาทิตย์ เป็นระยะเวลา 3 ปี หลังจากนั้น ก็ไม่ได้มานั่งอีกเลย เพราะ เป็นช่วงที่กำลังจะจบการศึกษา และต้องทำงานให้ครอบครัว คุณกริชกล่าวว่า การนั่งของตานั้นไม่ได้บรรลุถึงขั้นใดๆ เลย และคิดว่าตนเองเป็นคนที่มึนงงงันทำให้ไม่สามารถนั่งได้นานๆ ปัจจุบัน คุณกริชคิดว่าการที่ตนได้เล่นดนตรีนั้น ถือได้ว่าเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้จิตใจของตนสงบได้ และคิดว่าได้ผลดีมากกว่าการนั่งสมาธิ

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องศาสนา

ปัจจุบันคุณกริชมาวัดปากน้ำประมาณเดือนละ 3 ครั้งในวันธรรมดา เนื่องจากคุณกริช มีสอนดนตรีทั้งวันเสาร์และวันอาทิตย์เต็มวัน

ตารางที่ 59 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องศาสนาของคุณกริช

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 06.00 น.	ตักบาตร	บ้าน
จันทร์-ศุกร์ เวลา 13.00 น.	กราบรูปหล่อของหลวงพ่อดปากน้ำ และทำสังฆทานในบางครั้ง	วัดปากน้ำ

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

คุณกริชมิได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำอยู่เพียงวัดเดียว แต่ยังสามารถบริจาคไปวัดต่างๆ ที่มีคนมาบอกรูปอีกด้วย เงินบริจาคส่วนใหญ่ที่ให้แก่วัดปากน้ำ คือ เงินบริจาคเป็นค่าภัตตาหารเดือนละ 300 บาท นอกจากนี้ จะเป็นเงินบริจาคใส่ตู้รับบริจาคต่างๆ ประมาณเดือนละ 200 บาท

ตารางที่ 60 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณกริช

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	6,000
2542	6,000
2543	6,000
2544	6,000
2545	6,000
รวม	30,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณกริช ได้แก่ คุณย่า และ มารดา กล่าวคือ บ้านเกิดของคุณย่าอยู่ที่อำเภอพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี และคุณย่าได้เป็นญาติห่างๆ กับหลวงพ่อดัดปากน้ำ ดังนั้น คุณย่าจึงพาคุณกริชและครอบครัวไปทำบุญที่วัดปากน้ำอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้ คุณย่ายังชอบเล่าประวัติวัดปากน้ำและหลวงพ่อดัดปากน้ำให้ตนฟังสม่ำเสมอ นอกจากนี้คุณย่ายังนั่งสมาธิอยู่เป็นประจำ ถึงแม้ว่าในภายหลังคุณย่าจะป่วยเป็นอัมพฤกษ์ แต่คุณย่าก็ยังคงภาวนาสม่ำเสมอระหังตามคำสอนของหลวงพ่อดัด และเมื่อคุณย่าทราบว่าตนมาทำบุญที่วัดนี้เองตามลำพัง ก็มีความยินดีมาก ส่วนมารดานั้น ได้มีส่วนขัดเกลาในเรื่องการทำบุญเช่นเดียวกัน เพราะ มารดาเป็นคนที่ชอบทำการกุศลเป็นอย่างมาก เช่น สโมสรไลออนท์สมาคมชาวแพร์ ซึ่งมารดาจะเป็นแม่งานจัดงานกุศลรับเงินบริจาคเข้าสมาคมโดยถ่ายทอดสดผ่านทางโทรทัศน์ช่อง 11 เป็นประจำทุกปี

กลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนในปัจจุบันของคุณกริชที่มีความสนิทกัน คือ กลุ่มเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน ซึ่งมารู้จักกันได้เมื่อมีสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชน และกลุ่มเพื่อนที่สโมสรไลออนท์ คุณกริชกล่าวว่า ตนไม่ได้ชักชวนให้เพื่อนมาทำบุญที่วัดปากน้ำ และในขณะเดียวกัน ก็ไม่มีเพื่อนคนใดชักชวนให้คุณกริชมาทำบุญที่วัดเลย

สื่อมวลชน

คุณกริชไม่ได้ให้ความสนใจในการฟังวิทยุและรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับพุทธศาสนา เพราะคิดว่าไม่มีความสำคัญสำหรับตนเองมากนัก ส่วนการอ่านประวัติและคำสอนของหลวงพ่อดูปากน้ำ ตลอดจนการศึกษาในวิชาธรรมกายนั้น ได้เกิดขึ้นภายหลังจากที่ตนได้เข้ามาบริจาคเงินและนั่งสมาธิที่วัดปากน้ำแล้ว ตนคิดว่า สื่อมวลชนไม่ได้มีอิทธิพลที่จะทำให้ตนตัดสินใจที่จะมาทำบุญที่วัดปากน้ำ

ความเชื่อทางศาสนา

คุณกริชมีความเชื่อในเรื่องชาติหน้าอยู่บ้าง และมีความเชื่อว่า ผลบุญที่ตนทำในชาตินี้ คงจะทำให้เห็นผลได้เลยภายในชาตินี้ คงไม่ต้องรอจนถึงชาติหน้า คติธรรมที่ยึดถือ คือ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว คุณกริชมีความคิดว่าการจะได้บุญมากหรือน้อยไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่ทำไป แต่ขึ้นอยู่กับศรัทธาที่เรามี และการทำบุญจะช่วยทำให้มีความสุขทางจิตใจมากขึ้น

สิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจของคุณกริช คือ หลวงพ่อดูปากน้ำ เมื่อคุณกริชมีปัญหาในเรื่องการงาน ก็จะมาบนกับหลวงพ่อดูปากน้ำไว้ว่า หากตนสามารถขจัดปัญหาทางด้านการทำงานได้สำเร็จ ตนจะถวายพวงมาลัย 3 พวง ซึ่งคุณกริชก็สามารถแก้ไขปัญหามาได้ทุกครั้งหลังจากที่ได้มาบนกับหลวงพ่อ

เหตุผลทางปัญญา

คุณกริชกล่าวว่า การที่ตนมาทำบุญที่วัดนี้ เป็นเพราะตนมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อดูปากน้ำ และถ้าหากตนจะทำสังฆทาน ก็จะเลือกทำกับเจ้าอาวาสหรือพระผู้ใหญ่ เพราะเชื่อว่าจะทำให้ได้บุญมาก เหตุผลของคุณกริชในการทำบุญที่วัดปากน้ำนั้นเป็นเรื่องของความเชื่อทางศาสนา ไม่ได้มีเรื่องของเหตุผลทางปัญญาเข้ามาสนับสนุนด้วย

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

คุณกริชมีความคาดหวังจากการบริจาคเงินไว้ว่า การทำบุญจะทำให้ตนมีความสุข ความเจริญ และมีฐานะดียิ่งขึ้นไป และถ้าชาติหน้ามีจริง ก็ขอให้ตนมีฐานะที่รวยกว่านี้ สำหรับสิ่งที่ตอบแทนเข้ามาในชีวิตของตนภายหลังจากได้ทำบุญนั้น ตนคิดว่า เป็นสิ่งที่ตรงกับที่คาดไว้ กล่าวคือ ทำให้ตนมีความสุขทั้งกายและใจ ทำให้ตนรู้สึกพอใจกับผลบุญที่เกิดขึ้น และทำให้ตนเชื่อว่า การทำดียอมไม่ได้ดี และส่งผลให้เห็นได้ภายในชาตินี้

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20 : คุณชัยวัฒน์ (นามสมมติ)

ข้อมูลทั่วไป

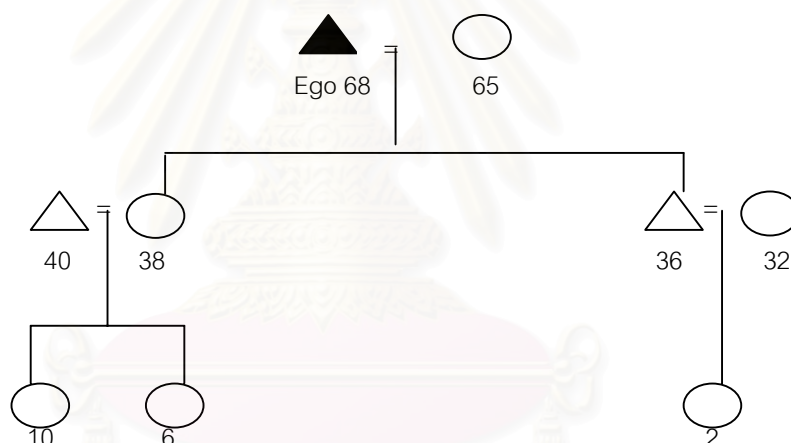
เพศชาย อายุ 68 ปี สถานภาพสมรส เกิดที่กรุงเทพฯ มีพี่น้อง 5 คน คุณชัยวัฒน์เป็นบุตรคนที่ 3 มีพี่น้องเป็นผู้หญิงทั้งหมด คุณชัยวัฒน์จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนวัดย่านลาดกระบัง และได้ทำงานมาหลายอย่าง เช่น ค้าขาย ขับรถแท็กซี่ ขายยา เป็นต้น จนเมื่อได้มาแต่งงานกับภรรยา คุณชัยวัฒน์จึงได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่บ้านของภรรยาซึ่งตั้งติดอยู่กับวัดปากน้ำ และได้ทำงานเป็นพนักงานขับรถให้ผู้จัดการธนาคารเกษียณ มีบุตรสาว 1 คน และบุตรชาย 1 คน จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีทั้งคู่และได้ทำงานเป็นพนักงานธนาคาร ปัจจุบัน บุตรทั้งสองได้แต่งงานและย้ายออกไปอยู่บ้านหลังใหม่ที่ชัยวัฒน์เป็นผู้ซื้อให้ ชัยวัฒน์ มีรายได้ประมาณ 20,000 – 30,000 บาทจากการเปิดร้านขายของชำและรับเช่าพระ ชัยวัฒน์จัดได้ว่าเป็นคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง เนื่องจาก เมื่อประมาณ 2 ปีที่ผ่านมา ชัยวัฒน์ได้ขายที่ดินซึ่งเป็นมรดกเก่าแก่ๆ กับวัดรางบัวได้เงินมา 60,000,000 บาท

ชัยวัฒน์เริ่มเข้าวัดปากน้ำและบริจาคเงินมาตั้งแต่ พ.ศ.2493 โดยมารดาเป็นผู้ที่ชักชวนมา และได้รับพระของขวัญจากหลวงพ่อดปากน้ำเป็นประจำ ชัยวัฒน์มิได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำแต่เพียงวัดเดียว แต่ยังได้บริจาคเงินให้วัดอื่นๆ เมื่อมีคนมาบอกบุญ นอกจากนี้ ยังเคยบริจาคเงินประมาณ 100,000 บาท เพื่อซื้อเครื่องมือทางการแพทย์ให้แก่โรงพยาบาลสยามที่จังหวัดนครนายก ชัยวัฒน์เคยเป็นคนขับรถให้เจ้าอาวาสวัดปากน้ำในช่วงปีพ.ศ. 2525-2529 แต่ปัจจุบันไม่ได้มีหน้าที่ใดๆ ในวัดปากน้ำ สำหรับอนาคตที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางศาสนานั้น ชัยวัฒน์กล่าวว่า ตนไม่ได้วางแผนอะไร เพราะคิดว่าตนได้ทำบุญมาเป็นจำนวนไม่น้อยและทำ

อย่างสม่ำเสมอ เช่น การบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเพื่อสร้างหอพระไตรปิฎกที่พุทธมณฑล ตนก็บริจาคไปประมาณ 100,000 บาท

คุณชัยวัฒน์เริ่มหัดนั่งสมาธิตั้งแต่เริ่มเข้าวัดกับมารดาเมื่ออายุได้ประมาณ 15-16 ปี โดยได้เรียนวิชาธรรมกายกับหลวงพ่อดอกน้ำ การฝึกนั่งของคุณชัยวัฒน์ พบว่า ไม่ประสบความสำเร็จเพราะไม่ได้เห็นธรรมกาย อย่างไรก็ตาม การฝึกนั่งก็เป็นการช่วยทำให้ตนมีความสุข ไม่คิดฟุ้งซ่าน และคิดว่าเป็นวิธีการทำบุญในรูปแบบหนึ่ง

ไดอะแกรมเครือญาติ

ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

คุณชัยวัฒน์จะเปิดร้านขายของชำของตนเองเวลา 06.00น. ถึง 10.00น. และจะนอนพัก 1 ชั่วโมง หลังจากนั้น จึงไปตลาดพระที่ทำพระจันทร์จนถึงเย็น และเนื่องจากบ้านของคุณชัยวัฒน์ตั้งอยู่ติดกับวัดปากน้ำ ดังนั้น ชีวิตประจำวันของคุณชัยวัฒน์จึงมีความผูกพันกับวัดปากน้ำ เพราะต้องเดินผ่านวัดอยู่เป็นประจำ

ตารางที่ 61 : ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของคุณชัยวัฒน์

วันเวลา	กิจกรรม	สถานที่
จันทร์-อาทิตย์ เวลา : ไม่สามารถกำหนดเวลาที่แน่นอนได้	กราบรูปหล่อหลวงพ่อดัดปากน้ำ	วัดปากน้ำ
จันทร์-อาทิตย์ เวลา 22.00 น.	นั่งสมาธิและสวดมนต์	บ้าน

ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงิน

หลักการในการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำของคุณชัยวัฒน์ คือ ถ้าหากตนมีกำไรจากการค้าขายเพิ่ม ก็จะนำเงินที่ได้ไปบริจาคให้วัด การบริจาคเงินครั้งใหญ่ให้แก่วัดปากน้ำ คือ การสร้างหอพระไตรปิฎกที่พุทธมณฑลเป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท ส่วนการบริจาคที่ทำเป็นประจำ คือ ถวายเงินให้วัดทุกวัน วันละ 100 บาท ตลอดช่วงเข้าพรรษา 3 เดือน ค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้าเดือนละ 500 บาท เงินทำบุญกุศล 1,000 บาท และเพิ่มเงินให้กองทุนของตนซึ่งได้เริ่มบริจาคให้มูลนิธิหลวงพ่อดัดปากน้ำมาตั้งแต่ พ.ศ.2534 ปีละ 3,000 – 5,000 บาท

ตารางที่ 62 : ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคเงินของคุณชัยวัฒน์

พ.ศ.	จำนวนเงิน/บาท
2541	20,000
2542	20,000
2543	22,000
2544	22,000
2545	22,000
รวม	106,000

ครอบครัว

Family of Orientation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณชัยวัฒน์ คือ มารดา กล่าวคือ มารดาเคยบวชชื่อน้อยที่วัดปากน้ำ และได้เป็นผู้พาตนเข้ามาทำบุญที่วัดนี้ตั้งแต่ยังเป็นเด็ก และได้สนับสนุนให้ตนหัดเรียนวิชาธรรมกายกับหลวงพ่อดัดปากน้ำ ส่วนบิดาของตนไม่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญ เพราะเป็นคนจีน และไม่ได้ให้ความสนใจในการเข้าวัดไทย

Family of Procreation ที่มีบทบาทในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญต่อคุณชัชววัฒน์ คือ ภรรยา เนื่องจาก บ้านของภรณยานั้นตั้งอยู่ติดกับวัดปากน้ำ จึงทำให้ภรรยามีความผูกพันต่อวัดนี้ มาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ตลอดจนนิยมมาทำบุญที่วัดนี้เป็นประจำ และเมื่อคุณชัชววัฒน์มาวัดปากน้ำ บ่อยครั้ง จึงทำให้ได้มารู้จักกับภรรยาที่วัด หลังจากแต่งงาน คุณชัชววัฒน์ก็ได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่บ้าน ของภรรยา ซึ่งภรณยานี้จะชักชวนคุณชัชววัฒน์ให้มาบริจาคเงินที่วัดด้วยกัน ดังนั้น การแต่งงานกับ ภรรยาจึงเป็นโอกาสทำให้คุณชัชววัฒน์ได้มาทำบุญที่วัดนี้บ่อยขึ้น

กลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนของคุณชัชววัฒน์ที่กำลังคบหากันและมีความสนิทสนมกันอยู่ขณะนี้ คือ กลุ่มเพื่อนทำงาน (เข้าพระ) มีประมาณ 10 คน กลุ่มเพื่อนดังกล่าวไม่เคยแนะนำให้คุณชัชววัฒน์ มาทำบุญที่วัดปากน้ำ แต่คุณชัชววัฒน์จะเป็นฝ่ายบอกบุญให้เพื่อนๆ มาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ ซึ่งกลุ่มเพื่อนก็ได้ฝากเงินมาทำบุญตามที่คุณชัชววัฒน์ชักชวน

สื่อมวลชน

สื่อที่คุณชัชววัฒน์สนใจและอ่านเป็นประจำ คือ หนังสือพิมพ์ที่มีคอลัมน์เกี่ยวกับพระ เครื่องของวัดต่างๆ และหนังสือพระเครื่องต่างๆ ไป เพราะมีความเกี่ยวข้องกับอาชีพของตนใน ขณะนี้ ส่วนสื่อประเภทอื่นๆ นั้น คุณชัชววัฒน์กล่าวว่า ตนไม่ได้ฟังวิทยุหรือชมรายการโทรทัศน์ที่ มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาพุทธ ส่วนประวัติและคำสอนของหลวงพ่อดปากน้ำนั้น ตนได้มาอ่านใน ภายหลังจากที่บริจาคเงินให้วัดไปแล้ว และเห็นว่าการเลือกมาบริจาคเงินที่วัดนี้ ไม่ได้เป็นเพราะ สื่อมวลชนเลยแม้แต่น้อย

ความเชื่อทางศาสนา

คุณชัชววัฒน์มีความเชื่อว่า ชีวิตของคนเรานั้นเป็นไปตามกรรมเก่าที่ทำไว้ในชาติที่แล้ว ดังนั้น คนรวยและคนจนที่พบเห็นได้ในชาตินี้ นั้น เป็นเพราะพวกเขาเหล่าเคยทำกรรมไว้ในอดีต พวกเขาคนรวยคงจะทำกรรมดีไว้ในชาติที่แล้ว จึงทำให้ชาตินี้เขาเกิดมาสบาย คุณชัชววัฒน์มีความ ต้องการที่จะทำบุญในชาตินี้ให้มากเพื่อที่จะทำให้ชาติหน้าเกิดมาสบายกว่านี้ การทำบุญให้มาก นั้น ไม่ได้หมายถึงการบริจาคเงินจำนวนมากหรือบริจาคบ่อยๆ แต่ยังคงนั่งสมาธิหรือนั่งภาวนา

อีกด้วย คุณชัยวัฒน์เชื่อในคำสอนของหลวงพ่อดอกน้ำที่ว่า การนั่งภาวนานั้นได้บุญได้กุศลมากกว่าการสร้างโบสถ์วิหาร

ปัจจุบัน คุณชัยวัฒน์เชื่อว่าการที่ตนมีฐานะดีขึ้นได้นั้น เป็นเพราะบารมีของหลวงพ่อดอกน้ำ ในขณะที่ คุณชัยวัฒน์ยอมรับว่าตนยังมีความไม่รู้จักพอและความโลภอยู่ เพราะ ตนยังมีความต้องการที่จะมีเงินเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ว่าตนจะขายที่ดินได้เงินมาเป็นจำนวน 60 ล้านบาทแล้วก็ตาม ดังนั้น คุณชัยวัฒน์จึงพยายามทำบุญต่อไปเพื่อที่จะทำให้ชาตินี้ตนอยู่อย่างสุขสบายตลอดไป

เหตุผลทางปัญญา

คุณชัยวัฒน์มีความเห็นว่า การที่ตนเลือกมาบริจาคเงินที่วัดปากน้ำนั้นเพราะเห็นว่า หลวงพ่อดอกน้ำเป็นพระที่มีความน่าเลื่อมใสและน่าศรัทธา ตลอดจนคิดว่าการทำบุญในชาตินี้จะส่งผลให้ชาติหน้าตนรวยมากขึ้นกว่านี้ และไม่ต้องลำบากในตอนเด็ก ตลอดจนมีการศึกษาที่สูงกว่าชาตินี้ เหตุผลการมาทำบุญของคุณชัยวัฒน์นั้นเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาแต่เพียงอย่างเดียวโดยเฉพาะในเรื่องบุญ และ ชาติหน้า มิได้มีเหตุผลอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ความคาดหวังจากการบริจาคเงินให้วัด

ก่อนที่จะทำบุญในแต่ละครั้ง คุณชัยวัฒน์ได้คาดหวังไว้ว่า ผลบุญจะส่งผลให้ตนไปเกิดใหม่ในชาติหน้าอย่างสุขสบาย และขอให้ชาตินี้มีความสุข ตนไม่สามารถทราบได้ว่าชาติหน้าจะมีจริง ๆ หรือไม่ แต่ก็หวังว่า การที่เราคิดดี ทำดี จะต้องทำให้ชาตินี้ไม่ลำบาก สำหรับผลที่ได้รับจากการทำบุญนั้นตนรู้สึกพอใจเป็นอย่างมากเมื่อได้ทำบุญเพราะ ตนได้เห็นผลที่เกิดภายในชาตินี้ คือ ทำให้ตนเกิดความสุขทางใจ และทำให้ครอบครัวของตนมีความสุข

บทที่ 6

ผลการวิจัย การพิสูจน์สมมติฐาน และการอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินให้วัดของพุทธศาสนิกชนวัดปากน้ำ ในกรุงเทพมหานครนั้น แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข่าว สำคัญ ส่วนที่ 2 เป็นการพิสูจน์สมมติฐานของการวิจัย และส่วนที่ 3 เป็นการอภิปรายผล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข่าวสำคัญ

1. เพศ

ผู้ให้ข่าวสำคัญที่ผู้วิจัยศึกษานั้น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 14 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 70 ส่วนเพศชายนั้นมีเพียง 6 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 30

ตารางที่ 63 : จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	6	30
หญิง	14	70
รวม	20	100

2. อายุ

ผู้ให้ข่าวสำคัญที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี มีจำนวน 1 คนหรือร้อยละ 5 อายุ 41 – 60 ปี มี 8 คนหรือร้อยละ 40 อายุ 61 – 80 ปีมี 10 คนหรือร้อยละ 50 และตั้งแต่ 81 ปีขึ้นไปมีจำนวน 1 คนหรือร้อยละ 5

ตารางที่ 64 : จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 40 ปี	1	5
41 – 60	8	40
61 – 80	10	50
81 ปีขึ้นไป	1	5
รวม	20	100

3. สถานภาพสมรส

ผู้ให้ข่าวสำคัญมีสถานภาพโสดจำนวน 5 คนหรือร้อยละ 25 มีสถานภาพสมรสจำนวน 9 คนหรือร้อยละ 45 มีสถานภาพม่ายจำนวน 5 คนหรือร้อยละ 25 และมีสถานภาพหย่า 1 คนหรือร้อยละ 5

ตารางที่ 65 : จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	5	25
สมรส	9	45
ม่าย	5	25
หย่า	1	5
รวม	20	100

4. ระดับการศึกษา

ผู้ให้ข่าวส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งมีจำนวน 7 คนหรือร้อยละ 35 ไม่ได้เรียนหนังสือจำนวน 1 คนหรือร้อยละ 5 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1 คนหรือร้อยละ 5 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 3 คนหรือร้อยละ 15 จบปวช.หรืออนุปริญญาจำนวน 4 คนหรือร้อยละ 20 จบปริญญาตรีจำนวน 3 คนหรือร้อยละ 15 และ สูงกว่าระดับปริญญาตรีมี 1 คนหรือร้อยละ 5

ตารางที่ 66 : จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	1	5
ประถมศึกษา	7	35
มัธยมศึกษาตอนต้น	1	5
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	15
ปวช./อนุปริญญา	4	20
ปริญญาตรี	3	15
สูงกว่าปริญญาตรี	1	5
รวม	20	100

5. อาชีพ

ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวจำนวน 11 คนหรือร้อยละ 55 รองลงมาคือ แม่บ้านมีจำนวน 7 คนหรือร้อยละ 35 ส่วนอาชีพรับราชการมีจำนวน 1 คนหรือร้อยละ 5 และทำงานเอกชนจำนวน 1 คนหรือร้อยละ 5

ตารางที่ 67 : จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ	1	5
เอกชน	1	5
ธุรกิจส่วนตัว	11	55
แม่บ้าน	7	35
รวม	20	100

6. รายได้

ในด้านรายได้ต่อปีนั้น พบว่า ผู้ให้ข่าวสำคัญที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาทมี 1 คนหรือร้อยละ 5 รายได้ 100,001 – 500,000 บาทมีจำนวน 14 คนหรือร้อยละ 70 รายได้ 500,001 – 1,000,000 บาท มีจำนวน 2 คนหรือร้อยละ 10 และรายได้ตั้งแต่ 1,000,001 บาทขึ้นไปมีจำนวน 3 คนหรือร้อยละ 15

ตารางที่ 68 : จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามรายได้ต่อปี

รายได้ต่อปี	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 100,000 บาท	1	5
100,001 – 500,000	14	70
500,001 – 1,000,000	2	10
1,000,001 บาทขึ้นไป	3	15
รวม	20	100

7. วิชาธรรมกาย

ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่ได้เคยเรียนวิชาธรรมกายมาแล้ว มีจำนวน 18 คนหรือร้อยละ 90 และส่วนผู้ให้ข่าวสำคัญที่ไม่ได้เรียนวิชาธรรมกายมีจำนวนเพียง 2 คน หรือร้อยละ 10

ตารางที่ 69 : จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามการเรียนวิชาธรรมกาย

การเรียนวิชาธรรมกาย	จำนวน	ร้อยละ
ได้เรียน	18	90
ไม่ได้เรียน	2	10
รวม	20	100

8. บุคคลที่มาวัดปากน้ำด้วยกัน

ผู้ให้ข่าวสำคัญที่มาวัดปากน้ำกับสามีหรือภรรยา มีจำนวน 2 คนหรือร้อยละ 10 มาวัดกับบุตรมีจำนวน 3 คนหรือร้อยละ 15 มาวัดกับสามีหรือภรรยาและบุตรมีจำนวน 6 คนหรือร้อยละ 30 และมาวัดเพียงคนเดียวมีจำนวน 9 คนหรือร้อยละ 45

ตารางที่ 70 : จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามบุคคลที่มาวัดปากน้ำด้วยกัน

บุคคลที่มาวัดปากน้ำ ด้วยกัน	จำนวน	ร้อยละ
สามี หรือ ภรรยา	2	10
บุตร	3	15
สามีหรือภรรยา และ บุตร	6	30
คนเดียว	9	45
รวม	20	100

9. ลักษณะการบริจาคเงินให้วัด

ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่บริจาคเงินให้วัดปากน้ำแต่เพียงวัดเดียวหรือบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมากกว่าวัดอื่นๆ มีจำนวน 17 คนหรือร้อยละ 85 รองลงมาคือ การบริจาคเงินให้วัดอื่นๆ มากกว่าวัดปากน้ำมีจำนวน 2 คนหรือร้อยละ 10 และ การบริจาคเงินให้เท่าๆ กันมีจำนวน 1 คนหรือร้อยละ 5

ตารางที่ 71 : จำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญแยกตามลักษณะการบริจาคเงินให้วัด

ลักษณะการบริจาค เงินให้วัด	จำนวน	ร้อยละ
การบริจาคเงินให้วัด ปากน้ำแต่เพียงวัดเดียว หรือ บริจาคเงินให้วัด ปากน้ำมากกว่าวัดอื่นๆ	17	85
การบริจาคเงินให้วัด อื่นๆ มากกว่าวัดปากน้ำ	2	10
การบริจาคเงินให้เท่าๆ กัน	1	5
รวม	20	100

ก่อนทำการพิสูจน์สมมติฐาน	ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของตัวแปร
อิสระของผู้ให้ข่าวสำคัญ	2 0 คน ดังต่อไปนี้

1. เพศของพุทธศาสนิกชน

ค่าเฉลี่ยเงินบริจาคของเพศชาย 6 คน และ เพศหญิง 14 คน มีค่าเท่ากับ 147,333 บาท และ 1,077,893 บาท ตามลำดับ

2. ครอบครัวของพุทธศาสนิกชน

สมาชิกในครอบครัวที่มีบทบาทในการชดเชยเรื่องการทำบุญแก่ผู้ให้ข่าวสำคัญ ส่วนใหญ่ คือ มารดา รองลงมาได้แก่ สามีหรือภรรยา บุตร บิดา พี่น้อง ตายาย ปู่ย่า และลุงป้า น่าอา ตามลำดับ สำหรับผู้ให้ข่าวสำคัญที่ได้รับอิทธิพลจากครอบครัวมากกว่าร้อยละ 50 นั้นมีจำนวน 5 คน

3. กลุ่มเพื่อนของพุทธศาสนิกชน

กลุ่มเพื่อนสนิทที่ทำการชักชวนผู้ให้ข่าวสำคัญให้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำส่วนใหญ่ นั้นเป็นกลุ่มเพื่อนที่ทำงาน รองลงมาคือ กลุ่มเพื่อนที่วัด และกลุ่มเพื่อนเรียนตามลำดับ สำหรับผู้ให้ข่าวสำคัญที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมากกว่าร้อยละ 50 นั้น มีจำนวน 4 คน

4. สื่อมวลชนของพุทธศาสนิกชน

สื่อมวลชนที่มีบทบาทในการชักชวนผู้ให้ข่าวสำคัญให้บริจาคเงินให้วัดส่วนใหญ่ นั้นเป็นหนังสือธรรมะ และหนังสือของวัดปากน้ำ และผู้ให้ข่าวสำคัญทุกคนได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนในระดับที่น้อยกว่าร้อยละ 50

5. ความเชื่อทางศาสนาของพุทธศาสนิกชน

ความเชื่อทางศาสนาของผู้ให้ข่าวสำคัญ มีอิทธิพลทำให้ผู้ให้ข่าวสำคัญ จำนวน 17 คน ทำการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมากกว่าวัดอื่น ๆ หรือบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเพียงวัดเดียว

6. เหตุผลทางปัญญาของพุทธศาสนิกชน

ผู้ให้ข่าวสำคัญจำนวน 11 คน มีเหตุผลทางปัญญา เหตุผลทางปัญญาส่วนใหญ่ คือ การทะนุบำรุงสืบทอดพุทธศาสนา รองลงมาคือ การพัฒนาวัด การพัฒนาสังคม และการพัฒนาจิตใจตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การพิสูจน์สมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1. “พุทธศาสนิกชนเพศหญิงจะบริจาคเงินให้วัดมากกว่า พุทธศาสนิกชนเพศชาย ”

เงินบริจาคเฉลี่ยของพุทธศาสนิกชนเพศหญิงมีค่าเท่ากับ 1,077,893 บาท ส่วนเงินบริจาคเฉลี่ยของพุทธศาสนิกชนเพศชายมีค่าเท่ากับ 147,000 บาท ดังนั้น เงินบริจาคเฉลี่ยของเพศหญิงจึงมากกว่าเพศชาย 930,560 บาท หรือ เพศหญิงบริจาคเงินมากกว่าเพศชายคิดเป็นร้อยละ 86.3 จากข้อมูลดังกล่าวนี้ ทำให้เห็นได้ว่าพุทธศาสนิกชนเพศหญิงได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำมากกว่าพุทธศาสนิกชนเพศชาย สำหรับกรณีของพุทธศาสนิกชนเพศหญิงที่ได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำเป็นจำนวนมากที่เห็นได้ชัด ได้แก่ กรณีของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 กล่าวคือ ผู้ให้ข่าวสำคัญได้นำเงินจากการขายที่ดิน 2,500,000 บาท และ เงินที่ได้จากการขายบ้าน 5,000,000 บาท รวมกับเงินในธนาคารของตนมาบริจาคให้วัดเป็นเงินก้อนใหญ่จำนวนถึง 10,000,000 บาทในปีพ.ศ. 2541 สำหรับการบริจาคเงินที่ทำเป็นประจำปีละ 56,000 บาทนั้นประกอบด้วย เงินทำบุญกุศลซึ่งผู้ให้ข่าวสำคัญเป็นประจำเดือนละ 22,000 บาท เงินทำบุญทอดผ้าป่า 10,000 บาท ค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้าของวัดเดือนละ 1,000 บาท ค่าไถ่ชีวิตโคและกระบือปีละ 12,000 บาท ส่วนกรณีของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 ซึ่งเป็นแพทย์มีรายได้ต่อเดือน 400,000 บาทนั้น ได้บริจาคเงินให้วัดปีละ 318,000 บาทมาเป็นระยะเวลานานถึง 10 ปีแล้ว สำหรับการบริจาคเงินที่ทำเป็นประจำในแต่ละปีนั้น ได้แก่ เงินทำบุญค่าภัตตาหารเดือนละ 3,000 บาท ค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้าเดือนละ 2,000 บาท เงินบริจาคเป็นค่าไถ่ชีวิตโคและกระบือปีละ 4 ตัว ตัวละ 13,000 บาท เงินทำบุญวันเกิดเลี้ยงพระของตนเอง บุตรชาย และบุตรสาวครั้งละ 35,000 บาท เงินทำบุญเพิ่มให้ทุนมูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำปีละ 2,000 บาท เงินทำบุญวันเกิดเจ้าอาวาส 5,000 บาท เงินทำบุญทอดผ้าป่า 10,000 บาท และเงินทำบุญทอดกุศลซึ่งผู้ให้ข่าวสำคัญได้จองเป็นประจำเดือนละ 3 กอง (ผู้ให้ข่าวสำคัญ บุตรชาย และบุตรสาว) รวม 66,000 บาท ผู้ให้ข่าวสำคัญไม่ได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำเพียงวัดเดียว แต่ยังได้บริจาคเงินให้วัดพระธรรมกายซึ่งมากกว่าวัดปากน้ำด้วย คือปีละประมาณ 1,000,000 บาทเป็นอย่างต่ำ ผู้ให้ข่าวสำคัญกล่าวว่า “การบริจาคเงินมากๆ จะทำให้ได้บุญมาก” และจะทำให้เกิดความรู้สึกปีติยินดีเป็นอย่างมากหลังจากที่ได้บริจาคเงิน

จากการที่พุทธศาสนิกชนเพศหญิงได้บริจาคเงินให้วัดเป็นจำนวนที่มากกว่าพุทธศาสนิกชนเพศชายถึงร้อยละ 86.3 จึงทำให้ยอมรับสมมติฐานว่า “พุทธศาสนิกชนเพศหญิงจะบริจาคเงินให้วัดมากกว่าพุทธศาสนิกชนเพศชาย” ดังตารางที่ 72

ตารางที่ 72 : อิทธิพลของเพศที่มีต่อการบริจาคเงิน

เพศชาย	จำนวนเงินบริจาค	เพศหญิง	จำนวนเงินบริจาค
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	200,000	ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	230,000
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	60,000	ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	235,000
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	48,000	ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	352,000
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	440,000	ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	10,280,000
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	30,000	ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	44,500
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	106,000	ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	1,590,000
		ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	635,000
		ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	144,000
		ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	15,000
		ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	325,000
		ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	292,000
		ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	166,000
		ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	395,000
		ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	387,000
รวม	884,000	รวม	15,090,500
เงินบริจาคเฉลี่ย	147,333	เงินบริจาคเฉลี่ย	1,077,893
เงินบริจาคเฉลี่ยของเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย $1,077,893 - 147,333 = 930,560$ บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 86.3			

สมมติฐานข้อที่ 2. “ครอบครัวมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด”

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 มี 11 คน ประกอบด้วย คุณตา คุณยาย บิดา มารดา พี่ชาย 3 คน พี่สาว 1 คน น้องสาว 2 คน และสามี สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการ

ขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 3 คน ได้แก่ คุณยาย มารดา และสามี หรือคิดเป็นร้อยละ 27.3

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 มี 17 คน ประกอบด้วย คุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย บิดา มารดา น้องชาย 4 คน พี่สาว (ลูกพี่ลูกน้อง) สามี บุตรชายและบุตรสาวรวม 5 คนสำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 13 คน ได้แก่ คุณยาย บิดา น้องชายทุกคน พี่สาว (ลูกพี่ลูกน้อง) สามี และบุตรทั้ง 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.5

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3 มี 6 คน ประกอบด้วย บิดา มารดา พี่สาว 2 คน และน้องชาย 2 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 4 คน ได้แก่ มารดา พี่สาวคนโตและน้องชายทั้ง 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.3

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 มี 7 คน ประกอบด้วย บิดา มารดา พี่ชาย 2 คน สามี บุตรชายและบุตรสาว สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 3 คน ได้แก่ บิดา มารดา และบุตรสาว หรือคิดเป็นร้อยละ 42.9

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 มี 5 คน ประกอบด้วย บิดา มารดา น้องชาย 2 คน และน้องสาว 1 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 1 คน ได้แก่ มารดา หรือคิดเป็นร้อยละ 20.0

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 มี 9 คน ประกอบด้วย บิดา มารดา พี่ชาย 3 คน พี่สาว 1 คน สามี บุตรชายและบุตรสาว สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 4 คน ได้แก่ บิดา มารดาและบุตรทั้งสอง หรือคิดเป็นร้อยละ 44.4

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 มี 14 คน ประกอบด้วยบิดา มารดา น้องสาว 4 คน น้องชาย 5 คน สามี บุตรชายและบุตรสาว สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 4 คน ได้แก่ บิดา มารดา และบุตรทั้งสอง หรือคิดเป็นร้อยละ 28.6

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 มี 4 คน ประกอบด้วยบิดา มารดา พี่สาว 1 คนและน้องสาว 1คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 3 คน ได้แก่ บิดา มารดา และน้องสาว หรือคิดเป็นร้อยละ 75.0

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9 มี 17 คน ประกอบด้วย บิดา มารดา พี่ชาย 5 คน พี่สาว 4 คน น้องสาว 1 คน สามี บุตรชาย 2 คนและบุตรสาว 2 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 6 คน ได้แก่ มารดา น้องสาว และบุตรทั้ง 4คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.3

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 มี 15 คน ประกอบด้วยบิดา มารดา พี่น้อง 6 คน สามี บุตรชาย 4 คน และบุตรสาว 2 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 8 คน ได้แก่ มารดา สามี และบุตรทั้ง 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.3

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 มี 15 คน ประกอบด้วยคุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย บิดา มารดา น้อง 6 คน สามี และบุตรชาย 2 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 5 คน ได้แก่ คุณยาย มารดา น้องสาว 1 คน สามี และบุตรชายคนเล็ก หรือคิดเป็นร้อยละ 33.3

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12 มี 17 คน ประกอบด้วยคุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย บิดา มารดา น้อง 8 คน สามี และบุตรชาย 2 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 7 คน ได้แก่ คุณย่า คุณตา บิดา มารดา สามี และบุตรทั้งสอง หรือคิดเป็นร้อยละ 41.2

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 มี 10 คน ประกอบด้วยบิดา มารดา น้องสาว 5 คน น้องชาย 3 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 3 คน ได้แก่ มารดา และน้องชาย 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 30.0

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 มี 11 คน ประกอบด้วยคุณตา คุณยาย บิดา มารดา น้องชาย 2 คน สามี และบุตรชาย 4 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 10 คน ได้แก่ คุณยาย บิดา มารดา น้องชาย 2 คน สามี และบุตรชายทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ 90.0

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 มี 14 คน ประกอบด้วยคุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย บิดา มารดา พี่ชาย 3 คน ภรรยา บุตรชายและบุตรสาว 4 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 7 คน ได้แก่ บิดา มารดา ภรรยา และบุตรทั้งสี่ หรือคิดเป็นร้อยละ 50.0

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 มี 13 คน ประกอบด้วยคุณตา คุณยาย บิดา มารดา น้องชาย พี่ชายพี่สาวรวม 7 คน และภรรยา สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 3 คน ได้แก่ คุณยาย น้องชาย และภรรยา หรือคิดเป็นร้อยละ 23.1

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17 มี 6 คน ประกอบด้วยบิดา มารดา พี่สาว ภรรยา บุตรชาย 2 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 4 คน ได้แก่ บิดา มารดา ภรรยา และบุตรคนโต หรือคิดเป็นร้อยละ 66.7

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18 มี 9 คน ประกอบด้วยมารดา พี่น้อง 2 คน ภรรยา และบุตรชายหญิงรวม 5 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 3 คน ได้แก่ พี่ชาย มารดาและภรรยา หรือคิดเป็นร้อยละ 33.3

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19 มี 6 คน ประกอบด้วยคุณย่า บิดา มารดา พี่สาวและน้องชายรวม 3 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญ หรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 2 คน ได้แก่ คุณยายและมารดา หรือคิดเป็น ร้อยละ 33.3

สมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20 มี 13 คน ประกอบด้วยคุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย บิดา มารดา พี่น้องผู้หญิงรวม 4 คน ภรรยา และบุตรชายบุตรสาว 2 คน สำหรับสมาชิกที่มีส่วนในการขัดเกลาเรื่องการทำบุญหรือสนับสนุนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญบริจาคเงินให้วัดมี 2 คน ได้แก่ มารดาและภรรยา หรือคิดเป็นร้อยละ 15.4

จากข้อมูลอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัดของพุทธศาสนิกชนทั้ง 20 คน พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 42.7 ดังนั้น จึง**ปฏิเสธสมมติฐาน** ว่า “ครอบครัวมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” ดังตารางที่ 73

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 73 : อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัด

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	27.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	76.5
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	33.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	42.9
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	20.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	44.4
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	28.6
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	75.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	35.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	53.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	33.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	41.2
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	30.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	90.9
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	50.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	23.1
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	66.7
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	33.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	33.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	15.4
ค่าเฉลี่ย	42.7

สมมติฐานข้อที่ 3. “กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด”

กลุ่มเพื่อนสนิทของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 คือ กลุ่มเพื่อนที่มารู้จักกันที่ทำงานจำนวน 2 คน และทั้ง 2 คนก็ได้สนับสนุนชักชวนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำ คิดเป็นร้อยละ

กลุ่มเพื่อนสนิทของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 คือ กลุ่มเพื่อนที่เป็นแพทย์ร่วมโรงพยาบาลเดียวกันและกลุ่มเพื่อนที่มารู้จักกันที่วัดปากน้ำจำนวน 10 คน สำหรับเพื่อนสนิทที่สนับสนุนชักชวนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80

กลุ่มเพื่อนสนิทของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 คือ กลุ่มเพื่อนที่ทำงานด้วยกันและกลุ่มเพื่อนที่มารู้จักที่วัดปากน้ำจำนวน 5 คน สำหรับเพื่อนสนิทที่สนับสนุนชักชวนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 20

กลุ่มเพื่อนสนิทของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 คือ กลุ่มเพื่อนเรียนในระดับอุดมศึกษาจำนวน 5 คน สำหรับเพื่อนสนิทที่สนับสนุนชักชวนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40

กลุ่มเพื่อนสนิทของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 คือ กลุ่มเพื่อนที่ร่วมทำบุญด้วยกัน ได้แก่ สมาชิกพุทธสมาคม คณะศิษย์วัดบางปลา กลุ่มพ่อค้าจำนวน 30 คน สำหรับเพื่อนสนิทที่สนับสนุนชักชวนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100

กลุ่มเพื่อนสนิทของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 คือ กลุ่มเพื่อนที่รู้จักในสมัยที่ทำธุรกิจอยู่ที่ตลาดวัดกลางจำนวน 5 คน สำหรับเพื่อนสนิทที่สนับสนุนชักชวนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 80

กลุ่มเพื่อนสนิทของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 คือ กลุ่มเพื่อนบ้านที่ต่างจังหวัดจำนวน 3 คน สำหรับเพื่อนสนิทที่สนับสนุนชักชวนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3

กลุ่มเพื่อนสนิทของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 คือ กลุ่มเพื่อนบ้านจำนวน 4 คน สำหรับเพื่อนสนิทที่สนับสนุนชักชวนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25

กลุ่มเพื่อนสนิทของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 คือ กลุ่มเพื่อนที่มารู้จักกันที่วัดและกลุ่มเพื่อนที่ทำธุรกิจ จำนวน 10 คน สำหรับเพื่อนสนิทที่สนับสนุนชักชวนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20

กลุ่มเพื่อนสนิทของผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18 คือ กลุ่มลูกค้าที่มาซื้อของที่ร้านของตน จำนวน 5 คน สำหรับเพื่อนสนิทที่สนับสนุนชักชวนให้ผู้ให้ข่าวสำคัญมาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40

สำหรับพุทธศาสนิกชนที่ไม่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนในการชักชวนให้มาทำบุญที่วัดปากน้ำเลย มีจำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 คนที่ 2 คนที่ 3 คนที่ 4 คนที่ 9 คนที่ 12 คนที่ 16 คนที่ 17 คนที่ 19 และคนที่ 20

จากข้อมูลอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัดของพุทธศาสนิกชนทั้ง 20 คน พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 26.9 ดังนั้น จึง**ปฏิเสธสมมติฐาน** ว่า “กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” ดังตารางที่ 74

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 74 : อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัด

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	80.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	20.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	40.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	100.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	80.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	33.3
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	25.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	20.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	40.0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	0
ค่าเฉลี่ย	26.9

สมมติฐานข้อที่ 4. “สื่อมวลชนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด”

สื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 ได้แก่ หนังสือธรรมะของหลวงพ่อดาวพากน้ำ และ หนังสือตริธาเล่าเรื่องหลวงพ่อดาวพากน้ำ (หนังสือของวัดดาวพากน้ำ) คิดเป็นร้อยละ 40

สื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 ได้แก่ หนังสือวิชาธรรมกายหลวงพ่อดาวพากน้ำ และ หนังสือตริธาเล่าเรื่องหลวงพ่อดาวพากน้ำ คิดเป็นร้อยละ 40

สื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 ได้แก่ หนังสือประวัติและคำสอนของหลวงพ่อดาวพากน้ำ และ หนังสือตริธาเล่าเรื่องหลวงพ่อดาวพากน้ำ คิดเป็นร้อยละ 40

สื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 ได้แก่ หนังสือธรรมะที่ได้รับจากวัดต่างๆ ภายหลังจากการทำบุญ สำหรับหนังสือที่อ่านเป็นประจำ คือ หนังสือของวัดพระธรรมกาย คิดเป็นร้อยละ 20

สื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 ได้แก่ หนังสือธรรมะ คิดเป็นร้อยละ 20

สื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 ได้แก่ หนังสือตริธาเล่าเรื่องหลวงพ่อดาวพากน้ำ คิดเป็นร้อยละ 20

สื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14 ได้แก่ หนังสือตริธาเล่าเรื่องหลวงพ่อดาวพากน้ำ คิดเป็นร้อยละ 20

สื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 ได้แก่ หนังสือตริธาเล่าเรื่องหลวงพ่อดาวพากน้ำ และวารสารของชมรมศิษย์หลวงพ่อดาวพากน้ำ คิดเป็นร้อยละ 20

สำหรับพุทธศาสนิกชนที่ไม่ได้รับอิทธิพลทางสื่อมวลชนที่นำเสนอในเรื่องกรรมและการบริจาคเงินเลย มีจำนวน 12 คน ได้แก่ ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 คนที่ 3 คนที่ 7 คนที่ 8 คนที่ 9 คนที่ 11 คนที่ 12 คนที่ 15 คนที่ 17 คนที่ 18 คนที่ 19 และคนที่ 20

จากข้อมูลอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัดของพุทธศาสนิกชนทั้ง 20 คน พบว่ามีค่าเฉลี่ยร้อยละ 11 ดังนั้น จึง**ปฏิเสธสมมติฐาน** ว่า “สื่อมวลชนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” ดังตารางที่ 75

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 75 : อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัด

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	40
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	40
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	40
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	20
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	20
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	20
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	20
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	20
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	0
ค่าเฉลี่ย	11

**สมมติฐานข้อที่ 5. “ความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชน
บริจาคเงินให้วัด”**

พุทธศาสนิกชนส่วนหนึ่งมีความเชื่อว่า การทำบุญที่วัดปากน้ำจะทำให้ได้บุญมาก ดังนั้น จึงบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมากกว่าวัดอื่นๆ หรือบริจาคเงินให้วัดปากน้ำแต่เพียงวัดเดียว ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1 ได้แสดง

ความเชื่อทางศาสนาไว้ว่า “การทำบุญที่วัดปากน้ำจะทำให้ได้บุญมาก เพราะ เป็นวัดที่มีความศักดิ์สิทธิ์ และวัดได้นำเงินบริจาคไปใช้ให้เห็นผล การทำบุญที่เปรียบเสมือนกับการทำบุญกับเนื้อนาบุญ หากได้หว่านพืชพันธุ์ลงบนที่ดินผืนนี้ ก็จะทำให้ได้ผลที่งาม”

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 มีหลักการในการทำบุญว่า การทำบุญนั้นจะต้องคำนึงถึงหลักเนื้อนาบุญ คือ การทำบุญให้แก่ผู้ที่มีบารมีมากจะทำให้ได้บุญมากนั้น เปรียบได้กับการหว่านข้าวลงนาที่ดี ซึ่งจะทำให้ได้พืชผลที่เจริญงอกงาม และจะต้องทำโดยไม่มีควมโลภ

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 มีความเชื่อว่า “การทำบุญที่วัดปากน้ำจะทำให้ได้บุญมากกว่าไปทำบุญที่วัดอื่นๆ เพราะ วัดได้นำเงินบริจาคไปทำประโยชน์ให้เห็นได้ในทันที ดังนั้น จึงทำให้ได้บุญในทันที”

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8 เชื่อว่า การทำบุญที่วัดปากน้ำจะทำให้ได้บุญมากกว่าทำที่วัดอื่นๆ เนื่องจาก ตนมีความศรัทธาต่อหลวงพ่อดปากน้ำมาก และความศรัทธานี้จะเป็นตัวช่วยทำให้ตนได้รับบุญมากยิ่งขึ้น

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 มีความเชื่อว่า การบริจาคเงินให้วัดปากน้ำย่อมจะทำให้ได้บุญมากกว่าการบริจาคเงินให้วัดอื่นๆ อย่างแน่นอน และการบริจาคเงินมาก ก็ย่อมจะทำให้ได้บุญมากตาม แต่ทั้งนี้ต้องมีความศรัทธาที่มากด้วย

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15 มีความเชื่อว่า การบริจาคเงินให้วัดปากน้ำจะทำให้ได้บุญมากกว่าบริจาคเงินให้วัดอื่นๆ เนื่องจากวัดปากน้ำได้นำเงินบริจาคไปบริจาคให้วัดอื่นๆ อีกต่อ จึงทำให้เป็นการขยายบุญให้แผ่กว้างออกไป

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16 มีความเชื่อว่า การทำบุญให้ได้บุญมากนั้น จะต้องยึดหลักเนื้อนาบุญ คือ การทำบุญให้แก่พระที่มีศีลธรรมสูง เช่น เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ เพราะจะทำให้ได้บุญมากกว่าการทำบุญกับพระธรรมดาทั่วไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการเก็บข้อมูลผู้ให้ข่าวสำคัญจำนวน 20 คน พบว่า มีผู้ที่บริจาคเงินให้วัดปากน้ำมากกว่าวัดอื่นๆ หรือบริจาคเงินให้วัดปากน้ำเพียงวัดเดียวจำนวน 17 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 85 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานว่า “ความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” ดังตารางที่ 76

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 76 : อิทธิพลของความเชื่อทางศาสนาที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัด

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	100
ค่าเฉลี่ย	85

สมมติฐานข้อที่ 6. “ เหตุผลทางปัญญาที่มีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด ”

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2 มีความเห็นว่า “ การทำบุญจะเป็นการสืบทอดพุทธศาสนา ดังเช่น การที่วัดปากน้ำได้นำเงินไปสร้างหอพระไตรปิฎกที่พุทธมณฑล ส่วนการที่วัดนำเงินไปแจก

เป็นทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่เรียนดี แต่ยากจนนั้น ก็ถือได้ว่าเป็นการช่วยพัฒนาสังคมในด้านหนึ่ง เพราะ เมื่อคนเหล่านั้นเรียนจบแล้ว ก็จะช่วยสร้างคุณประโยชน์โดยการทำงานรับใช้สังคม”

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4 กล่าวว่า “การเก็บเงินเอาไว้กับตัวนั้น จะไม่ทำให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด สาเหตุที่ทำให้ตนนำเงินมาบริจาคให้วัดนั้น ก็เพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณที่ให้ตนเข้ามาอยู่อาศัยในวัด และคิดว่า วัดจะนำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากกว่าที่จะเก็บไว้ที่ตนเอง”

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5 มีความคิดว่า “เงินที่วัดได้รับบริจาคไป จะนำไปใช้เป็นทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนตลอดจนพระภิกษุสามเณร นอกจากนี้ ยังนำเงินไปพัฒนาและบำรุงเสนาสนะต่างๆ ของวัดด้วย”

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6 มีความคิดว่า “การบริจาคเงินให้มูลนิธิหลวงพ่อดอกน้ำนั้นจะทำให้เกิดประโยชน์ เพราะ วัดจะนำเงินไปพัฒนาวัดตามต่างจังหวัด นอกจากนี้ การที่ตนบริจาคเงินเป็นจำนวนมาก ก็ถือได้ว่าเป็นการลดความตระหนี่อันจะนำไปสู่การปฏิบัติธรรมขั้นสูงได้”

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7 กล่าวว่า “ตนเป็นคนที่ไม่ได้รับการศึกษา จึงทำให้ไม่มีความรู้ที่จะไปช่วยเหลือสังคมได้ ดังนั้น ตนจึงช่วยเหลือสังคมโดยการนำเงินที่มีมาบริจาคเพื่อให้วัดนำไปใช้ประโยชน์ในการสืบทอดศาสนาด้วยการนำเงินไปประกอบภัตตาหารถวายพระ และ นำเงินไปช่วยเหลือสังคมขึ้น”

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9 ได้แสดงความคิดเห็นว่า “การที่ตนนำอาหารมาแจกให้คนยากไร้ที่วัดนั้น จัดได้ว่าเป็นการช่วยเหลือสังคมทางหนึ่ง คือ ทำให้พวกเขาเหล่านั้นได้มีกิน และจะได้ไม่ต้องออกไปก่อความเดือดร้อนให้แก่สังคม ส่วนการบริจาคเงินให้วัด ก็เพื่อเป็นการตอบแทนวัดที่ตนเคยพาบุตรทั้งสองมาบวช ซึ่งจะทำให้วัดนำเงินที่ได้ไปพัฒนาวัดต่อไป”

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10 กล่าวว่า “การที่ตนได้บริจาคเงินถวายเป็นค่าภัตตาหารแม้จะเพียงปีละหนึ่งเดือนนั้น ก็จัดได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาในแง่ทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบไป ส่วนเงินที่บริจาคให้มูลนิธิหลวงพ่อดอกน้ำ ตนเห็นว่าเงินต้นที่บริจาคให้ไปในแต่ละปีก็

ไม่ได้สูญหายไปไหน เพราะ วัดจะนำเฉพาะดอกเบ็ญมาใช้นั้น ซึ่งทำให้ตนคิดว่า แม้ตายไปแล้ว ก็ยังเหมือนว่าตนถวายเงินให้วัดอย่างไม่ขาด”

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11 เห็นว่า “วัดได้นำเงินบริจาคไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม ยกตัวอย่าง เช่น การสร้างหอพระไตรปิฎกที่พุทธมณฑล ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่สืบไป”

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12 ได้ให้เหตุผลทางปัญญาที่ทำให้มาบริจาคเงินที่วัดปากน้ำ ดังนี้

1. การบริจาคเงินเป็นค่าภัตตาหารจะเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนา ทำให้พระภิกษุดำรงอยู่ได้
2. การบริจาคเงิน จะทำให้วัดนำเงินไปพัฒนาวัด ทำให้คนมาวัดรู้สึกมีความสุข สามารถปฏิบัติธรรมได้
3. การบริจาคเงินเป็นการขัดเกลาจิตใจอย่างหนึ่งที่จะทำให้เกิดความรู้จักที่จะ “ให้” ไม่ใช่รอที่จะเป็นฝ่ายรับแต่เพียงอย่างเดียว และจะทำให้พร้อมที่จะปฏิบัติธรรมได้

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13 มีความเห็นว่า “พระพุทธเจ้าทรงใช้ความพยายามและความอดทนอย่างมากเพื่อตรัสรู้และนำสิ่งที่ได้มาสั่งสอนคน ตนซึ่งเป็นชาวพุทธคนหนึ่ง ก็มีหน้าที่ควรที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ต่อไปโดยการบริจาคเงินให้วัด เพื่อให้วัดนำเงินไปทะนุบำรุงพระศาสนา”

ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17 คิดว่า “วัดได้นำเงินที่ตนบริจาค ไปใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์แก่วัดเอง การบริจาคให้วัดนี้ จะทำให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริง เช่น การสร้างหอพระไตรปิฎกที่พุทธมณฑล การนำเงินไปพัฒนาสังคม และเห็นว่าเงินกองทุนที่ตนบริจาคให้วัดไปยังคงอยู่ เพราะทางวัดจะนำดอกผลที่เกิดจากเงินกองทุนมาใช้”

จากข้อมูลอิทธิพลของเหตุผลทางปัญญาที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัดของพุทธศาสนิกชนทั้ง 20 คน พบว่ามีผู้ที่มีเหตุผลทางปัญญาจำนวน 11 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 55 ดังนั้น จึง

ยอมรับสมมติฐาน ว่า “เหตุผลทางปัญญามีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” ดังตารางที่ 77

ตารางที่ 77 : อิทธิพลของเหตุผลทางปัญญาที่มีต่อการบริจาคเงินให้วัด

ผู้ให้ข่าวสำคัญ	ร้อยละ
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 1	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 2	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 3	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 4	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 5	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 6	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 7	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 8	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 9	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 10	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 11	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 12	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 13	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 14	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 15	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 16	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 17	100
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 18	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 19	0
ผู้ให้ข่าวสำคัญคนที่ 20	0
ค่าเฉลี่ย	55

จากการพิสูจน์สมมติฐานทั้ง 6 ข้อ ผู้วิจัยได้ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1 5 และ 6 เนื่องจากมีค่าร้อยละมากกว่า 50 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 78 : ผลสรุปสมมติฐาน

สมมติฐาน	ร้อยละ	ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. พุทธศาสนิกชนเพศหญิงจะบริจาคเงินให้วัดมากกว่าพุทธศาสนิกชนเพศชาย	86.3	3	
2. ครอบครัวมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด	42.7		3
3. กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด	26.9		3
4. สื่อมวลชนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด	11.0		3
5. ความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด	85.0	3	
6. เหตุผลทางปัญญาที่มีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด	55.0	3	

ส่วนที่ 3 การอภิปรายผล

จากการพิสูจน์สมมติฐาน ผู้วิจัยพบว่า มีสมมติฐานที่ได้รับการยอมรับ 3 ข้อ และมีสมมติฐานที่ได้รับการปฏิเสธ 3 ข้อ และเป็นที่น่าสนใจที่ตัวแปรอิสระที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวผู้ให้ข่าวสำคัญอันได้แก่ เพศ ความเชื่อทางศาสนา และเหตุผลทางปัญญา มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินให้วัด ในขณะที่ตัวแปรอิสระที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับบุคคลภายนอกได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน ไม่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินให้วัด

สำหรับสมมติฐานที่ได้รับการยอมรับ 3 ข้อนั้น ได้แก่

สมมติฐานข้อที่ 1 “พุทธศาสนิกชนเพศหญิงจะบริจาคเงินให้วัดมากกว่าพุทธศาสนิกชนเพศชาย” มีค่าร้อยละ 86.3

เหตุผลที่ทำให้ยอมรับสมมติฐานนี้คือ จากการที่สังคมไทยเป็นสังคมที่ยกย่องให้เพศชายมีสถานภาพสูงกว่าเพศหญิง และในด้านศาสนาเองนั้นก็ยังไม่ยอมรับให้เพศหญิงทำการบวชพระ ดังนั้น เพศหญิงจึงแสวงหาความมั่นคงทางด้านจิตใจโดยการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

ตลอดจนบริจาคเงินทำบุญให้วัดมากกว่าเพศชาย และการกระทำดังกล่าวนี้ ก็ถือได้ว่าเป็นการตอบสนองความต้องการในขั้นที่สาม หรือความต้องการทางด้านจิตใจตามแนวทฤษฎีการหน้าที่นิยม (Functionalism)

สำหรับงานวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานนี้ได้แก่ งานวิจัยของสุดาวดี คุณวัฒน์ (2521) พบว่า นักศึกษาเพศหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อพุทธศาสนาเมื่อนักศึกษาเพศชาย งานวิจัยของสรายุทธ ยะหะกร (2536) พบว่า นักศึกษาเพศหญิงที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนามากกว่านักศึกษาเพศชาย งานวิจัยของอภิษฐา สอนเข้ม (2538) พบว่า เยาวชนเพศหญิงได้เข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนามากกว่าเยาวชนเพศชาย และงานของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ และป้าณี รุติวัฒนา (2526) พบว่า เพศหญิงมีความเชื่อเรื่องชาติหน้ามากกว่าเพศชาย

สมมติฐานข้อที่ 5 “ความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” มีค่าร้อยละ 85

เหตุผลที่ทำให้ยอมรับสมมติฐานนี้คือ ผู้ให้ข่าวสำคัญมีความเชื่อทางศาสนาในเรื่องกรรมเก่า ชาติหน้า นรกสวรรค์ ตลอดจนมีความเชื่อในเรื่องเนื่อนานบุญ กล่าวคือ การมีความเชื่อว่าการทำบุญบริจาคเงินให้วัดปากน้ำจะทำให้ได้รับบุญมากกว่าวัดอื่น ๆ ดังนั้นความเชื่อดังกล่าวนี้จึงมีอิทธิพลทำให้ผู้ให้ข่าวสำคัญทำการบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมากกว่าวัดอื่นหรือให้วัดปากน้ำเพียงวัดเดียว

แนวคิดและทฤษฎีที่สนับสนุนสมมติฐานนี้ คือ แนวคิดเรื่องความเชื่อทางศาสนา สุพัตรา สุภาพ (2543) กล่าวว่า การทำบุญเป็นแนวความคิดที่สืบเนื่องมาจากความเชื่อถือในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดผสมกับความเชื่อถือในเรื่องกฎแห่งกรรม คนไทยเชื่อว่า กรรมใดที่ทำไปแล้วย่อมได้รับผลสนองตอบไม่ชาตินี้ก็ชาติหน้า และเมื่อมองในสังคมไทยก็จะพบได้ว่า ศาสนาพุทธได้สอนให้มีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม และค่านิยมทางศาสนาก็ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งกับค่านิยมทางสังคมด้วย ดังนั้น ความเชื่อทางศาสนาจึงเป็นตัวกำหนดหรือสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมหรือพิธีกรรมการบริจาคเงินให้วัด ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดหรือหลักในการทำบุญของพุทธศาสนา พบว่า ความเชื่อในเรื่องเนื่อนานบุญ หรือ การมีความเชื่อว่าการทำบุญให้แก่วัดที่มี

ความศักดิ์สิทธิ์หรือพระที่มีคุณธรรมสูงนั้นเปรียบเสมือนการหว่านข้าวในนาที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งจะทำให้ได้ผลที่ดีหรือบุญมากนั้น มีส่วนทำให้พุทธศาสนิกชนเลือกวัดหรือพระที่จะทำบุญ สำหรับทฤษฎีการหน้าที่นิยม (Functionalism) มองว่า มนุษย์มีความต้องการหาความสงบ ความมั่นคงให้แก่อจิตใจ หรือ ต้องการบรรลุเป้าหมายของชีวิต ซึ่งสิ่งที่จะทำให้มนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้นั้นก็คือ การพึ่งศาสนา ซึ่งในที่นี้หมายถึงการทำบุญบริจาคเงินนั่นเอง

สำหรับงานวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานนี้ เช่น งานวิจัยของงามพิศ สัตย์สงวน (2545) พบว่า ชาวพุทธที่มาวัดส่วนใหญ่มั่นใจในเรื่องนรกสวรรค์ ชาติหน้า บุญบาป และกรรมเวร งานของ Kirsch (1967) พบว่า คนทั่วไปในสังคมไทยจะมีความหวังให้ตนเกิดใหม่ในชาติหน้าดีกว่าชาตินี้ จึงทำให้พิธีกรรมทางพุทธศาสนาเน้นเรื่องการสะสมบุญและมุ่งหวังชาติหน้าที่ดีกว่า และงานของ Charles Keyes (1983) พบว่าชาวนำเงินมาบริจาคให้วัด เพราะมีความเชื่อว่าจะทำให้ตนมีฐานะที่ดีขึ้นไม่ในชาตินี้ก็ชาติหน้า

สมมติฐานข้อที่ 6 “เหตุผลทางปัญญาเมื่อทิพผลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” มีค่าร้อยละ 55

เหตุผลที่ทำให้ยอมรับสมมติฐานนี้คือ เมื่อผู้ให้ข่าวสำคัญมีความศรัทธาต่อพุทธศาสนาแล้ว ก็จะทำให้พวกเขาเกิดปัญญาตามมา ซึ่งปัญญาที่เกิดขึ้นนี้จะทำให้พวกเขาตระหนักได้ว่าการบริจาคเงินให้วัดจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ตามมาอันได้แก่ การสืบทอดพุทธศาสนา การพัฒนาวัด การพัฒนาสังคม และการพัฒนาจิตใจตนเอง ดังนั้น ผู้ให้ข่าวสำคัญจึงเป็นชาวพุทธที่นอกจากจะมีความศรัทธาต่อพุทธศาสนาแล้ว พวกเขายังมีปัญหาคบคู่ไปด้วย

แนวคิดที่สนับสนุนสมมติฐานนี้ได้แก่ แนวคิดเรื่องปัญญา สัจญา สัจญาวิวัฒน์ (2543) ได้อธิบายเรื่องโยนิโสมนสิการว่าเป็นการคิดอย่างแยบคาย 10 วิธี เช่น วิธีคิดแบบสืบสาวถึงสาเหตุ วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้และเทียม วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน เป็นต้น การคิดดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นการคิดแบบมีเหตุผลและเข้าถึงสภาพความเป็นจริงของสังคม และคิดแบบมีเป้าหมาย ดังนั้น การที่พุทธศาสนิกชนได้บริจาคเงินให้วัด พุทธศาสนิกชนจะต้องมีเหตุผลทางปัญญาว่าการบริจาคเงินนั้นจะทำให้เกิดประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ตามมาทั้งต่อตนเองและต่อสังคมด้วย

สำหรับงานวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานนี้ คือ งานวิจัยของอัคคี ศรีทราชัยกุล (2530) พบว่า วัดชลประทานรังสฤษดิ์ได้สอนให้พุทธศาสนิกชนมีปัญหา และชาวพุทธที่มาวัดดังกล่าวได้ทำการปรับความคิดของตนจากเรื่องที่ยังงายให้เป็นเรื่องที่น่าเข้าใจได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ชาวพุทธกลุ่มนี้ยังได้นำหลักธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันตามสภาพความเป็นจริงในสังคมด้วย

สำหรับสมมติฐานที่ได้รับการปฏิเสธ 3 ข้อนั้น ได้แก่

สมมติฐานข้อที่ 2 “ครอบครัวมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” มีค่าร้อยละ 42.7

สมมติฐานข้อที่ 3 “กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” มีค่าร้อยละ 26.9

สมมติฐานข้อที่ 4 “สื่อมวลชนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” มีค่าร้อยละ 11

สมมติฐานทั้ง 3 ข้อนี้ มีแนวคิดเรื่องการขัดเกลาทางสังคมและผลงานวิจัยสนับสนุนทั้งสิ้น ผู้วิจัยพบว่า ผู้ให้ข่าวสำคัญทุกคนได้รับการขัดเกลาจากครอบครัว ส่วนกลุ่มเพื่อนและสื่อมวลชนนั้นมีผู้ให้ข่าวสำคัญเป็นเพียงบางคนที่ได้รับการขัดเกลา อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้วิจัยได้ทำการพิสูจน์สมมติฐานแล้ว พบว่า ตัวแทนการขัดเกลาทั้ง 3 ประเภทนั้น มีอิทธิพลน้อยกว่าร้อยละ 50

สำหรับสาเหตุที่ผู้วิจัยคาดว่ามีส่วนทำให้สมมติฐานทั้ง 3 ข้อ ได้รับการปฏิเสธนั้นมี 2 ประการ ได้แก่

ประการแรก ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่มีความเชื่อทางศาสนาที่ได้รับการขัดเกลามาจากครอบครัว แต่สมาชิกในครอบครัวที่ทำการขัดเกลาในเรื่องศาสนาและการทำบุญนั้นมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด ดังนั้นจึงทำให้ปฏิเสธสมมติฐาน

ส่วนกลุ่มเพื่อนนั้น ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มเพื่อนได้ทำการขัดเกลาในการชักชวนผู้ให้ข่าวสำคัญให้มาทำบุญที่วัดในจำนวนที่ต่ำ เนื่องจาก กลุ่มเพื่อนสนิทส่วนใหญ่ของผู้ให้ข่าวสำคัญนั้น ไม่ได้ชักชวนให้มาบริจาคเงินที่วัดปากน้ำ แต่ผู้ให้ข่าวสำคัญจะเป็นผู้ที่ชักชวนให้เพื่อนสนิทของตนเข้ามาทำบุญบริจาคเงินให้วัดนี้เอง ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สำหรับสื่อมวลชน ผู้วิจัยพบว่า ในสังคมปัจจุบัน คนทั่วไปมักให้ความสนใจแก่สื่อมวลชนที่นำเสนอเรื่องทางโลก เช่น ข่าวเศรษฐกิจ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของตนโดยตรง มากกว่าที่จะให้ความสนใจสื่อมวลชนที่นำเสนอเรื่องทางศาสนา ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐาน

ประการที่สอง ผู้วิจัยคาดว่า วิธีการคำนวณหาร้อยละอย่างละเอียดอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สมมติฐานได้รับการปฏิเสธ กล่าวคือ ผู้วิจัยได้หาร้อยละอย่างละเอียดว่าตัวแทนทั้ง 3 ประเภทนั้นมีอิทธิพลหรือไม่ โดยการนำเอาสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด กลุ่มเพื่อนสนิททั้งหมด และสื่อมวลชนทุกประเภท มาเป็นฐานที่ใช้ในการคำนวณ แต่สมาชิกในครอบครัว กลุ่มเพื่อนสนิท และสื่อมวลชนที่ทำการขัดเกลาผู้ให้ข่าวสำคัญจริงๆ นั้นมีจำนวนไม่มาก ซึ่งมีผลทำให้ได้ค่าน้อยกว่าร้อยละ 50 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐาน

จากการยอมรับสมมติฐานในข้อที่ 1 ข้อที่ 5 และข้อที่ 6 อธิบายได้ว่า เพศหญิง ความเชื่อทางศาสนา และเหตุผลทางปัญญา เป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันในตัวผู้ให้ข่าวสำคัญ และเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ผู้ให้ข่าวสำคัญทำการบริจาคเงินให้วัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย ปัญหาที่เกิดจากการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนวัดปากน้ำในกรุงเทพมหานคร” เกิดขึ้นเนื่องจากวัดปากน้ำเป็นวัดที่มีพุทธศาสนิกชนมาบริจาคเงินให้เป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากยอดเงินถวายผ้าพระกฐินและเงินทำบุญมูลนิธิหลวงพ่อดอกน้ำ จนทำให้วัดนำเงินมาตั้งโรงครัวเลี้ยงภัตตาหารพระภิกษุสามเณรและแม่ชี ตลอดจนพัฒนาวัดให้เจริญได้ภายหลังจากที่หลวงพ่อดอกน้ำเข้ามาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ไว้ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรกเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินให้วัดของพุทธศาสนิกชน ประการที่สองเพื่อศึกษาแนวทางที่วัดนำเงินบริจาคไปใช้อย่างมีคุณค่า และประการที่สาม เพื่อศึกษาสภาพการบริจาคเงินของพุทธศาสนิกชนวัดปากน้ำ

การวิจัยในครั้งนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ในด้านการบริจาคเงินนั้น พบว่าวัดปากน้ำได้นำเงินบริจาคไปใช้อย่างมีคุณค่า กล่าวคือ ทางวัดได้จัดตั้ง “มูลนิธิหลวงพ่อดอกน้ำ” ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่บริหารเงินบริจาค โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยพระภิกษุที่มีตำแหน่งสูงและฆราวาสที่เป็นที่นับถือของบุคคลทั่วไป เช่น นายกสมาคมศิษย์หลวงพ่อดอกน้ำ เป็นต้น มาทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ควบคุมการเงินและทรัพย์สินต่างๆ และเสนอรายงานกิจการ รายงานการเงินและบัญชีงบดุลให้แก่กระทรวงมหาดไทย และจัดทำเป็นหนังสือแสดงรายรับและรายจ่ายให้แก่พุทธศาสนิกชนที่บริจาคเงิน ในด้านการนำเงินบริจาคไปใช้นั้น คณะกรรมการมูลนิธิได้นำดอกเบี้ยวที่เกิดจากเงินฝากที่ได้รับบริจาคมาใช้ในการให้ความสงเคราะห์ โดยพิจารณาความเหมาะสมในการให้ความสงเคราะห์แก่ผู้ที่แจ้งขอรับเงินช่วยเหลือ และคำนึงว่าสิ่งที่ขอมานั้นต้องมีประโยชน์ต่อพุทธศาสนาและสังคม และเมื่อทำการสงเคราะห์ไปแล้ว ทางคณะกรรมการก็ได้ดำเนินการติดตามดูผลว่าผู้ที่ขอเงินไปนั้นได้นำเงินไปใช้ตามที่ขอไว้หรือไม่ สำหรับรายจ่ายที่มูลนิธินำไปใช้ในการสงเคราะห์นั้นแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ รายจ่ายในการสงเคราะห์สังคม รายจ่ายในการสงเคราะห์พุทธศาสนา รายจ่ายในการสงเคราะห์วัดปากน้ำ

สำหรับการตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 นั้น ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยที่ได้ดังนี้

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข่าวสำคัญ

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข่าวสำคัญที่เป็นพุทธศาสนิกชนที่มาบริจาคเงินให้วัดปากน้ำจำนวน 20 คน ทำให้ได้ข้อมูลทั่วไปในด้านต่างๆ ดังนี้

1. เพศ ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์นั้นเป็นเพศหญิงซึ่งมีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ส่วนเพศชายนั้นมีจำนวน 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 30

2. อายุ พบว่า ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่มีอายุ 61 – 80 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 50 อายุ 41 – 60 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 อายุต่ำกว่า 40 ปี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และอายุ 81 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5

3. สถานภาพสมรส พบว่า ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 มีสถานภาพโสดจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 มีสถานภาพหย่าจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และมีสถานภาพหย่าจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5

4. ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 จบการศึกษาระดับปวช.หรืออนุปริญญาจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 จบมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 จบปริญญาตรีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ไม่ได้เรียนหนังสือจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5 จบมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และจบการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5

5. อาชีพ พบว่า ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 เป็นแม่บ้านจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 รับราชการจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5 และทำงานเอกชนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5

6. รายได้ พบว่า ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่มีรายได้ต่อปีระหว่าง 100,001 – 500,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70 มีรายได้ต่อปีตั้งแต่ 1,000,001 บาทขึ้นไปจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 มีรายได้ต่อปีระหว่าง 500,001 – 1,000,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และมีรายได้ต่อปีต่ำกว่า 100,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5

7. วิชาธรรมกาย พบว่า ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่ได้เคยเรียนวิชาธรรมกายมาแล้วเป็นจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 90 และไม่เคยเรียนวิชาธรรมกายจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10

8. บุคคลที่มาวัดปากน้ำด้วยกัน พบว่า ผู้ให้ข่าวสำคัญมาวัดเพียงคนเดียวจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 45 มาวัดกับสามีหรือภรรยาและบุตรจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 มาวัดกับบุตรจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และมาวัดกับสามีหรือภรรยาจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10

9. ลักษณะการบริจาคเงิน พบว่า ผู้ให้ข่าวสำคัญส่วนใหญ่ได้บริจาคเงินให้วัดปากน้ำเพียงวัดเดียวหรือบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมากกว่าวัดอื่นๆ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 85 การบริจาคเงินให้วัดอื่นๆ มากกว่าวัดปากน้ำมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และ การบริจาคเงินให้เท่าๆ กันจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5

ส่วนที่ 2 การพิสูจน์สมมติฐาน

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข่าวสำคัญ 20 คน ผู้วิจัยพบว่า มีสมมติฐานที่ได้รับการยอมรับ 3 ข้อ และมีสมมติฐานที่ได้รับการปฏิเสธ 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ได้รับการยอมรับได้แก่

สมมติฐานข้อที่ 1 “พุทธศาสนิกชนเพศหญิงจะบริจาคเงินให้วัดมากกว่าพุทธศาสนิกชนเพศชาย” พบว่า เงินบริจาคเฉลี่ยของเพศหญิงมากกว่าเงินบริจาคเฉลี่ยของเพศชายเป็นจำนวนเงิน 930,560 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 86.3

สมมติฐานข้อที่ 5 “ความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” พบว่า ความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลทำให้ผู้ให้ข่าวสำคัญจำนวน 17 คน บริจาคเงินให้วัดปากน้ำเพียงวัดเดียวหรือบริจาคเงินให้วัดปากน้ำมากกว่าวัดอื่น ๆ หรือคิดเป็นร้อยละ 85

สมมติฐานข้อที่ 6 “เหตุผลทางปัญญามีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” พบว่า เหตุผลทางปัญญามีอิทธิพลทำให้ผู้ให้ข่าวสำคัญจำนวน 11 คน บริจาคเงินให้วัดหรือคิดเป็นร้อยละ 55

สมมติฐานที่ได้รับการปฏิเสธ ได้แก่

สมมติฐานข้อที่ 2 “ครอบครัวมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” พบว่า ค่าเฉลี่ยอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อผู้ให้ข่าวสำคัญทั้งหมดนั้น มีค่าเท่ากับร้อยละ 42.7

สมมติฐานข้อที่ 3 “กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” พบว่า ค่าเฉลี่ยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อผู้ให้ข่าวสำคัญทั้งหมดนั้น มีค่าเท่ากับร้อยละ 26.9

สมมติฐานข้อที่ 4 “สื่อมวลชนมีอิทธิพลทำให้พุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้วัด” พบว่า ค่าเฉลี่ยอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อผู้ให้ข่าวสำคัญทั้งหมดนั้น มีค่าเท่ากับร้อยละ 11

ดังนั้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินให้วัดของพุทธศาสนิกชนคือ เพศ ความเชื่อทางศาสนา และเหตุผลทางปัญญาของพุทธศาสนิกชน

ปัญหาที่เกิดจากการวิจัย

1 ปัญหาเชิงทฤษฎีและระเบียบวิธีวิจัย.

1.1 ปัญหาเชิงทฤษฎี

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมแนวคิดเรื่อง Socialization และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนสมมติฐานในข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมอันได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้วิจัยทำการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า สมมติฐานทั้ง 3 ข้อได้รับการปฏิเสธ ไม่เป็นไปตามทฤษฎีและงานวิจัยที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลดังที่ได้กล่าวไว้ในส่วนการอภิปรายผล

1.2 ปัญหาเชิงระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การนำเทคนิควิจัยทางมานุษยวิทยามาใช้ในการเก็บข้อมูลนั้นมีความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การนำเทคนิควิจัยประเภทการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข่าวสำคัญทั้ง 20 คน เพื่อพิสูจน์สมมติฐานในการวิจัยนั้นก็ทำให้เกิดปัญหาตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ ผู้วิจัยต้องใช้ระยะเวลาหลายครั้งและครั้งละหลายชั่วโมงในการสัมภาษณ์แต่ละคน ซึ่งมีผลทำให้ผู้ให้ข่าวสำคัญรู้สึกเบื่อก่อนที่จะต้องตอบคำถามผู้วิจัย

2. ปัญหาเชิงปฏิบัติการ

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการเลือกผู้ให้ข่าวสำคัญ

ในตอนแรกนั้น ผู้วิจัยได้วางแผนทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญเพศชายและเพศหญิงเพื่อทำการพิสูจน์สมมติฐานในจำนวนที่เท่ากัน คือ เพศชาย 10 คน และเพศหญิง 10 คน แต่ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มพุทธศาสนิกชนที่มาทำบุญที่วัดปากน้ำเป็นประจำเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และเมื่อผู้วิจัยได้ไปตรวจสอบรายชื่อเพศชายที่จงเป็นประธานถวายผ้าพระกฐินตลอดชีพของวัด พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการใส่ชื่อให้บรรพบุรุษ บิดาที่ได้เสียชีวิตไปแล้ว หรือ สามีของพุทธศาสนิกชนเพศหญิงเพื่อเป็นการให้เกียรติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยการเลือกจำนวนผู้ให้ข่าวสำคัญเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เพศชาย 6 คน และ เพศหญิง 14 คน

2.2 ปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจของผู้ให้ข่าวสำคัญ

ถึงแม้ว่าผู้วิจัยได้นำจดหมายแนะนำตัวที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้ออกให้ไปทำการแนะนำตัวเพื่อขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข่าวสำคัญแล้ว แต่ผู้วิจัยพบว่า มีผู้ให้ข่าวสำคัญหลายคนไม่เข้าใจระเบียบวิธีวิจัยสนามทางมานุษยวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในเรื่องชีวิตส่วนตัว รายได้ จำนวนเงินบริจาค และวิชาธรรมกาย เนื่องจากไม่ต้องการเปิดเผยและเกรงว่าอาจทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีต่อวัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพยายามแก้ปัญหาโดยการอธิบายให้ผู้ให้ข่าวสำคัญเข้าใจว่า ผู้วิจัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้ข้อมูลเหล่านั้นมาเพื่อตอบปัญหาวิจัย และชื่อของพวกเขาไม่ได้ปรากฏลงในวิทยานิพนธ์ เพราะผู้วิจัยได้ใช้ชื่อสมมติแทน ผู้วิจัยพบว่าผู้ให้ข่าวสำคัญบางคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ให้ข่าวที่มีความสำคัญต่อวัด ไม่ยอมให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เนื่องจากเกรงว่าเป็นการสร้างชื่อเสียงหรือรบกวนให้แก่วัดถึงแม้ว่าผู้วิจัยได้อธิบายแล้วก็ตาม ซึ่งทำให้ผู้วิจัยมีความรู้สึกเสียดายมากที่ไม่ได้ทำการสัมภาษณ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องทำการแก้ปัญหาโดยการหาผู้ให้ข่าวสำคัญคนอื่นๆ มาแทน

2.3 ปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจของวัด

ในช่วงแรกของการวิจัยนั้น ได้มีเจ้าหน้าที่บางคนของวัดได้พยายามปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข่าวสำคัญที่บริจาคเงินให้วัดเป็นจำนวนมากหรือที่เรียกกันว่ากลุ่ม “คหบดี” เจ้าหน้าที่ของวัดไม่ยอมให้ผู้วิจัยไปรบกวนกลุ่มคนดังกล่าว เพราะกลัวว่าจะไม่ได้รับเงินบริจาค

อีกต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาโดยการหลีกเลี่ยงไม่ไปสัมภาษณ์กลุ่มดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งอันอาจเป็นปัญหาใหญ่ของการวิจัยได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมวิทยาโดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวนมากประกอบระเบียบวิธีวิจัยทางมานุษยวิทยา และควรใช้เทคนิควิจัยสนามทางมานุษยวิทยาประเภทอื่นๆ เพิ่มเติม

1.2 ควรทำการศึกษาดัชนีอิสระตัวอื่นๆ ที่จะมีอิทธิพลต่อการบริจาคเงิน เช่น โรงเรียนซึ่งในยุคปัจจุบันได้มีบทบาทในการขัดเกลามากกว่าครอบครัว นอกจากนี้ ในการวิจัยครั้งต่อไปนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ทำการศึกษาในเรื่องการหาอิทธิพลที่มีต่อเพศ ซึ่งเป็นตัวก่อให้เกิดความแตกต่างในการบริจาคเงิน

1.3 ควรศึกษาระดับความสนใจหรือความเชื่อของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อวิชาธรรมภายในฐานะที่มีบทบาทในการช่วยเหลือสังคมในด้านการรักษาโรค

1.4 ควรทำการศึกษาวัดอื่นๆ ว่าได้นำเงินบริจาคไปใช้ให้เกิดประโยชน์หรือไม่อย่างไรเพื่อทำการเปรียบเทียบกับวัดปากน้ำ

1.5 ควรทำการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริจาคเงินของคนในศาสนาอื่นๆ เพื่อทำการเปรียบเทียบกับศาสนาพุทธ

1.6 ควรทำการศึกษาวัดอื่น ๆ ที่มีลักษณะเด่นหรือใกล้เคียงวัดปากน้ำเพื่อทำการเปรียบเทียบ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 หน่วยงานของภาครัฐควรมีนโยบายสนับสนุนให้พุทธศาสนิกชนเข้าวัดทำบุญมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพุทธศาสนิกชนเพศชาย ตลอดจนเด็กและเยาวชน ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าเป็นส่วนหนึ่งในการลดปัญหาสังคมได้

2.2 ควรมีการแนะนำให้พุทธศาสนิกชนเข้าวัดทำบุญที่วัดใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นวัดที่มีชื่อเสียง

2.3 ควรส่งเสริมวัดต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัดให้มีสถานที่สำหรับนั่งสมาธิปฏิบัติธรรมแก่พุทธศาสนิกชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- การศาสนา , กรม . ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา , 2525.
- เกรียงไกร จันทะโพธิ์ . การทอดผ้าป่ากับการช่วยเหลือสังคมไทยปัจจุบัน : ศึกษาเปรียบเทียบกรณีวัดในจังหวัดลำพูนและจังหวัดอุดรธานี . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล , 2544 .
- งามพิศ สัตย์สงวน , บรรณาธิการ . ประสบการณ์วิจัยทางมานุษยวิทยาข้ามวัฒนธรรม . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน , บรรณาธิการ . วัฒนธรรมข่าวในสังคมไทยและนานาชาติ . พิมพ์ครั้งที่ 2 . โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2541.
- งามพิศ สัตย์สงวน . การวิจัยทางมานุษยวิทยา . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2542 .
- งามพิศ สัตย์สงวน . การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศาสนาคริสต์ (ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน). กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน . การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศาสนาพราหมณ์-ฮินดู (เทพมณฑิเยร) (ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน) . กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน . การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาศาสนาพราหมณ์-ฮินดู (เทวสถานโบสถ์พราหมณ์) (ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน). กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.

- งามพิศ สัตย์สงวน . การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร :
กรณีศึกษาศาสนาพุทธ (วัดไตรมิตร) (ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน). กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน . การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร :
กรณีศึกษาศาสนาพุทธ (วัดเชิงหวาย) (ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน). กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน . การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร :
กรณีศึกษาศาสนาพุทธ (วัดมังกรกมลาวาส) (ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน).
 กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน . การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร :
กรณีศึกษาศาสนาพุทธ (วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร) (ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน). กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน . การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร :
กรณีศึกษาศาสนาสิกข์ (ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน). กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน . การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร :
กรณีศึกษาศาสนาอิสลาม (ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน). กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน . ความเชื่อทางศาสนาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (โครงการวิจัยเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสกาญจนาภิเษกสมโภช) .
 กรุงเทพฯ : เท็กซ์ แอนเจอร์นัล พับลิเคชั่น , 2545.
- งามพิศ สัตย์สงวน . ทัศนคติเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ของนักศึกษาไทยและนักศึกษาอเมริกัน :
การวิจัยข้ามวัฒนธรรมในประเทศอเมริกา . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.

- งามพิศ สัตย์สงวน . มานุษยวิทยาศาสนา . ใน ประณต นันทิยะกุล (บรรณาธิการ) , รัฐศาสตร์ 50 ปี , หน้า 373 – 390 . กรุงเทพฯ : สุรพิมพ์ , 2541 .
- งามพิศ สัตย์สงวน . สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา ครอบครัวไทยโซ่ง (ทนวิชัยงบประมาณแผ่นดิน) . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545 .
- งามพิศ สัตย์สงวน . สถาบันครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา ครอบครัวญวน (ทนวิชัยงบประมาณแผ่นดิน) . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545 .
- งามพิศ สัตย์สงวน . หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ : รามการพิมพ์ , 2543 .
- งามพิศ สัตย์สงวน . วัฒนธรรมข้าวในสังคมไทย : การคงอยู่และการเปลี่ยนแปลง (ทนวิชัย รัชดาภิเษกสมโภช) . กรุงเทพฯ : เท็กซ์ แอนเจอร์นัล พับลิเคชั่น , 2545 .
- จำนง อติวัฒนสิทธิ์ และคนอื่นๆ . สังคมวิทยา . พิมพ์ครั้งที่ 9 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2543 .
- จินตนา งามสว่าง . การอบรมเลี้ยงดูบุตรของสตรีไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2542 .
- จุฑารัตน์ ไพศาลโรจนรัตน์ . บทบาทของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในการขัดเกลาทาง ศีลธรรม : ศึกษากรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2543 .
- ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ . ความเชื่อแนวพุทธ ? . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มลลเทศ , 2545 .
- ณรงค์ คงนวล . บทบาทของพระสงฆ์วัดชลประทานรังสฤษฎ์กับการพัฒนาสังคม . วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539 .
- ตรีธา เนียมขำ . ตรีธาเล่าเรื่องหลวงพ่อดาวและวัดปากน้ำ . พิมพ์ครั้งที่ 5 . กรุงเทพฯ : วัดปากน้ำ ภาษีเจริญและสมาคมศิษย์หลวงพ่อดาวปากน้ำ , 2544 .

- ทัชวัฒน์ สายโยธา . อิทธิพลของการขัดเกลาทางสังคมต่อการเป็นฆาตกร . วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2542 .
- ทินพันธุ์ นาคะตะ . พระพุทธศาสนากับสังคมไทย . กรุงเทพฯ : สหายบล็อกและการพิมพ์ ,
2543 .
- ธรรมสภา . ชีวิต การงาน หลักธรรมหลวงพ่อดอด วัดปากน้ำ . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมสภา ,
(ม.ป.ป.) .
- ธรรมสภา . บุญและอานิสงส์ของบุญ . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมสภา , 2543 .
- นฤชิต จุสะปาโล . การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องทานในพระพุทธศาสนากับเศาะเดาะเกาะฮ์
ในศาสนาอิสลาม : ศึกษาเฉพาะกรณีชาวพุทธและชาวมุสลิมในเขต
กรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล , 2543 .
- นัยนา เกิดวิชัย . ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเรื่องบุญกับนิพพานในพุทธปรัชญาเถรวาท
. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2539.
- นิเทศ ดินณะกุล , บรรณานิการ . รวมบทความสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา พ.ศ.2544 .
กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2544.
- นิเทศ ดินณะกุล . การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม . กรุงเทพฯ : โครงการผลิตตำรา
และเอกสารการสอน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544.
- ประภาศรี สีหอำไพ . พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม . พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2543.
- ปรัชญา พุฒิโชติ . สังคมประกิต การเปิดรับข่าวสาร และความเชื่อทางไสยศาสตร์ของนิสิต
นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2541.

- ปิยะ ราชเจริญ . การศึกษาเปรียบเทียบสถานะของมนุษย์ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเถรวาทและมหายาน . วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล , 2541 .
- พงษ์ โพรพิพันธุ์ , บรรณาธิการ . วารสาร ศศป. ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) . ชัยนาท : โรงพิมพ์ศักดิ์ชัยการพิมพ์ , 2544 .
- พระธรรมปิฎก . ปัญหาเรื่อง “วัดพระธรรมกาย” ในทวศนะพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) . ใน วัดพระธรรมกาย จากหลายมุมมอง , หน้า 84-89. กรุงเทพฯ : สมาคมศิษย์เก่ามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , 2542 .
- พระภาวนาโกศลเถร . หลวงพ่อวัดปากน้ำ พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) : ชิวประวัติหลักการสอนสมถวิปัสสนากรรมฐานและพระธรรมเทศนาเรื่องพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ . กรุงเทพฯ : มูลนิธิภาวนาวิชาธรรมกาย , 2527 .
- พระมหาชัยนาท อรรคบุตร . แรงจูงใจในการเข้าวัดของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ : ศึกษากรณีวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร . สารนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก , 2542 .
- พระมหาธรรมจริยา เครื่องทิพย์ . บทบาทของมูลนิธิหลวงพ่อวัดปากน้ำกับการส่งเสริมพัฒนาสังคม . วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนชนบทศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล , 2542 .
- พระมหานิยม สีสั่งวโร . การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องอนัตตาในพุทธปรัชญาเถรวาท . วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , 2542 .
- พระมหาสมโชค คำแก้ว . การศึกษาเปรียบเทียบทวศนะเรื่องการบริหารคอวัยวะของพระสงฆ์กับฆราวาสในกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล , 2543 .
- พระมหาสมโภช ลูติญาโณ . ศึกษาวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์ตามแนวพระไตรปิฎก . วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , 2535 .

- พระมหาสัณห์นิติ วิสุทฺธิเวท . การศึกษาเปรียบเทียบการเจริญภาวนาของพุทธศาสนาเถรวาทและพุทธศาสนาแบบทิเบต : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดปากน้ำกับวัดธรรมศาลา (อินเดีย) . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล , 2543 .
- พระมหาสุวรรณ เคลือบสุวรรณ . การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการไปวัดในวันพระของพุทธศาสนิกชนกับการไปโบสถ์วันอาทิตย์ของคริสตศาสนิกชน : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์กับคริสตจักรแสงสว่าง . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล , 2540 .
- พระวราภรณ์ ชยากโร . การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องสังคมอุดมคติในทัศนะของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , 2544 .
- พระศรีสุธรรมเมธี . อิทธิพลของพระพุทธศาสนาเถรวาทที่มีต่อแนวความคิดทางการเมืองการปกครองของพระเจ้าลิไท . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , 2536 .
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม . ออมสินเพื่อปวงชน . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ดี , 2541 .
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช . สาขาวิชาศิลปศาสตร์ . ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย . พิมพ์ครั้งที่ 2 . นนทบุรี : สำนักพิมพ์มสธ. , 2535 .
- มาษะศรี คหฺภูสฺสา . ความคิดเรื่องนรกและสวรรค์ในพุทธปรัชญาเถรวาท . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2535 .
- มูลนิธิหลวงพ่อดปากน้ำ . รายงานกิจการ ฐานะการเงิน ชื่อเจ้าของทุน ประจำปี 2544 . กรุงเทพฯ : อาทรรการพิมพ์ , 2545 .
- ยุพิน ดวงจันทร์ . สตรีกับการบวชในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเปรียบเทียบสถานภาพและทรงสนะของแม่ชีวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร และ สำนักปฏิบัติธรรมแดนมหามงคลกาญจนบุรี . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล , 2542 .
- วรภัทร์ สังข์น้อย . ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจบริจาคอวัยวะของญาติผู้เสียชีวิต . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2535 .

- วศิน อินทสระ . สิ่งที่ควรทำความเข้าใจกันใหม่เพื่อความถูกต้อง . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงธนพัฒนา , 2544 .
- สมพร เทพสิทธิ์า . การส่งเสริมพระพุทธศาสนาในภาวะวิกฤตของสังคมไทย . กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์ , 2542 .
- สมาคมศิษย์หลวงพ่อดัดปากน้ำ ม.ส.จ. . พระกฐินพระราชทาน . (ม.ป.ท.) , 2543 .
- สมาคมศิษย์หลวงพ่อดัดปากน้ำ ม.ส.จ. . พระกฐินพระราชทาน . (ม.ป.ท.) , 2544 .
- สมาคมศิษย์หลวงพ่อดัดปากน้ำ ม.ส.จ. . พระกฐินพระราชทาน . (ม.ป.ท.) , 2545 .
- สรายุทธ ยะหะกร . การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษามหาวิทยาลัย : ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2536 .
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ . ทฤษฎีสังคมวิทยา : การสร้าง การประเมินค่า และการใช้ประโยชน์ . พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2542 .
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ . ทฤษฎีสังคมวิทยา : เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น . พิมพ์ครั้งที่ 9 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545 .
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ . พุทธสังคมวิทยา . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุภาพใจ , 2543 .
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ . เพื่อความสำเร็จในชีวิต . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : เอมีเทรอดดิ่ง , 2542 .
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ . เพื่อความสุข . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุภาพใจ , 2543 .
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ . เพื่อชีวิตที่ดี . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุภาพใจ , 2544 .
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ . สังคมศาสตร์เบื้องต้น . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544 .
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และ ปฟาณี ลีตีวัฒนา . ศาสนาและความเชื่อในกรุงเทพมหานคร . กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2526 .
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ และคนอื่นๆ . ปัญหาสังคมไทยในมิติทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยา และอาชญาวิทยา . กรุงเทพฯ : โครงการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545 .
- สายธาร ศรีธาดาธรรม . หลวงพ่อดัด วัดปากน้ำ . กรุงเทพฯ : รุ่งแสงการพิมพ์ , 2539 .

สุจิตรา เหลืองชูเกียรติ . การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันกับการเปิดรับข่าวสารและความเชื่อมั่นทางศาสนาของประชาชน . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2543.

สุดาวดี คุณวัฒน์ . ทัศนคติของนักศึกษาระบบศรัทธาต่อพุทธศาสนาและพระสงฆ์ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2521 .

สุพัตรา สุภาพ . ปัญหาสังคม . พิมพ์ครั้งที่ 18 . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2545.

สุพัตรา สุภาพ . เลี้ยงให้ดีและเก่ง (เล่ม 1) . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เรือนปัญญา , 2545.

สุพัตรา สุภาพ . เลี้ยงให้ดีและเก่ง (เล่ม 2) . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เรือนปัญญา , 2545.

สุพัตรา สุภาพ . เลี้ยงให้ดีและเก่ง (เล่ม 3) . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เรือนปัญญา , 2545.

สุพัตรา สุภาพ . จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 1) . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2545.

สุพัตรา สุภาพ . จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 2) . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2545.

สุพัตรา สุภาพ . จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 3) . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2545.

สุพัตรา สุภาพ . จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 4) . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2545.

สุพัตรา สุภาพ . จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 5) . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2545.

สุพัตรา สุภาพ . จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 6) . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2545.

สุพัตรา สุภาพ . สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2545 .

สุพัตรา สุภาพ . สังคมวิทยา . พิมพ์ครั้งที่ 22 . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2545 .

สุพัตรา สุภาพ และคนอื่นๆ . สังคมไทย : มุมมองของนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยา . กรุงเทพฯ : โครงการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544.

สุพัตรา สุภาพ และคนอื่นๆ . อาชญาวิทยาและงานยุติธรรมกับสังคมไทย . กรุงเทพฯ : โครงการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544.

สุวัฒน์ จันทรวงศ์ . ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับปรัชญาและศาสนา . กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ , 2540.

- เสถียร วิพรมหา . การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของวัดมหาธาตุ . วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย , 2539.
- เสถียร วิพรมหา . การหน้าที่ที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสถาบันศาสนาในกรุงเทพมหานคร :
กรณีศึกษาศาสนาพุทธ (วัดราชาธิวาสวิหาร) . กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2545.
- เสถียรพงษ์ วรรณปก . ธรรมกาย ปาฏิหาริย์ หรือโกหกญูวิธี . ใน วัดพระธรรมกาย จากหลาย
มุมมอง , หน้า 157-166 . กรุงเทพฯ : สมาคมศิษย์เก่ามหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ,
2542.
- อภิษฐา สอนเข้ม . การเข้าร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาของเยาวชนไทย . วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย , 2538 .
- อัคคี ศรีทราชัยกุล . ความยึดมั่นผูกพันในศาสนาของชาวพุทธ : ศึกษาเฉพาะกรณีชาวพุทธ
ในกลุ่มวัดพระธรรมกาย พุทธสถานสันติอโศก และวัดชลประทานรังสฤษดิ์ .
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2530 .
- เอื้อมทิพย์ คงเพชร . ปัจจัยของการเข้าร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาของชาวพุทธ :
ศึกษาเฉพาะกรณีวัดอัมพวัน ตำบลพรหมบุรี อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี .
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2535 .

ภาษาอังกฤษ

- Adams , B. N. , and Sydie , R.A. Sociological Theory . Thousand Oaks : Pine Forge
Press , 2001.
- Banton , M. Anthropological Approaches to the Study of Religion . London : Tavistock
Publications , 1973.
- Barnard, A., and Spencer, J., eds. Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology .
London : Routledge, 1996.

- Borgatta, E.F., and Borgatta, M.L., eds. Encyclopedia of Sociology . New York : Macmillan, 1992.
- Bowers, J. S. Thammakaya Meditation in Thai Society. Master's Thesis , Thai Studies Program, Graduate School, Chulalongkorn University, 1995.
- Chulalongkorn University , Thai Studies Program . Religion and Beliefs . Bangkok : Thai Study Program , 1984.
- De Waal Malefijt , A. Religion and Culture : An Introduction to Anthropology of Religion . New York : Macmillan , 1968.
- Durkheim, E. The Elementary Forms of the Religious Life. 2nd ed. Translated from the French by Joseph Ward Swain. London : Allen & Unwin, 1976.
- Fallding , H. The Sociology of Religion : An Explanation of the Unity and Diversity in Religion . Toronto : McGraw-Hill , 1974.
- Farganis , J. , ed. Readings in Social Theory : The Classic Tradition to Post-Modernism , New York : McGraw-Hill , 1993.
- Hamilton , M. The Sociology of Religion : Theoretical and Comparative Perspectives . 2nd ed. London : Routledge , 2001.
- Haviland , W.A. Cultural Anthropology . New York : Harcourt Brace College Publishers , 1996.
- Hicks , D. Cultural Anthropology . 2nd ed. New York : Harper Collins College Publishers , 1996.
- Jones , B. J. Sociology : Micro , Macro and Mega Structures . New York : Harcourt Brace , 1995.
- Keyes . C. “ Economic Action and Buddhist Morality in a Thai Village , ” Journal of Asian Studies 42 (4 August 1983) : 851 – 868.
- Macionis , J. J. Sociology . 6th ed. New Jersey : Prentice-Hall , 1997.
- Magill, F. N., ed. International Encyclopedia of Sociology .2 Vols. London : Fitzroy Dearborn, 1995.

- Malinowski, B. Argonauts of the Western Pacific : An Account of Native Enterprise and Adventure in the Archipelagoes of Melanesian New Guinea. Illinois : Waveland Press, 1984.
- Mayer , P. Socialization : The Approach from Social Anthropology .London : Tavistock Publications , 1970.
- Moore , H. L. , ed. Anthropological Theory Today . Cambridge : Policy Press , 1999.
- Mysocki , D. K. Readings in Social Research Methods . Australia : Wadsworth Thomson Learning , 2001.
- Pailin , D.A. The Anthropological Character of Theology : Conditioning Theological Understanding . Cambridge : Cambridge University Press , 1990.
- Ritzer, G. Sociological Theory. 5th ed. Singapore : McGraw-Hill, 2000.
- Robertson , R. Sociology of Religion : Selected Readings . Baltimore : Penguin Books , 1969.
- Scharf , B. R . The Sociological Study of Religion . London : Hutchinson University Library , 1973.
- Schultz , E. A. Anthropology : A Perspective on the Human Condition . 3rd ed. California : Mayfield , 2001.
- Scupin , R., ed. Religion and Culture : An Anthropological Focus . New Jersey : Prentice Hall , 2000.
- Seymour-Smith, C. Macmillan Dictionary of Anthropology. London : Macmillan Press, 1986.
- Sills , D. L. , ed. International Encyclopedia of the Social Science . New York : Macmillan & Free Press , 1968.
- Skorupski , J. Symbol and Theory : A Philosophical Study of Theories of Religion in Social Anthropology . Cambridge : Cambridge University Press , 1983.
- Tambiah , S. J. Buddhism and the Spirits Cults in North-East Thailand . Cambridge ; Cambridge University Press , 1977.
- Thio , A. Sociology : An Introduction . New York : Harper & Row , 1986.
- Tischler , H. L. Introduction to Sociology . Chicago : Holt , Rinehart and Winston , 1990.

Turner , B. S. Religion and Social Theory . 2nd ed. London : Sage Publications , 1991 .

Turner , J. H. , Beeghley, L. , and Powers , C. H. The Emergence of Sociological Theory
. 3rd ed. Belmont : Wadsworth Publishing , 1995.

Ueno, K. Temple of the Emerald Buddha : Reflections of the Complexity of the
Religious System in Thai Society. Master's Thesis, Thai Studies Program,
Graduate School, Chulalongkorn University, 1999.

Wallace , A. Religion : An Anthropological View . New York : Random House , 1966.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาลารูปหล่อหลวงพ่อด

การถวายภัตตาหารเพล

การฟังเทศน์ทุกวันพระ

วันรับบริจาคโลหิต วันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์แรกของเดือนมกราคม
เมษายน กรกฎาคม และตุลาคม

เดินท์แจกอาหารในวันสำคัญทางศาสนา

พิธีเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันสงกรานต์

งานถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานทอดผ้าป่า

งานทำบุญอุทิศเจ้าอาวาส

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายธัญชัช วิภัติภูมิประเทศ เกิดเมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2522 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำหรับประวัติการศึกษา มีดังนี้

- รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2543
- เข้าศึกษาต่อหลักสูตรสังคมวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2544

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย